

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

2.2

365

Per

R39

1-54

E. Kulenkam

d. P. 54. yel. 174

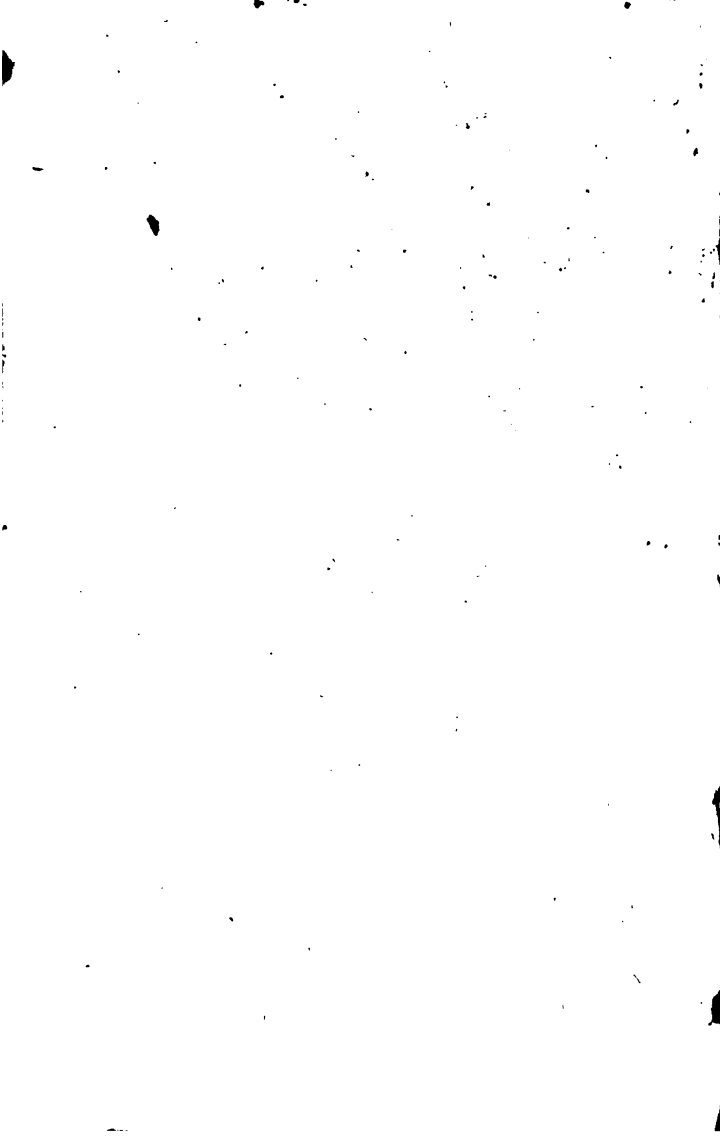
~

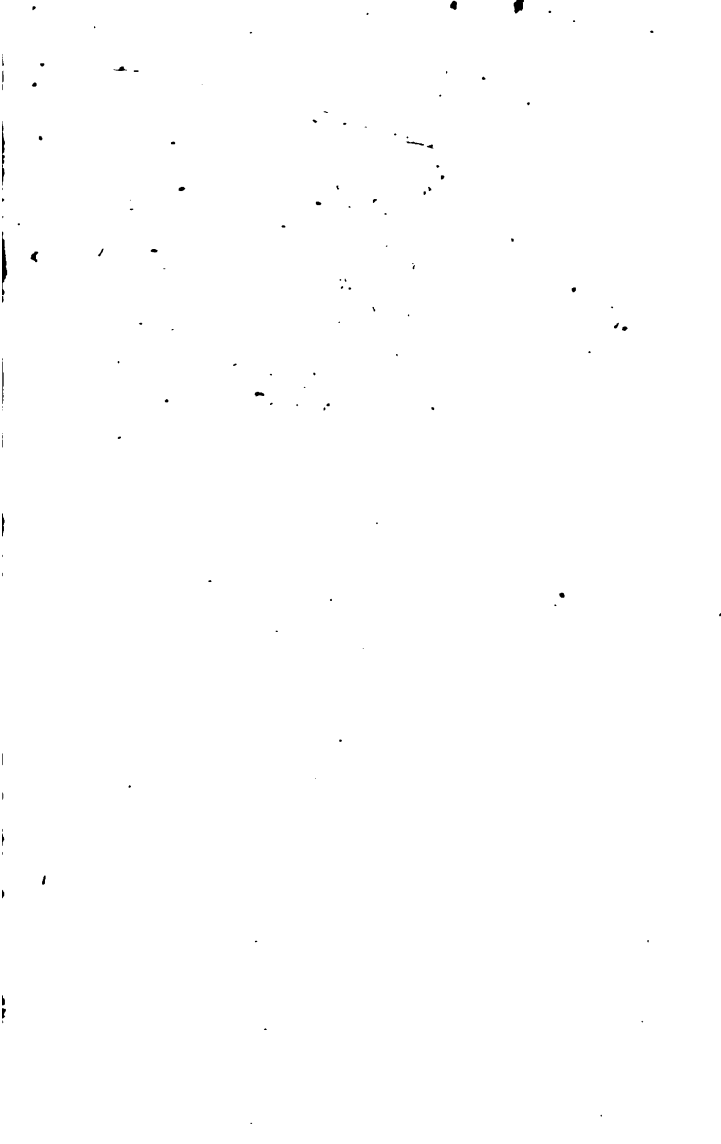
~~A VI G~~

~~A B D~~

300727630S

JAC. PERIZONII *Leipzig*
O R I G I N E S
B A B Y L O N I C A E
E T
Æ G Y P T I A C A E

TOMIS II.

Quorum Prior

B A B Y L O N I C A , & T U R R I S

IN TERRA SINEAR EXSTRUCTÆ, AC
DISPERSIONIS HOMINUM EX EA, RA-
TIONEM AC HISTORIAM CONTINET.

EDITIO SECUNDA.

CUI PRAEFATIONEM ET ALIA
QUAEDAM ADDIDIT

CAROLUS ANDREAS DUKERUS.

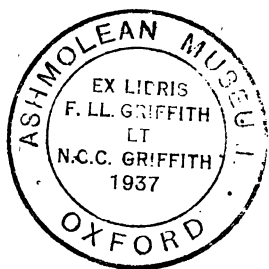

TRAJECTI ad RHENUM.

Apud J U S T U M R E E R S.

M D C C X X X V I .

Kulen Kamp.
1751

*Excellentissimo atque Amplis-
simo Viro,*

J O H A N N I
VAN DEN BERGIO,

CIVITATIS LUGDUNENSIS CON-
SULI IV. ET EX FOEDERATA
HAC REP. NOMINE CAROLI III.
HISPANIARUM REGIS, BRA-
BANTIAE, FLANDRIAE, HAN-
NONIAE, &c. EPHORO, ET AD
RES EARUM ORDINANDAS
CONSTITUENDASQUE DELE-
GATO.

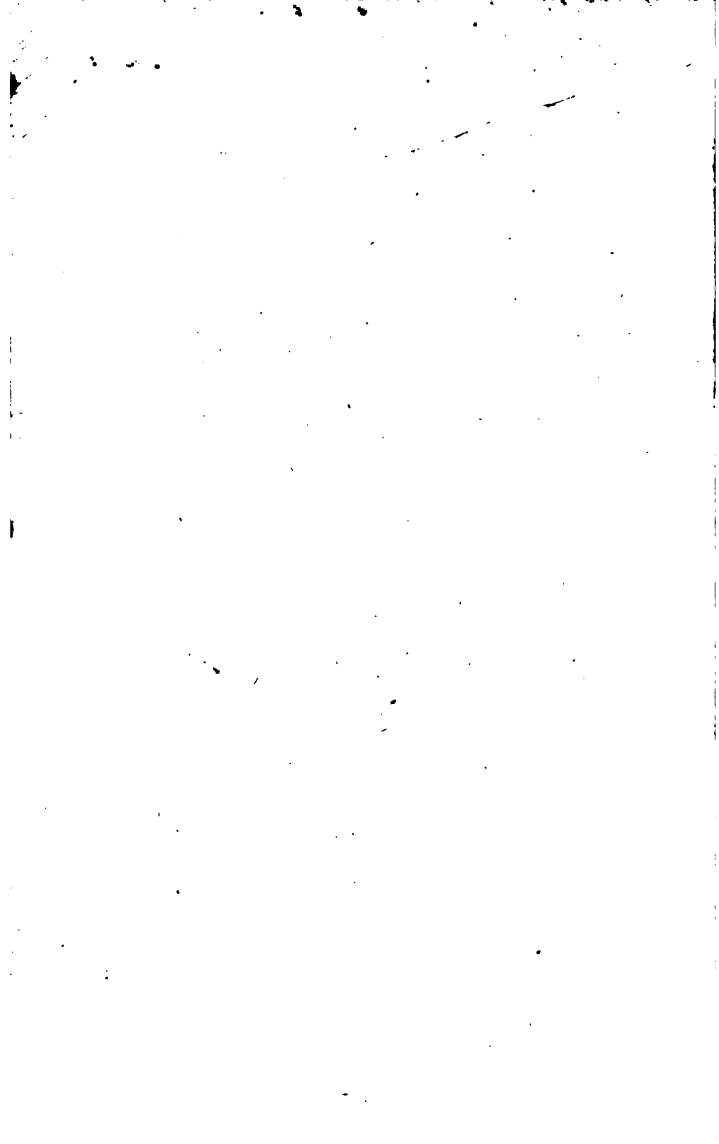
S. P. D.

JAC. PERIZONIUS.

Singularis est illa benevo-
lencia, qua me comple-
xus es omni illo tempo-
re, quo ex Frisio in Batavum

* 2

evo-

JAC. PERIZONII *Leufey*
O R I G I N E S
B A B Y L O N I C Æ
E T
Æ G Y P T I A C Æ

T O M I S I I .

Quorum Prior

B A B Y L O N I C A , & T U R R I S

I N T E R R A S I N E A R E X S T R U C T Æ , & C
D I S P E R S I O N I S H O M I N U M E X E A , R A -
T I O N E M & C H I S T O R I A M C O N T I N E T .

EDITIO SECUNDA.

C U I P R Æ E F A T I O N E M E T A L I A
Q U A E D A M A D D I D I T

C A R O L U S A N D R E A S D U K E R U S .

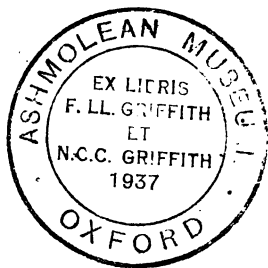

T R A J E C T I *ad* R H E N U M .

A p u d J U S T U M R E E R S .

M D C C X X X V I .

Kulen Kamp.
1754.

ASHMOLEAN MUSEUM
EX LIBRIS
F. LL. GRIFFITH
ET
N.C.C. GRIFFITH
1937
OXFORD

*Excellentissimo atque Amplis-
simo Viro,*

**J O H A N N I
VAN DEN BERGIO,**

CIVITATIS LUGDUNENSIS CON-
SULI IV. ET EX FOEDERATA
HAC REP. NOMINE CAROLI III.
HISPANIARUM REGIS, BRA-
BANTIAE, FLANDRIAE, HAN-
NONIAE, &c. EPHORO, ET AD
RES EARUM ORDINANDAS
CONSTITUENDASQUE DELE-
GATO.

S. P. D.

JAC. PERIZONIUS.

Singularis est illa benevo-
lencia, qua me comple-
xus es omni illo tempo-
re, quo ex Frisio in Batavum

DEDICATIO.

evocatus Athenaeum, fixam hic
mearum habui fortunarum sedem.
Ea vero multo mihi gratior etiam
accidit & honestior, quod prae-
cipuo quodam amore ac studio
totam Te Academiam, eosque in
primis, qui bene de ea meren-
tur, prosequi cernebam. In illis
abs Te, Viro Elegantissimi Ju-
dicii, & in Academicas res sem-
per intento, censeari non poterat
non esse mihi iacundum valde &
honorificum. Sed & quod Tuam
in amicitiam ultro me & constan-
ter adeo recepisti, qui nullas cer-
te in ea mecum constituenda pro-
priae utilitatis spectare potuisti ra-
tiones, honori id mihi apud alios
vel maximo fore duxi, quum in
Tuae existimationis praesudicio at-
que

DEDICATIO.

que ornamento partem haud exiguam publicae laudis repositam arbitrarer. Nec temere me ita putasse, laetus & lubens sensi, quando ipsam quoque Remp. Tuo quamplurimum tribuere Judicio, Tuasque Virtutes, & quae in Te possidebat, Bona agnoscere vidi, dum in tanto armorum strepitu, atque ambiguo rerum statu, Te potissimum ex Hollandia nostra delegit, quem ad Brabantiam, Flandriam, Hannoniam in mutuae amicitiae foedere & officio continendam praecipua cum dignitate & auctoritate mitteret. Duram enimvero provinciam tuis impositam humeris fateor, quippe ad quam recte administrandam summa requiritur prudentia & fortitudo,

DEDICATIO.

summa industria & sapientia, summa denique abstinencia & vitae integritas. Verum tanto major Tua est gloria, quo rectius partes adeo difficiles semper egisti, atque etiamdum agis. Ipsi Bruxellenses & Brabantini omnes, aequae ac Nostri Ordines, praedicarunt, publicisque declararunt Honoribus, Tua merita, Tuam constantiam, Tuum consilium in toga simul & in sago conspicuum, quum illa istius Gentis Metropolis & Urbs Urbium gravissimo quateretur belli tumultu, atque acerrima premeretur obsidione. Potuisses Te periculis tunc subtrahere salva existimatione Togatus, & com metu a Patriae Patribus dato, sed maluisti Te tuamque vitam praesentissimo objicere
discr-

DEDICATIO.

discrimini, & Patriae, si opus sit, impendere, quam, subducendo Te, eam periculo exponere. Et grande tulisti tunc tuae curae & perseverantiae pretium ac fructum, quando, Servatis Bruxellis, non Brabantia modo omnis Hostium, qui jam jugulo ejus incumbabant, faucibus est erepta, sed & ab Reip. nostrae Finibus longe remota manserunt tristitia belli atrocissimi mala. De hisce, & ceteris, quae publico cum Batavorum, tum communis Foederatorum causae, bono, hic & illic jam praestitisti, ut Tibi ex animi sententia gratulor & applaudo, ita Te vicissim nunc rogo, ut publicum hoc amicitiae nostrae monumentum, quam per hoc opusculum Tuo Nomini inscriptum con-

DEDICATIO.

stare omnibus volui, benevole accipias. Servet Te Deus O. M. Patriae, ac Foederatis, tum Lugdunensi Civitati, denique Tuae Familiae & omnibus, qui Te colunt & amant, quam diutissime sospitem & incolumem. Vale, Vir Illustrissime, & Tuam simul ac publicam Rem feliciter, ut adhuc fecisti, etiam deinceps gere. Lugduni in Batavis a. d. III. Nonas Majas MDCCXI.

JACOBI PERIZONII

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

iu jam est, quod *Babylonicas* has *Origines* Dissertationibus aliquot, quales ad exercendam Academicam pubem in Disceptationem mitti solent, per partes ediderim. Quum vero non displicuisse viderentur Lectoribus, certe ex Officina omnes brevi identidem fuissent distractæ, jamque dudum haberi amplius non possent, atque ideo sæpius & a variis essem rogatus, ut in unum volumen collectas in publicum darem, visum fuit faciendum tandem, ut eas denuo recenserem, & hic illic auctas variis accessionibus omnium oculis & judicio permetterem. Sed dum in rebus antiquissimi temporis investigandis versor, quæ spissis undique tenebris sunt obsitæ, nec idoneis semper probari, quantum satis est, te-

JAC. PERIZONII

stibus possunt, accidit sane, ut, dum omnia diligenti meditatione, & secundis ac sæpe tertiis curis, circumspicio, multam quoque *Addendorum* segetem extremo Libri demum adjece- rim, aliquando etiam priorem muta- verim sententiam: id quod tantum abest, ut mihi vitio versum iri ab æquis Lectoribus augurer, ut e contrario palam & ultro profitear. Secus arbitren- tur Homines, qui, quod semel se cla- re & evidenter perspexisse autumant, sub examen denuo revocare abnuunt, ne videantur suo ipsorum judicio aut perspicaciæ diffisi. Vereantur illi ac refugiant suos agnoscere errores, dissi- mulent immo eos, vel tueantur etiam mordicus, atque agant omnia, ne hu- mani quid comperiantur passi. Mihi alia sedet mens, alia est ratio, & lon- ge laudabilius duco, de mei ipsius Ju- dicii & Doctrinæ existimatione detra- here quid sponte mea, quod veritati donem, quam uni servire gloriæ apud imperitos rerum arbitros, eique Verum post-

PRÆFATIO.

posthabere, quod tamen, etiamsi in tenebras abdatur, a peritis facile plerumque agnoscitur. Neque tamen eo præfari hæc volui, quod sæpius in hisce, in quibus ceteroquin, in ultimam quippe antiquitatem reconditis, *fas est obrepere somnum*, priora mea expunxerim, & alia substituerim; sed quia multi hodie ejus sunt generis, ut quidvis potius fingerent, & aliis obtruderent, quam ut sua retractarent, admoniti licet & omnium consensu convicti. Quin aliis illi, magis ingenio candore præditis, illudunt insuper & insultant palam, si homines se ultro agnoverint, quum interim ipsi tam negligenter & festinanter sua scribant & publice edant, ut libri ipsorum erroribus scateant, & tamen, qua sunt fronte penitus perfricta, varia tractare, magnoque cum supercilio, quæ forsân intelligunt, & quæ certe non intelligunt, docere alios non vereantur. Sed relinquamus hos suo Genio, quo nati sunt arrogantissimo. Ego dignam

JAC. PERIZ. PRÆFAT.

dignam & justam rebus quibuscumque, quæ in publicam emittuntur lucem, adhibendam censeo curam, & si forsan hac non satis successit via, tentandam aliam quoque, ut ita, quod Verum est, inveniatur tandem. Quam animi sententiam dum sequor, sicuti mea ipsius vineta cædere non erubesco, ita nec aliorum opinionibus aut interpretationibus me addico indecoram in servitutem, atque ideo etiã in hisce justa libertate usus, quidquid mihi videtur verissimum, refutatis, quæ opponi poterant, aut qui contrarium quid tradebant, diligenter asserui, quod ut æqui bonique consulas, quisquis eris, Lector, etiam atque etiam rogo, inprimis quum nihil ceteroqui detractum Ego velim Doctissimorum Hominum meritis ac studiis, quæ digno æstimare pretio, in quocunque reperiam Homine, Tos Rutulusve fuit, nunquam cessabo. Vale.

CARO.

CAROLUS ANDREAS
DUKERUS,

S. P. D.

LECTORI.

Non est mihi animus longa oratione ad commendandos hos Viri Clarissimi, *Jacobi Perizonii, Babyloniarum & Aegyptiacarum Originum* Libros apud Te uti. Nam quum ipsi, ut cetera illius scripta, in quibus omnibus conjunctum cum excellenti doctrina magnum & acre judicium elucet, sua se bonitate satis commendatione, quam vino vendibili, quod dici solet, hedera suspensa opus est. Itaque hoc potius agam, quod & expectare Te arbitror, ut de iis, quae ad novam hanc Originum illarum Editionem pertinent, dicam, ac simul, quod fortassis non expectas, Auctorem earum adversus

C. A. DUKERI.

sus reprehensiones & contumelias quorundam defendam. Publicavit ipse hos Libros Lugduni in Batavis Anno 1630. qui quam avide, quantisque omnium studiis excepti sint, hoc indicio est, quod & dudum vix ulla eorum exemplaria in tabernis Librariorum inveniuntur, & quae in auctioribus publicis venalia sunt, calore licitantium plerumque immo-dico pretio vendi coeperunt. Has ob causas quum eos rursus edendi se consilium cepisse mihi significasset, meumque ad id exsequendum auxilium expetiisset Librarius, non modo consilium illius probavi, verum etiam haud difficulter, ut conatus ejus adjuvarem, a me impetrari passus sum. Primum omnium igitur curavi, ut, quae Auctori addenda & emendanda in mentem venerant, & in fine utriusque voluminis legebantur, suis quaeque locis ponerentur. Deinde, partim eorum, quae de quibusdam capitibus adversus illum disputata in
noti-

P R A E F A T I O.

notitiam meam venerant, addenda putavi: in primis ea, quibus sententiam illius de Esarhaddone, Sennacheribi Filiq, & occupata ab eo Babylone, deque Sefoltri ac Sefaco, in *Spicilegio Antiquitatum Aegypti atque ei vicinarum Gentium* stilo interdum fatis horrido, & acerbioribus, quam res postulabat, verbis impugnavit *Gulielmus Jameson, Praeceptor Historiarum in Universitate Glasguensi*: quae inde descripta huc transferenda duxi; quod Librum in Scotia editum neque vulgo trans mare notum, neque in multorum manibus esse credebam. Cetera, de quibus aliter senserunt Viri Clarissimi, *Campegius Vitringa in Commentario in Esaiam*, *Franciscus Sevinus in Dissertatione Gallice scripta*, qua emendationem loci Pliniani in *Capite I. Originum Babylonicarum* confutare conatus est, & *Jo. Fridericus Schroererus* in Libro, cui Titulum fecit *Imperium Babylonis & Ni-*
ni,

C. A. DUKERI

ni, prudens omisi; quod molem librorum non nimis augeri volebam, & quum scripta eorum obvia sint, sufficere arbitrabar id hoc loco verbo indicasse. Vitringae quidem responsurus erat, si vixisset, quod ex ipso audivi, Perizonius: Sed hoc & *Assyriacas Origines* scribendi consilium mors illius interpellavit. Sevini Dissertationem & argumentorum pondera eodem sermone examinavit *Anonymus Auctor Articuli I. Tomi IX. de l'Histoire Critique de la Republique des Lettres*. Eorum autem, quae Schroererus disputat, etsi quaedam consideratione digna videntur, tamen ea non excutere, nec multa a me addere volui, cum ob eam, quam dixi, causam, tum quod mihi laborem difficilis, & non paucarum horarum, sed multorum dierum, inquisitionis harum rerum suscipiendum non putabam.

Sed praecipuum huic Editioni ornamentum accessit Viri plurimum Venerandi ac Doctissimi, *Hieronimi*

van

P R A E F A T I O.

van Alphen, SS. Theologiae in Academia Trajectina Professoris Celeberrimi, *de Annis Judicium Hebraeorum Dissertatio*. Incideramus forte in sermone familiari in mentionem de sententia Perizonii, qui *Cap. XVI. Originum Aegypt.* ab exitu Israëlitarum ex Aegypto usque ad quartum annum Salomonis, non *quadringentos octoginta* annos, quibus hoc intervallum *1. Reg. VI. 1.* definitur, sed *quingentos octoginta* effluxisse, & ita in loco illo *Libri I. Regum* scribendum putat. Eam quum sibi non probari, seque Auditoribus suis nihil ibi mutandum esse demonstrasse, diceret, statim & ipse eum hortari, & postea per Librarium cum eo agere coepi, ut ornandae hujus Editionis causa, quae intra domesticos parietes differuerat, in publicum exire pateretur; quod putabam tam laudabilis laboris potius omnes, quam paucos, fructum debere capere. Nam praeter summam rerum

* *

Theo-

C. A. DUKERI

Theologicarum scientiam, de qua inter omnes constat, etiam in controversiis Chronologicis ex Sacra Scriptura inter Doctos ortis studiosissime versatum esse, ex absoluto omnibus numeris illius *Commentario in Caput IX. Danielis de LXX. annis Captivitatis Babylonicae, & LXX. Hebdomadibus* apud Danielem dudum intellexeram. Nec ille, quae est ejus humanitas, & hanc quoque partem studiorum adjuvandi voluntas, recusandum quo minus, quod paucorum erat, in commune conferretur, existimavit, & conscriptam de hoc argumento Dissertationem, quam *Originibus Aegyptiacis* addidimus, ad me misit; quod ego cum mihi perhonorificum esse judico, ut certissimum illius erga me amicitiae testimonium, tum omnibus harum rerum penitus cognoscendarum studiosis gratissimum fore confido. Nam quum tam speciosae sint rationes Perizonii ut iis etiam, qui in hoc genere

P R A E F A T I O.

nerè studiorum exercitati sunt, moveri possint; annos Judicum non modo aliter atque ille fecerat, ordinari posse docet; verum etiam, quod ei firmissimum videbatur emendationis suae fundamentum in verbis Pauli Apostoli *Actor. Apost. XIII. 20.* ita, quantum ego de his rebus judicare possum, subruit, ut nihil in iis praesidii ad mutandum in *I. Reg. VI. 1.* numerum annorum cuiquam reliquisse videatur.

Quibus de rebus quum Viro Clarissimo adsentior, non ideo minus, quam ille, ingenium ac doctrinam Perizonii suspicio, nomenque & memoriam in honore habeo; sed pro ea, quae in Republica, quam literariam vocant, omnibus conceditur libertate, quod mihi tam de hoc, quam de aliis quibusdam, quae in his libris ab eo scripta sunt, verius videtur sequor. Nam & recte, mea sententia, Vir Clarissimus, Jacobus Gronovius in *Notis & Ob-*

C. A. DUKERI

servationibus ad Herodotum pag. 896. censet non esse in Herodoto II. 140. delendam totam illam periodum, ταύτην τὴν νῆσον -- Ἀμυρταίε, in qua sibi fastidiosam tautologiam deprehendisse *Cap. XI. Origin. Aegypt. pag. 202.* videbatur Perizonius. Etsi enim hoc locum illum primum intuenti non improbable videri potest, & narratio Herodoti de insula illa etiam alia obscuritate laborat, tamen hujusmodi conjecturae contra fidem omnium librorum scriptorum recipi non possunt; eo magis, quod hoc genus tautologiae Herodoto, ut ostendit Gronovius, non inusitatae sunt. Nec facile admiserim alteram Perizonii in eodem Herodoti loco conjecturam, si periodus illa retineatur, in ea pro ἕτεα πλέω ἢ ἑπτακόσια, legendum esse ἕτεα πλέω ἢ τριακόσια. Nam in his verbis Herodoti, *Reges Aegypti ante Amyrtaeum septingentis, & amplius, annis non potuisse invenire insulam illam, nihil est,*

P R A E F A T I O.

est, unde intelligi possit eum tantum id tempus voluisse designare, quod inter Sabaconem & Amyrtaeum interjectum, & ex Perizonii rationibus trecentorum annorum fuit; sed numerus ille *septingentorum annorum* etiam ad priores Sabacone Reges proferri potest. Et hoc fortassis est; quod eodem loco scribit Gronovius, *se alia, quae hic tam licenter deciduntur* (a Perizonio) *dedignari tangere*. Hoc quoque rationem habet, quod *ibidem* contendit, non esse mutandam summam annorum *undecies mille trecentorum & quadraginta*, quam ex CCCXLI. γενεαίς, quarum tres centum anni sunt, colligit Herodotus II. 142. pro quibus *undecies mille trecentos & sexaginta* malebat Perizonius pag. 201. Quum enim CCCXLI. generationes neutram harum summaram exacte conficiant, non major ratio est hoc modo legi, quam illo, & *sufficit*, ut ait Gronovius,

C. A. DUKERI

postremam harum generationum procedere & currere. Denique in Herodoti *Lib. III. cap. 5.* ubi de Cadyti agitur, verisimilior mihi videtur conjectura Gronovii pro ἢ ἐστὶ Συγίων legentis γῆ ἐστὶ Συγίων, quam Perizonii, qui molestum illud ἢ delendum, & πάντα, vel χάρα supplendum putat. Nam & omnes Manuscripti ἢ habent, & ellipsis illa, etsi alioqui satis usitata, in tali verborum positura plane insolens, & vix tolerabilis est.

Verum quemadmodum haec a Clarissimo Gronovio bene animadverta sunt, ita ceterorum, quae Eisdem in *Originibus Aegyptiacis* cum tanta verborum acerbitate, ut etiam doli insimulare Perizonium non dubitaverit, notanda visa fuerunt, dispar ratio est: quippe quum eorum alia ejusmodi sint, ut ea vel retulisse idem sit, quod refutasse; alia adeo levia, ut nemini, qui modo paullo aequior sit, in iis quidquam

P R A E F A T I O.

quam nota dignum videri possit.

Scribit nimirum *in principio Capituli secundi Origin. Aegypt. Perizonius: Herodotus denique Regibus post Deos, Semideos, & Heroas tribuit Lib. II. cap. 142. annorum 11340. usque ad Sethon. Nam ab Hercule, qui secundis Diis adscribitur, usque ad Amasin XVII. milia numerari tradit Lib. II. cap. 43. at a Dionysio, qui inter tertii Ordinis Deos existit, usque ad eundem Amasin computat Cap. 145. XV. milia, idque Aegyptios jactare ait certo se scire, quum semper numeraverint & annotaverint annos. Et Cap. V. pag. 71. Quia, ut diserte tradit Herodotus II. 4. Menes primus ex Hominibus regnavit. Ac denique ibidem pag. 74. Quod Menes iste ab Herodoto dicitur primus Rex. Haec arripit in iisdem Notis & Observationibus pag. 859. & in Ad-dendis ad illam pag. & ad pag. 870. 896. 897. Gronovius, & Perizo-*

C. A. DUKERI

nium arguit, ut qui Lectoribus persuadere voluerit Herodotum priscis Regibus ac regno Aegyptiorum aliquot myriadas annorum tribuentem, & Menem primum ex Hominibus in Aegypto regnasse tradentem, ea omnia ex sua, non Aegyptiorum, sententia scripsisse; quum *Herodotus nihil tribuat; nec jaçtet se inspexisse ipsos Annales (Aegyptiorum) & hinc numerari tradat; nec sua fide quidquam hujus generis dicat, sed eorum, ex quibus inquisivit, & modo referat, quid ex nonnullis in Aegypto audiverit.* Et his omnibus epiphonematis modo denique injuriosam clausulam addit: *Dolose haec scripta.* Sed injustam esse hanc accusationem facile per se quilibet, qui *Originum Aegyptiacarum* librum legendo modo percurrere volet, videbit. Verum est Perizonium, quum ab Herodoto testimonium harum rerum sumit, interdum non addere eum illas fide Aegyptiorum referre.

P R A E F A T I O.

ferre. Sed profecto semper & ubique locum habere debet, quod in Jure Civili observari vult Pomponius Jctus: *non oportere calumniari Jus Civile, nec verba captari, sed qua mente quid diceretur, animadvertere convenire.* Quum igitur Perizonius pag. 156. 205. 257. & alibi, diserte scribat Herodotum ac Diodorum Siculum *omnia*, quae de priscis rebus & Regibus Aegyptiorum tradiderunt, *a Sacerdotibus Aegyptiis accepisse*, cur quisquam aequo animo Origines has legens aliis locis, quibus de eo Lectorem non monuit, verba captabit, & literas sequetur potius, quam mentem scribentis inspiciet? Utitur saepe eadem ratione in iis, quae ex Diodoro describit, ut interdum illum *ea tradere*, interdum *ab Aegyptiis habere* dicat, nec tamen hoc vituperat Gronovius. Cur ergo illi eodem modo in Herodoteis referendis versanti *doli* notam injustam voluit? Sed illud vel maxime

C. A. DUKERI

miror, quomodo ei in mentem venire potuerit, ut etiam in his verbis Perizonii, HERODOTUS *XVII.* *millia annorum* NUMERARI TRADIT, & IDQUE AEGYPTIOS JACTARE AIT *certo se scire*, reprehensionis suae firmamentum poneret, quae id funditus everunt. Nam qui ita loquitur, eum apertum est neque dicere, neque sentire Herodotum ipsum sic numerare, & jactare se ipsum Annales Aegyptiorum inspexisse, sed omnia illa Aegyptiorum, non sua, fide referre, & ab his accepta scribere.

Quae praeterea Idem Vir Clarissimus tam vehementer, tamquam falsa & Herodoto repugnantia, insectatur, ea omnia perquam minuta, &, si quis non iniquus iudex esse velit, extra culpam & reprehensionem posita sunt. Hujus generis est, quod ad ea, quae de deminuta post Aprien regni Aegyptiaci potentia agens *pag.* 553. scribit Perizonius ex Herodo-

P R A E F A T I O.

to III. 1. *Amasin ipsum se Persis imparem prorsus duxisse, & Cyrum ab eo, tanquam qui obsequi sibi deberet, praestantissimum oculorum Medicum, qui esset in Aegypto, postulasse, haec pag. 901. adnotat: An id fecerit Cyrus ut postularet ab eo, tanquam qui obsequi sibi deberet, habeat sibi ille, qui scribere sustinuit, Aegyptum fere ad nihilum redigens. Nam cur id non fecit ex aliqua alia regione sibi subjecta? Immo, quia constabat non esse alibi meliores. Credibile sane est hoc non ignorasse Cyrum, nec id negat, & tamen nihilo ecius habere sibi, quod scribere sustinuit, potest Perizonius. Horreat nempe, ut ibidem auctor est Herodotus, potentiam Persarum Amasis: hoc autem quum non magis, quam quae de peritia artis Medicorum Aegyptiorum ferebantur, ignorare posset Cyrus, facile quoque Amasin sibi obsequi debere, id est, non surum postulanti, quod volebat,*
recu-

C. A. DUKËRI.

recusare, quae Perizonii mens est, scire poterat. Nec recte eo nomine notatur, quod divinarum praedictionum, quam mendacissimorum Aegyptiorum, fidem sequi maluit, & Aegyptum post necem Apriae humile ac debile regnum fuisse dixit: nam qui hoc negare sustineat, viderit, quomodo, quae de ea re in libris sacris praedicta sunt, exitum habuisse demonstraturus sit.

Illud quoque nullo negotio dilui potest, quod pag. 897. *Not. & Observat. in Herodotum* dicit, *mera falsa esse*, quae pag. 441. scribit Perizonius, *Nihil majus & operosius in Aegypto, atque ejus Historia, inveni-ri exstructione Pyramidum*: quia Herodotus II. 148. scribat, ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει, *labyrinthus pyramidas quoque antecellit*: nam non posse haec verba fallere. Ita est: clara ac dilucida videntur esse haec verba. Et tamen non dubium est, quin, si quis putet iis si-
gni-

P R A E F A T I O.

gnificari nihil majus & operosius in Aegypto esse labyrintho, is se ipse, non eum verba Herodoti fallant. Nam si haec ratio Gronovii valet, etiam *mera falsa sunt*, quae de labyrintho prodit Strabo *Lib. XVI. pag. 811.* ἡ τῆ λαβυρίνθου κατασκευὴ πάρισον ταῖς πυραμίσιον ἐστὶν ἔργον, *labyrinthi fabrica opus haud impar pyramidibus est*: non enim πάρισον, sed ὑπερβάλλον τὰς πυραμίδας, *superans pyramidas*, dicere debuisset. Et quae de pyramidibus Ammianus Marcellinus *Lib. XV. Cap. 22. ultra omnem omnino altitudinem, quae humanis confici potest, erectae*: nam hoc quoque labyrintho, non pyramidibus, tribuendum fuisset. Quid ergo est, quod dicit Herodotus, *labyrinthus pyramidas quoque antecellit*? Manifestum est haec verba non de mole labyrinthi, nec de labore in illo exstruendo exhausto, ac ne quidem de diuturnitate temporis illo perficiendo absumti, verum de varietate,
ele-

C. A. DUKERI

elegantia, & artificio totius operis ac structuræ, & singularum illius partium accipienda esse. Hoc ostendit Diodorus Siculus *Lib. I. pag. 39.* de labyrintho hunc in modum scribens: Τὸν ὀνομαζόμενον λαβύρινθον ἔχ' ἔτω κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων θαυμαστὸν, ὡς πρὸς τὴν φιλοτεχνίαν δυσμίμητον, *non tam mole operum admirandum, quam artificio inimitabilem.* Et de pyramidibus *ibid. pag. 41.* ὁμολογεῖται δὲ ταῦτα τὰ ἔργα πολὺ προέχειν τῶν κατ' Αἴγυπτον, ἢ μόνον τῷ βάρει τῶν κατασκευασμάτων, καὶ ταῖς δαπάναις, ἀλλὰ καὶ τῇ πολυτεχνίᾳ τῶν ἐργασαμένων, *in confesso est haec opera ceteris per Aegyptum longe praecellere, non tantum structurarum mole, & impensis, sed etiam industria artificum.* Atque hi tres, aequae ac Herodotus, labyrinthum & pyramidas in Aegypto coram inspexerunt.

Quod denique nomen illius, qui primus ex Hominibus Rex Aegypti fuisse dicitur, a Perizonio perperum
in

P R A E F A T I O.

in casu recto *Menes* efferrī arguit in *Addendis ad pag. 859.* quum non ita dicatur Herodoto, sed unisyllabicum sit, id non magis ad hunc, quam ad Bochartum, Marshamum, & alios pertinet, qui, si quid in hoc culpaē est, in eandem reprehensionem incurrunt, quod & ipsi *Menes* in nominativo dixerunt. At cur hoc illis non licuit? An, quia Herodoto hoc nomen est monosyllabum Μην, Μειν, vel Μίν? At Diodoro Siculo *Lib. I. pag. 28. 29. & 56.* est dissyllabum Μηνᾶς, & Eusebio in *Chron. pag. 14.* haud dubie ex Manethone, Μηνης; qui &, ne quis in eo errorem esse putaret, hoc aliter apud Herodotum scribi his verbis monet: Μηνης Θεϊνίτης, ὃν Ἡρόδοτος Μῆνα ὠνόμασεν. *Menes Thinites, quem Herodotus Μηνᾶ (a recto Μην) Menem vocavit.* Et sic ad verbum, qui se hoc ex Eusebio descripsisse fatetur, Syncellus *pag. 55.* Sed quoniam Viro Clarissimo visum fuit etiam levissima quaeque

C. A. DUKERI

que ita acriter persequi, quasi in iis
salus literarum sita esset, hoc loco
vicissim ex eo quaeri possit, quo ar-
gumento probet, scriptum Herodoti
codicem Mediceum, qui solus *Lib. II.*
cap. 4. habet *Μεῖνα*, omnibus aliis,
in quibus *Μῆνα* est, praeferendum
esse? Nec non, cur deinde II: 99.
inconstantiam scribarum sequutus ex
eodem *Μίνα* & *Μινί*, ubi alii omnes
ex suis *Μῆνα* & *Μηνί*, ediderit? Apud
Plutarchum quidem in libro de *Iside*
& *Osiri* in prima hujus nominis syl-
laba est diphthongus *ει*, & in Euse-
bii *Chronico pag. 17.* & Syncello *pag.*
91. vocalis *ι*: sed tamen non facile
cuiquam persuadebit utramque scri-
pturam ab ipsius Herodoti manu
profectam, & plerique magis credent
alteram earum, si non utramque,
scribis deberi, & ex eadem pronun-
ciatione vocalium *η*, *ι*, ac diphthon-
gi *ει* ortam esse Verum haec, ut-
pote ab instituto meo aliena, praeter-
mitto. Nec necesse arbitror multa
de

P R A E F A T I O.

de eo dici, quod passim Perizonium infectatur, qui *Chronologiam Herodoti incertam ac falsam esse* dicat, & quod ad pag. 475. adnotavi, *multa de Cadyti & Magdolo verba faciat, sed nihil promoveat.* Nam frustra alios reprehendas, si ipse meliora ac certiora non doceas. Sed hoc non perinde factu facile, atque in proclivi est, sententiam & inventa aliorum, si non semper certissimis, at tamen probabilibus, quod plerumque in tam densa caligine antiquitatis solum praestari potest, argumentis confirmata verbo rejicere, & quasi uno spiritu diffilare.

Invitus, fateor in hanc disputationem ingressus sum, & jam dudum taedet me his tam ingratis immorari, vellemque aut Viro Doctissimo, & de literis praeclare merito, ista non excidissent, aut mihi dicendum, quod res est, non fuisset. Sed non poterant ea hoc loco sine praevaricatione praeteriri, & prae-

stan-

C. A. DUKERI

standum erat officium Perizonio mortuo, quem vivum ob singularem eruditionem, & alias eximias animi atque ingenii dotes semper colui, mihiq; & meis amicis multis rebus expertus sum. Quo minus mirum cuiquam videri debet, si hic quoque confutandos suscipiam alios, qui post excessum illius vel inconsiderate ac temere quaedam ei parum honorifica divulgaverunt, vel prudentes & iniquo, ut videtur, animo eum pro ridiculo publice traducere non veriti sunt.

Res est mihi cum V. A. Jo. Burcardo Menckenio, & duobus Anonymis Gallis. Horum ille in *Declamatione I. de Charlataneria Eruditorum* de Actione injuriarum, quam ante annos plus XL. Perizonio intendit Huberus, pag. 93. Edit. Amst. cl. MDCCLXXVII. haec narrat: *Cum Perizonius illius (Huberi) Historiam Civilem paulo attentius considerasset, & prope mille errorum*
reum

P R A E F A T I O.

*rem egisset autorem, tum Huberus, cum esset praeterea liberioribus verbis subinde laecessitus, rem deduxit inferum, eoque, ut erat in agendis causis exercitissimus, adegit adversarium, ut culpam deprecari ac pro illatis injuriis multam fisco inferre juberetur. Ex his alia parum accurata, alia perspicue falsa sunt. Non repetam hic altius initia & causas irarum ac simultatum inter eos, unde mox graves inimicitiae, & ad extremum lites apud judicem natae sunt: sed qui litigiosa illorum scripta legerunt, sciunt eas non primum inde ortas fuisse, quod Huberus *liberioribus verbis subinde laecessitus fuerat a Perizonio. Nec Perizonius prior Huberum publice adgressus est, quod credidisse videtur Menckenius, sed hic illum, opposito Dissertationi illius de Praetorio Commentario ad Titul. Dig. de Offic. Praef. Praet. seu Digressione de Praetorio. Ita abrupta amicitia quum Huberus An-**

C. A. DUKERI

no c^ol^ocxcii. *tres Tomos Historiae Civilis* emisisset, de integro bellum literarium inter eos ortum est, cujus signum, publicato *Specimine CXX.* non *prope mille*, etsi deinde ad illos *CXX.* plures accesserunt, *errorum ex primo Historiae illius Tomo*, sustulit Perizonius. Hoc quum aliquamdiu magnis animis, & editis utrimque non sine verborum contumelia duobus brevibus libellis, gestum fuisset, & Perizonius jam tertium ad arma venisset, Huberus aliam sibi illius finiendi rationem ineundam ratus adversario grandem dicam injuriarum apud Senatum Curiae Frisiae scripsit. Ea lite pendente Perizonius Anno c^ol^ocxciii. Lugdunum abiit, &, quum ibi esset, sententiis majoris partis Judicum, ut tum fama erat, condemnatus Hubero pecuniam, quanta injuriae aestimatae fuerant, solvit, non *culpam deprecari*, nec *multam fisco inferre* jussus est. Erat enim judicium privatum, in quo neque

P R A E F A T I O.

que Fisco quidquam petebatur, neque ullae Patroni, aut Procuratoris Fisci partes erant. Haec ita gesta esse ex ipso Perizonio saepe audivi, ac deinde ex Fratrem illius, Viro admodum Reverendo ac Doctissimo, *Gerardo Perizonio*, Ecclesiae Briellano, intellexi, & ex actis & instrumentis illius litis facile probari potest. Nec satis intelligo quid sit, quod dicit Huberum *in agendis causis exercitatissimum fuisse*; quasi caudicum scilicet, qui causas aliorum apud Judices agere solitus fuerit; quae usitatissima, & forsitan sola, hujus phraseos significatio est. Etsi enim ille tam patrii, quam Romani Juris, & rerum forensium peritissimus erat, multumque de Jure respondebat, tamen, quod satis certo ex Oratione, qua defunctum laudavit Clar. *Vitringa*, colligitur, vel nullas, vel admodum raras in foro causas egit, nec multum in patrocinii suscipiendis ac tuendis versatus fuit.

C. A. DUKERI

Illud quoque parum verum est, quod sibi ab homine fide digno relatum esse ad hunc locum Declamationis Menckonianae scribit Interpres Gallus, *non damnatum fuisse Perizonium, nisi quod in Politica quadam scissione contrarias secutus fuisset partes, ut Arminius quoque.* Si is, a quo hoc sibi relatum dicit, id ab alio accepit, potuit cum fide narrasse, quae audierat; sin autem ipse narrationis illius auctor fuit, non aegre ferre debet, si dicamus eum in hoc fide dignum non esse. Quid illum, qui sibi primus hoc tantum arcanum detexisse visus est, in errorem ducere potuerit, facilius est divinare, quam dicere. Sed nemo praeter illum, ut puto, id resciscere potuit, nec aut mihi, qui eo tempore in Frisia egi, aut cuiquam alii, ni valde fallor, umquam fando auditum est, eam tum in factiones civiles, certe non quales olim actate Arminij, & aliquanto post, in Belgio

P R A E F A T I O.

gio Foederato fuerunt, scissam fuisse, iisque Perizonium se immiscuisse. Nihil aliud ergo relinquitur, quam ut hoc eodem numero, quo superiora illa de exitu litis inter Huberum & Perizonium, habeamus, & ita existimemus neutrum horum sibi inquisita & explorata retulisse, sed utrumque fabulas vulgi, aut vanas conjecturas, non veritatem rerum gestarum, sequutum esse.

Anonymorum Gallorum, quos dixi, alter est Scriptor immensi Operis, *Memoires pour servir à l'Histoire des Hommes Illustres*, alter Auctor *Articuli XVI. Tomi IX. de l'Histoire Critique de la Republique des Lettres*. Ex his ille, quum *Tom. I.* strictim de Vita & Morte Perizonii dixisset, de illius Tabulis Testamenti pag. 24. *Ed. Paris. cl. lcccxxvi.* ita scribit: *Il y avoit marqué le linge qu'on devoit lui mettre après sa mort, suivant une coutume assez ordinaire en Hollande, &*

il or donnoit en même tems qu'après qu'il seroit expiré, on l'habillât, qu'on le mit sur son séant dans une chaise, & qu'on lui fit la barbe; SOIN RIDICULE ET INDIGNE D'UN HOMME D'ESPRIT.

Quae hic literis capitalibus expressa sunt, illius judicium de hac parte ultimorum mandatorum Perizonii continent, cetera ad verbum ex *Historia Critica Reipubl. Literariae* descripta sunt: quae jam tot annos tam patienter lecta, nec quemquam interim fuisse, qui ea falsi argueret, mihi monstri instar videtur. Uterque eorum tota via aberrat, sed in eodem errore versantium dispar culpa est. Nam hujus peccatum nullam excusationem habet; illi falsa ab hoc fumentum venia dari haecenus potest, quod non facile suspicari potuit eum, qui haec in media Batavia scribere sustinuit, non idoneum auctorem esse. Quis enim crederet quemquam de re recentissimae memoriae (nam

P R A E F A T I O.

Tomus IX. Historiae Criticae proximo post obitum Perizonii anno editus est) & in omnium oculis, ut ita dicam, gesta, ea prodere ausurum, in quibus certissimis argumentis falsi convinci posset? Et tamen, etsi hoc incredibile videtur, nihil nisi somniis similes fabulae sunt omnia, quae ille narrat. Nec quidquam moror auctoritatem illorum, a quibus haec secum communicata testatur. Benignum quidem est credere eum ab aliis accepta scripsisse: sed hi, quiqui illi fuerunt, vani ac futiles auctores fuerunt, nec ea, quae Testamento Perizonii comprehensa sunt, sed inanes & falsos rumores ad eum retulerunt; quibus quum credulitatem suam tam temere addixit, inconsideratissimae levitatis atque imprudentiae accusari merito potest. Cur enim, si primam Historiae legem, ne quid falsi diceret, observare volebat, non eos consuluit, a quibus facile, quid verum esset.

C. A. DUKERI

intelligere poterat? Cur non Fratrem Perizonii, penes quem authenticæ Tabulæ Testamenti sunt, aut, si hoc commodo suo non poterat, aliquem ex Professoribus Academiae Lugdunensis, in cujus tabulario exemplum illarum adservatur, adiit, & ex eo, quid in iis scriptum esset, sciscitatus est? quum præsertim ipse, quo tempore hæc scribebat, Lugduni, vel certe in propinquo esset. Hoc si, quod debuerat, fecisset, melius de Perizonio, quem alioqui justissimis laudibus ornat, meritus fuisset, nec plura falsa de aliis illius Testamenti capitibus retulisset. Sed de his, quoniam ab argumento, in quo versor, sejuncta sunt, dicere supersedeo. In iis, quæ mihi hic confutanda proposui, nihil omnino veri esse ne quis dubitare possit, hoc unum dixisse satis erit, Perizonium *nec de linteis, in quibus sepeliri vellet, nec de radenda sibi, quum exspirasset, vestito,*

P R A E F A T I O .

to, & in sella erecto corpore posito; barba quidquam vel verbo, vel scripto, cuiquam mandasse.

Nec verius est, quod iidem illi vaniloqui homines ad fidem posteriori fabulae faciendam commenti sunt, causam tam novi & insoliti mandati ei fuisse, quod imaginem suam, cui manus extrema nondum accesserat, perfici vellet, ut ea in Bibliotheca Academiae Lugdunensis supra armarium, in quo libros Bibliothecae legatos collocari voluerat, poni posset. Nam ita narrare pergit Historicorum curiosissimus: *Ce dernier soin pourroit paroître ridicule & indigne de Mr. Perizonius, si on ne faisoit attention au dessein qu'il avoit, qui étoit que Mr. de Moor, qui avoit déjà commencé son portrait, achevât de le tirer; afin qu'on pût mettre son Tableau au haut du Cabinet de livres qu'il léguoit à la Bibliothèque, comme il l'avoit souhaité.* Haec est vere Pergula pictorum,

C. A. DUKERI

rum, & ut sine circuitione dicam, mendacio rectum mendacium, ne perplueret. Voluerat sane se a celebri Pictore *Carolo de Moor* pingi Perizonius, eaque imago jam vivo illo, & nondum quidem in morbum, e quo obiit, implicito, sed jam infirmo tamen & languente, inchoata, & jam plusquam delineata, vultusque ita plane expressus erat, ut ab omnibus, qui eum norant, agnosci statim posset; sed claritas colorum, & ea, quae vivos quodammodo vultus faciunt, ad perfectionem operis deessent. Deinde ingravescente morbo Testamento cavit, *ut si illa post mortem suam perfici posset*, de quo eum non nihil dubitasse haec verba ostendunt, *Pictor manupretium ex primo reddito legati acciperet, SI EAM INTRA ANNUM A MORTE SUA PEREGISSET.* Ex his quis non videt falsa esse omnia, quae in *Historia Critica* de hac re publicata, & haud dubie a plerisque pro veris habita sunt?

Nam

P R A E F A T I O.

Nam quid opus erat addita illa in Testamento conditione, si statim postquam expiraverat, & antequam sepeliretur, absolvi illam voluisset? Erat enim domi Pictoris, apud quem eam demum aliquamdiu post sepultum Perizonium, qualem illo vivo inchoatam dixi, vidit illius Frater, qui quum Fratri complures ante obitum dies adfuerit, & mortuo funus fecerit, gravissimus ac certissimus horum omnium testis est, & esse debet.

Quamquam autem, qui hoc primus in publicum effudit, notam inconsultae ac temerariae credulitatis, ut levissime dicam, effugere non potest, tamen malum animum ab eo abfuisse hoc argumento est, quod Perizonium magnis ac meritis laudibus extollit, & cavere voluit ne ultima illius mandata, quae ridicula videri poterant, labem existimationi tanti Viri adspargerent. Non eadem mens videtur fuisse Auctori *des Memoires pour*

C. A. DUKERI

pour servir à l'Histoire des Hommes Illustres. Nam quod hic ea tamquam curam ridiculam & homine intelligente indignam notat, id non infirmam suspicionem animi malevolentia quadam in Perizonium suffusi, & consilii de existimatione illius detrahendi adfert. Cur enim, ni ita esset, ea tantum ex Auctore illo, cujus verba in Librum suum transtulit, describere voluit, quae illum ridiculum facere videbantur, non etiam, quae, ut huic judicio occurreret, Idem addiderat? aut cur, quod ille dixerat, *curam hanc ridiculam & Perizonio indignam posse videri iis, qui non considerent qua mente haec mandaverit*, ita mutavit, ut id in suum, sed in Perizonium contumeliosum, judicium converteret? Nec est, quod dicat, sibi, ut mandatum ipsum, sic etiam causam illius ridiculam visam fuisse. Nam si hoc ipsi ita videbatur, qui scire poterat etiam alios, quos eam ignorare voluit, idem, si
cogni-

P R A E F A T I O.

cognitam habuissent, iudicaturos ?
quum nequaquam inauditum sit ali-
quem post mortem demum antequam
sepeliatur pingi. Sed quoniam se,
quum haec scribebat, jure suo in ju-
dicando, uti haud dubie credidit, no-
bis quoque licere debet libere, quod
sentimus, eloqui, ac dicere non lau-
dabilis exempli rem esse, nec inter
propriam notas ac laudes hominis in-
geniosi & intelligentis habendum vi-
deri, ubi, quae ad irridendos & con-
temnendos alios pertinent, retuleris,
& ex his ad tuum arbitrium ac lubi-
dinem de illis judicaveris, ea, quae
ad depellendam ab illis ignominiam
acceperis, reticere, nec aliis itidem
existimandi copiam facere.

Haec ad refellenda ea, quae de
Perizonio perperam & falso prodita
esse dixi, sufficere possunt: cujus exi-
stimationem quum mihi defenden-
dam sumsi, simul & illi, quod debe-
bam, praestiti, & ipse in ea, quam
dudum habui, opinione confirmatus
sum,

C. A. DUKERI PRAEF.

sum, non posse non saepissime falli eos, qui temere omnia, quae ad alios in vituperationem, aut contemptum adducendos tradita sunt, pro veris habent, si auctores eorum fide digni esse videantur. Nam ex iis, quae dixi, manifestum est, etiam hos qui maxime idonei auctores videri possunt, eo a veritate deflectere, quod illi inquirendae non eam, quam debebant, diligentiam adhibuerunt: hoc autem in uno deprehensum etiam in aliis suspicionem negligentiae illorum injicere potest. Sed hoc argumentum nunc, etsi facilis & larga materia est, pluribus non exsequar, ne, quem mihi praescripsi, modum Praefationis excedam. Vale, Lector, & Νᾶφε, καὶ μέγιστ' ἀπιστεῖν ἄρδρα τὰντα τῶν Φρενῶν.

JACOBI PERIZONII
 ORIGINES
 BABYLONICAE.

PROOEMIUM.

ARDUI sane & multis difficultatibus impediti laboris aggreditur opus, qui res Antiquissimi Temporis erundas sibi atque expediendas sumit. Neque id mirari quempiam oportet. Nam quum illo ipso Tempore pene nihil fuerit per literas memoriae proditum, atque idcirco, quando Historiæ deinceps scribi jam cœperunt, superioris ævi res, longe maximam partem,

A

tem, vel ex incertis vulgi fabulis, vel summum ex πατροπαράδοις narrationibus, sola subnixis, eaque lubrica prorsus & fallaci, hominum memoria, peti debuerint: facile hinc apparet, incerta necessario esse illius Temporis pleraque omnia, & ideo sæpe multis sententiarum divortiis intricata, & in diversum, immo aliquando in contrarium plane, abeuntia. Primum, quod servandæ rerum memoriæ inventum est adjuvatorium, fuit usus cantilenarum, quibus præcipua Heroum suorum vel totius Gentis facinora celebrabant plerique sane populi, sicuti in *Animadversionibus Historicis* cap. 6. compluribus docui exemplis. Sed ita tamen hæ cantilenæ rerum gestarum memoriæ servabant & posteritati prodebant, ut inde originem inter Græcos certe traxerit non vera & certa Historia, sed illa, quæ Poëticis est fabellis aspersa & involuta. Unde & factum, ut Veteres ipsi distinxerint omne præteritum tempus in Ἀδηλον, *Obscurum*, ante ipsas elapsam cantilenas, de quo nihil omnino habebant cognitum; tum Μυθικόν, *Fabulosum*, quod ex hisce cantilenis (quales fuerunt, teste Josepho lib. 1. contra Apion. ^a etiam ipsa *Homeri carmina*, non literis olim, sed memoriæ cantorum mandata)

po-

potissimum investigari & cognosci poterat; denique *Ἱστορικόν*, cujus jam notitia ex certioribus literarum Monumentis & Annalibus libris liquidius hauriebatur. Initium vero ducit Historicum hocce tempus rerum profanarum, in Oriente demum à Regno Persarum, seu malis, à destructione Nineves: in Græcia ab Olympiadibus constitutis & in usum Chronologicum receptis, vel potius ab Heraclidarum reditu in Peloponnesum: in Italia ab urbe Roma condita, si non demum ab eadem a Gallis capta, sicuti volunt ipsi Livius VI. I. & Plutarch. in Numa.

Verum incerta sint licet & obscura pleraque, quæ de primis Orbis Conditis sæculis traduntur a Profanis Scriptoribus; præcipua tamen eorum Capita, ex fabulosis rerum ipsarum circumstantiis eruta & protracta, vera haud dubie sunt, nec abjicienda prorsus: quin immo, si cura modo & judicium, quod decernere valeat, quid distent æra lupinis, Historica Fabulosis, adhibeatur, sæpe ex ista caligine liquidam effulgere videas lucem: arduam quidem illam inventu & indagatu, fateor, sed tanto gloriosiore, immo vero utilissimam & dignissimam, quæ diligenter investigetur, & Orbis Eruditi oculis exponatur. Hæc etenim scientia est, quæ no-

bls Origines plerarumque Gentium & Regnorum ostendere valet, & quam plurimum etiam confert ad confirmandam S. Codicis & Hebraicæ Reip. Historiam, quæ ut antiquissima est ipsa, sic & antiquissimas non suæ modo, sed & vicinarum Gentium res & regna sæpenumero commemorat. Ceterum non minima hic iterum oritur difficultas in conciliandis Sacris & Profanis Scriptoribus, quum de iisdem agunt rebus, dum eas aliis atque aliis circumstantiis ornatas referunt, & homines ipsos diversis plerumque Nominibus designant. Quapropter nihil alienum a meo Munere, nec abs re Historica, facturus videor, si diligentius paulo in res tam reconditas inquirere: nodos & difficultates in Vetustissima Historia nobis subinde occurrentes, quantum ejus fieri poterit, solvere; & Sacra ac Profana, liquido prius explanata, in concordiam probabilem reducere aggrediar.

C A P. I.

Urbis Babylonicae origo & antiquitas. Callistheniana annorum, ex quo observationes siderum factae Babylone, Summa Scripturae S. congruit. Vanissima immensa antiquitatis ostentatio Chaldaeorum. Plinii locus emendatus & expositus. Tatianus explicatur.

INITIUM non aliunde rectius ducam, quam ab *Urbis Babylonicae* origine, quae haud dubie omnium Urbium antiquissima, & ex qua primi Gentium Reges & Dynastae exorti. Ejus proinde conditae tempus, quantum potest, constituere primum & confirmare conabor. Moses itaque, Auctor antiquissimus, refert Genes. x. 25. & xi. 1. &c. homines ex terra *Sinear*, quae est Babylonis, primitus dispersos fuisse in varias regiones, postquam *Urbis* istic aedificari coepta, quae *Babel* fuerit dicta, diebus *Phalegi*, quippe qui ab illa dispersione & terrae divisione nomen hoc accepit. *Dies* autem illi in saeculo post diluivium secundo ineunte sunt quaerendi, ut

infra pluribus ostendemus. Præterea Nimrodo, qui nepos Cham, tribuitur Gen. x. 10. jam tunc *regnum Babelis*, quod proinde in illius utique ætatem incidit. Disertius Josephus *Antiq.* 1. 7. ubi dispersiōnem hominum memorat, *Nimrodus*, ait, ὑπομείνας παρὰ Βαβυλωνίους ἐτυράνησε h. e. *manens*, cum reliqui secederent in varios tractus, *apud Babylonios regnum obtinuit*. Idem firmant Curtius, alique, qui a *Belo*, h. e. Nimrodo, conditam Urbem tradunt, de quo infra. Convenit cum hisce, seu ista Temporis designatione, secundum vulgarem Chronologiæ sacræ seriem, luculentissime, quod, quum Alexander M. Babylonem occupasset, Callisthenes Philosophus, Alexandri in ista expeditione comes, invenisse dicitur ea in Urbe Chaldæorum observationes Astrologicas usque ad tempora Alexandri, χιλίων ἑτῶν, καὶ ἑνεακοσίων τριῶν, h. e. *Annoꝝum cicciccciiii.* ut ex Porphyrio refert Simplicius lib. 2. de *Cælo*. Jam vero si à tempore Babylonis ab Alexandro subactæ regrediamur per elapsa jam tunc sæcula, deprehendemus, annorum istorum initium, juxta vulgatam Chronologiam, omnino etiam ad illam Nimrodi istius ætatem, & ad ipsos *dies*, seu natales, *Phalegi* esse referendum, ut qui Alexandrum M. præcesserint ipsis pe-

ne mille nongentis annis, seu quatuor tantum annis minus. Ego quidem Gerhard. Joh. Voffium secutus, & Chronologiæ sacræ post Abrahamum usque ad Salomonem tria plus minus sæcula adjiciens, ad serius tempus, sed tamen vel sic satis antiquum, Abrahami scilicet ætatem, demitterem illud Babylonicarum observationum seu annorum a Callisthene designatorum initium. Et sane multo verisimilius id reor, quam ejusmodi observationes, septem annis ante Phalegi ortum, & ipsam dispersionem, fuisse ab istis hominibus, adhucdum incultis nec usu ullo edoctis, non tantum factas, sed etiam in posteritatis gratiam annotatas; id quod ab illius temporis rationibus est alienissimum. Adde, quod nonnulli Veterum tradiderint, ipsum Abrahamum *invenisse* demum *Astrologiam & Chaldaicam scientiam*, docuisse deinde *Motus Solis & Lunæ, aliaque ejus generis, Phœnices*, postea & *Ægyptios*. Vide Verba Alexandri Polyhistoris ex Eusebio apud Euseb. *Præpar.* IX. 17. Ea, si quid veri habent, illarum observationum usum & annotationem ad tempora Abrahamo antiquiora referri haudquaquam patiuntur. Sed utcunque ea se res habeat, præclarum est, & Scripturæ S. congruens, illud Porphyrii, vel potius Callisthe-

ithenis, testimonium, quippe quod vel in ipsam Babylonis primam originem in S. Codice memoratam confert, vel non longe infra eam locat, antiquissimum Chaldaicarum observationum initium.

Ceterum sicut illud ergo fide est dignum, quippe a Philosopho monitu Præceptoris sui in eam rem diligenter inquirente, omnesque fallendi causas procul habente, profectum, ita longe præferri debet ceteris ejusdem populi, immensam sibi antiquitatem arrogantis jactantisque, Chronologiis vanissimis. Certè Cicero, lib. I. *de Divin. cap. 19.* & lib. II. *cap. 46.* tradit quidem, Babylonios jactare, se 470. millia annorum habere monumentis (scil. literarum) comprehensa, & illa posuisse in periclitandis experiundisque pueris, quicumque essent nati, atque hoc modo constituenda sua ex Astris divinandi arte: sed recte mentiri eos judicat, & condemnat aut stultitiæ, aut vanitatis, aut imprudentiæ. Similiter Diodorus Siculus lib. II. p. 118. *Ed. Rbodom.* Multitudinem autem annorum, quibus se excoluisse tradunt τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν κόσμον, observationem Mundi hujus, haud facile quis crediderit. Nam 473. millia annorum numerant usque ad transitum Alexandri in Asiam, ex illo tempore, quo cœperint sidera observare. Videte, quam vere fabulosa

lofa fit antiquitas, quam illi homines ostentantur. At si tot tamen *Annorum Millia monumentis suis comprehensa* jactabant, qui ergo fit, quod apud Plinium N. H. VII. 56. ex Berofo & Critodemo dicantur, *Babyloniæ siderum observationes 480. annorum* tantummodo habere, numero longe etiam infra Callisthenianam summam subsidente? Utuntur hoc Plinii loco Viri Eruditissimi, Scaliger ad Græca Eusebii pag. 407. extr. & Vossius *de Historicis Græcis* ^a; tum Marshamus, *Sæculo XVII.* pag. 474. *Edit. Anglic.* ^b Hic quidem, ut Callisthenis, vel Porphyrii, testimonium eludat, suamque de recentiore Babylonis origine sententiam firmet; Illi, ut ex eo Berofo ætatem, & editarum ab eo Historiarum annum ipsum eruant. Scilicet istorum 480. annorum initium ducunt omnes Hi ab æra Nabonassari, finem statuunt in extremo regni & vitæ Antiochi Soteris, atque inde colligunt, hujus anno XIII. prodiisse illius Historias.

Sed profecto mendosus est iste Plinii locus, ut cuiusvis, eum ipsum inspicienti, & attenta mente consideranti facile patebit, & jam vidit ex duobus illis Ciceronis in *Divinatione* locis Doctiff. Harduinus. Etenim exponere vult Plinius *Literarum* ori-

A 5

gi-

^a Lib. I. cap. 13.

^b Pag. 504. *Edit. Lips.*

ginem & antiquitatem ex scriptis diversarum Gentium, præcipue Assyriæ seu Babylonæ, & Ægyptiæ. Quocirca præmittit, *Literas semper arbitror Assyrias* (malim *Assyriis* h.e. *Babyloniis*. Nam post Assyrios, a Medis & Babyloniis debellatos, Hi a Græcis aliisque, ad Occidentem sitis, *Assyrii* quoque sunt appellati, vel eorum quoque nomine sunt designati, quin & ipsæ literæ Chaldaicæ seu Babylonicæ a Judæis semper fere *Assyriæ* vocantur. Perperam itaque Harduinus *Assyrias* hic interpretatur *Hebræas veteres seu Samaritanas*, quæ utique non *Assyriæ*, sed Phœnicicæ potius fuerunt. Adde, quod mox *Babyloniis* diserte tribuitur tanta literarum antiquitas, unde appareat, *æternum fuisse literarum usum*, h. e. *semper eas fuisse* Babyloniis seu *Assyriis*, quæ eadem sunt. Taceo jam nullum esse idoneum satis in eo sensum, *literas semper arbitror Assyrias*, vel *Hebræas*, *fuisse*, qui in mea lectione est commodissimus, ut liquet, & mox iterum videbimus) *fuisse: sed alii apud Ægyptios a Mercurio, ut Gellius; alii apud Syros repertas volunt*. Subjicit dein a Cadmo primum e Phœnicia in Græciam illatas, & postea varie auctas. Denique Antiquitatem earum jam probaturus hæc porro scribit: *Anticlides in Ægypto invenisse quendam nomine Memnona tradit, xv. annis ante*

ante Phoroneum, antiquissimum Græciæ Regem, idque monumentis approbare conatur. E diverso Epigenes apud Babylonios 720. annorum Observationes siderum cœtilibus laterculis inscriptas docet, gravis Auctor imprimis: qui minimum, Berosus & Critodemus 480. annorum. EX QUO APPARET ÆTERNUS LITERARUM USUS. Manifestum, induci hic Babylonios & Ægyptios Scriptores, quasi certatim primum & antiquissimum literarum usum & originem sibi vindicantes. Ægyptius ex monumentis Antiquitatum demonstrare conabatur, fuisse in Ægypto inventas aliquot jam annis ante ipsum Phoronea, antiquissimum Græciæ Regem, immo vero primum Hominum, scilicet in Græcia, si fides Acusilao, vel Patrem mortalium Hominum, si Phoronidis Poëtæ, apud Clem. Alex. lib. 1. Strom. ^a Ita ergo, quum Ægyptius, antiquissimis illis temporibus jam penes se fuisse literas traderet, e diverso Babylonii, neutiquam scilicet cedentes Ægyptiis, longe amplius idcirco annorum spatium proferre nunc debent, quo apud se in usu jam fuisse literas contendant, & quo proinde recepto, necessario collabatur Anticlidis sententia, nec ullo modo literarum inventarum & primum usurpatarum gloria penes Ægyptios manere queat. Hæc enim est

^a Pag. 321. Edit. Colon. 380. Ed. Oxon.

est illa *diversitas*, quam Plinius memorat. Verum neutiquam apparet ea ex summis Babyloniorum expressis, quippe quæ nimis profecto exiguæ sunt, quam ut ad Phoronea assurgant, nedum *e diverso* illius ætatem superent: immo vero neque Cadmum attingunt, neque etiam, posterior certe, vel minor, Homerum aut Hesiodum. Ex quo certissima est earum corruptio. Etenim non agitur hic de eo, quam antiquas *fiderum observationes* habuerint Babylonii, sed quam antiquum *literarum usum*, quas tamen illi ad fiderum observationes quoquo modo notandas primum, & jam dudum ante initia literarum apud Ægyptios, ex Auctorum istorum sententia adhibuerint. Jam vero qui convenit, literis apud Babylonios seu Assyrios, unde ipse Plinius originem eas duxisse *arbitratur*, tribuere ætatem, quæ aliquam multis sæculis superatur a prima earundem ætate non modo apud Ægyptios, sed & apud Græcos, ad quos ex Oriente demum a Cadmo diu quidem post Phoronei, sed tamen longe ante Nabonassari, tempus delatæ constanter traduntur?

Neque minus liquido convincitur Summarum falsitas ex epiphonemate vel conclusione, quam Plinius illis continuo subjicit: *Ex quo apparet æternus literarum usus.*

Ergone ex 480. annis ante Alexandrum, vel Antiochum Soterem, atque Hujus extremos annos, ut volunt, liquet æternus ille usus, quum jam ante mille tunc annos cognitæ fuissent in Græcia? Immo vero clarum est vel solis ex his verbis, enormem summam debere statui, quæ tam vetustum literarum prodat usum, ut Lectores nihil amplius de origine earum, sed potius de *æternitate* cogitent, seu *æterno* apud Babylonios quidem *usu*. Et hoc est, quod etiam paulo ante videtur significasse Plinius, dum dixit, *Literas semper arbitror Assyriis fuisse*, h. e. fuisse apud illos in *æterno usu*, seu jam ab ipsis Assyriorum seu Babyloniorum primordiis. Quapropter nullus ego dubitem, majorem in modum augendas esse illas Babyloniorum apud Plinium Summas, & singulis adjiciendam; ut jam fecisse video ultimum Plinii Editorem, Celeberr. Harduinum, numeri Millenarii notam, quæ facile excidisse potuit: atque adeo illam Epigenis esse 720000. annorum, Berosi vero & Critodemi, 480. vel 490. ut habent MSti, vel potius 470. Millium annorum. Nam ita conveniet hæc posterior, vel proxime saltem accedet ad summam a Cicerone & Diodoro Siculo expressam, quos credibile est Berosum maxime secutos, siquidem ille præcipuæ

cipuæ fuit in rebus Babylonicis apud Græcos & Romanos auctoritatis, & non modo ipse erat *Chaldæus genere*, ut ait Josephus *lib. 1. contra Apion.* ^a sed & γνωρίμιος τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφόμενοις, *notus illis, qui eruditionis studio occupantur.* Adde, quod Diodorus diferte tradat in Alexandri ætate illas annorum Myriadas finiri. Jam vero vixit ea ætate Berofus, & paulo post scripsit. Docet id Tatianus in Orat. adv. Gentes, *cap. 58.* Βηρώσσος ἀνὴρ Βαβυλωνίος, ἱερεὺς τῷ παρ' αὐτοῖς Βήλῃ, κατ' Ἀλέξανδρον γεγωνὸς, vel, ut Eusebius ^b γενόμενος: *Berosus Vir Babylonius, Beli, qui apud illos colitur, Sacerdos, qui tempore Alexandri existit.* Vossius in *Historicis Græcis* mavult vertere, *qui tempore Al. natus est.* Scilicet ut ita Berofus tanto facilius intelligi possit scripsisse demum suam Historiam sub Antiocho Sotere, τῷ μετ' αὐτὸν (Ἀλέξανδρον) τρίτῳ, ut ibidem id tradit Tatianus, vel etiam sub Antiocho Theo, τῷ μετὰ Σέλευκον τρίτῳ, ut verba Tatiani refert Eusebius: tanto magis, quia & Pliniana annorum 480. summa a Nabonassaro repetita excurrit ad ultimos annos Ant. Soteris. Statuit itaque natum Berofum paulo ante mortem Alexandri. Sed inania hæc sunt. Nam,
 præ-

^a Pag. 1043. Edit. Colon.

^b Preparat. X. II.

præterquam quod corrupta sit isthæc Plinii summa, Tatianus passim eos, qui certo tempore *vixerunt* & floruerunt, dicit tunc *γεγονέναι* vel *γενέσθαι*. Sic seq. capite legas apud eum, *Amosis* Rex Ægypti *ἔγένετο κατ' Ἰναχον βασιλέα*, h. e. *vixit temporibus Inachi Regis Argivorum*. Sed & Alexander Polyh. in verbis mox proferendis scribit ipsum Berosum tradere, se *γενέσθαι κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν*, ubi (nisi forte legendum sit *κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλ.* h. e. *tempore Alexandri*) *ἡλικία* notat virilem seu præcipuam Hominis ætatem, florem & robur ætatis, quæ proinde ætas secundum isthæc Scriptoris illius verba, fuit Beroso Alexandri tempore.

Sic plane *ὢν ἔτι ἐν ἡλικίᾳ*, h. e. *qui jam est in virili ætate*, seu *robore ætatis*, apud ipsum Berosum in fragmento, quod nobis servavit Josephus lib. i. contra Apionem p. 1044. Vere autem ita se rem habuisse, h. e. vere Berosum tempore jam Alexandri, non postea, *floruisse*, liquet clarissime ex Syncello, qui *Chronographiæ* pag. 14. verba hæc Alexandri Polyhistoris, seu ipsius Berosi, eodem, quo a me factum, interpretatur modo. Nam ait, Βηρωσσὸς ὁ τῆς Χαλδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας συγγραφεύς, ἀκμάσας κατὰ τὸς χρόνους τῆ Ἀλεξάνδρου τῆ Μακεδόνα, ὡς φησιν, *Berosus Chaldaice Antiqui-*

quittatis Scriptor, qui FLORUIT temporibus Alexandri M. ut ipse ait. Non ergo tunc demum Natus est, sed jam Floruit, & ἐν αἰκμῇ τῆς ἡλικίας in flore & robore ætatis exstitit. Idem postea pag. 28. eadem, quæ Eusebius, Alexandri Polyhistoris verba de, & ex Beroso exhibet. Sed & diserte refert Berosum ad tempora ante Manethonem, qui Philadelphi Ptolemæi ætate vixit & scripsit: nam eum ad Ptol. Philadelphum de Dynastiis Ægyptiacis scripsisse ait pag. 16. D. κατὰ μίμησιν Βηρωσοῦ κατὰ τὰς αὐτὰς σχεδὸν πρὸ χρόνας, ἢ μικρὸν ὕστερον, ad imitationem Berosi, iisdem FERME Temporibus, vel paulo POST. Et hinc pag. 18. Μανθεῶ μετα Βηρωσσὸν γενόμενος ἐπὶ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ, Manetho post Berosum exstitit temporibus Ptol. Philadelphi, quippe ad quem misit, vel cui inscripsit Manetho suum Opus. Hinc ergo apparet, quis verus sit Verbi Γενόμενος sensus, seu non referendum illud ad natales Hominis, sed ad mediam & florentem ejus ætatem. Liqueat etiam ex his, Berosum jam Senem edidisse suum opus, si id dedicavit Antiocho Soteri. Nam ut Antiocho Theo dedicaverit, vix patitur ratio temporis, si spectemus Philadelphum & Manethonem, ante quem sua jam scripserat Berosus.

Porro autem confirmatur nostra Plinii
 Emen-

Emendatio, certe Vulgata ejus Lectio clarissime refutatur, etiam ex ipso Beroso, seu fragmento Alexandri Polyhistoris apud Euseb. *Chronico Græco* P. I. pag. 5. Βηρωστος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν Φησι, γενέσθαι αὐτὸν κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν, ἀναγραφαὶ δὲ πολλῶν ἐν Βαβυλῶνι φυλάσσεσθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπὸ ἐτῶν πρὸ ὑπὲρ μυριάδων 15 περιεχούσας χρόνον. Περιέχειν δὲ τὰς ἀναγραφαὶς ἱστορίας περὶ τῶν ἔραστων. &c. *Berosus in libro primo Babylonicorum ait, exstitisse se in ætate virili, tempore Alexandri, Philippi Filii; multarum autem rerum annotationes Babylone servari magna cum cura, tempus annorum, qui Myriadas xv. superant, continentes. Illas vero annotationes continere Historias de Cælo & Mari; & prima rerum generatione, & Regibus &c.* Videmus heic, Berosum, neutiquam tantum 480. *Annorum* res literis esse proditas à Babyloniis, referre, sed e diverso tradere, *servari istic annotationes rerum multarum magna cum cura, continentes tempus annorum supra myriadas quindecim, h. e. supra 150. millia Annorum.* Si itaque Berosus ipse tot annorum accurata *multarum adeo rerum monumenta* superesse Babylone tradidit, ne credamus, eum factis istic *observationibus Siderum*, qua in re illi se præcipue jactabant, ut cum ex Cicerone, tum aliunde

constat, tantummodo 480. tribuisse annos. Hæc paulo fufius demonstrare fuit vifum, ut fidem facerem certiozem Calliftheniana Babyloniorum summæ, quæ tam pulchre convenit in Hiftoriæ sacræ traditionem, & ut ostenderem, unicam modo esse ab illa discrepantem, eamque vulgari *vanitatis* vitio, h. e. nimio Antiquitatis ostentandæ studio, manifeste falsam. Tanto autem studiosius id feci, quia, si verus foret & integer ille Plinii locus, atque illa annorum apud eum summa, tum sane ista Babyloniarum observationum Chronologia, seu Epigenis, seu Berofi & Critodemi, reliquis præferretur haud dubie: & recte quidem; quia quo quæque est modestior & astrictior, tanto eadem est verifimilior, & fide dignior. Ita vero Calliftheniana, quæ Plinianam istam quam plurimis superat sæculis, jacuisset pene prorsus abjecta, certe suspecta foret vehementer; id quod ut pateremur, non erat temere committendum, quum non modo aliud ipsius utilitas exigere videretur, sed & tam facile, certa, ut arbitror, crisi, in quem merebatur locum fidei restitui illa posset.

C A P. II.

Babylonicæ Cælestium Observationum Epochæ causa & initium. Quare non fuerit antiquior, vel non ascendat supra Nabonassari ætatem. Nihil facit ad evertendam Porphyrii & Callisthene traditionem. Marshami & Clerici socordia in explicando Plinii loco.

NON temere hæc a me dicta & acta, probant abunde Viri Eruditissimi ex Anglia, Marshamus, & Dodwellus, tum Stanlejus *Phil. Orientalis* I. 1. 1. & Clericus in *Indice Philologico*, quo se Stanleji Opus illustrasse, emendasse, & supplese jactat. Vide Eum istic in voce *Babylonicæ*, & in v. *Berosus*. Omnes hi pariter Callisthenianam aspernantur & rejiciunt annorum summam, falsamque illam Berosi ex corrupto Plinii loco unice recipiunt, atque hujus auctoritate istam evertere laborant. Clariss. Dodwellus in *Append. ad Dissert. Cyprianicas* §. 24. cum Vossio & Marshamo omnino existimat, non esse aliunde annos illos Berosi apud Plinium, quam a Nabonassaro, numerandos, & Berosum

sum tradit meminisse primum Epochæ Nabonassareæ, seu, ut §. 26. ait, istius Canonis primum fuisse editorem. Idem vero §. 23. tum hunc Canonem, tum quod Syncellus ex Beroso & Polyhistore Alexandro hanc causam initii istius Epochæ à Nabonassaro demum ducti referat, quod gesta superiorum Regum Nabonassarum ipse corruperit, sufficere affirmat ad ipsius Berosi & Polyhistoris fidem elevandam; rogatans, unde ergo illi tam immensam historiarum seriem procuderint à Nabonassaro antiquiorum? Et mox ad Callisthenem progressus, unde & illas Astronomicas Callisthenes habeat observationes, quarum meminit Simplicius, annorum ante Alexandrum M. 1903. quas ad Aristotelem fabulatur etiam à Callisthene missas? Sed quis credat, Berosum, ut de eo primum agamus, secum ipsum adeo manifeste & imprudenter collidi, ut ab una parte istius Epochæ, quam ipse primus ediderit, initium ideo repetat demum à Nabonassaro, seu ab annis 480. quia superiorum Annorum & Regum res gestæ per illum penitus ad suum tempus usque interciderint; ab altera vero parte tradat, Babylone servari annotationes accuratas rerum supra 150. millia annorum? Ediderit sane Berosus in Græcos omnium Primus hanc Epocham: non inde sequitur, eum illius quoque Auctorem

tem fuisse primum, seu Primum Astronomicas Babyloniorum observationes in ordinem redegit, & annis Regum aptasse; multo minus, originem ipsam istius Epochæ deberi Beroso. Immo vero, si fides Syncello, *a collegit superiorum Regum res gestas*, non, Observationes cœlestes, *εἰ (ἡ φάνισε) abolavit Nabonassarus, ut ita Regum Chaldaeorum Enumeratio initium ab ipso sumeret.* Quid ergo? jamdudum ante Berosum videtur hæc Epochæ cœpisse, & eam repetivisse à Nabonassaro, non Berosus demum, sed Babylonii Astrologi, qui post Nabonassarum vixere. Quin immo, quum videamus, Nabonassarum ipsum consulto præbuisse causam, quare ab se inciperet hæc Epochæ, quid obstat, quo minus credamus & statuamus, illum publico in loco posuisse & fixisse Album, vel Annales (quales & Romæ primis temporibus confecerunt Pontifices) in quibus & ipse coeperit annotare observationes siderum, & ceteri dein Reges, ipsius posterius, similiter annotaverint? Sic certe idoneam habebimus rationem Epochæ, dudum ante Berosum jam institutæ, & ab Nabonassaro demum cœptæ. Sed quærit jam Vir Eximius, unde ergo Berosus antiquiora illa hausserit; immo & unde Callisthenes suas habuerit observatio-

nes? De Hoc agemus in sequentibus. At Berofus ipse viderit, quid & quantum fidei tribui sibi velit. Nam certe vanitatis nos quoque palam eum arguimus in immenso illo annorum, immo myriadum, numero. Sufficit nobis probasse, immensum illum annorum numerum, quem Cicero & Diodorus expresseverunt, vere ab ipso dici proditum, atque adeo Plinio quoque restituendum, neque vero in hujus Plinii verbis esse aliquid vel minimum, quod Nabonassari Epocham respiciat. Crediderim autem etiam apud Alex. Pol. vel Eusebium numeros *Myriadum* fuisse corruptos, & pro IE legendum M. hoc est, *quadraginta*, vel MZ. hoc est, *quadraginta septem*, ut cum Cicerone & Diodoro itidem magis congruant.

Sed tamen, re accuratius pensitata, nihil in his mutandum jam censeo, quia varius est Numerus *Myriadum* Chaldaicarum, Epigeni LXXII. Beroso & Critodemo apud Plinium XLVIII. Babyloniiis apud Cicero- nem & Diodorum XLVII. Beroso apud Alexandrum Polyhistorum XV. Hinc Syn- cellus pag. 34. eleganter dicit τὸν τῶν ἐτῶν Μυριαδισμὸν ἀλληγοῦσάντες, h. e. *Myriadas annorum alio sensu interpretantes*, de totidem scil. diebus. Et p. 35. τὸν Μυριαδισμὸν τῶν Χαλδαϊκῶν ἐτῶν. Accedit vel potissimum, quod

quod Syncellus eadem verba Alexandri Polyhistoris ex Beroso, & longe copiosius, adfert pag. 28. inque iis disertè etiam has ipsas I.E. h. e. xv. myriadas. Quid ergo sentiendum de illis XLVII. vel XLVIII. Myriadibus, quas ex ipso Beroso tamen memorat Plinius, memorant & alii? Nam & Africanus apud Syncellum p. 17. ἢ τὸν τῶν Χαλδαίων λῆρον, τὸν τῶν Τεσσαράκοντα ὀκτὼ μυριάδων, τί δεῖ λέγειν; aut quid opus est, ut commemoremus Chaldaicas nugas XLVIII. myriadam? Verum varia videtur fuisse Ratio Chaldaicarum istarum Myriadum, tanto magis, quoniam Alex. Polyh. ex ipso hoc Beroso eodem in loco apud Syncellum p. 30. etiam longe plures, quam xv. Myriades, seu Myriades XLIII. commemorat. Non ergo in his contradictio, sed diversitas quædam, inesse videtur. Nempe jactavit Berofus *servatas diligenter* Babylone multarum rerum annotationes xv. myriadam: reliquarum ergo & antiquiorum myriadam alia apud ipsum est ratio. Nec enim omnia istius temporis tam *diligenter* annotata aut servata voluit dicere. Sed tamen quum ipse multa ejus quoque temporis ab ipsa usque mundi origine ostendet, liquet ex eo, jactasse ergo eum rerum etiam in illis myriadibus gestarum aliquam scientiam. Nihil itaque mirum, coelestes

observationes, quibus se maxime efferebant
 Babylonii, affirmasse Eos, ab se haberi pro-
 ditas literis jam ab ipso rerum initio, in
 primis quum primo statim mundi Anno
 finxerint ex mari Erythræo emerfisse Oan-
 nem, qui sibi tradiderit *γραμμαίων, καὶ μα-
 θημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν, li-
 terarum, & scientiarum, & artium variarum
 peritiam*; ut refert Alex. Pol. ex Beroso
 apud Eusebium *Chr. Gr.* p. 6. Ceterum
 illæ XLVII. vel XLVIII. Myriades repeten-
 dæ sunt secundum Berosum ab ipsa rerum
 origine. Nempe ab Alooro, qui est Ada-
 mus, usque ad diluvium sub Xisuthro tra-
 dit effluxisse annorum *myriadas* XLIII. ac
duo millia. Vide Alex. Polyh. apud Eu-
 sebium d. 1. & Syncellum p. 30. Hinc
 jam post diluvium (in quo tamen res su-
 perioris temporis, ne quis intercidiſſe eas
 putaret, jussu Dei ab ipso Xisuthro con-
 scriptæ (vide Eusebium pag. 8. & Syn-
 cellum pag. 30. 31.) Sipparis dein defos-
 sæ, & sic servatæ, ac post diluvium de-
 nuo effosæ, ad notitiam posterorum de-
 venisse finguntur) Alexander ille denuo
 fabulosos Reges usque ad Euechoum me-
 moravit, quibus tribuit annorum Tres
 Myriadas & Millia Quatuor, ac LXXX.
 annos. Vide Syncellum pag. 78. Sic jam
 habemus XLVI. Myriadas, & Sex Millia,

ac præterea annos octoginta, usque ad Euechoum, a quo usque ad Mortem Alexandri Magni reliquum, quod adhuc deest illis XLVII. vel XLVIII. Myriadibus, facile explere potuit Berofus, Scriptor profus inepte & unice deditus extollendis Gentis suæ Antiquitatibus; quo nomine passim ab illis ipsis, qui ejus fragmenta nobis ingerunt, accusatur. Certe ad Myriadas XLVII. explendas desiderantur tantum anni 3920. quæ summa non adeo longe ultra vulgatam, de spatio & duratione temporis ab Euechoo, seu Nimrodo, ad Alexandrum usque, sententiam excurrit, atque ideo valde probabile est, eam ab illis Auctoribus, qui tempora ita augere & in immensam proferre Antiquitatem studuerunt, isti intervallo attributam.

Sed revertamur tandem ad propositam quæstionem; unde, scilicet, Berofus & Callisthenes sua hauserint, si Nabonassar superiorum Regum res gestas aboleverit, idque ita, ut idcirco Epochæ Babylonicæ Cœlestium Observatorum initium ab ipso demum & ejus Regno debuerit etiam postea repeti. Hoc vero si maxime sit verum, & a Berofso ipso traditum, nihil tamen vel sic in eo erit absurdi, si tunc dicamus, Berofsum potuisse quædam scire, suo tem-

pore iterum jam investigata & re-
 pta, quæ antea jacuerant aliquandiu sup-
 pressa & occultata. Enimvero sæpe id uti-
 que accidit, ut antiquiorum scripta & an-
 notationes aboleantur, ita ut videantur
 prorsus periisse, quæ tamen aliquandiu post-
 ea ex situ & tenebris iterum protrahun-
 tur, & multo studiosius tunc describun-
 tur & lectitantur. Cordi Cremutii, alio-
 rumque, libros sub Tiberio *SCtis abolitos*
 & per *Ædiles crematos* novimus: iidem ta-
 men *manserunt occultati*, & sub Caligula
 iterum sunt *requisiti*. Vide Suet. *Calig.*
 16. & Tac. *Ann.* iv. 35. Herodes quo-
 que, ut ex Africani Epistola ad Aristidem
 refert Euseb. *Hist. Eccles.* I. 7. *consciis sibi*
suae inter Judæos ignobilitatis, incendit eo-
rum τὰς ἀναγραφὰς τῶν γενῶν, *genealogicas*
tabulas, ad id usque temporis ἐν τοῖς ἀγ-
 χείοις servatas: sed vel sic nonnulli partim
ex memoria, partim *aliunde*, eas dein sibi re-
 stituerunt, ut vel ex genealogiis Servato-
 ris nostri liquet. Quidni ergo similiter à
 Nabonassaro potuerint suppressa esse supe-
 riorum Regum acta, deinde vero iterum
 inventa, & in usum publicum protracta,
 atque à Beroso, qui quingentis circiter
 annis post scripsit, memorata?

Quare ergo à Nabonassaro demum in-
 cepit etiam postea mentio Babyloniorum
 Re-

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. II. 27

Regum, prioribus perpetua oblivione sepultis, ut & series Canonis Ptolemaici? Nam, ut scribit Cl. Dodwellus §. 24. *Probabile est, Epocham, omnium antiquissimam, earum scilicet, quæ astronomicis observationibus fuissent insignitæ, in hunc usum ab Astronomis deletam.* Sed haud dubie Nabonassar ipse, si credimus Syncello, causam dedit, ut enumeratio Regum Chaldeorum ab ipso dein initium sumeret, & talem forsan, qualem modo diximus, & quam posteriores mutare vix potuerunt. Verum si maxime hæc Epochæ & Series cœptæ & institutæ primum fuerint ab Astrologis aliquanto post Nabonassarum, tum vero dicendum, sicut apud Græcos aliud fuit tempus Certioris & Chronologicæ Historiæ, aliud Fabulosæ, & idcirco *Historicorum præcipui ab antiquioribus abstinerunt, recentiora aggressi sunt; veluti Ephorus Cumanus, qui, quum res publice gestas scribere vellet, antiquas omisit fabulas, Historiæque suæ initium fecit à reditu Heraclidarum, teste Diodoro Siculo lib. iv. init.* sic forsan & apud Babylonios Certiorem Historiam seu Chronologiam à Nabonassaro cœpisse demum, at superiora Fabulis fuisse implicita: id quod ex immensa illa Antiquitate, quam jactabant, sic satis patere videtur. Hæc ergo ratio fuisse potuit,

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. II. 29

narum, reperiabant designatum, nec proinde ipsi designare poterant, quum tamen Chronologicæ Olympiades, quando primum coepta est hæc Epochæ, non aliter quam per Victores stadii designari solebant, adeo, ut diceretur non, *Prima, Secunda, &c. Olympias*; sed *Olympias, quæ vicit Coræbus, quæ vicit Antimachus, &c.* Ita vero & Nabonassaræ Epochæ initium si Astronomis post Nabonassarum, ut diximus, non ipsi Nabonassaro, adscribendum, tum vero & illi dici possent, etiam hac ratione a Nabonassaro demum incepisse Epocham, nec aliis postea reperiitis & cognitis jam tempore Callisthenis siderum observationibus auxisse, vel in altius tempus eam extulisse; quia a Nabonassari tempore demum coeperint diligentius, quam antea, observari sidera, eaque observationes publice & publico in albo annotari. Docet id nos idem Syncellus, sed & ipse Ptolemæus. Ille enim p. m. 206. Græcos ait fateri, istam Nabonassari Epocham esse πάντων ἀκριβεστάτην, præ omnibus aliis accuratam; quia, ut dein p. 207. tradit, *Chaldæi demum a Nabonassaro tempora motus astrorum diligenter observarunt, vel annotarunt, ἠκριβώσαν.* Habuerunt ergo aliquas sine dubio priorum temporum quoque observationes, sed non ea

ἀκρι-

ἀκριβέως in literarum monumenta relatas, ut ex iis perpetua posset earum constitui series. Similiter Ptolemæus *lib. III. Μαθημ. συντάξεων*, cap. 5. ait, *se Epochas deducturum usque in initium Regni Nabonassarei, ἀφ' ἧ χρόνῳ (pergit) καὶ τὰς παλαιὰς τηρήσεις ἔχομεν, ὡς ἐπίπαν μέχρι τοῦ δεῦρο διασωζομένων, a quo tempore etiam antiquas observationes habemus, prorsus, vel in univēsum, ad hæc tempora servatas.* Dicit hæc non poterant de Observationibus ante Nabonassarum factis; quippe quæ non erant ita ἐπίπαν servatæ, & ideo in Epocham hanc neque postea admittæ. Adde jam his, quod Nabonassar non tam delevit observationes siderum jam ante sua tempora factas, quam memoriam Regum, *ut ab se inciperet enumeratio Chaldaeorum Regum*, & ita in perpetuum servaretur sui Albi, seu suorum publicorum Annalium, unde Epocham illius est orta, initium. Nam quum dein in hac Epocham tempus designaretur per annos Babyloniorum Regum, illorum autem, qui ante Nabonassarum fuerant, memoria & nomen jam esset extinctum, non potuerunt satis commode antiquiores siderum observationes neque postea in hanc Epocham referri, quia annus earum solita per Reges illos designatione exprimi non poterat. Nihil tamen hoc impedit, quo
mi-

minus etiam ante Nabonassarum variaz re-
vera fuerint factae observationes, eaque
usque ad tempus Alexandri a Chaldaeis ser-
vari, & ad certum tempus, sed alia ra-
tione designandum, referri potuerint.

Possit forsan etiam hoc specie quadam
dici, Nabonassarum non omnium ante se
Regum, sed quorundam tantum ante pro-
ximos sibi, abolevisse res aut facta, ut ita
series Regum & Annotationum Astrolo-
gicarum esset interrupta, & ab se nova
dein tanto rectius inciperet. Conjecturae
hae sunt, fateor; sed conjecturis utendum
est, ut in concordiam diversa Berosi redi-
gamus fragmenta, quum ipsum Auctorem
non habeamus, nec possimus verba ver-
bis, loca locis conferre, & ita Berosum
ex ipso Beroso explicare aut illustrare. Sed
& , ut dicam, quod sentio, vix possum
mihi persuadere a Beroso profecta aut scrip-
ta, quae Syncellus p. 207. tanquam ex
Alexandro Polyhistore & Beroso refert,
Nabonassarum *colligentem τὰς πράξεις τῶν πρὸ
αὐτῆ βασιλείων ἀφανίσαι, actiones Regum, qui
ante ipsum fuerant, abolevisse, ut ita, quod
addit, ab ipso potissimum fieret ἢ καταρί-
θμησις τῶν Χαλδαίων βασιλείων, enumeratio Re-
gum Chaldaeorum.* Nam quo tandem mo-
do potuit proximorum ante se Regum no-
mina & actiones ex Babyloniorum suorum
me-

memoria delere, quum essent utique in re-
 centi tunc omnium memoria, & post uni-
 us Nabonassari mortem, per tot alios ad
 posteritatis quoque memoriam possent quo-
 quo modo propagari. Dein neque cohæ-
 ret fatis, Berosum illa ipsa de Nabonassa-
 ro ita absolute dixisse; & tamen in eodem
 opere tradidisse (Vide locum supra pag.
 17.) *Babylone annotationes plerarumque re-
 rum a xv. Myriadibus annorum usque* φυλάσ-
 σασθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, *servari*, quasi
 suo adhuc tempore, *magna cum cura*, &
 ex iis Annotationibus dein exhibere suis
 Lectoribus Nomina & actiones quasdam
 antiquissimorum Regum. Porro neque
 illud probabile, Berosum repetere a Na-
 bonassaro demum initium Observationum
 cœlestium, & hac quidem ratione, quod
 res superiorum Regum, atque adeo has
 quoque Observationes vel maxime, quippe
 de quibus in Nabonassarea Epochâ consti-
 tuenda potissimum agitur, ille aboleverit;
 & tamen jactasse Eum suis in Libris, Ba-
 bylonios *Observationes siderum* ab annorum
 48. Myriadibus habere *inscriptas cœtilibus
 laterculis*. Quid ergo? Satis videtur ma-
 nifestum, isthæc de Nabonassaro apud
 Syncellum non fuisse sic a Beroso tradita,
 vel certe conjecturis, qualibus usus sum
 ad componendam illam in Beroso discre-
 pan-

pantiam, hic esse indulgendum. Sed neque crediderim rem ipsam, genuinam scilicet hanc esse & veram, cur a Nabonassaro demum inceperit hæc Epocha, causam, quam Syncellus quasi ex Beroso memorat; immo e contrario confictam potius eam arbitretur & inventam a posterioribus, qui causam, quam non inveniabant memoriæ proditam, ipsi ex conjectura voluerint comminisci. Nam certe absona est & ab rerum usu aliena, siquidem Nabonassarus neque scire tunc potuit Epocham quandam ex serie illarum Observationum deinde orituram, certe non, tam celebrem illam per orbem terrarum & tam diu fore, neque vero, eam suo potissimum nomine, seu magis suo, quam ipsius Urbis, aut Chaldæorum nomine, a posteris insignitum iri. Ea autem prævidisse jam tunc debuisset, si hac in re æternitatem nominis sui adeo quæsvisset & spectasset, ut idcirco priorum Regum res & observationes abolere voluerit, quod ipsum, ut modo diximus, fieri tam facile haud potuit, certe non ita, ut non mox illæ a Successoribus ejus, aut Chaldæis Astrologis, potuerint facillime restitui. Longe itaque verisimiliora sunt, quæ paulo ante attuli; Scilicet, vel Nabonassarum ipsum constituisse in publico & Sacro loco Album aut

Annales, in quibus & ipse primus solen-
 niter ac diligentius cœperit singulas fide-
 rum observationes annotare, & dein suc-
 cessores quoque ejus easdem annotaverint,
 quia isthoc modo certius ad longæ poste-
 ritatis memoriam Observationes illæ pro-
 pagari poterant; vel Astrologos Babylo-
 nios aliquanto post Nabonassarum colle-
 gisse hanc Seriem Observationum, & non
 ascendisse tunc ultra Nabonassarum, quia
 non reperiebant ante ejus tempora conti-
 nuam & satis accuratam illarum annotatio-
 nem, sicuti ab ejus tempore habebant:
 qua ipsa ratione ostendimus Epocham quo-
 que Olympiacam non ascendere usque ad
 vera Olympiadum initia, sed tantum usque
 ad Olympiadem xxviii. Quæ Viri Docti
 adfirmant, per causam hujus Epochæ, de
 Nabonassaro, vellem probare potuissent.
 Sic enim aliam haberemus & speciosam sa-
 tis rationem Epochæ novæ ab illius regno
 potissimum derivandæ. Certe Scaliger ad
 Fragm. Veterum *Emendationi Temporum*
 adjecta pag. 41. *Nabonassar*, ait, *videtur*
primus jugum Medorum, qui in Assyria regna-
bant, excussisse. Usorius contra, Nabon-
 assarum putat fuisse Belesin, adjutorem
 Arbacis Medî contra Sardanapalum, &
 ita illum per Arbacen accepisse regnum
 Baby-

* In *Annalib.* ad A. M. 3257.

Babylonicum. Sed longiorem nobis narrat fabulam Doctiff. Abbas Peztonius *Antiq. Temp. rest. Cap. 12. p. 144.* ubi Nabonassarum tradit a Babylonis ab ipso incitatis factum Regem, ut excuteret jugum Medorum, dum hi bello contra Cadusios gerendo essent impliciti. Atqui ne pro quidem apud quenquam Veterum legitur de hoc Babyloniorum bello contra Medos, aut tali Regni Nabonassari initio, quippe de quo ipso Homine & Rege nihil prorsus sciremus, absque hac esset Epocha, quæ tamen solum Hominis Nomen, nec quidquam aliud, nobis servavit. Quin & Medi hoc ipso tempore, tantum abest, ut imperium in Babylonios obtinuerint, ut e contrario Assyriis adhuc essent subiecti. Decepti sunt omnes a Ctesia, cuius illi Chronologiam temere nimis recipiunt. Sed & ex iis, quæ Syncellus de Nabonassaro ex antiquioribus refert Scrip- toribus, satis refutantur Viri Docti, si- quidem ille superiorum utique Regum Hi- storiam dicitur abolevisse, ut sic Series Regum & Historiarum ab se deinceps in- ciperet. Qui, quæso, illi Reges? An Medi? An Assyrii? At quomodo eorum Historiam & res gestas potuit Babylonius abolere? Satis apparet designari istic Reges, non peregrinos aut externos, sed vere Babylo-
C 2
nios,

nios, quibus successerit Nabonassarus. Non ergo Belesis ille fuit, nec primus, excusso Assyriorum vel Medorum jugo, suæ Gentis aut Urbis Rex. Quin & hic ipse, si vere Novus & Primus Patriæ per se liberatæ fuisset Rex, non aliunde tunc quæsisset hanc gloriam, ut ab se dein Regum Chaldæorum inciperet Series, quippe quæ necessario incipere ab ipso jam debebat, prout semper a Novis ejusmodi Regibus ducitur nova Regum series, & plerumque Nova etiam Gentis Epochæ. Habemus ejus rei exempla in Nabopolassaro, Cyro, Alexandro, Augusto. Inanes ergo sunt hæc conjecturæ, quæ in ipsam veterum incurrunt Historiam.

Ceterum, quæcunque tandem fuerit causa, quare a Nabonassaro inceperit demum hæc Epochæ, liquet abunde ex his omnibus, potuisse Callisthenem habere aut invenisse Bâbylone observationes siderum, a Chaldæis dudum ante Nabonassarum factas, licet non continuas, nec æquali diligentia aut perpetua serie tunc annotatas, atque adeo ex hujus Epochæ nihil magnopere ad subvertendam illam Callisthenis Chronologiam posse extundi aut elici. Liquet etiam, licet Berofus memoraverit illam Nabonassari Epocham, & suppressa ab eo tradiderit superiorum Regum acta, de quo tamen valde dubito, nihil eo vel sic juvari
vul-

vulgatam Pliniani loci lectionem; quippe in quo agitur, non de certioribus Historiæ monumentis, sed de ultima Literarum antiquitate, & vetustissima cœlestium motuum annotatione. Quod vero Vir Doctissimus etiam Callisthenis fidem in hoc negotio arguit auctoritate Strabonis, id vero factum nollem. *Scriptorum, inquit, qui res gestas Alexandri memoriæ mandarunt, fidem sugillat Strabo & Arrianus, & quidem ita, ut ne ipsum Callisthenem Strabo lib. 8. a ab eo sublestæ fidei crimine absolvat.* Etenim Strabo nihil istic de rebus Alexandri, aut earum Scriptoribus, nihil de hac Callistheniana tot annorum summa memorat, sed tantum, quod ad Tyrtaeum Poëtam, & Ducem Lacedæmoniorum contra Messenios, aut antiquis Elegis fidem negandam ait, aut Historicis (πλείοσι) compluribus, Philochoro, Callistheni, aliisque, qui eum ab Atheniensibus missum tradiderint. Quid quæso hic locus, quid hæc verba ad præsentem controversiam? quid ad Callisthenis fidem in universum elevandam? Eam utique neque Strabo illi derogat, sed incertum relinquit, utrum in re Laconica Elegis, an Historicis, sit deroganda. Callisthenem autem Diodorus e contrario inter *πρωτεύοντες τῶν ἰσορρογῶν*

ἡ δὲ ἱστορία, *Historicarum precipuas gloria, refert lib. 4. init.*

Marshamus porro *Vetustatem hujus artis* (observandi scil. cœlestes motus) ex Plinii potissimum loco, & Berosi expressa istic annorum summa probat, atque inde progressus observationes Callisthenianas repudiat, nec verisimile opinatur *tot annorum observationes laterculis cœtilibus inscriptas fuisse a Chaldeis*; sed potius existimasse Porphyrium censet, *Chaldaeos ad demonstrandas cœlestium motuum observationes aliam Sothiacam periodum postulasse*. At vero clariora sunt Simplicii verba, quam ut in eum detorqueri sensum ulla ratione possint. Nempe ait, Aristotelem censuisse, *posterioribus potius Astrologis auscultandum*, quoniam illi *plures habeant τῆς ἰστορίας φωνομαθίας*, quia tunc demum Callisthenes miserat ex *Babylone Chaldaeorum observationes*: Porphyrium autem tradere, *cas fuisse 1903. annorum usque ad tempora Alexandri M.* Quid jam in hisce est, ex quo tale quid elici queat, quod vult Marshamus? Nihil utique de periodo qualicunque tradit Simplicius, sed tantum *eae observationes*, quas miserat Callisthenes, & quibus plurimum tribuebat Aristoteles, Græcis prioribus ignotæ, tot annorum fuisse dicuntur, sive simpliciter hoc ita ex Callisthene vel Aristotele
reçu-

retulerit Porphyrius, sive harum observationum tempus redegerit ipse interpretando in eam annorum summam, sicuti Alexander Polyhistor apud Euseb. *Chronico priore* *, Berosi *Saros* 120. per annos 432000. exposuisse legitur.

Sed eadem socordia in interpretandis Plinii verbis versantur, quum ipse d. l. tum qui eum sequitur, Joh. Clericus in Indice ad Stanlejum v. *Berosus*; adeo ut putes, haud inspexisse eos Plinium, & ejus verba aliunde excerpisse vel repetivisse. Certe specimen hoc erit, unde liqueat, qua negligentia Clericus aliena compilet scrinia, & inde arripiat ac tradat publice, quæ nec satis consideravit ipse, nec intelligit. Etenim volunt illi, in celeberrimo hoc Plinii loco designari omnino Epocham Nabonassari, & ab eodem hoc principio repeti & 720. annos Epigenis, & 480. Berosi; eaque gratia, licet ignorare se fateantur, quando vixerit Epigenes, conjiciunt tamen ætatem illius in tempora Augusti, ut in quibus desinant illi 720. anni, si deducantur ab Epochæ Nabonassareæ initio. At quorsum hæc? Nimirum, ut ita confessus statuatur inter Epigenem & Berosum de illa Epochâ, & tempore, quo demum cœperint observa-

tiones siderum annotari, atque adeo rejiciantur illæ temporis antiquioris, quas Callisthenes Babylone dicitur reperisse. At, quod jam supra diximus, non agit Plinius istic de Nabonassaro aut ejus Epocha, neque de ipsis siderum observationibus, sed unice de antiquitate Literarum, quam tantum probari ait apud Babylonios ex eo, quod observationes siderum jam a multis annis fuerint istic coctilibus laterculis *inscriptæ*. Quid vero in his est, quod pertineat ad Nabonassarum, aut ejus Epocham, quæ longe subsidit infra illam adeo jactatam antiquitatem, cum Ægyptiaca certantem, & *e diverso* majorem, immo *æternam*. Deinde vero si annorum summæ, hinc Epigenis, inde Berosi & Critodemi, ab eodem principio sunt repetendæ, nec superat una alteram in ostentata illa antiquitate, quid tunc sibi volunt hæc verba, *qui minimum?* qua in re, quæso, consistet hoc *Minimum*, si Berosus non tribuit minorem antiquitatem Literis, & scriptis observationibus, quam fecerat Epigenes? Res est nimis manifesta, designari hic antiquitatis spatium, quod Berosus retulerit, & *Minimum* sit, si comparetur cum illo, quod Epigenes vel etiam alii jactaverint; atque isthæc igitur tradidisse Marshamum, & certe Clericum, loco

Pli-

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. III. 41
Plinii, de quo agunt, non considerato fati-
tis, vel non inspecto, licet eo unice ni-
tantur in rejiciendis iis, quæ de Callisthe-
ne habet Simplicius.

C A P. III.

*Marshamus rejicit Callisthenianam
annorum summam tantum, quia Ba-
bylonis originem ad Nabonassari
tempora vult dejectam. Babylonis
Urbis & Regni mentio in S. Scri-
ptura dudum ante Nabonassarum.
Antiquæ Urbes, quæ dicuntur,
fuerunt tantum pagi. Urbs Caini
fuit non vera Urbs, sed fixum &
stabile domicilium, quo sensu etiam
Hebr. $\gamma\gamma$ sumitur. Primi Homines,
qui non erant Nomades, habitarunt
fere in speluncis. Terra Sinear, seu
Babylonis, non fuit relicta, nec in-
undationibus valde obnoxia post
dispersionem.*

SED causa fati idonea subest, quare
Marshamus Callisthenianam annorum
summam lubens adeo rejiciat, & corrup-
tam

tam illam Berossi apud Plinium potius sequatur. Scilicet, ut exinde confirmet suam de recentissima Babylonis origine sententiam, qua ad Nabonassari ætatem, qui vixit ultimorum Israëlis Regum tempore, eam deprimit. Ex quo liquet, quantum periculi & detrimenti sæpe veritati adferant corrupta Veterum Loca. Nam vix habet quicquam aliud memoratu dignum, quo Babylonem tunc demum conditam probet, præter corruptum illum Plinii locum. Sed rem ipsam videamus: nempe, quid ille de Urbis non modo, sed & Gentis Babylonice Origine sentiat, & quam inanibus nitatur ratiunculis. Etenim ne quis ex Scriptura S. illam Originem repetat, aut a Nimrodo prima istius Urbis jacta putet fundamenta, affirmare, nescio quo Historiæ S. oppugnandæ studio agitatus, non veretur pag. 476. *Nulam ante Nabonassarum Babylonis Urbis, nedum Regni, occurrere mentionem vel in Sacris Literis, vel in Exteris: atque idcirco, quando Genes. x. 10. dicitur Nimrodo initium Regni fuisse Babelem, Erech, Accad & Chalne in terra Sinear, exponit ita pag. 478. ^b Initio Babyloniam occupavit Nimrodus, in qua oppida isthæc postea condita fue-*

re.

^a Pag. 506. Edit. Lips.

^b Pag. 508. Ejusd. Ed.

*vi. Cum vero partes istae vastissimorum am-
 nium Euphratis & Tigris inundationibus es-
 sent obnoxia, E terra illa (hæc jam verba
 sunt ex Gen. x. 11.) eniit in Assyriam, &
 edificavit Niniven, & Rabeboth, Urbem &c.
 Concludit ex his: Cum egressus sit ex Ba-
 bylonia, Babylonis Urbis conditor haberi ne-
 quit. Similiter quando Gen. xi. docetur,
 homines voluisse & jam coepisse in terra
 Sinear condere Urbem & Turrim, neque il-
 los, Urbis hujus conditores habendos asseve-
 rat, quia in omnes terras dispersi sint. Quasi
 ex illa dispersione colligendum sit necessa-
 rio, terram Sinear, seu Babylonis, om-
 nium maxime fertilem, quæ idcirco etiam
 maxime placuit primis hominibus, fuisse
 deinceps relictam incultui & solitudini,
 atque omnes omnino homines ex ea seces-
 sisse. Immo vero vel mansit in ea, ut
 diserte ait Josephus I. 7. vel rediit in eam
 confestim, & Babelem quomocumque
 absolvit Nimrodus cum hominibus sibi
 addictis, etiam secundum ipsum Marsha-
 mum, quando Babyloniam occupavit, &
 tenuit, usque dum inundationibus fluminum
 vexatus, e terra illa exierit in Assyriam,
 aliasque ibi edificaverit Urbes. Nam
 hæc, si vera essent, accidere post disper-
 sionem demum debuisse, neque ipse Mars-
 hamus, opinor, negabit, atque adeo ve-
 rum*

rum ex ipsius quoque sententia foret, non ab omnibus plane hominibus in ista dispersione relictam, saltem in perpetuum, hanc Urbem & Terram.

Porro autem habemus Genes. x claram satis *mentionem & Urbis Babel & Regni*, quam in S. Literis occurrere negat Vir Doctus. Nam manifeste istic *Babel* dicitur *Regnum Nimrodi*, vel *Principium Regni ejus*, h. e. Prima Urbs. Pro *Urbe* itaque ponitur, non *Regione*, siquidem *Babel* æque, ac alia istic memorata oppida, in *Terra Sinear* fuisse diserte traditur, atque adeo a *Regione* ipsa seu *Terra* distinguitur. Quapropter perperam prorsus simplicia isthæc verba interpretatur Vir Doctus, quasi iis dicatur, Nimrodum *Babyloniæ* occupavisse, Regionem scil. in qua *Oppida ista POSTEA condita fuerint*. At quare tandem oppida isthæc non æque potuerint in terra Sinear jam tum a Nimrodo fuisse exstructa, quam mox §. seq. Ninive, Rehoboth, aliæque *Urbes, edificatæ* in Assyria eodem tempore leguntur?

Quando autem *Urbes* jam tunc conditas memoro, nemo ita existimet, velim, quasi amplas eas & munitas fuisse sentiam, quum omnium etiam amplissimarum deinceps Urbium initia fuerint prorsus tenuia. Thucyd. lib. 1. init. Πόλις antiquissimi
Tem-

ORIGINES BABYLONICÆ. CAP. III. 47

Temporis dicit ἀρχαῖος, καὶ κατὰ κώμας οἰκισμένως, non munitas, & per pagos, seu pagorum more, habitatas. Immo fuere tunc nihil aliud, nisi κώμας, seu pagi, certe in Græcia. Ita apud Hesiod. in *Asp.* v. 18. Heroes Taphii & Teleboæ in pagis (κώμας) habitasse leguntur, & diserte Festus, *Commissatio a Vicis*, quos Græci κώμας dicunt; in his enim habitabant prius, quam Oppida conderentur. Sed & in Mesopotamia, etiam diu postea, sic se res olim habuit. Eam enim *Vicatim dispersam*, præter Babylona & Ninum, ait Plinius *Nat. Histor.* VI. 26. addito, *Macedones eam in Urbes congregavere propter ubertatem soli.* Vult dicere, multos istic fuisse Pagos, sed nullas Urbes, præter duas, priusquam Macedones eam tenuere; qui demum plures istic condiderunt Urbes. Similiter de Medis Herodotus I. 96. eos quoque ait habitasse κατὰ κώμας, h. e. in Vicis seu Pagis. Taceo jam apud Hebræos קרי, *Urbem*, significare qualemcunque certam & stabilem, sive complurium uno in loco conjunctam, sive etiam unius hominis aut familiæ, habitationem, oppositam vitæ pastorum Nomadicæ & vagæ: atque ita intelligendum haud dubie, quod Kain, qui non Pastor, sed Agricola erat, sibi jam tunc קרי, *Urbem*, extruxisse dicitur, h. e.

per-

perpetuum in terra, quam colendam maxime elegerat, domicilium: ne illo jam tempore Urbem, multis ædificiis instructam, plateis & vicis distinctam, aut vallo & fossa munitam, nulli certe tunc usui in illa hominum paucitate futuram, cum Josepho * putemus, aut cum Augustino *de Civ. Dei* xv. 8. ceterisque, ad hanc sententiam quadam specie ornandam, variis indulgeamus & inanibus conjecturis. Neque aliter Noachidæ, quum venissent in terram Sinear, ac deprehendissent illam plane fertilem & alendis pecoribus idoneam, decrevisse traduntur, non amplius ita vagari Nomadum more, sed potius sibi istuc exstruere *בית*, certam & stabilem sedem: quæ tamen sine dubio fuit in Pagos potius varios sparsa, quam in unam proprie dictam *Urbem* contracta. Sed & eadem est ratio significationis in *Vocæ* ejusdem, ut multi putant, originis, *מְעוֹט*, *spelunca*; quia, qui certo in loco manere volebant, antequam domos sibi ædificare scirent, aut facile possent, in speluncis olim habitabant. Plinius VII. 56. *Nat. Hist.* *Specus erant pro domibus.* Ovidius *Metam.* I. 121. *de argentea ætate.*

Tum primum subire domos, domos Antra fuerunt.

Sed

ORIGENES BABYLONICAR. CAP. III. 47

Sed disertius etiam Diodorus Sicul. *lib. V.*
 p. 231. de Curetibus, antiquissimis Cretæ
 insulæ incolis, eos ait habitasse sub arboribus
 montium, aut in vallibus ac speluncis,
 δια τὸ μῆπω κατασκευαῖς οἰκῶν ἐπιήσθαι,
 quia nondum inventæ erant constructiones ædi-
 um. Hinc jam in Fabulis, h. e. antiquis-
 simis Historiis Græcorum, tot Dracones
 memorantur & Gigantes ex Terra nati,
 ut vel ex una Cadmi Historia est notum;
 qui nihil aliud fuerunt, quam Homines
 ex speluncis suis subito procedentes, qua-
 si Dracones ex suis cavernis. Quin ipse
 ille Cadmus tandem in serpentem dicitur
 conversus, eodem haud dubie sensu, quia
 scil. se in speluncam tunc abdidit. In ta-
 libus speluncis habitarunt Lothus cum Fi-
 liabus post Sodomam deletam, Genes. xix.
 30. & Gacus in Latio tempore Euandri,
 Livius I. 7. Immo integræ Gentes, Tro-
 glodytæ in Africa, dicti ita δια τὸ ὑπὸ τῆν
 ἔραν βαίνειν, καὶ τριγυλας ὑποδεύκναι, quod
 sub terram eant, & cavernas subeant, ut ait
 Eustathius ad Dion. Perieg. v. 180. addens
 similes Troglodytas superesse & in Euro-
 pa juxta Triballos, immo & apud Cau-
 casum in Asia versus Septentrionem. Ad-
 de illis jam Hevæos in Palestina olim a
 Serpentibus eadem ratione sic dictos. Ita
 vero liquere satis puto, duo hæc vocabu-
 la,

la, עיר & מערה, ejusdem, ut videtur, originis, notare proprie loca, in quibus certas sibi sedes figebant Agricolaë, & quicumque alii vitam Nomadicam non sectabantur. Talia autem loca erant Speluncæ olim, dein Domus & Urbes, quas Nomades non habebant, viventes in tentoriis aut Curribus, Ἀμαξόβις ideo quoque dicti. Kaini autem habitatio etiam alia ratione עיר potuit dici, quia revera dein causam illa & originem dedit veræ Urbi. Abierat enim ad Orientem, atque ibi fedem sibi habitationis ceperat, eamque nomine Filii sui *Hanoch* appellaverat. Verum inde ortam esse dein Urbem, liquet ex Ptolemæo, qui ad Orientem Babylo-niæ collocat Urbem *Anuchtha*, quod idem plane est Nomen, quum *tha* sit terminatio istius Nominis & Urbis Chaldaica. Videtur ergo iste locus, jam ante Diluvium sic dictus, retinuisse per & apud Noachidas pristinum Nomen, atque illud ad posteros ac Urbem postea conditam propagasse. Sic vero initia Urbis Babelis, ut eo revertamur, qualiacunque tandem, seu talia, qualia fuerunt Nineves, & aliarum tunc Urbium, a Nimrodo haud dubie sunt profecta, & absoluta, sed pro ratione istius temporis.

Verum ait Marshamus, Nimrodum Terram illam *inundationibus obnoxiam* reliquisse,

quiffe, nihil in ea condidiffe, fed potius exiiffe ex ea in Affyriam, atque ibi Urbes extruxiffe. Nos vero id fine ullo fatis idoneo rei documento affirmari cenfemus. Etenim primi certe homines *terram Sinear* omnibus aliis prætulerunt, atque idcirco ex ea ne difpergerentur, aut in alias fece- dere cogentur, operam dederunt labo- riosiffimam, extruendo Urbem & Tur- rim, *inundationum*, quarum nulla prorfus in Mofaicis fit mentio, plane securi. Sed & tempore Abrahami reperimus in S. Hi- ftoria Genef. XIV. *Amraphelem Regem Si- nearis*, certo indicio, Babylonicam regio- nem, quæ eft *terra Sinear*, non fuiiffe *in- undationibus* iftis & folitudini relictam. Quin immo habemus in eo iterum certis- fimam *Regni Babylonis*, quam in S. Lite- ris occurrere negat Marfhamus, mentio- nem, fi quidem illud Babylonis, & *Sinea- ris Regnum*, eft unum atque idem. Sed & in libro Jofuæ VII. 21. dicitur Achan ex præda Jerichuntis clam abftuliffe veftem *Sinear*, h. e. Babylonicam. Notiffimum enim, Babylonios fuiiffe olim vel maxime ce- lebres pingendi veftes acu, vel diverfos co- lores intexendi arte; unde & *Babylonica* dice- bantur talia veftimenta. Vide Plinium *Nat. Hift.* VIII. 48. & Salmafium ad Carinum Vopifci *cap.* 20. Manifestum ex his, *Terram Sinear*

Sinear neutiquam fuisse per inundationes aut alias quascunque causas relictam solitudini, sed inhabitatam jam olim & cultam magna satis, pro ratione istius temporis, Hominum frequentia; habuisse eam *Regnum* proximis post Dispersionem temporibus; exercuisse dein etiam artes cujusdam luxuriæ, quales a recenti convenarum multitudine, aut rudi adhuc populo, exerceri non solent. Quid inde colligendum? nisi Populum istius Terræ, & Primæ istic Urbis, fuisse revera antiquissimum: id quod ex S. Scriptura in hoc Capite probare studuimus. Hoc vero confirmatur etiam ex Jeremia V. 15. ubi Babylonis Populus diserte dicitur גוי מעולם הוא. *Populus, qui ab æternitate, seu ab initio rerum, existit, h. e. ut interpretantur omnes, Populus antiquissimus.* Non debuerat ergo istam Babylonis, & Populi Terræ *Sinear*, antiquitatem palam adeo negavisse Marshamus.

C A P. IV.

Locus Genes. x. 11. explicatur ex professo. Assur istic Filium Semi, non Terram, notat. Parentheses Historicae in S. Scriptura frequentes. Assyria & Babylonia saepe junguntur. Nic. Abrami sententia de Nimrodo. Nimrodus mansit Babele, & ejus Urbis regnum tenuit etiam post dispersionem.

DENIQUE, quod superest, nego etiam, quæ ille ita confidenter affirmat, *Nimrodum e Babylonia exiisse in Assyriam, & ibi condidisse Nineven.* Non ignoro equidem, Viros Eruditissimos, Vatablum, Junium, Bochartum, Coccejum, Schotanium, Heideggerum, Spanhemium, Clericum, aliosque ita interpretari locum (Gen. x. 11.) unde hæc verba sunt sumpta, quasi Nimrodus egressus ex Terra Sinearum in Assyriam, ibi condiderit Nineven, &c. Sed neque ignoro aliter eum accepisse & reddidisse Versiones præcipuas, Græcam, Latinam veterem, denique Belgicam, in quibus hæc ita ver-

tuntur: *De terra illa egressus est Assur, & edificavit Niniven, &c.* Ast minime opus, ut auctoritate aliorum nos muniamus, aut ea, quasi telo quodam ad probandum idoneo, pugnemus. Res est sic satis clara, & omnis in eo consistit controversia: Utrum vox *Assur*, quæ in S. Scriptura designat cum Hominem, Semi filium, *Assyriaci* nominis & gentis conditorem, tum Terram, ab eo ita dictam, heic pro illo Homine, an pro Terra, sit posita. Jam vero manifeste prius volunt verba ipsa, eorumque constructio & elocutio, quæ ita se habent, מן הארץ ההיא יצא אשר
E terra hac egressus est Assur, & edificavit Nineven, &c. At qui de regione *Assyriae* hæc accipiunt, coguntur statuere in his Ellipsin, sic supplendam, *egressus est (Nimrodus in) Assur.* Sed rogo cujullibet animum, an verisimile sit, quenquam, qui non nesciat, τὸ *Assur* duplicem illam habere significationem, eo tamen sensu, quo illi volunt, & ea cum Ellipsi, ita scripturum. Solemus vulgo, obscuritatis vitandæ causa, addere, quæ ceteroqui non desiderarentur; at heic detractum foret, quasi de industria ambiguitas & obscuritas esset quæsitæ, quod ceteroquin addi solet, & quod omissum in his verbis necessario maximam pariet ambiguitatem, & eo ma-
 jo-

jorem, quo magis, si e contrario *Affur* pro nomine Hominis accipitur, tum sane verba illa liquidum plane, verissimum, & nullis difficultatibus implicitum, ut mox videbimus, exhibent sensum. Non negaverim equidem, similem aliquando Ellipsin occurrere, sed quanto duriores, tanto tamen rariorem. Nec confugiendum ad ejusmodi duras & raras Ellipseis, quando absque iis planum, ac phrasi simul & Historiæ convenientiorem, habemus sensum. Præterea neque in duobus illis istius Ellipseos exemplis a Bocharto *Phal.* IV. 12. & Heideggero *Hist. Patriarch. Tom. 1. Exerc. XXIII. Sect. 2. §. 29.* prolatis, similis reperitur ambiguitas, siquidem utrumque istic vocabulum est simpliciter appellativum, בית *Domus*, & ארץ *Terra*; quæ sive in Ellipsi, sive extra eam, idem plane notant: dein utrobique Nominativi casus a Vocabulis illis Ellipsin passis diversi exprimentur; quum heic nullus alius reperiat Nominativus, & ipsum illud *Affur* commodissime pro Nominativo accipi queat, immo secundum naturalem & usitatam loquendi rationem, ac primam vocabuli (nam prius *Hominem*, quam *Terram* notavit) significationem, potissimum debeat; denique etiam aliud heic, si statuamus Ellipsin, aliud, si eam rejiciamus,

significet. Liquet ex his, Ellipsin ab hoc loco esse prorsus alienam, quippe manifeste nimis ambiguum, intricatum, & durum. Sed & Historiam si consideremus, certum utique est, quando S. Scriptores terram Assyriæ eodem prorsus nomine, quo Semi Filium, appellant, eam Assyriam, seu *Assur* terram, ab *Assur* Homine hujus temporis fuisse primum occupatam, & ideo ita nominatam; plane sicut a reliquis Noachi posteris Regiones, quas illi primum tenuerunt, suum quoque traxere Nomen. Atque idcirco de *Assure* Noachi nepote, a quo *Assyria* Nomen omnes hodie derivant, intelligendum potius, obvio sensu, & analogica locutione, quod Moses de illo tempore scribit, *Ex terra Sinear*, in qua conjunctim huc usque vixerant homines, *exiisse Assurem*, & ædificasse primum urbes Assyriæ antiquissimas; quam de Nimrodo Noachi pronepote, & Babylonis, non Assyriæ, Rege, illum scilicet *exiisse IN Assurem*, & ibi ædificasse, sensu a naturali verborum constructione remoto, & duriter elliptico. Neque vero ulla Historiæ ipsius auctoritate adigimur ad illam Ellipsin adeo non necessariam, immo a verbis separatim consideratis alienissimam. Nam nusquam alibi traditur, Nimrodum condidisse Nineven, aut in Assyriam ex Babylonia demigrasse, Sed

Sed existimant Viri Docti, minime huic loco, ubi agitur de Chamitis, convenire mentionem Affuris Semitæ, inprimis quia dein §. 22. ex professo Semitæ, inque iis hic ipse Affur, demum memorentur; idque *certis argumentis* evicisse Bochartum d. l. Operæ itaque erit pretium, ut certa illa argumenta excutiamus. Primum eorum & secundum est unum atque idem, *Alienam* scil. esse *ab hac Chamitarum enarratione mentionem Semitæ*; Et, *Ordini Historiæ repugnare, ut Affuris gesta & urbes ab eo extractæ ex abrupto referantur prius, quam natiuitas.* Hoc illud est præcipui momenti (nam reliqua sunt nullius) argumentum, quod adegit Viros Doctissimos ad duram adeo, & ab Analogia verborum ac Historiæ fide remotam interpretationem: quasi nulla in sacris, aut aliis Scriptoribus per opportunitatem occasionis occurrerent *ἡ σέρα πρότερα*, vel aliarum, sed similium, rerum *παρενθέσεις*. At vero an non in hoc ipso Capite x. plerique omnes, atque ipsi Viri Doctissimi, cum alia, tum maxime hoc ipsum, quod quis *e terra Sinear exiisse & ædificasse Nineven* in Assyria dicitur, æque ex abrupto & contra Historiæ seriem, explicare solent per dictas figuras; quum res ipsæ, tantum per occasionem Nimrodi, & Ninrodei Regni in Babele, atque ideo

παρενθετικῶς, heic memorata, acciderit utique post dispersionem hominum, quæ itidem postea demum, seu demum cap. xi. traditur? Quid? quod §. 12. verba, *Hæc est Urbs illa magna*, plerique etiã de *Ninneve* accipiant, licet inter ea & *Nineven* interjecta sit mentio aliarum Urbium? Sed clariora & similia plane dabimus exempla. Certe ita 2. Sam. iv. ubi refertur cædes Isbosethi, qui filius Sauli, subito §. 4. mentio fit satis proluxa Mephibosethi, Filii Jonathanis, Nepotis Sauli: *Et Jonathani, Filio Sauli, fuit filius affectus pedibus: quinque annos erat natus, quum nuncius de Saulo & Jonathane venit ex Iizreële, & sustulit eum nutrix ejus, & fugit. Et accidit, quum festinaret ipsa in fugiendo, ut caderet ille & debilitaretur; & nomen ejus fuit Mephiboseth.* Nihil in superioribus est, cum quo hæc cohæreant; nihil in consequentibus, ubi ex abrupto reditur ad filios Rimmonis, qui Isbosethum illius Mephibosethi patrum interemerunt: sequitur enim continuo, *Et iverunt filii Rimmon* &c. Sed & longe difficilior investigabitur, quam in loco Geneseos; neque ulla dari potest satis commoda & idonea, nisi ut per occasionem occisi Isbosethi significetur, quasi prætereundo, non superfuisse ex legiti-

gitimis † posteris Sauli per masculam progeniem, nisi hunc Mephibosethum. Similiter 1. Reg. x. refertur, ut advenerit Regina Sabæorum, ad explorandam Salomonis sapientiam; ut eam fama majorem compererit & prædicaverit; ut denique Salomoni magna dederit munera: tum subito §. 11. & 12. interponitur, ut etiam classis Hiram advexerit Salomoni pretiosissima ligna, utque ex iis ille repagulum Templi & Regiæ, aliaque, paraverit. At §. 13. reditur continuo ad Reginam, & quid Salomo illi rependerit, narratur. Sed & in ipso Mose Deuter. Cap. 11. illustra habemus talium Parentheseon exempla. Refert ibi Moses, & in memoriam revocat Israëlitis, iter per desertum, ac præcepta Dei de singulis Gentibus, Idumæa, Moabitica, & Ammonitica, bello non invadendis. Quum vero de Idumæis jam egisset, jamque de Moabitis ageret, interponit §. 10, 11, 12. parenthesin, in qua per occasionem hanc exponit, quis, & qualis populus terram illam Moabitarum antea inhabitaverit: quin & per eandem occasionem Idumæos, de quibus §. 8. antea separatim jam egerat, & quos jam ab-

D 5

fol-

† Adde, ut constat, quo respexerim, in parenthesi (nam ex concubinis supererant & ex filiabus, ut patet ex II. Sam. XXI. 8. 11.) *Addend.*

solverat vel dimiserat, mox §. 12. in prorsus alienum, ut posset videri, locum quasi retrahit, dicendo etiam illorum terram, seu Montem Seir, inhabitasse olim Chorzæos, quibus expulsis illi successerint. At §. 13. loquitur iterum directa allocutione ex persona Dei ad sese, quam interruperat. Similis plane parenthesis ibidem reperitur §. 20, 21, 22, 23. ubi quum egisset de Ammoniitis, memorat quoque, qui olim eorum terram inhabitaverint, & addit §. 23. per illam occasionem, etiam Havvæos a Caphthoræis expulsos; quæ res ad Ammonitas nihil pertinebat, sed tantum propter similitudinem rei videtur istic narrata. Plures ejus generis parentheses alibi occurrunt; non æque manifestam sui occasionem præferentes, quam quidem hæc urbis Nineves, ab Assure exstructæ, quæ sane præfert opportunissimam. Non dicam, quod Augustinus ait *de Civit. xvi. 3. quam rem ex hac occasione perstrinxit, propter Nobilitatem Regni Assyriorum.* Nimis laxa hæc est, & generalis ratio. Sed tamen nullæ revera in Oriente juxta Mesopotamiam existiterunt urbes æque illustres, amplæ, & potentes, ac *Babylon & Nineve*, immo solæ istic fuerunt, si fides Plinio vi. 26. Nam *Mesopotamia*, ait, *tota Assyriorum fuit vicatim dispersa, præter Babylona*

bylonā & Ninum. Hinc igitur sæpissime quoque conjunguntur. Strabo *lib. xvi.* de *Syris* agens, per quos Assyrii debeant intelligi, τὰς ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νίνῳ κατοικησάμενας τὸ Βασίλειον. Atque ideo etiam a Micha, de quo mox, eodem §. memorantur *Terra Assuris, & Terra Nimrodi.* Ergo quum Moses per parenthesis quandam & prolepsin haud dubiam cap. x. retulisset *Babelis* regnum, & conditorem ejus *Nimrodum*, opportunissima parenthesis subjecit continuo *Nineven* quoque, & ejus conditorem *Assurem*. Hæc enim est certissima parenthesis istius ratio, non quod Moses de *Assure* observare voluerit tanquam peculiare quid (*Quod Egressus sit ex terra Sinear*) cum tamen ex ea prodierint universi homines; quod Tertium est argumentum Bocharti, sed maxime frivolum. Nam non id egit nostra ex sententia Moses, sed ut, sicuti dixi, cum initiis Regni Babylo-nici & *Babelis* conjungeret initia Regni Assyriaci & *Nineves*, Urbis fama & potentia Babeli in eodem terrarum tractu æqualis, Phrasi ergo illa (*Egressus est &c.*) nihil aliud significatur, quam quod Assur statim post dispersionem in terram *Nineves* se contulerit, & ibi sedem fixerit. Quarto contendit Bochartus, ideo *Babelem* dici *Principium Regni Nimrodei*, Genes. x. 10.

a in Princip.

quia

quia priori illi Regno aliud. adjunxerit, nempe Assyriam, atque in eum proinde sensum explicanda esse controversa §. II. verba. Sed nulla hæc est ratio contra liquidam adeo & constantem denominationem Assyriæ ab Assure, tanquam ejus primo conditore, qui eodem tempore, quo Nimrodus, vixit, & in terra quidem Sinear, unde in Assyriam abiisse debuit. Dein ראשית æque notat *Præcipuum* quid & *Caput rei.*, ac *Principium*; ut vel ex vulgatissimo illo constat, *Præcipuum* (seu *Caput*, ut vertit Junius) *sapientiæ est Timor Domini.* Quin ipse Boch. sequens suum caput XIII. his verbis incipit: *Babylon ראשית, id est, vel Initium, vel Caput Regni Nimrod.* Sed & Augustinus d. I. cap. 4. exponit hanc vocem de Babele, *quæ civitatum ceterarum gereret principatum, ubi esset tanquam in metropoli habitaculum regni.* Sed & Babel sine dubio prius condita fuit, quam reliquæ urbes, *Erech, Accad, Calne.* Ut adeo fuerit vere etiam *Initium* Regni Nimrodei; reliquæ autem urbes in terra Sinear, ab eodem conditæ deinceps, ad idem Regnum accesserint. Quintum est Bocharti telum, & quidem validissimum, si foret verum & certum, a Micha v. 6. Assyriam vocari *Terram Nimrodi.* Verba Prophetæ sunt, *Et depascent terram Assuris gladio, &*
ter-

terram Nimrodi lanceis, vel in finibus ejus. At unde, quæso, jam constat, *Terram Nimrodi* heic poni pro Assyria vel *Terra Assuris*, a qua utique separatur & distinguitur. Certe Interpretes plerique, quum Judæi, R. Schel. Jarchi, & R. David Kimchi; tum Christiani, Drufius, Calvinus, Piscator, Estius, aliique; quin ipsi, Heideggerus *Exercit.* XXI. 12. & Spanhemius in *Chronol. S.* p. 167. *Babyloniam* ista phrasi intelligunt. Sed & optima ratione conjunguntur eodem versu & pœna hæ Terræ, quod & Kimchius observavit; quia utraque Ecclesiæ V. T. fuit infesta & exitiabilis, siquidem in *terram Assuris* deportati sunt Israëlitæ, at Judæi in *terram Nimrodi*, seu *Babyloniam*. Adde quod Esaiaë XXIII. 13. *Assur* dicatur *firmavisse terram Chaldeorum*, h. e. *Babyloniam*, de cujus Rege, Tyri Expugnatore, ibi agitur: quin & quod his Michæ temporibus per Esarhaddonem, seu Assaradinum, ut in Canone Ptolemæi vocatur, *Babylon* redierit in potestatem Assyriæ, usque dum sub Nabopolassare jugum illud excussit, & Assyriam vicissim sibi subjecit; qua ex re factum, ut postea *Assyriorum* & *Babyloniorum* nomina sæpe reperiantur promiscue adhibita, vel pariter juncta. Prius liquet ex *Historia Manassis*, qui Ezechiaë, sub

sub quo vaticinatus est Micha, fuit Filius. Is enim 2. Paralip. xxxiii. 11. dicitur victus & captus ab exercitu Regis *Affur*, & deductus *Babelem*. Alterum ex innumeris locis constat, quin & ex modo laudato Plinii, ubi *Affyriæ* adscribitur omnis *Mesopotomia*, & ipsa *Babylon*; æque ac *Ninus*, seu *Nineve*: & Literæ dicuntur *Affyriis* primum, dein *Babyloniis*, semper, vel æterno in usu, fuisse: ubi manifeste utraq; appellatio confunditur, & unum denotat *Babylonis* populum. Vide & supra pag. 10. & adde *Solinum cap. 60.* Taceo jam *Canonem Ptolemaicum*, in quo *Reges Babylonis* ante *Cyrum Affyrii* vocantur: & *Herodotum*, *Xenophontem*, *Strabonem*, aliosque, in quibus *Babylonii*, post destructam *Nineven*, itidem passim appellantur *Affyrii*. Nihil itaque mirum, in verbis *Michæ*, ubi de *Affyria* potissimum agitur, fieri etiam mentionem *Babelis* seu *Terræ Nimrodæ*; quippe quæ tunc cum *Affyria* plerumque conjungebatur vel confundebatur, & præterea magnam partem ab *Affyriis* jam erat occupata haud dubie, & in corpus *Monarchiæ Affyriacæ* redacta, quippe quum ipsa *Babylon*, quæ restabat in terra *Sinear* victorius *Affyriorum* ultima, ut solent fere metropoles, ab sequenti statim Rege, *Esarhad-*
done,

done, fuerit itidem subacta; id quod clarissime probabimus infra cap. VI. Superest, quod ab Historia *Exotica* sumit Doctiss. Bochartus, *Diodorum aliosque ex Ctesia docere, Nineven & Babylona statim ab initio eosdem habuisse Dominos, & Belum illum, qui Babylone colebatur, fuisse Nini patrem.* Hoc vero est $\pi\rho\acute{\omega}\tau\omicron\nu\ \phi\epsilon\upsilon\delta\omicron\varsigma$, Ninum fuisse Nimrodi, h. e. Beli Babylo-nici, Filium, confutatum jam abunde a Viris Doctissimis (vide Heidegg. in *Hist. Patr. Tom. 2. Exerc. XXIV. §. 8.*) de quo ipso & Nos ex professo agemus in *Assyriacis*. Deinde vero Diodorus, alique, ex Ctesia, Regna Babylonix & Assyriæ non Eosdem, sed plane Diversos habuisse Dominos, diserte satis tradunt, siquidem Ninus Rex Assyriæ auxilio Arabum invasisset demum & occupasse Babyloniam dicitur a Diodoro *lib. II. init.* Quod si ita fuit, tum certe Babylonia, antequam Ninus eam occuparet, alios habuit Reges, quam Assyria. Nisi forte Vir Summus id respiciat, quod ipsam *Urbem Babylonem* idem Diodorus post mortem Nini demum a Semiramide conditam putat. Sed hoc falsum est, & repugnat Historiæ Nimrodi, *Genes. cap. X.* memoratæ, quam, & cujus verum sensum nunc indagamus. Manifestum reor ex his omnibus, nullius esse mo-

momenti rationes, quibus moti Viri Doctissimi in explicando Gen. x. 11. loco recedunt ab usitata loquendi ac interpretandi ratione ad durissimam Ellipsin ; & ideo longe rectius statui, *Affurem* post dispersionem ex terra Sinear in Assyriam abiisse, non belli gerendi, aut alios jam illius regionis incolas expellendi (quæ quasi Verbo *Egrediendi* omnino & unice notentur, temere & incassum Assuri Semi F. opponit Schotanus in *Bibliotheca*, & ejus *Secunda Mundi ætate* p. 120.) sed tantum inhabitandi causa, primasque illum in ea tunc sibi suisque condidisse Urbes, quam *Nimrodum*, quum Assur Nimrodi tempore vixerit, & ab *Affure* denominatam *Assyriam*, Babyloniam autem fuisse *Nimrodi*, sit certum ; denique nihil ergo præsidii, nihil argumenti, hunc locum suppeditare Cl. Marshamo, ad probandum, quod sibi propositum habet, Babyloniam a Nimrodo relictam solitudini, & mansisse diutissime incultam.

Sed & , si Nimrodus quoque e Babylonia vere fuisset Egressus, longe verisimilius censerem, quod statuit Nic. Abramus *Phari lib. V. §. 10.* in Meridiem vel Occidentem eum abiisse, quo secesserunt Chamitæ, quam in Orientem, quo Semitæ. Nempe existimat ille, Nimrodum
jam

Jam ante dispersionem Regnum in Babele, &c. obtinuisse §. 7. at immissa a Deo linguarum confusione, *reductum ad paucitatem, ex Urbe, quam Regnum Gentibus facere destinarat, extrusum, & in quasdam sterilitium montium angustias compactum*, §. 8. Nempe in Ammonitidem vel Basanitidem; quia utraque *Terra Gigantium* primitus sit vocata, Deuteron. 11. 20. & 111. 13. Jam autem Nimrodus *Gigas* a LXX. dicatur Genes. x. 9. ita reddentibus Hebraicum גבור / *validus, strenuus*. Hæc §. 10. Firmat sententiam eo, quod in Chaldæa habitaverint dein Semitæ, & ipsi majores Abrahami; immo quod Chaldæa, teste Josepho, ab Arphaxado filio Semi fuerit condita: absurdum autem sit Abrahami majores habitasse tanquam peregrinos inter Chamitas, vel *Chamitas non fuisse a Semi posteris segregatos*. §. 9. Speciosiora hæc sane, sed tamen vel sic neutiquam admitienda, quia solis conjecturis absolvitur omnis harum rerum connexio, & diserte satis repugnat Sacra Scriptura; quippe quæ Nimrodo unicum tribuit regnum Babelis & vicinorum oppidorum, deque eo ex hac Urbe aut Terra expulso ne γρὺ quidem tradit, immo etiam longe post in prophetis scriptis Babyloniam vocat *Terram Nimrodi*, ut in superioribus ostendimus;

manifesto, ni valde fallor, indicio, quod illa terra manserit Nimrodi veluti propria, atque ipse in ea regnum tenuerit, non ante dispersionem (non magis, quam ante eam Assur ædificavit Nineven & alias Urbes, licet ante dispersionis Historiam itidem memoratas) neque tantum in initio ad tempus aliquod, sed potius post dispersionem, & per omne reliquum vitæ tempus. Adde jam, ex eo, quod Nimrodus tenuerit Babyloniam, Semitæ autem habitaverint in Chaldæa, nequaquam sequi, Chamitas non fuisse ergo segregatos a Semitis, siquidem diversi fuerunt primis rerum initiis Babylonii & Chaldæi, quin etiam longe post a Ptolemæo & Aliis distinguuntur, qui Chaldæam Babyloniam fuisse partem tradunt, h. e. fuisse terram, quæ in ditionem & ita partem regni Babylonici fuerit redacta. Nempe Chaldæi orti a *כּשֵׁד* *Cbesed*, filio Nachoris, qui Frater Abrahami, unde *כּשְׁדִים* h. e. *Chaldæi*. Sequeretur ergo nihil aliud, quam Chamitas habitasse in confinio Semitarum, quod accidit haud dubie, & accidisset etiam, si maxime Babyloniam tenuisset Semi posteritas. Nam Arabes, qui utique erant Chamitæ per Cuschum, vicini prorsus fuere Babyloniiis, sicuti fuerunt & Aramæis ab Aramo Semi item filio pro-

geni-

genitis. Denique nihil in eo absurdi, Semitas & ipsos majores Abrahami habitasse inter vel juxta improbos Chamitas. Nam & ita mox Abrahamus ipse jussu Dei migravit ad Cananæos, itidem Chamitas, & insuper internecioni per causam impietatis suæ devovendos. Sed & quid obstat, quominus ab ipso initio Deus voluerit priscam Babylonem esse typum Babylonis figuratæ, quæ postea in medio Christianæ Ecclesiæ est exorta, & veros Dei cultores partim in errores gravissimos pertraxit, partim dirissimis vexavit & afflixit modis, æque ac antiquæ Babelis vicinia hoc tempore majores Abrahami ad idololatriam adduxisse videtur, & deinde Judaicam gentem Deo fœderatam oppressit, & in servitutem abduxit.

CAP. V.

Babylonem Profani Scriptores vel ab Semiramide, vel a Belo, conditam dicunt. Marshamus eam ab Aegyptiis vult conditam. Aegyptii & Babylonii Antiquitatem suam præ aliis certatim jaëtabant. Beli fuerunt multi & diversarum Gentium, quos male Veterum & Recentiorum plerique confundunt.

UT autem ad Clariss. Marshamum e diverticulo revertamur, ille vero etiam omnes Profanos Scriptores, maximam Babylonice Urbis antiquitatem tradentes, pariter item repudiat & rejicit. Duas esse Veterum de ejus Urbis origine sententias ait, ^a *alios Urbem a Semiramide conditam referre, alios a Belo.* Eos, qui ad Semiramin referant Urbis originem, omnia habere ait ex Ctesia parum fide digno, & refellere studet auctoritate Berosi. Sed quid Berosus? Narrat ex Eo Josephus *lib. 1. contra Ap.* Opera a Nabuchodonosoro confecta
ad

^a Pag. 507.

^b Pag. 1045.

ad ornandam & muniendam Babylona, additque dein, *reprehendi ab Eo Græcos Scriptores, ut temere arbitratos* (ὕπὸ Σεμιράμιδος τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλωνίαν) *ab Assyria Semiramide conditam Babylona, & qui falso etiam scripserint, ab illa circa eam Urbem admiranda ista Opera excitata.* Negat ergo Berofus *ab Assyria Regina conditam primum Babylona: nihil autem habet ille, neque vero quicquam ex eo refert Josephus, quod sententiæ Cl. Marshami de longe recentiore Urbis istius origine faueat.* Certe enim Josephus longe antiquiorem Nabonaffaro credidit & tradidit Babylona. Berofus autem tantum abest, ut ad Nabonaffari ætatem suæ Urbis originem deprimat, ut e contrario ne ad Semiramidis quidem, tanto antiquioris, tempus demitti eam velit, sed & insuper, sicuti supra diximus, scripserit, *in Urbe Babylone* servari annotationes rerum istic gestarum & observatarum supra xv. annorum Myriadas. Immo tradidit ille, jam ante Diluvium conditam Babylona, & dein homines ex Diluvio servatos, jussu Dei, iterum abiisse in Babyloniam, καὶ πάλιν ἐπικτίσαι τὴν Βαβυλωνίαν, & denuo condidisse Babylona. Vide Alex. Polyh. ex Beroso hæc referentem apud Euseb. Chron. Gr. p. 8. Similiter vero Megasthenes vel Abydenus

apud Eusebium *Præpar. Euang.* IX. 41. itidem non agnoscunt quidem, nec memorant Semiramis, sed neque Nabonassarum, in exponenda Urbis origine & incremento, verum a Belo antiquissimis temporibus conditam & muro cinctam tradunt, ac dein iterum a Nabuchodonosoro triplici muro, aliisque operibus, ornatam. Et convenit hæc sententia quam accuratissime cum Sacra Historia, quæ exstructam primum Babylona refert a Nimrodo, h. e. Belo Babylonico, seu primo Rege & conditore istius Populi, deinde vero iterum exædificatam & majorem in modum ornatam à Nabuchodonosoro, quippe qui Dan. IV. 27. inducitur jactans, *Nonne hæc est Babylon illa magna, quam ego ædificavi*, non ita simpliciter, nam jam antea exstiterat extra controversiam, sed *quam ædificavi* מלכו לבית מלכו *ut esset sedes Regni*, seu Regno & Rege digna, Regia Urbs, תיקר הדרי & *ut sit gloria majestatis meæ.*

Alteram Veterum sententiam, quæ a Belo igitur dudum ante Semiramidis tempora conditam tradit Urbem, & quam infra *Cap. VII.* pluribus exponemus, eludit Doctiss. Marshamus duplici ratione, cum quod Belus ille fuerit Ægyptius, Neptuni & Libyes Filius, tum quod neque is Urbem ipsam condiderit, sed coloniam

niam tantum Sapientum, qui *Chaldei* sint dicti, duxerit in *Regionem* Babyloniae. Prius probare nititur ex Diodoro, qui lib. 1. ^a ex Ægyptiorum traditione hæc scribit: *Ægyptii ferunt etiam postea multas colonias ex Ægypto per orbem terrarum dispersas. In Babylona quidem duxisse colonos Belum, qui creditur Neptuni & Libyes Filius, eumque apud Euphraten sede fixa constituisse Sacerdotes ad modum Ægyptiorum Sacerdotum immunes, & ab oneribus publicis liberos, quos Babyloni Chaldaeos vocant. Similiter Pausanias in Messen. ^b Belus Babyloni a Belo homine Ægyptio, Libyæ Filio, nomen habet. Sed profecto ineptissimum est, contra Babyloniæ antiquitatem Ægyptios allegare testes, quippe qui cum nullis magis de antiquitatis gloria certarunt, quam cum Babyloniis & Chaldæis, ut vel ex Plinii loco liquet, quem Cap. 1. exposuimus. Sed & ideo Josephus lib. 1. contra Ap. ^c Græcorum novitati opponit identidem antiquitatem Ægyptiorum & Babyloniæ, quos habere ait ἀρχαιοτάτην τε καὶ μνημωτάτην τῆς μνήμης τὴν παράδοσιν, Antiquissimam & Constantissimæ durationis traditionem: & mox ^d iterum, adhibuisse Eos pariter ma-*

^a Pag. 17.

^b Cap. XXIII.

^c Pag. 1034.

^d Pag. 1035.

ximam curam ad res literis prodendas ἐκ μακροτάτων ἀνωθεν χρόνων, ex longissimis in præteritum temporibus. Adde Africanum ex Eusebii Chron. Gr. p. 8. περὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων μυθώδους χρονολογίας, de *Ægyptiorum & Chaldeorum fabulosa Chronologia*. Videmus hinc, jungi identidem Ægyptios Babylonis vel Chaldæis, tanquam paris antiquitatis, aut qui simul cum illis quasi certatim suam præ aliis antiquitatem jactarint. Neque vero cum Babylonis solum, sed & cum Phrygibus ac Scythis de generis sui vetustate certasse Ægyptios, referunt Prisci Scriptores. Quid ergo mirum, hosce homines, eo vanitatis spiritu elatos; licet illorum tamen antiquitatem minime Ego negem, ex Scriptura quippe S. notissimam, æmulos suos ab se potissimum ortos finxisse? Certe suspectissima ideo debebat esse illorum fides de Babylonis origine ab se ducta gloriantium. Taceo jam affirmationem hanc Ægyptiorum, de colonia a Belo suo Babylonem ducta, repugnare communiter receptæ deinceps a Veteribus Historiæ, quæ illam ignorat, & tradit Belum Ægyptium, cum frater ejus Agenor abiisset in Phœnicen, mansisse in Ægypto, ibi regnasse, & regnum Filiis suis, Ægypto & Danao, reliquisse. Diserte Apollodorus

lib. 2. * Βῆλος δὲ ὑπομείνας ἐν Αἰγύπτῳ, βασιλεύει Αἰγύπτου.

Præterea non hodie tantum ab Eruditis, sed jam olim etiam ab ipsis Veteribus confusi sunt sæpe plures *Beli* in unum, quæque Orientalium Gente suum progenitorem & conditorem, in Deos relatum, hoc *Beli* nomine, quod *Deum* seu *Dominum* istic notabat, ornante, & quod de aliorum Belo legebant, suo deinceps adscribente; plane sicuti Græci alienigenarum Deorum facta suo itidem vel Jovi, vel Mercurio, vel Herculi tribuerunt: unde factum ut postea Eruditi isthæc nomina variis cognominibus in diversarum gentium & temporum Deos vel Heroas debuerint distinguere, & ex. gr. Herculem nobis memorent non tantum *Græcum*, sed & *Tyrium*, *Libycum*, *Italicum*, *Indicum*. Ceterum in Oriente *Deum*, *Deosve*, a Gentibus appellatos *Baal* vel *Baalim*, ex ipsa S. Scriptura est notissimum. Hoc vero Nomen Græci ad Chaldæorum & Syrorum pronunciationem paulo propius accedentes, sicuti ab His etiam alia acceperunt, scripsere Βῆλ vel Βῆλος. Quia autem quæque Gens in Oriente suum progenitorem pro Deo colebat, & *Belum* plerumque appellabat, inde ortum,

E 5

UE

ut tot quoque reperiamus in Historiis diversarum gentium Belos. Talis fuit Belus Babylonius, omnium notissimus, tum Belus Assyriacus, qui Nini dicitur fuisse pater, sed revera hæud dubie fuit ipse Assur, porro Belus Tyrius, Elymaicus, Ægyptius denique. Non quod hunc etiam, vel certe illum Ægypti & Danai patrem, Ægyptiorum Deum fuisse censeam, sed potius, sive vivum, sive mortuum, hoc *Beli* seu Dei nomine fuisse honoratum, plane uti Didonis Tyriæ Pater eodem nomine designatur apud Servium ad Virgil. *Æn.* I. v. 347. & Hygin. *fab.* 243. & sicuti Daniel a Nebucadnezare dictus est *Beltſchazar*, secundum nomen Dei mei, ut ait ipse Neb. apud Dan. iv. 5. & sicuti a Carthaginiensibus vocabantur multi, *Hannibal*, *Hasdrubal*, &c. Nam *Lingua Punica Baal* (pro Baal) *Deus dicitur*, ut ait Servius ad Virgil. *Æn.* I. 733. Quin & a Græcis postea nonnulli Reges, tum propriis, tum communibus, Deorum vocabulis, veluti Διόνυσος, Θεός, &c. fuerunt insigniti. Ceterum non valde equidem miror, Ægyptios, quum Babylonem a Belo conditam, undecunque cognovissent, ad suum itaque Belum istius urbis originem retulisse, quum & Tyrii ejusdem Urbis originem ad Suum, seu Tyrium, Belum eodem errore

rore retulerint, ut constat ex antiquissimo Poëta Sidonio, quem jam Salmasius ad Solinum ^a attulit, & cui dicitur, Ἀρχαίη Βαβυλων, Τυρίη Βήλοιο πόλισμα, *Antiqua Babylon Tyrii Beli Urbs*. Neque vero alias etiam Orientis gentes miror sæpe hos Belos confudisse, & suo tribuisse, quod alienigenæ Beli erat: Græcosque, earum annales secutos, in idem confusionis vitium idcirco præcipites quoque datos, licet hi tamen non ignorarint, hoc nomine Deos Orientalium plerosque insignitos, vel eo Deum supremum istic simpliciter notari. Diod. Sic. lib. II. p. 69. bis ait, Διὸς, ὃν καλεῖσιν οἱ Βαβυλωνίοι Βῆλον, *Jovis, h. e. Dei supremi, quem Babylonii vocant Belum*. Agathias *Hist. lib. II.* ^b a Persis varios quoque Deos olim referens cultos, Βῆλον μὲν τὸν Δία, καὶ ἄλλως τὰς ἄλλας ἐκάλεον, *Jovem quidem, seu præcipuum Deum, appellabant Belum, & aliter Alios*. Xiphilinus in Caracalla, ^c ὁ Ζεὺς, ὁ Βῆλος ὀνομαζόμενος, καὶ ἐν τῇ Ἀπαμείᾳ τῆς Συρίας τιμώμενος. Hi ergo *Belum* Jovem, at alii interpretati sunt Saturnum. Vide de his Doctiff. Seldenum de *Diis Syris, syntagm. II. cap. I.*

II.

^a Pag. 867. Edit. Traj.

^b Pag. 58. Edit. Vulcan.

^c In Excerpt. e Dione lib. LXXVIII. pag. 884. Ed. Hanov.

Illud vero satis mirari nequeo, quod, quum hæc sint certa & clara prorsus, *Belum* in Oriente significasse generatim Deum, & singulas pene Gentes istic suum habuisse *Belum*, nihilominus Viri Eruditissimi, Scaliger, Gerh. J. Vossius, Salmasius, Bochartus, Petavius, alique, omnem *Beli* mentionem referant ad Babylonium, eaque pene sola, certe longe præcipua, ratione ducti, Ninum, ætate licet & familia diversissimum, plerique affirmant Nimrodi Filium, quia scilicet *Beli Filius* a priscis Scriptoribus dicatur, Nimrodus autem fuerit, ut fuit haud dubie, ille Babyloniorum *Belus*. Sed de eo deinceps *Cap. VII*. Ceterum liquet ex his omnibus, ni fallor, clarissime, Babylonicæ Gentis Originem contra Scripturæ S. & Veteris Historiæ auctoritatem temere & incassum, Ægyptiæ vanitatis fide vel testimonio, ad *Belum Ægyptium* a Marshamo detrudi. Dixi *Gentis*, quia ne in hanc quidem coloniam & ætatem *Beli Ægyptii* admittit *Urbis* ipsius initia, manifesto nimis suæ sententiæ quomodocunque tuendæ studio. Etenim utitur verbis Diodori paulo ante a me Latina lingua exhibitis, quæ dicunt, *Belum Ægyptium duxisse colonos εις Βαβυλωνια, eumque apud Euphratem καθιδρυθέντα, jam sede posita habitant*.

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. V. 77

bitantem, τῶς τε ἱερεῖς καὶ ἀσῆσασθαι παρακλη-
 σίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον, *sacerdotes instituisse*
smiles pene Ægyptiis. Hæc, * *Vir Nobi-*
liff. ait, non de Urbe aliqua mœnibus circum-
data, sed de Sapientum & Philosophorum
migratione in Babyloniam intelligenda sunt,
 Et, *hanc Beli coloniam non Babylonem, sed*
in Babyloniam videri deductam. Tanti ici-
 licet erat, simplicia adeo Diodori ver-
 ba invertere, ne usquam *Babylonis Ur-*
bis mentio reperiretur. At verbumne
 ullum Diodorus de migratione solorum
 Sapientum? Nonne simpliciter colo-
 niam Babylonem ductam memorat, ea-
 que jam in stabilem sedem locata, tum
 demum Sacerdotes istic ad morem patriæ
 institutos? Plane sicuti pene semper Co-
 loni in Nova Urbe priscaë patriæ ritus
 retinere solent. Nec juvat Marshamum,
 quod Strabo *Lib. xvi. p. 739.* Chaldæos
 quosdam Ὀρχηνοῦς, alios Βορσιππηνοῦς a
 Locis extra Babylonem vocatos tradat. Is
 enim & in Urbe, & extra eam, per totam
 Regionem tandem dispersos fuisse, eorum-
 que γένη πλείω, *complura genera*, nec tan-
 tum *Orchenos & Borsippenos*, sed & ἄλλως
 πλείως, *alios plures*, existitisse dicit, ὡς αὖ
 κατὰ αἰρέσεις ἄλλα καὶ ἄλλα περὶ τῶν αὐτῶν
 λέγοντες δόγματα, *tanquam qui per sectas alia*
 atque

atque alia de iisdem rebus sentiant & doceant.
 Orcheni autem videntur dicti ita ab anti-
 quissimo oppido in terra Sinear, quod
 Genes. x. 10. *Erech*, & secundum quidem
 seu proximum post ipsam Babelem in reg-
 no Nimrodeo, nominatur. Illud enim
Erech postea dictum a Græcis videtur 'Ορ-
 χόν. Certe malim hujus Urbis nomen ab
Erech repetere, quam ab *Ur* Chaldæorum,
 sed & ab *Erechi* nomine derivare potius
Orchoen, quam *Araccam*, ultra Tigrim si-
 tam, quod facit Bochartus *Phalegi* iv. 16.
 Jam vero 'Ορχηνοί contracte dicuntur pro
 'Ορχηνοί. Vide Scaligerum ad *Fragmenta*
Veterum Emendationi Temporum adjecta
 pag. 11. Patet autem hinc, Chaldæos per
 varia Terræ Sinear oppida fuisse olim, sed
 post Nimrodi Regnum & Successores,
 ac forsan demum sub Assyriis, sparsos, ut
 infra ostendemus.

C A P. VI.

Locus Esaiæ XXIII. 13. exponitur. Babylon plerumque aliis, & maxime Assyriis fuit subiecta. Esarhaddon Assyrius occupavit Babylonem, atque idem est, qui Assaradinus in Canone Ptolemaico. Huberi socordia. Phrasis illa, Non Fuit, exemplis multis illustratur. Livius x. 21. emendatur. טירס varie potest in d. l. exponi. Parentheses in S. Scriptura frequentes. Tyrus antiqua, seu Palætyrus, in continenti fuit sita, & vere a Nebucadnezare Babylonio destructa, mansit Babylonis subiecta usque ad Cyrum. Antea Duplex Tyrus, Vetus & Nova, non fuit, sed postea demum. Josephus explicatur, & notatur vel emendatur. Loci Esaiæ etiam aliæ examinantur expositiones.

EMENSI tandem fumus hasce falebras, quibus traditam a Sacris ac Profanis Scri-

Scriptoribus, & constanter hucusque receptam de ultima Babylonicæ Urbis antiquitate sententiam, implicare & refellere studuit Cl. Marshamus : & ostendimus quam nihili rationibus eam in rem sit usus. † Nunc progrediemur ad locum
Esaïæ,

† Quaedam eorum, quæ hic disputat Perizonius, refellere conatus est Vir Doctus, Gulielmus Jameson, in *Spicilegiis Antiquitatum Aegypti, atque ei vicinarum gentium*, Glascuae A. cl. l. ccxx. editis, Cap. V. §. 2. quem locum integrum huc transferre, quam in pauca contrahere, maluimus. Perdoctus, inquit, Marshamus pag. 483. 484. (pag. 514. 515. *Ed. Lips.*) scribit hunc Esarhaddonem esse eundem cum Assaradino in Canone Ptolemæi memorato, eumque Babyloniam recuperasse, & misisse Duces, qui ceperunt Manassem, & in his firma est concordia (quæ alioquin rarissima est) inter eum & Perizonium. Nam hic Origin. Babylon. Cap. VI. affirmat *Babylonem, paulo post Legatos a Babiladane ad Hezekiam missos, revidisse per Esarhaddonem Assyrium iterum in potestatem & disionem Assyriorum*. Istud pernegamus. Sed probare nititur ex eo, quod nomen conveniat. Sed nulla est sequela. Rex Judæ & Rex Israël postea. Reg. Cap. XIII. habuere unum nomen, & regnabant eodem tempore, minime tamen unus homo erant. Tempus (pergit Vir Doctissimus) convenire deprehendet, qui in Canone Ptolemaico ab initio Nabopolassari retro versus computabit annos usque ad initium Assaradini, & similiter in S. Scriptura a mediis annis Josia, cujus tempore regnare cæpit Nabopolassar, usque ad medios annos Manassæ, qui tempore Esarhaddonis Regis Assyria
antius

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. VI. 81

Esaïæ, quo solo nititur Urbis ejus originem referre ad seriora Nabonassari tempora, præter illud tamen argumentum, quod petere eum diximus ex Canone Ptolemæico, qui a Nabonassaro quidem ducit initium, non tamen ideo, quod ille in Canone

F

none

ductus est Babylonem. Sed (1.) Rationes sui computi summum Virum fallunt. Nam inter initium Nabopollasari, & initium Assaradini, sunt anni 55. inter medium autem Josiæ regni & medium Manassis, nisi 45. (2.) Qui norit Vir Consultissimus Manassem omnino in medio regni sui captivum fuisse ductum? (3.) Qui constat Esarhaddonem Niniviticum solummodo 13. annos regnasse, nisi prius probetur, eum eundem esse cum Assaradino canonico: quod nullis argumentis evictum est? Nam objectionem ex *poster. Paralip. Cap. xxxiii. comm. 11. & ex Ezra Cap. iv. supra dissolvimus.* (4.) Esarhaddon Niniviticus cœperat regnare anno 15. vel saltem 16. anno Hezekiæ, quod nemo, qui Sacras Literas attente legit, ne addam Tobitum, inficiabitur. Sed Assaradinus non potuit sublevari in solium ante vigesimum septimum Manassis, ut conferenti Canonem cum Sacris Literis constabit. Ergo Esarhaddon Niniviticus, & Assaradinus canonicus, necessario diversi sunt. Sed jam, cum in mentionem hujus Canonis incidimus, potest quæri, cur non ille Canon sit productior, annis multo altius numeratis, quam habet Ptolemæus? An ignarus erat Astronomicarum observationum, quas Callisthenes misit ad Aristotelem? Quod Canon non sit productior, hanc rationem tradit Syncellus *pag. 207. ex Beroso et Polyhistore nimirum: Ναβου*

none isto, aut usquam alibi, dicatur condidisse eam Urbem, sed quod, ut Syncellus ex Beroso & Alex. Polyhist. refert, Nabonassarus iste corruerit & aboleverit

PRI-

*ἰάσαρος συναναγωγὴν τὰς πράξεις τῶν πρὸ αὐτῆ βασιλείων, ἠφάνισιν, ὅπως ἀπ' αὐτῆ ἢ καταριθμοῖς γίνεται τῶν Χαλδαίων βασιλείων, Nabonassarus collectis priorum Regum gestis, qua ratione posteriorum Chaldaeorum Regum annoveratio a se inciperet, edixit. Verum, si locus est conjecturis, autumem Nabonassarum fuisse primum, qui Regis titulo, vel verius Proregis, ab Assyriis ornatus est. Et cum Baladan, quem unum ex posteris Nabonassari fuisse reor, excussit Assyriorum jugum, Canonem hunc fuisse factum, & per succedentes Reges continuatum, ut memoriam suæ Familiæ & Originis conservarent. Confirmantur hæc, me arbitro, ex *Isai. Cap. xxiii. comm. 13. En Terram Chaldaorum. iste Populus non fuit &c.* Nam cum Babylon haud modico tempore fuisset deserta & neglecta, propter eluviones aquarum: tandem prævalentes Assyrii, aquis alio derivatis, aptam habitationem hominibus reddiderunt, ut haberent commodam stationem *Navibus suis.* Et Nabonassarem, quemdam ut videtur ex Chaldæis, Proregem sive Præfectum, in his locis constituerunt. Jam autem in Canone omnes anni ab initio Nabonassari ad finem Nebucadnetzaris sunt 186. qui retro numerati recurrunt ad tempus Achazi, vel haud multo ante, vel post: quo tempore Assyrii omnia per Orientem subigebant. Ut cunque res se habet, nullus est Rex ante Nabocollassarum seu Nebucadnetzarem, quem constat sub nomine canonico in S. Scripturis reperi-*

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. VI. 83
PRIORUM Regum gesta, ea tantum
causa, quod item difente additur, ut sic
necessario ab se demum hæc Chronologia
initiam suam duceret. Sed de Canone illo

F 2

egi-

periri. Dicunt Mardokempadum in Sacris literis
nominari Merodach, sed nescio an tempora
conveniunt. Baladan quoque habet aliqualem
gracilem similitudinem cum Belibo: sed talibus
non fidendum est. Certum est tamen mihi Ba-
ladan memorari in Canone; sed sub quo no-
mine me latet. Eum Grotius in Cap. 39. *Isaia*
Medum fuisse dicit; eodem sane jure Belgam, vel
Gallum, fecisset. Opinor Chronicon omnium
Regum, quos Canon numerat, scriptum fuis-
se, sed periisse ante Berosum. Quod de Cal-
listhenis collectione dicam non habeo, nisi quod
forsan Ptolemæi diligentiam fugerit. Sed quam-
vis hæc Callisthenis collectio, atque multæ pro-
cul dubio observationes hujusmodi, rubigine
temporis edacis amissæ sunt; est tamen quod
summe gratulemur Christiano nomini ob hunc
canonem nobis relictum. Nam non solum con-
nectit Sacram & Profanam historiam, sed insu-
per duorum Regum, Nabopollassari, i. e. Ne-
buchadnetzaris, & Ilvarodami nomina com-
prehendet; quæ raro omnino reperiantur. Hæc
Jameson. Si verum est e Scriptura Sacra & ipso
Canone Ptolemæi liquere, non convenire in-
ter se tempora Esarhaddonis & Assaradini, in-
firmum, immo nullum, est argumentum eo-
rum, qui similitudine nominum ducti *Esarhad-*
donem S. Scripturæ, & *Assaradinum* Canonis
Ptolemæici eundem esse existimant. Tamen,
praeter Perizonium, etiam Usserius, Spanhe-
mius, atque alii Viri docti in ea sententia fue-
runt;

egimus jam in superioribus. * *Locus Esaiæ*
 xxiii. 13. sic se habet: *Ecce ארץ כשדים /*
Terra Chaldæorum, וזה העם לא היה / Hic
populus non fuit, אשור יסדה לציים / Assur
fundavit, vel firmavit eam, Navibus, vel
ferocibus incolis: erexerunt speculas, seu tur-
res ejus, excitarunt palatia ejus seu arces:
Hic tamen populus posuit, vel redegit eam
(Tyrum, cujus excidium hoc capite ex
professo prædicitur) in occasum vel interi-
tum. Vir Doctissimus ^b, qui nusquam ne-
que in Regno Nimrodi Genes. x. neque
in Colonia Beli Babylonem ducta apud
Diodorum, Urbem reperire potuit, hic
tandem eam reperit, ubi diserte tamen Ter-
ra tantum & Populus memorantur. Nam
sic Esaiam interpretatur, nullis plane ex-
positionis suæ rationibus allatis: Aspice Ba-
bylonem, splendidam nunc Chaldæorum metro-
polim: Populus, qui Urbem illam occupat,
non ita pridem incertis sedibus vagabatur in
soli-

runt; adversus quam mihi hoc solum ex omni-
 bus, quæ hic disputat Jameson, præcipuam
 vim habere videtur, quod rationem temporis
 obtare contendit, ne pro uno homine haberi
 possint. Hoc si ei eripi possit, de quo alii vi-
 debunt, cetera, quibus hanc sententiam infir-
 mare nititur, non maximi momenti ad eam
 debilitandam esse puto.

^a Cap. II.

^b Marsham. p. 509.

solitudinibus. (*Nabonassar*) *Assyrius homines cunctos eo deduxit, Urbem munivit, arces excitavit, palatia condidit.* Quid alii de tali interpretatione sentiant, nescio. Certe ego ferme crediderim, Virum Doctiff. eam commentum, non quod vere ita sentiret, sed ut paradoxam plane & falsissimam sententiam, a Scriptura S. prout semper & communiter est exposita, ac Veteris Historiæ consensu, recedentem, ex ea tamen ipsa Scriptura, qualicunque modo, specie, aut animo, tueretur. Meæ contra Expositionis rationes simpliciter ex Historia illius Temporis, & Verborum phrasi ac nexu, dabo, atque ita clariorem difficili loco lucem præstare conabor.

Magna autem istius loci difficultas cum in aliis, tum in eo etiam est sita, quod dicitur *Populus Chaldæorum non Fuisse.* Nam revera existit jam dudum antea, & proinde memoratur non modo in libris Mo-
sis, sed & Jobi I. 17. quippe cujus camelos abduxere tribus agminibus irruentes *Chaldæi*, & servos obruncavere. Præterea dicti fuerunt verisimiliter prorsus *Chasdim*, ut superius jam diximus, & censent etiam Hieronymus in Genesin, & Kimchius ad hunc Esaiæ locum, a *Chased* Abrahami Fratris Filio, qui cum familia & posteris

fuis istic loci habitavit. Vide præter Ro-
 chartum, etiam Frid. Spanhemium in *Hi-*
storia Jobi cap. 4. Quid ergo? Populus,
 qui vastaturus, erat Tyrum, antea *Non*
Fuisse dicitur, quia nullo antea fuit nume-
 ro & loco apud alios populos, *id est in no-*
men évαιθμιοσ, οὐδ' ἐν εἰρήνῃ: cum Tyrii, con-
 tra florent jam opibus & potentia. At-
 que hinc post Mosen in rebus & Historiis
 Reip. Israëlitaæ vix usquam illa memora-
 tur ante Nabuchodonosori tempora. Caus-
 sa est, quod fuit subjectus pene semper
 Assyriis, eorumque in nomen, leges, &
 ditionem concesserat. Etenim jam olim,
 postquam habuisset Urbs Babylon aliquan-
 diu Reges Patrios, accepit dein Reges
 Arabæ, & non ita diu post Assyrios, a
 Nino subacta, ut liquet ex serie Regum
 Babyloniorum in Eusebii *Chronico*. Dein-
 de vero videtur quidem excussisse tandem
 jugum Assyriorum, & suos denuo acce-
 pisse Reges, sed inglorios tamen omnes, &
 imbecillos, ut non absurde colligitur etiam
 ex eo, quod tempore Esaiaæ Merodach
 Baladan, Rex Babelis, misit Legatos &
 munera ad Ezechiam, tanquam Minor,
 & Amicus Ezechiaæ contra Assyrium,
 quem pariter metuebant, & qui tunc ex
 Judæa maxima cum ignominia & clade
 fuge-

fugerat : contra vero Ezechias ostendit istis Legatis omnes suas opes & divitias, tanquam Major, vel certe Opulentior ipsorum Rege. Utcunque id se habeat, recidit certe Babylon paulo post per Esarhaddonem Assyrium iterum in potestatem & ditionem Assyriorum.

Certum id mihi ex eo, quod omnia, *Nomen, Tempus, Regnum*, conveniunt inter *Esarhaddonem* S. Scripturæ, Regem Assyriæ indubium, & *Assaradinum* Canonis Ptolemaïci, exhibitum nobis istic itidem, ut Regem Babylonix. *Nominis* convenientiam negabit nemo, qui ad alia attendet Orientalium nomina, a Græcis aliter plane quam ab illis pronunciata, quæ tamen eadem fuerunt Nomina. Ita *Evilmerodach* Græcis *Itharodamus*; *Ahasuerosch*, *Axares* vel *Xerxes*; *Darjavesch*, *Darius*; *Nergalsarezet*, *Neriglissor*. Infinita sunt alia. *Tempus* convenire deprehendet, qui in Canone Ptolemaïco ab initio Nabopolassari retro versus computabit annos usque ad *initium Assaradini*, & similiter in S. Scriptura a mediis annis Josiæ, cujus tempore regnare cœpit Nabopolassar, usque ad medios annos Manassis, qui *tempore Esarhaddonis* Regis Assyriæ ductus est Babylonem. *Regnum* itidem convenit, siquidem Assaradinus in Canone Ptolemaïco est

Rex Babylonie : Esarhaddon vero , qui post Sennacheribum in Assyria regnavit , ut constat , fuit similiter *Dominus Babylonie* . Nam Manasses Ezechiae successor , victus eo tempore ab *Assyriis* , *Babylonem* , ut dixi , est ductus , † 2. Paralip. xxxiii. ii. Fuit

† Objectionem ex II. *Paralip.* Cap. 33. comm. ii. & ex *Ezra* Cap. iv. comm. 2. se jam supra dissolvit scribit Jameson in iis , quae paullo ante ex eo descripta sunt. Dissolvere voluit Cap. iv. §. 6. ubi haec leguntur : Jam ut absolvamus Sennacheribi negotium , reversus est confusus Niniven : ubi in Templo Nisroch a Filiis suis interfectus est ; qui fugientes ad Armeniam dubio procul non quieverunt : sed Esarhaddoni Fratri ut videtur minimo , qui Patri successit in regno , abunde negotii facessiverunt : multis , quibus novus Rex , aut rerum conditio , non placebat , sese ad eos aggregantibus. Atque istud vulnus , ut credi par est , Assyriacae Republicae nunquam coaluit. An is Esarhaddon sit idem cum eo memorato *Ezr.* Cap. iv. comm. 2. dubitatur ; sed nobis videtur in loco *Ezrae* non Sennacheribi Filium , sed Patrem Salmanassarem intelligendum esse : quem binominem esse vero haud dissentaneum est. Nam censemus Sennacheribi Filio non suppetisse otium transferendi novos Colonos in Palaestinam , ob turbas domesticas , nec forsan opus fuisse , cum Avus ejus Salmanasser copiam Colonorum illuc traduxisset. Existimamus igitur cum Josepho lib. xi. cap. 2. Cuthæos & Iocios non Filium , sed Patrem Sennacheribi , in Samaritidem transtulisse. Βαλλομένων , inquit , δι τῆς θειμλίης τῆς καὶ , καὶ περὶ τὴν οἰκοδομὴν αὐτῆς λίαν ἰσχυράκων , τὰ

Fuit ergo Urbs illa necessario tunc in ditione Assyriorum. Præterea ex Babylonia hoc tempore missi sunt a Rege Assyriæ coloni in terram Israëlis, unde Israëlitæ per Assyrios paulo ante fuerant deportati. *E Babele missos a Rege Assyriæ diserte di-*

F 5

ci-

τὰ περίεξ ἔθνη, καὶ μάλιστα τὸ Χυθαιῖον, ἧς ἐκ τῆς Περσίδος καὶ Μηδικῆς ἀγαγὼν Σαλμανασσάρης ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατοίκησεν ἐν Σαμαρείᾳ, ὅτε τὸν Ἰσραηλιτῶν λαὸν ἀνάστατον ἐποίησε, *Hi dum Templi fundamenta jaciunt, & in hoc adificando toti sunt, circumfinitima gentes, præcipue Cuthai, quibus olim e Perside ac Media traductis Salmanassar Assyriorum Rex in Samaria, Israëlitis inde sublatis, novas sedes dederat.* Marshamus pag. 483. eumque secutus Perizonius in *Ægypt. Antiq.* Cap. XIII. putant expeditionem ab *Isaia* Cap. XX. memoratam, factam ab Esarhaddone, Filio Sennacheribi. Atque hoc ut probet Perizonius, ita scribit: *Neque vero Sennacheribus inter Deos urbium, qui nihil jūverint suos populos contra ipsum, usquam Deos Asdodi, sicut Deos Chamaſha, Arphadi, Zepharvajimorum, Samaria &c. memoraverat. Non fuit ergo Sargon ille Sennacheribus, sed potius, ut censuit jam Marshamus pag. 483. 484. Esarhaddon.* Hæc ille. Sed eis nostram sententiam minime labefactari autumamus. Nam constat, Josepho teste, Salmanassarem totam Phoenicem, & proinde ipsius urbes, excepta Tyro, cepisse. Sed nullius harum meminerunt fæciales Sennacheribi, sed solummodo quarundam aliarum, quas rati sunt forte Hezekiæ minus notas, utpote plerumque remotiores, quarum ignotis & minus congruis nominibus Regem terrere satagebant. Hæc, quæ citata, &

alia

citur 2. Reg. xvii. 24. adde & §. 30. Hunc autem Regem fuisse *Efarhaddonem*, nominatim traditur Ezrae iv. 2. ubi etiam *Babylonii* inter illos in Israëlita terra locatos memorantur §. 9. Sic liquet igitur, *Babylonios* hoc tempore in potestatem *Assyriorum* redactos, atque adeo *Efarhaddonem* inter Reges *Babyloniæ* debuisse in *Canone Ptolemaico* memorari. Agnoscit illud & docet ipse *Marshamus* p. m. 483. 484. Sed & sensit idem jam dudum *Doctiss. ille Usserius Armachanus* ad Ann. 3323. breviter monens, *Efarhaddonem* Regem

alia ejusmodi, utinam eruditus *Viris* nunquam excidissent! Magis tamen miror *Marshami* sequentia verba: *Postquam Babylonii per annos octo sine Rege vixissent, deficiente forsam stirpe regia, Rex hic (Efarhaddon) ea opportunitate fretus, Babylonem occupat, & utrumque Assyriorum regnum (quod a Nabonassari tempore duplex fuerat) in unum redigit.* Hoc dico mirum est: nam revera unum imperium post mortem *Sennacheribi* in duo distractum est; non duo in unum redacta. Post hunc licet aliquandiu *Ninive* forsam regnatum sit, nihil tamen de his *Assyriacis*, seu *Niniviticis* Regibus literis mandatum est. Objicitur comm. ii. Cap. xxxiii. *postter. Paralip. Adduxit Jehova contra eos (Judæos nimirum) Principes exercitus, qui erat Regi Assyria, &c.* Sed pace doctiorum hic intelligo *Babylonios*: nam hos *Assyriorum* nomine venire *Genes. Cap. x. comm. 10. & Micha Cap. v. comm. 6.* una collata abunde nos docere videntur. Et *Josephus* lib.

gem Assyriae Babylonios sub antiquum iugum redaxisse, & fuisse eundem, qui in Canone Psal. *Assuradimus* vocetur. Atque idcirco ad Ann. 3335. porro scribit: *Post Esarhaddonem imperium Assyriacum simul & Babyloniacum administravit Sardanapallus; refutans deinde Sennacheribum, qui ex Anniano Metastobena docet, a Rege Babyloniae Manasse captum & deductum Babelum: Hunc autem Regem Babelis factum etiam Regem Assyriae, & successisse Esarhaddonis Magno. Qua in re notanda est flagitiosa Uir. Huberi memoria, qui, ipse licet negligentissimus Scriptor, & simul indoctissimus, tamen*

Dili-

lib. x. cap. 4. *ὡς γὰρ, inquit, τοῖς αὐτοῖς ἐπί-
 ραιον, πόλεμον ἐπ' αὐτοῖς ἐκίει, πρὸς τὴν τῶν Βα-
 βυλωνίων καὶ Χαλδαίων βουλιάν, Cum enim in
 iisdem perseverarent moribus, Postem illis Deus im-
 misit Regem Chaldaeorum & Babyloniae. Porro
 si fuissent Niniviticæ seu Assyrii proprie dicti,
 procul dubio Niniven, haud quaquam Babylo-
 nem, ovantes Manassem duxissent. Insuper ma-
 nifestum est. ex multis Scripturæ locis tempore
 Manassæ captivitatis, atque sequentibus tem-
 poribus, Babylonios, non Assyrios, rerum in
 Oriente fuisse dominos; saltem præ Niniviticis
 caput efferre cœpisse. Dicitur quidem Pharaoh
 Nechoch ascendisse contra Regem Assyriæ II.
 Reg. xxiii. 29. sed ibi per Regem Assyriæ Regem
 Babyloniæ intelligendum esse, hoc idem Ca-
 put atque sequentia aperte clamant. Et post
 hanc Manassæ captivitatem Babylonium omnia,
 Niniviticum autem nihil gessisse in Scripturis
 legitur. Hactenus Jameson.*

Diligentissimi & Doctissimi Ufferii errores, si Diis placet, nobis recenset, interque eos, ipse potius errans, hunc quoque refert, *quod, post Esarhaddonis seu Assaradini exitium, Babyloniorum Reges Ninivem occupasse, regnumque Assyriorum cum Chaldaico conjunxisse, ductus conjecturæ suæ persuasione, scribat Ufferius.* Vide ejus Libellum de *Ætate Assyr.* p. 124. & in *Tom. 1. Hist. Civ.* p. 80. Nusquam enim illa Ufferius, sed plane contraria tradit: Reges scilicet Assyriæ occupasse Babelem, & factos ita quoque Reges Babylonix. Quin, quæ Huberus Ufferii *conjecturæ* adscribit, ea ille, ut a Junio tradita, palam & diserte refutat. Ceterum ita videmus, quomodo Populus Chaldæorum, a cujus Secundo Rege (post Assyrios a Cyaxare Medo & Nabopolassare Babylonio jam debellatos) Nebucadnezare scilicet, Nabopol. Filio, excisa est Tyrus, paulo ante fuerit *non Populus*, certe non sui juris, nullius nominis, aut existimationis: & proinde inter Populos, qui bella cum alijs gererent, aut gerere possent, non numeratus.

Phrasis autem ista, *Hic populus Non Fuit*, eo sensu propter præcipuam Emphasin est elegantissima, & in omnibus ideo Linguis obvia. Quid enim similis dari potest, quam usitatissimum illud apud Comicos,
Nul-

Nullus sum, h. e. eo sum loco, quasi non amplius essem aut viverem, sed ut pro mortuo & jam Nullo haberi queam? Eiusdem generis est, quod ait Livius I. 25. de pugna inter tertium jam Curiatium, faucium fessumque, & Horatium, integrum victoremque; *Curiatius fessum vulnere, fessum cursu, trabens corpus, victusque fratrum ante se strage, victori objicitur hosti. Nec illud proelium fuit*, h. e. tam facile victus & occisus fuit, ut hoc illorum inter se proelium vix *proelii* nomen mereretur. Similiter Adherbal de Fratre Hiempsale, jam occiso ab Jugurtha, apud Sall. *Jug. c. 14. Non enim Regnum, sed fugam, exilium, egestatem, & has, quae me premunt, aerumnas, amisisti. Atqui Regnum* revera amiserat sua nece Hiempsal, sed, si maxime superfuisset, non habendum tamen illud fore pro Regno, quippe quod continua malorum serie fuisset infestatum, dicere voluit Adherbal. Sic Phryne celeberrima meretrix, surgens a Xenocrate Philosopho, quem ad libidinem pellicere nullis artibus potuerat, se venire dixit, *οὐκ ἀπ' ἄνδρος, ἀλλ' ἀπ' ἀνδριάντος*, non a Viro, sed a statua, quasi pro Viro non haberet hominem nullis illecebris penetrabilem, aut affectibus obnoxium. Vide Diogen. Laërt. in *Xenocratis Vita*, & Valer. Max.

IV. 3. Propius etiam est Esaiæ verbis, quod Psal. XXII. 7. legimus, ubi David se irrideri & contemni ab omnibus querens ait: *Ego vernis sum, & non Vir, opprobriatus hominis, & contemptus a populo.* David igitur, opprobrio & contemptui habitus, non erat alius Vir, sicuti Populus Chaldæorum, Assyriis subiectus, non fuerat Populus Tyrius. Denique sic Deuteron. XXXII. 21. *Ipsi irritarunt me* אֲנִי אֶלֶל עַם אֲדָמָה, h. e. colendo Deum, qui non est Deus. *Et ego provocabo eos* אֲנִי אֶלֶל עַם אֲדָמָה, h. e. per Populum, non Populum, respectu Dei; subijcitur enim, quasi expositionis gratia, אֲנִי אֶלֶל עַם אֲדָמָה, per gentem sultam vel improbam. Ita ergo & Populus Chaldæorum, a quo Tyrii erant debellandi & expugnandi, ante fuit אֲנִי אֶלֶל non populus, politica scil. ratione, & respectu Tyriorum aliorumque, quia non erat sui juris, sui-que arbitrii, & inter populos nullo loco & numero. Adde his disertissimum Crassi, Senatoris Romani, dictum ad Consulem Philippum, apud Valer. Max. VI. 2. 2. *Non es mihi, Philippe, Consul, quia nec ego tibi Senator sum.* Quomodo & Cicero passim de Pisone & Gabinio Consulibus, maxime Famil. 1. 9. cum Resp. non Consules haberet, sed Mercatores Provinciarum, & seditionum servos ac ministros. Hinc jam emen-

emendandum quoque putem Livium k. 21. ubi MSti & olim impressi, *Adversus quatuor populos Duces Consules illo die deligi meminissent.* Malim enim, *Duces, non Consules*, h. e. qui non tam gesturi essent Consulatum in Urbe, quam Duces futuri Exercituum contra quatuor hostiles populos: atque idcirco deligendos esse meminissent his comitiis tales Consules, qui magis sint idonei, ut Reip. præsent belli forisque, quam domi & in pace.

Sic exposita hac phrasi, reliqua jam paulo faciliora erunt, quum ex superioribus pendeant. Nam *Assur hunc Populum vel Terram*, sibi jam subjectam, *fundavit Navibus*, h. e. destinavit eam Navali suo & emporio, ut Babylon esset Assyriis veluti portus & forum commercii navalis. *Navigabatur* enim, teste Strabone lib. xvi. p. 739. 740. & Plinio vi. 26. *e Persico mari Babylonem usque, & ultra*, sed quod Persæ dein inhibuerunt, metu τῶν ἑσθῶν ἐφόδων, ne exteri suum imperium a mari invaderent. Quin ipse Esaias xliiii. 14. tribuit Chaldæis *Naves celeberrimas*, vel, ut alii, *Naves*, in quibus exultabant & gloriabantur. Possumus etiam exponere τὸ ἄστυ quod in loco, de quo agimus, occurrit, & de *Navibus* a multis hic explicatur, de *feris & barbaris hominibus*, sive exteris & pere-

peregrinis, five Militibus, fatis plerumque barbaris, quibus, post emerita stipendia, vel perpetratum periculofum aliquod bellum, Rex Affyriæ videri queat concessiffe, & ita illis quafi fundaffe, hanc terram vel ejus partem, colonia inde in Samariam miffa, ut modo ostendimus, exhaustam: idque pro more Regibus & Imperatoribus ufitato, incolas terrarum nuper occupatarum mutandi. Sed neque abfonum foret, interpretari illud de *Animalibus deferti*, quibus Chaldæorum terram quafi dediderit Affyriæ Rex, dum eam bello primum vastavit, & dein incolis inde deportatis in alias terras exhaustit. Nam ejusmodi animantia manifefte notat ea vox etiam alibi apud Efaïam. Vide XIII. 21. & XXXIV. 14. Ceterum tempus rei geftæ fi quæramus, referri id forfan commode fatis poffit ad Ninum & Semiramîn, qui Babylonem subegiffe dicuntur a Græcis. Atque ita fensus foret controverfi loci: Populum hunc fuiſſe antea contemptum & invalidum, utpote primo ab Arabibus, dein ab Affyriis ſubactum: Affyriam porro Semiramîn auxiſſe (quod Græci itidem de Ea tradunt) & firmaffe eam Terram, vel Urbem antea exiguam, & feciſſe idoneam Navibus & Emporio. Malim tamen referre hæc omnia ad tempus Eſarhaddonis, qui

qui Babylonem utique occupavit tempore ipsius Esaiæ, aut statim post ejus Mortem, atque ita forsan vel Navalibus suis eam destinavit, vel Regionem ejus civibus pristinis exhaustam reliquit primo, aut Animantibus deserti, aut Feris & barbaris hominibus suo ex exercitu. Sequentia autem ita cum hisce jam connectenda videntur, ut Assyrii dein, non ipsi Chaldæi aut Babylonii, *erexerint speculas seu turres ejus, & excitaverint palatia ejus*, siquidem valde verisimile est, Assyrios, quum eam Regionem in potestate sua haberent (maxime si ita hunc locum interpretemur, ut statuamus, eam illos idoneam judicasse ac reddidisse Classi suæ seu Emporio, vel etiam Coloniam istuc misisse) munivisse ergo eam insuper turribus, & ornavisse palatiis, in quibus vel Satrapæ habitarent, vel Reges ipsi diverterent in eam venientes, prout solebant Reges Orientis, ut vel ex Persicis Regibus est notissimum, aliam partem anni in alia Urbe ac Terra agere, & ideo diversis in Urbibus habere sua palatia, quæ & Babylone habuerunt, Persidis certe Reges jam inde a Cyro, quippe qui istic hiemem potissimum agebat. Vide Barn. Brissonium, *lib. 1. de Regno Persarum*. Ita vero Chaldæi seu Babylonii etiam palatia & turres suas primum accepissent

ab Assyriis, quod ipsum declarat fuisse populum nullius per se potentiae, quippe qui etiam ornamenta sua, quæ dein ostentabat, a Victoribus & Dominis suis habuerit. Ea autem, qualiacunque fuerint, certum est ex hoc loco, jam ante Nebucadnezarem exstitisse, licet cum magnificentia & amplitudine operum deinceps ab illo vel Nitocride exstructorum comparari nullo modo queant aut debeant.

Hanc autem descriptionem Chaldæorum, & mentionem Assyriorum, tanquam in parenthesi, S. Scripturæ usitatissima (Vide 1. Sam. xvii. 12. 13. 14. 15. Matth. 1. 21. 22. 23. 24. sed maxime Rom. 1. 1. 2. &c. ubi inter simplicem hanc salutis dicendæ locutionem, Παῦλος πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐν Ῥώμῃ; tres descriptionum παρενθέσεως interjectæ reperiuntur) positam, accipio, atque idcirco initium paragraphi repeto, & conjungo cum ejusdem fine; *Ecce Terra Chaldæorum (Hic populus &c.) posuit vel redegit eam; Tyrum; de qua hoc capite agitur, in vastationem & interitum.* Terra scil. illa hoc fecit, cujus incolæ antea non fuerunt populus sui juris, quippe subjectus tunc Assyriis. Etenim liquet sic satis ex Historiis, primam & antiquissimam Tyrum, quæ floruit temporibus Regni Judaici, subversam non ita diu post hæc

Esaia

Esaiæ tempora fuisse, & quidem haud dubie à Nebucadnezare. Certum utique est, existitisse Tyrum antiquiorem eâ, quam longo tempore post expugnarunt Græci, seu Alexander Magnus, siquidem præter Hanc, a Strabone, Diodoro, Curtio, & Plinio, Alia memoratur, dicta dein *Pale-tyrus*; h. e. Antiqua Tyrus, sita in continenti, *tribus stadiis a mari*, ut in *Periplo Scylacis* traditur, vel, ut Ezechiel xxvii. 3. *ad aditus maris*: quum Hæc, ab Alexandro occupata, suam in vicina Insula sedem fixisset. Illa vero prior quin deserta & destructa fuerit per bellum, quo ceteræ Urbes Syriæ & Phœnicis vastatæ sunt a Nebucadnezare, nullum est dubium, præsertim quum *ab eo dirutum iri hanc Urbem* disertissime prædixerit Ezechiel. Ita enim cap. xxvi. §. 2. & 7. ait, quia *betabatur Tyrus, quod fracta esset Hierosolyma* a Nebucadnezare; *Eccè Ego adducam contra Tyrum Nebucadnezarém Regem Babylonie, cum Equis, Curribusque, & Equitibus, & turba, populoque multa.* Ne vero dubites occupatam quoque esse, destructamque, & quidem illam, quæ in continenti fuit sita, על תכאוף הים, *ad aditus maris*, pergit §. 10. *Præ agminibus Equorum ejus operiet te Pulvis eorum, præ stre-*

G 2

pitū

pitu Equitum & Effedorum commovebuntur muri tui, quam INTRABIT PORTAS Tuas, quasi aditus Urbis, cujus mœnia sunt disrupta. Ungulis Equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas &c. Manifestum enim ex hisce, sicuti id toto Capite prædicatur, revera secundum hanc Prophetiam destrui à Nebucadnezare debuisse Tyrum, cujus ille *Muros sit dejecturus, turres & domos solo æquaturus, opes direpturus, populum interempturus*, immo quæ post hanc destructionem non sit denuo excitanda, sicut neque dein exædificata fuit illa Antiqua Tyrus. Sed & omnia illa de *Equis, & eorum Pulvere, Equitibus, & Curribus, intraturis portas, & conculcaturis plateas Tyri*, minime conveniunt Urbi, in insula tota undique ex ipso Mari exstructæ, ut de hac loquitur Curtius iv. 2. 9. *Muros turresque Urbis præaltum mare ambiebat: sed potius Urbi in Continenti sitæ, ut fuit παλαιὸν Τύρος.* Conferri cum his merentur, quæ Josephus habet lib. 1. *contra Apionem.* Berosi istic fidem probaturus, ait, omnia, quæ illè de Rege Babyloniorum Nebucadnezare tradiderit, quod scilicet *Syriam & Phœnicen omnem subegerit & subverterit* (κατασπέψατο) confirmari Annalibus Tyriorum antiquis, & nominatim Philo-

Philostratum ipsi *in iis consentire*, qui memoraverit etiam *obsidionem Tyri*. Qua obsidione, *Antiq. x. 11. extr.* ex eodem Philostrato scribit, *annos XIII. oppugnatam eam Urbem*. Adde jam, quod, quum hoc tempore Tyrii etiamdum habitaverint in continenti, ut modo ostendimus, at postea tempore Alexandri insulam incoluerint, & jam tunc iterum floruerint opibus & potentia, quod igitur illa sedis mutatio satis liquido declaret, destructionem Veteris Tyri antea vere factam; qua etiam de causa, & ut similem destructionem deinceps evitarent, posteriores Tyrii insulam, quasi sedem tutiorem, sibi elegisse videntur. Jam autem ab alio, quam à Nebucadnezare & Chaldæis, priorem illam fuisse destructam, nusquam in Historiis reperitur. Consequens ergo est, vere a *Nebucadnezare Babylonio*, sicuti Ezechiel prædixit, & a *Chaldæis*, sicuti hoc loco Tyriis denunciatur Esaias, dirutam; atque internectioni datam veterem illam Tyrum.

Sed turbare heic videtur Josephus, qui *lib. 1. contra Ap.* post Ithobalum, sub quo obsessa Tyrus, alium insuper memorat Regem, qui per x. annos Tyriis præfuerit. Hinc ergo Usserius *An. 3432.* existimat, Tyrum, non vi captam aut præ-

dæ expositam, sed certis conditionibus deditam; idque porro ex Ezech. xxix. 18. 19. colligendum censet, ubi ait Prophe-
 ta, Nebucadnezare[m] & ejus copias non
 satis dignum operæ Deo navatæ in subju-
 ganda Tyro tulisse pretium, atque idcirco
 Deum illi destinasse etiam Ægyptum va-
 standam & diripiendam. Sed contraria
 plane & diferte prorsus ab eodem Ezech.
 traduntur *cap. xxvi. §. 12.* immo toto illo
 Capite, in quo *diripienda, destruenda peni-
 tus, ac redigenda in rupem incultam, nec
 edificanda amplius* dicitur. Unde liquet,
 simpliciter ergo Caput xxix. explicandum,
 quasi Nebucadnezar in opibus Tyri direp-
 tis non satis amplam habuerit operæ suæ
 mercedem, atque idcirco Deus illi con-
 cesserit etiam totius Ægypti, regionis lon-
 ge amplioris & opulentioris, deprædatio-
 nem. Quod ad Josephum attinet, neque
 ex eo quicquam idonei potest elici contra
 illam destructionem. Nam nihil obstat,
 quominus, Tyro vastata, populo tamen
 istius regionis præfecerit Nebucadnezar
 aliquem, sive Regis, sed precarii, sive Sa-
 trapæ sui, nomine ac titulo. Sic Hiero-
 solyma excisa, & Judæis Babylonem ab-
 ductis, tamen reliquiis populi præfecit
 Gedaliam, 2. Reg. xxv. 22. Et similiter
 Ægypto vastata, sicuti prædixerat quoque
 Ezech.

Ezech. XXIX. XXX. XXXI. videtur isti quoque Regioni præfecisse Amasin, qui ipse tamen dein, post mortem Nebucadnezaris, veri *Regis* fumsit vindicavitque sibi titulum: certe enim hac sola appellatione Græcis cognitus fuit. Vide Uffer. *An.* 3433. Quin immo de Tyriis constat ex ipso hoc Josephi loco, fuisse deinceps Babylonis subjectos; siquidem *Babylone accepisse* dicuntur suos Præfectos vel Regulos, & continuo post Ithobali successorem, qui unus post Ithobalum *Rex* appellatur, habuisse non amplius Reges, sed *Δικαστὰς* *Judices*. Sed tamen alia supersunt in hoc Josephi loco, ex quibus ut se expediant, miris se modis torquent peritissimi Chronologi, & gravissimis interim se implicant difficultatibus. Etenim Scalliger ad *Fragmenta Emendationi Temporum* addita pag. 33, 34. censet ex hoc loco, Tyrum per XIII. annos obsessam, & captam tandem a Nebucadnezare aliquot jam annis, antequam Hierosolyma ab eo occuparetur & destrueretur: licet Ezechiel *Cap.* XXVI. §. 1. diserte interitum Tyro denunciet demum ipso *undecimo anno*, scil. post deportationem Jechoniæ, qui annus est ultimus Zedekiæ, & ipse annus destructæ Hierosolymæ: sed & addat §. 2. rationem hanc exitii, Tyriis a Deo destinati, *quia*

dicit Tyrus, euge, fracta est Hierosolyma, &c. Accidit ergo & obsidio & oppugnatio Tyri post destructam jam Hierosolyam. Vidit hoc tamen Scaliger quoque, & ideo tandem *pag. 37.* duplicem nobis fingit expugnationem Tyri, priorem ante Hierosolyam destructam, posteriorem ab Ezechiele denunciata, sed quam *sibi plane ignotam* ait, & satis aperte rejicit. At quare se tot salebris Vir summus implicuit? quia scilicet Berosi fragmentum apud Josephum *lib. 1. contra Apionem pag. 1044.* mordicus sequitur, sed male intellectum, quippe in quo neutiquam agitur de obsidione Tyri, ut ostendit jam Petavius de *Doctrina Temporum lib. ix. c. 63. pag. 148.* Et dein, quia annorum Tyriorum Numeros apud Josephum *pag. 1046.* licet manifeste corruptos, ut mox videbimus, recipit & tuetur. Neque id valde miror, quum iidem hi Numeri etiam Petavium videantur egisse transversum. Nam & ille tribus annis ante Hierosolyam destructam existimat Tyri obsidionem coeptam, sub Ithobalo Tyriorum Rege, qui ipse tamen, etiam post expugnatam & destructam Tyrum, septem vel octo annis Rex Tyriorum manserit. Vide Eum *d. 1. p. 151.* At vero neque hæc ullam habent veri speciem. Nam primo, cui per-

persuadebitur, Nebucadnezarem, coepta jam superiore anno Tyri, munitissimæ Urbis, obsidione, aggressum simul oppugnare Hierosolymam, cujus Regi fœderatus insuper erat Hophra, seu Apries, Rex Ægypti satis validus, quem proinde suppetias Hierosolymæ laturum, ut revera ferre tentavit, credere debuit? Satis utique negotii habuisset in una illa Urbe, quæ etiam per XIII. annos obsidionem ejus elusit & sustinuit, ac reliqua Syria penitus domanda. Deinde quam parum probabile est, Tyrum ab eodem Hoste, eodem tempore, oppugnatam, exsultaturam tamen, quod *Hierosolyma* ab illo communi Hoste esset expugnata & *confracta*? quod tamen fecisse dicitur diserte ab Ezechiele *d. l.* Immo vero res ea, seu victoria communis Hostis eo tempore, & immanis illa Urbis itidem munitissimæ, & quæ eundem Hostem habebat, destructio, idonea fuisset vel maxime ad terrorem & consternationem, immo metum & luctum, animis Tyrionum itidem ab eo tunc obsessorum incutiendum. Denique neque hoc verisimile, Regem Ithobalum, contra quem bellum suscepit Nebucadnezar, & a quo XIII. annis circa unam hærere Urbem fuit coactus, illum tamen post captam jam Tyrum, eamque non dedi-

tam, sed expugnatam & penitus dirutam, relictum in Regno Gentis ab isto elati animi & superbissimæ arrogantia Victoræ. Accedit, quod, si verum id fuisset, Josephus tunc illos annos Ithobali, qui inter finitam Tyri obsidionem, & Regnum Baalis intercesserunt, exprimere, & in rationes computationis suæ referre debuisset, ut ita Lector in comparatione Judæorum ac Tyriorum Chronologiæ eos quoque numerare posset. Id vero nulla ex parte tentavit ille aut fecit; manifesto indicio, tales annos ex sententia Josephi non existisse, certe eorum neque illum habuisse, neque nobis habendam esse rationem. Quin, quod vel præcipue confutat hanc sententiam, disertissime Ezechiel *cap. xxviii, §. 8, 9. &c. Regi Tyriorum*, æque ac ipsi Urbi, denunciatur interitum, & cædem, qua *confodiendus* sit a victoribus. Contra omnia hæc statuit illud tamen Petavius, non auctoritate ulla Scripturæ S. nec profani alicujus Auctoris, sed solis illis annorum Numeris apud Josephum inductus. Locus autem ille occurrit *lib. i. contra Apion. p. m. 1046. & corruptus est sine dubio ac mutilus. Etenim id istic agit Auctor, ut etiam ex vicinarum & illustrium Gentium, Babylonicæ & Tyriæ, Annalibus probet Historiæ Judaicæ*

daicæ veritatem, quod ad intervallum, quod inter deportationem Judæorum Babylonem, & reditum ex Babylone pristinam in patriam, intercessit. Memoraverat ea causa Chronologiam Babyloniorum, & inde transit ad Tyriorum ἀρχαία & Scriptores. Refert primum sub Ithobalo Tyriorum Rege accidisse obsidionem Tyri, & addit, qui, & quot singulis annis, Reges vel Judices ejus Urbis deiri exstiterint usque ad primum Cyri anstium. Omnibus autem illis tribuuntur annorum Numeri, ex quibus conjunctis non major emergit summa; quam xxxv. annorum & trium mensium. Et tamen subjicitur, *Ergo omne tempus est annorum LIV. & trium mensium insuper.* At vero ex annorum Numeris ab Josepho expressis neſtquam, ut diximus, illa exoritur summa, ne tum quidem, quando iis etiam XIII. anni obsidionis sub Ithobalo adduntur. Nam vel sic haberemus tantum annos XLVIII. Et tamen isthæc Josephi verba tantas excitarunt turbas in animis & scriptis Eruditorum, ut illis inducti affirmaverint ea; quæ nullam habent veri speciem. Accedit & aliud ex vulgata lectione incommodum, quod in ea nullum exprimat ab Josepho Principium, unde computatio isthæc annorum LIV. sit instituenda, quod tamen exprimi æque

æque debuisset, ac Finis ejus, qui collocatur in primo Cyri anno, seu in xiv. Hieromi, Tyrii Regis. Nam incipit demum Josephus a Baalis, qui Ithobalo successit, Regno annos numerare. At vero inde, ut diximus, usque ad i. annum Cyri, exoriuntur, non LIV. sed xxxv. anni. Deinde, nulla etiam istic comparatio Chronologiæ Tyriæ cum Judaica aut Babylonica, quæ cum Judaica jam fuerat comparata, invenitur, quum tamen, nisi hæc fiat, incassum ad partes vocetur Chronologia Tyria, quippe quæ ita nihil prorsus probabit ejus rei, quam ex instituto Josephi probare debebat. Quid enim, quæso, ad spatium dicti jam intervalli in Historia Judaica probandum ex Tyriorum Annalibus juvant nos illi LIV. anni, quando nescimus, cum quibus Judaicis, aut etiam Nebucadnezaris, annis illi convenient. Et tamen ex Josepho eruere id non possumus, nisi si in proximis sequentibus recte emendatis id inveniamus, sed quæ Viri Summi aliam in partem perverſis emendationibus flectunt. Verba sunt, ἐβδόμῳ μὲν γὰρ περὶ τῆς Ναβυχοδονοσόρου Βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον, τεσσαρεσκαίδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Εὐρώμης Κύρος ὁ Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβε. Vertitur, *Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum: Quarto-*
deci-

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. VI. 109

decimo autem anno Regis Iromi Cyrus Persa tenuit principatum. Manifeste corruptum est illud περ), pro quo legendum ερει, omnes censent. Sed &, quod obsidio Tyri istic ab *septimo anno Nabuchodonosori*, seu Nebucadnezaris, arcessitur, id vero rejicitur simul ab Scaligero & Petavio, quia neutrius Hypothesi, licet diversæ, congruit ille annus. Concurrunt ergo pariter in unam emendationem, quam Petavius, Scaligerum hic secutus, quasi suam ostentat, illum ceteroquin, ubi refutat, diligenter satis nominans. Legunt autem, εβδόμῳ μὲν γὰρ ερει τῆς Ἰθωβάλης βασιλείας Ναβουχοδονόσορος ἤρξατο &c. *Septimo namque anno Regni Ithobali cœpit Nabuchodonosor &c.* Sed & rationem, præterquam quod *Septimus annus Nebucadnezaris* alienus sit a tempore obsidionis Tyriæ, addunt hanc, *quia, cum Josephus ex archivis Tyriorum interval- lum illud explicaret, Tyriorum ergo Regum tempora dinumerari maxime oportuit.* Vide Petavium d. l. pag. 147. & maxime p. 150. Similiter Scaliger ad Fragm. p. 36. extr. *Non id agi, quoto anno Nabuchodonosori ob- sessa sit Tyrus, sed de Ithobalo sermonem esse.* At vero res mira est, non observasse Vi- ros tam Eximios, nihil prorsus juvari Lectorem ab annis Ithobali expressis, sed juvari multum ab annis Nebucadnezaris
cogni-

cognitis. Per hos enim scire potest, quoto anno etiam Chronologiæ Judaicæ res fuerit gesta, quod potissimum, immo unice, scire Lector debebat, ut posset ejus veritatem ex Tyriorum quoque Chronologia agnoscere, Speciosius paulo tentarunt hunc Josephi locum Jac. Cappellus ad *An. Mundi* 3409. & Ed. Simlonius ad *Ann. M.* 3413. qui pariter principium obsidionis Tyriæ retulerunt ad xvii. Nebucadnezaris annum, & ideo legunt apud Josephum, ἰσθόμω μὲν γὰρ καὶ δεκάτω ἔτει &c. Sed in iisdem tamen hærent difficultatum nodis deprehensi. Nam & ipsi statuere debent, Tyrum jam obsideri cœptam, antequam expugnata esset Hierosolyma, & tamen de ea jam expugnata & destructa a communi Hoste, exultavisse Tyrios, jamdudum ab eodem Hoste obsessos: Ithobalum quoque Tyriorum Regem, quem bello petiit immorigerum & rebellem sibi Nebucadnezar, relictum tamen in Regno post captam & destructam jam Tyrum, quasi Urbs graviter in Nebucadnezarem peccasset, quam ipse ejus Rex. Denique coguntur diserta verba Ezech. xxvi. i. *Et accidit undecimo Anno, vertere & supplere. Et fuit undecimo MENSE Anni.* Verum ista quidem vis est interpretandi, quæ ubi adhibetur, necesse est, Hypothesin, cui

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. VI. III

cui illa servit, esse falsissimam. Rectius certe qualicunque emendatione tentaretur Josephi locus, quam tali interpretatione Ezechielis prophetia, qua omnis designatio temporis in quamcunque velis Hypothesin facillime verti possit. Quid ergo? Longe aliter tentandus & curandus est Josephus: nam puto me veram invenisse viam ad omnia in pulcherrimam redigenda concordiam. Primum enim corruptus est haud dubie numerus LIV. qui neutiquam convenit cum singulorum Regum annis istic expressis, quod utique debebat. Nam quid, quæso, sibi vult illud, *ἐξῆν ὁ σύμ-
πας χρόνος* &c. Ergo omne tempus est LIV. annorum? Quodnam est illud tempus omne, nisi quod per partes in proximis superioribus ab Josepho usque ad quartum decimum Hiromi, ultimi Tyrionum Regis, qui istic nominatur, annum est expressum. Non debet ergo hæc summa excedere annos, quos ille singulatim memoravit, atque adeo pro *πεντήκοντα τέσσαρα*, vel ΝΔ. LIV. legendum omnino *πέντε καὶ τριάκοντα*, ΛΕ. *quinque & triginta*, qui numerus ipsis singulorum annis plane congruit. † Ad-
de

† Si Virum Celeberr. Hieronymum van Alphen in accuratissimo ac doctissimo *de LXX. annis Captivitatis Babylon. & de LXX. Hebdomadibus apud Daniele*, vernaculo sermone scripto, & Expli-

de jam his xxxv. annis illos, quos Josephus expressit diserte in *Antiq. Jud.* x. 11. *extr.* & qui videntur hoc in libro *contra Apion.* excidisse per librariorum incuriam,
Tre-

Explicationi Cap. ix. Danielis addito, Commentario sequimur, locus non eget emendatione. In ejus Parte II. Cap. 8. tacite occurrens quaerenti Cl. Perizonio, quodnam sit *omne illud tempus LIV. annorum ac 3. mensium?* summam illam colligit *xliii.* annis obsidionis Tyri sub Ithobalo, quos hic excidisse Perizonius ipse putat, X. Baalis, vii. ac 3. mensibus Judicum, connumerato inter hos anno Balatori, Merbali iv. & Iromi xx. qui omnes plane efficiunt annos *lrv.* mens. 3. Quia autem Cyri initium regni Babylonici, teste Josepho, in annum *xiv.* Iromi incidit, ut congruat intervallum temporis, quod inde usque ad annum 2. Darii Hytaspis effluxit, Cyro, qui secundum Canonem Ptolemaei, quem Josephus quoque sequutus videtur, regnum illud ix. annos tenuit, sex detrahit; ita ut post Iromi vigesimum ei tantum *iii.* relinquuntur. Addit deinde *iv.* annos, qui inter incendium Templi Hierosolymitani & obsidionem Tyri interfuerunt, *viii.* Cambyfis & Magorum, & primum Darii Hytaspis, quibus omnibus in unum contractis exit summa *lxx.* annorum ab everso Templo usque ad annum secundum Darii Hytaspis. Haec sententia mihi vel ob hoc unum magis probatur, quod ita retineri potest vulgata scriptura apud Josephum, a qua numquam, nisi necessitas cogat, quae hic nulla adparet, recedendum esse, Clar. van Alphen non sine ratione existimat. Nec satis intelligo, quomodo
 Cl.

Tredecim obsidionis Tyriæ, seu ultimos Ithobali: sic habebimus XLVIII. Hi vero XLVIII. anni a quoto anno Ithobali incipiant, nihil magnopere ad rem pertinet, & ideo Josephus id annotare neglexit. Sed a quoto anno Nebucadnezaris incipiant, illud

H

vero

Cl. Perizonio in mentem venit emendatio, quam ipsius mox sequens alia emendatio plane respuit. Nam quum putet, hoc loco Josephi intercidisse numerum annorum, quibus obsidio Tyri duravit, & itidem, ut *x. Antiq. II.* legendum esse, *ἐκ' Ἰθωβάλυ τῷ βασιλείῳ ἐπολιόρησε Ναβουχοδονόσορος τὴν Τύρον ἔτη ιγ'*, nescio qua de causa horum XIII. annorum, quos ipse huic loco inferendos censet, in ineunda summa rationem non habendam putaverit. Quod autem Regi Balatoro annum seorsim a duobus postremis Judicibus Mytgono & Gerastrato dat, quem Cl. van Alphen sex illis annis, quibus hos duos Judices Tyriis praevisse tradit Josephus, comprehendit, non improbandum videtur. Nam Josephum non existimasse Balatorum eodem tempore regnum tenuisse, quo Mytgonus & Gerastratus Judices erant, hoc indicio est, quod, quum hos per sex annos Judices fuisse dixisset, *δικασαὶ ἔτη ἕξ*, continuo addit, *ὃν μεταξύ ἐβασίλευσε Βαλάτορος ἐνιαυτοὶ ἕνα. Τῆτε τελευτήσαντος ἀποσιλῶντες μετεπίμψαντο Μέρβαλον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος.* Nam in his verbis ea series & ordo narrationis atque orationis est, ut potius de successione, quam conjunctione potestatis intelligenda sint. Deinde, si annus Balatori contineretur sex annis duorum præcedentium Judicum, nulla erat causa cur Josephus magis voluisset dicere *τῆτε τελευτήσαντος, ἑξαετηρέται τε*

λειυτη.

vero ad rem vel maxime pertinet. Hic autem fuit *Tertius & Higefimus*, & ideo pro *ἰβδόμη μὲν γὰρ περὶ*, quæ omnium consensu sunt corrupta, legendum omnino *Ἔμοσφι μὲν γὰρ καὶ τρίτῃ †*, seu E. ἄτω, unde *Ἰβρὶ* videtur ortum. Sic enim omnia erunt expedita

λειτουργίας. *Μεταξὺ* autem et si fortassis apud alios non invenitur pro *μετὰ post*, tamen etiam alio loco Josephi vi. B. J. 6. (al. v. 4.) eadem significatione legi ostendit Cappellus ad *Actar.* xiii. 42. cui alii addiderunt ex Theophilo ad *Αὐτοκλήτων* I. 14. τῶν δὲ πωθέντων οἱ δεῖσι ἀπιστεῖς ἴδωσθαι οἱ καὶ μεταξὺ πωθέντες; *post* creatura, id est, ut Clar. Wolfius, *postliminio restituere & in vitam vindicare*. Doctissimus Hudsonus putat sic quoque accipiendum esse *μεταξὺ* apud Josephum vi. B. J. 10. (al. 11.) *μεταξὺ δὲ τῶν τῆς οὐρανίου ἐργασίας ἡς ἀποσώμενος τὸ ἔθνος*, & ibi *μεταξὺ* interpretatur *postea*, quod iante vertebatur *inter haec*. Sed nihil est cui ei assentiamur: nam Graeci ita dicunt *μεταξὺ*, etiam non addito nomine, aut participio, ut Latini *interim*; & *inter haec*, quæ ad verba Josephi interpretanda satis commode adhiberi possunt. Non tamen, si annus unus Balaturo tribuitur, eo calculus LV. annorum ad trium mensium visitur: quum enim Josephus dicat *Ὀκτώμηνο ἀναστρέψας τὴν πόλιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα*, anno ille Iromo detrahi, eique, quod Perizonius facit, XII. anni dari possunt.

- †. Probat hanc emendationem Clar. van Alphen; nec tantum speciosa, sed forsitan etiam vera est. Est tamen quodammodo contorta oratio, *ἰβδόμη μὲν γὰρ καὶ γ'. ἴβρ. τῶν: Νισφωμοδισαίης βασι-*

dita & pulchre coherentia. Et enim dixit Josephus paulo ante, Nebucadnezarem destruxisse Hierosolyma anno Regni sui *Duodevicesimo*, qui & erat Judæis *Duodevicesimus* a prima deportatione, seu ab anno quarto Jehojakini. Ergo Tyrus obsideri cœpta quinto anno post Regnum Judææ debellatum & extinctum, seu post Hierosolyman expugnatam, de quo læta adeo fuerat Tyrus, quasi omnes opes Syriæ, hac æmula sublata, ad se jam essent convertendæ. Dixerat enim Ezech. *xvii. 2.* *Euge, quod confraeta est Hierosolyma, avertetur ad me*, scil. ab Hierosolyma omnis jam potentia & opulentia, *replebor, postquam ita vastata est Hierosolyma*, omnibus divitiis. Nihil ergo mali illa metuebat tunc tibi, ne a Nebucadnezare quidem, Judæorum Hoste, a quo proinde obsessa necdum fuit. Sed & Deus ideo denunciavit tunc demum Tyriis, ut rem

H 2

ad-

βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον, τertia ἢ vigesimo anno Nabuchodonosori regi cœpit obsidere Tyrum, pro ἰμοσῶ μὴ γὰρ καὶ γ' ἔτι τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορος ἤρξατο π. τ. Nec omnino necessarium puto pro περι scribi γ' ἔτι. Satis est, mea sententia, ἰμοσῶ μὴ γὰρ καὶ τρίτω: nam ex τρίτω facilius fieri potuit περι, quam ex γ' ἔτι; & ἔτι huc retrahi potest ex eo, quod statim sequitur, *τισσαρισκαδικάτω ἔτι τῆς Σιρῆως*, ubi eadem ratione ex præcedentibus supplendum est βασιλείας.

adhuc futuram, d. l. §. 7. *Adducam contra Tyrum Nebucadnezarem, Regem Babylonie, cum Equis, Curribus, & Equitibus.* Nihil itaque convenientius huic negotio statui potest, quam Tyrum non ante, sed quinto anno post Hierosolymam captam, atque adeo tertio & vigesimo Nebucadnezaris anno, obsideri cœptam. Confirmatur hæc mea Emendatio insuper ex ipso Josepho, qui *Antiq. Jud. x. ii. p. m. 345.* diserte ait, τῷ πέμπτῳ τῆς Γεροσολύμων παραθήσεως ἔτει, ὃ ἐστὶ Τρίτον καὶ Εἰκοσὸν τῆ Ναβυχοδονοσόρου, στρατεύει ὁ Ἄυτός ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, *Quinto post Hierosolymæ vastationem anno, qui est Nebucadnezaris xxiii. bellum Idem ille intulit Cœlesyriæ.* Addit eam quoque subegisse illum, & sic in finitimas progressum Gentes. Sine dubio ergo ista expeditione in transitu quasi occupavit Cœlesyriam, & inde ad obsidendam Tyrum in Phœnice, Cœlesyriæ, si non parte (ut videtur in vulgari sermone habita apud Strabonem *lib. xvi. pag. 520.*) at regione proxima, sitam, se accinxit. Nam de bello contra Tyrios nominatim Josephus in *Antiq. Judaicis* vix ceteroqui loquitur, ut adeo sub *Cœlesyria* Tyrum omnino videatur complecti in hac Historia. Sed & Jeremias *LII. 30.* hoc ipso Nebucadnezaris anno *tertio & vigesimo*, Præfectum

ORIGINES BABYLONICÆ. CAP. VI. 117

fectum Satellitum ejus novam reliquiarum Judaicarum fecisse deportationem tradit, qua ex re colligimus, eodem ut anno, sic expeditione in Cœlesyriam ac vicinas regiones tunc facta, illud accidisse. Et ita similiter, quando Nebucadnezar primam expeditionem anno tertio vel quarto Jojakimi suscepit in Judæam, Berofus quoque eam memorans apud Joseph. *lib. 1. contra Ap. p. 1044.* dicit tantum factam eis Ἀσσυρίων, καὶ τὰς περὶ τὴν Συρίαν. τὴν Κοίλην καὶ τὴν Φοινίκην τόπους, *in. Aegyptum & loca Cœlesyriae & Phœnicēs*, ne nominata quidem *Judea*, quam tamen in servitutem ab illo tunc redactam scimus ex S. Scriptura. Nihil itaque novum, aut ab Veterum Scriptorum consuetudine alienum facimus, si Expeditioni in Cœlesyriam apud Josephum, & in Judæam apud Jeremiam, illam quoque in Tyrum, licet non nominatam, tamen esse adscribendam censemus, quippe quum eodem anno Urbs ista simul cum tota Cœlesyria fuerit bello a Nebucadnezare petita, & tandem, sed aliquanto post demum, domita. Ceterum ab hoc jam anno xxiii. Nebucadnezaris usque ad Cyrum videnda nobis est ratio temporis Babylonici ac Tyrii, & conferenda inter se, ut ita ex iis tandem Lxx. anni Judæorum a deportatione prima ad Cyrum

usque liquido confirmantur, quod unum Josepho fuit propositum. Nempe *annus primus Nebucadnezaris est annus quartus Jojakimi*, ut discrete ait Jeremias xxv. 2. & Josephus *Antiq. Jud.* x. 7. Inde ergo repetamus LXX. annorum & deportationis Babylonicæ initium. Josephus porro *lib. x. Antiq. cap. 11. p. 342. & lib. 1. contra Apion. pag. 1046. Duodevicesimo regni sui anno Nebucadnezarem Hierosolymitanam Urbem & Templum destruxisse ait. Idem vero emergit annus ex Historia S. ab Jojakimi anno quarto. Inde enim si computes Septem ejusdem Regis Annos una cum tribus Mensibus Filiis, ac Zedekie XI. annos, quorum ultimo capta est Hierosolyma, habebis etiam Duodeviginti. Petavius in Rationario Temp. Parte Secunda, lib. III. cap. 4. suam Doctrinam Temporum hac in parte corrigens, aliud inter Judæos, aliud inter Babylonios, initium Nebucadnezaris statuit, Judæos illud repetere ab ejus expeditione in Syriam & Judæam, h. e. ab anno Jojakimi quarto, at Babylonios a Patris ejus morte, quæ duobus annis serius acciderit; atque ideo ex Judæorum calculo tribuendos Nebucadnezari 49. annos, at ex Babyloniorum 43. Sed fallitur Vir Doctissimus: nam & in Judæorum Chronologia, non plus quam 43. anni huic Regi*

ad.

ORIGINES BABYLONICAE. CAP. VI. 119
 adscribuntur. Liqueat id ex 2. Regum xlv.
 27. & Jerem. l.ii. 31. ubi dicitur Jecho-
 nias xxxvii. anno ab sua deportatione pro-
 ductus in aulam ex carcere ab Evilmerod-
 dacho Nebucadnezaris Filio & Succes-
 fore, primo Hujus regni anno. His vero
 xxxvii. annis si addas Septem, qui a Ne-
 bucadnezaris primo secundum Judæos, seu
 Jojakimi quarto, usque ad Jechoniae de-
 portationem numerantur, reperies XLIV.
 annos, quorum XLIII. sunt Nebucadne-
 zaris, quot illi tribuit Berofus & Canon
 Babylonicus. Qui autem superest annus,
 primus est, ut oportebat, Evilmerodachi.
 Prorsus itaque in eundem concurrat annum
 apud utrosque, Babylonios æque ac Ju-
 dæos, Initium Nebucadnezaris, nempe
 in quartum Jojakimi annum. Hinc jam
 ex Beroso apud Joseph. p. 1045. Nebu-
 cadnezaris anni

	XLIII.
Evilmerodachi	II
Neriglissoris cum Filio	V
Belsaris seu Nabonidi	XVII.

His adde Darii Medi post captam a se
 & Cyro Babylonem

II.

Sed Hujus annos Berofus omisit, ut &
 Canon Babylonicus, qui Cyro eos ad-
 scripsit, quia Cyri ductu Babylon fuit
 capta, & ille innox totum Medorum, Per-
 sarum, & Babyloniorum tenuit imperium.

Inde vero exoriuntur jam anni LXIX. Deest ergo unus, sed qui facile intercudit per excurrentes menses, non computatos, vel rejici ille in Cyri annum primum potest. Sed & Syncellus ^a diserte, & ex Canone quidem Babylonico, Tres Evilmerodacho tribuit annos, quod si recipimus, habemus ita ipsos LXX. annos ab Jojakimi quarto. Jam vero secundum Tyriorum Annales res eodem ^b redit. Etenim ab anno *Tertio & Vigesimo* Nebucadnezaris cœpit bellum & obsidio Tyri. Duravit hæc obsidio annos

XIII.

Regnavit post captam Tyrum in reliquias Tyriorum voluntate Nebucadnezaris (vide hæc apud Joseph. pag. 1046.)

Baalus, X
Sequuntur Judices per Annos VII & Menses. 3

Rex iterum Balatorus I

Merbalus IV

Hiromus XIII

Nam ad ejus annum *quartum decimum* refert Josephus Cyri imperium, qui tum τὸ κράτος παρέλαβεν, *imperium acceperit*. At ex his jam oriuntur anni XLVIII. Quibus si præmittas XXII. annos Nebucadnezaris, a quarto Jojakimi ad cœptam Tyri obsidio-

^a Pag. 208.

^b Videtur sane eodem redire. add. tamen Clar. van. Alphen. l. d.

dionem elapsos, habebis ita iterum illos ipsos, quos quærimus, LXX. annos. Recte ergo concludit Josephus *d. l. contra Ap. σύμφωνα ἐπὶ τῷ Ναῶ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ τῶν Χαλδαίων καὶ Τυρίων*, *Consonant de Templo nostris Historiis Historiæ Chaldaeorum & Tyriorum. De Templo* ait: nam videtur (recte, an secus nunc non quærimus) LXX. illos annos Josephus deduxisse potius ab Hierosolyma & Templo destructis usque ad illud plane restitutum anno secundo Darii Hytaspis, quoniam hac ipsa pag. 1046. A. ait, Duodevicesimo Nebucadnezaris anno Templum Judæorum destructum, idque mansisse ita in LXX. † annos. Secundo autem Cyri ejus fundamenta iterum jacta, at secundo Darii plane restitutum. Et sequuntur eum multi Patrum, ut & Eusebius. Sed vel sic eadem fere erit computandi ratio, & manebit firmum nostræ in Josepho emendationis fundamentum, siquidem duodeviginti hi anni, qui regno Nebucadnezaris tunc de-

H 5

bent

† In Josepho est ἢν ἀφανῆς (ὁ ναὸς) ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ. manifesto errore, pro ἑβδομήκοντα; de quo miror nihil monuisse Clar. Perizonium. Recte emendavit. Clar. van Alphen & Josephum, & Eusebium, qui ix. *Præparat.* 40. Josephi verba referens habet πενήκοντα. In Syncello quoque pag. 226. perperam ex Josepho editum est ἐπὶ ἔτη ἑ, pro ἑ.

bent detrahi, reperiuntur denuo in intervallo a Cyri primo usque ad secundum Darii annum, qui nonus decimus est a Cyri primo. Ceterum vix possum æquo ferre animo, quod Viri Summi ita in dubium vocant Tyri destructionem ab Nebucadnezare factam, atque ipsam ideo respiciunt aperte satis Ezechielis de ea prædictionem licet disertissimam. Nam Scaliger ad *Fragmenta pag. 37.* se illius prophetiæ eventum nescire ait. . Nam quando, inquit, *Tyrus deleta, ut nullum in ea relictum sit vestigium? Quomodo nunquam instauranda, quæ nullo nunquam tempore non munitissima, amplissima, populosissima fuerit?* Hoc vero quid est aliud, quam rejicere ferme, & refellere prædictionem seu denunciationem Ezechielis? Petavius quoque de *Doctr. Temp. d. l. p. 151.* quum præmisisset, *quis exitus fuerit obsidionis, merito queri,* subjicit, post difficultates quasdam denunciationi Ezechielis objectas, hæc ipsa, *Probabile est, Tyrum a Nabuchodonosoro tunc minime fuisse subversam, sed deditioe ac pactione tributis suis Regibus permissam.* Difficultates, quas movent, sunt eadem, quæ pag. 102. ex Usserio a me allatæ jam sunt & refutatæ. Nam quod *Reges & Judices, non tamen in eadem Urbe, sed in eadem Gente, manserunt, re-*

licti

lecti & constituti a Victore, minime probat Urbem non esse destructam, quum debuerit utique Nebucadnezar reliquiis Gentis, quam alio, ita ut Judaicam, abductam aut deportatam non legimus, aliquem præficere, quocunque Titulo. Et ita quum Jojakimum vicisset, occidissetque, ac mox etiam Filium ejus abduxisset Babylonem, constituit tamen Regem Judææ Zodekiam, Jojakimi Fratrem. Quum vero hic dein rebellasset quoque, bello novo eum petiit, cepit, & abduxit, ac Hierosolymam destruxit, sed Genti seu Civitatibus Judææ præfecit Gedaliam, ad quem abiit Jeremias, mansitque cum eo *in medio populi, qui Reliquus erat in terra.* Jerem. xl. 6. Factum hoc ita, licet destructa funditus jaceret Hierosolyma. Sic itaque nihil in eo argumenti est contra destructionem Tyri, quod leguntur constituti, primo *Rex* istius populi, qui residuus erat, a Nebucadnezare, & dein ab ejus Successoribus non amplius Reges, sed *Judices*, ac tandem iterum *Reguli*, sed Babylone accepti, ut supra pag. 103. jam ostendimus. Quod vero Græci Scriptores nihil de Tyro a Nebucadnezare destructa memoriæ prodiderint, nihil profus facit ad refellendam Ezechielis prophetiam. Quid enim Græci Scriptores,

non

non dicam de Tyro illa Vetere, sed de ipso Nebucadnezare, sciverunt aut nobis tradiderunt? Et tamen res eum maximas gessisse, immo Herculi Græco prælatum a Chaldæis, & ad Columnas usque Gadi-tani Freti victoriis suis pervenisse, memorat ipse Strabo *lib. xv. p. 687.* Sed quas proprie res gesserit, tacent, ille æque ac Alii. An ergo verum non est, quod Hierosolymam destruxit, quia apud Græcos nusquam legitur? Quam plurima ejus generis possent afferri ex tempore ante Cyrum elapso, cujus temporis paucissima rerum in Asia Superiore gestarum illi sciverunt. Nulla ergo est ratio rejiciendi idcirco destructionem Veteris Tyri funditus a Nebucadnezare factam (Vide & Cellarium *Geogr. Antiquæ Tom. II. lib. 3. cap. 12. pag. 455. **) quum eam prædixerint Esaias *b. 1. Jeremias XLVII. 4.* sed disertissime Ezechiel aliquot Capitibus: quum porro habeamus apud ipsos Græcos & Latinos *Veterem Tyrum, & Novam*, ac illam quidem in continenti sitam, sed in pagi aut vici formam redactam, in qua tamen *antiquius*, quam erat illud Tyri Novæ, Herculis templum tempore Alexandri M. superfuit, in quo *rectius* (Vide Justin. *xi. 10.*) idcirco sacra facturum

Ale-

Alexandrum dixerunt Tyrii : at Novam conditam in insula parva, quam totam una Urbs explebat, sed in qua sedem sibi ceperunt Tyrii, postquam experti fuerant in Vetere sua Urbe vim belli, & potentissimorum in Asia Regum, haud dubie, ne denuo his malis essent obnoxii, & tutius istic habitarent. Qui hæc negant, doceant nos, quæ tandem alia fuerit causa relinquendæ Veteris Tyri, & conderdæ Novæ. Adde jam his, quod ex ipsis tamen Tyriis Scriptoribus apud Josephum constat, Tyrum fuisse revera ab Nebucadnezare multis plane annis obsesam, ac redactam tandem in Babylonicæ regni potestatem, unde & postea suos Judices & Reges acceperint. Vix autem credibile, Nebucadnezarem Tyro, quæ tam diutinam victoriis suis moram injecerat, magis pepercisse, quam Hierosolymæ, aut minus Eam, quam Hanc, fuisse destructam, quum funditus utique diruendam prædixerint Prophetæ Sacri. Denunciations autem illæ propheticæ sæpissime aliquid hyperbolici habent, quod non ita ad minimam est literam semper exigendum, quodque ideo in hac re turbare adeo non debuisset Viros Doctos. Liquet illud ita se habere non tantum in Tyro hac apud Ezechielem, sed & in
Aegy-

Aegypto Ezech. xxx. & Babylone, Jerem. Cap. l. & LI. ubi æque gravia Babyloni denunciantur, ac ab Ezechiele Tyro & Aegypto, atque adeo æque istis fudarent Viri Docti, si ad literam probare deberent, Babylonem a Medis & Persis captam, *subversam esse, prout subversa est Sodoma & Gomorra; non habitaturum deinceps in ea quenquam Hominis Filium, nec iumentum; redigendam in acervos, in latibulum Draconum &c.* Vide Jer. l. 13, 26, 39, 40. & LI. 29, 37, 43, 62. Usitatæ fuerunt hyperbolicæ ejusmodi locutiones vel maxime in Oriente. Ceterum videtur Nova Tyrus sub initia Monarchiæ Persicæ jam existisse, & mox iterum frequenti navigatione invaluisse, siquidem post LXX. annos Tyrus, sed non illa Vetus, verum ea, quæ reliquias Veteris Tyri in insulam collegit, ab Esaia cap. xxxiii. dicitur reditura ad pristinum *quæstum*, & canticum. *Septuaginta hi anni*, quibus quasi *oblivioni erat tradita*, h. e. quibus minus celebris erat futura, ab his temporibus ducti, desinunt in medio Darii Hystaspis regno.

Ut tamen dicam, quod sentio, putem potius, cæptam tantum Tyri obsidionem, quæ 13. annos duravit, sub Ithobalo, at consummatam demum Baalis, qui

qui Ithobalo successit, & Regum postremus memoratur, anno ultimo. Credibile enim est, Nebucadnezarem, sicuti Judææ debellatæ non Regem, sed Judicem, præposuit Gedaliam, sic Tyriis itidem recens subactis præfecisse potius *Judices*, qui & apud Josephum continuo sequuntur, quam Regem: quamvis postea tamen Reges quoque Tyriis iterum fuerint, & quidem Babylone missi, ut ex *d. l. Josephi* patet. Si numeri amorum, quos computat Josephus, non respondeant penitus hanc sententiæ, neminem eos magnopere morari par est, quum frequentissime in iis lapsi fuerint librarii. Mars-hamus ad Sæculum XVIII. *p. m. 537.* &c. censet Tyrios a Nebucadnezare obsessos fugisse tandem ultro cum Rege Ithobalo in Insulam, & statim novam ibi condidisse Urbem. Scilicet eo quoque illum adegit *d. l. Josephus*, quia alium etiam Regem Tyriorum post Ithobalum commemorat. At non tanti profecto hæc est ratio, & facilius longe expediri ea potest vel confutari, quam quod contra eam in eodem hoc loco legitur, Tyrios habuisse mox loco Regum *Judices*, haud dubie a Victore sibi impositos, & dein iterum Regulos quidem usque ad tempora Cyri, sed *ex Babylone acceptos, vel accessitos. Quid enim*

enim illud designat aliud, quam reliquias Tyri Veteris, unde Palætyrus exstitit, fuisse, non Regibus suis, sed Babylonis, subjectas? Certe præ eo frigida profus est Marshami conjectura, Tyrios Novos ex Insula, nihil cum Babylonis negotii habentes, petiisse tamen ultro ab illis suos Reges, quia eo abducti captivi quidam sanguinis Regii fuerint.

Major est in eo difficultas, quam a nemine eorum, quos consului, miror motam, quod apud Josephum *Ant. IX. 14.* & ex Menandro quidem ^a, *Tyrus* opibus jam florentes, & feliciter bellum gerentes contra Regem Assyriorum Salmanassarem, qui Israëlitas debellavit deportavitque, distinguuntur à *Palætyro*, siquidem ab illis in hoc bello defecisse ad Assyrios dicuntur *Sidon, Ace, & Palætyros*. Unde facile quis colligat, Tyrum recentiorem simul cum Palætyro exstitisse, & jam tempore Salmanassarum floruisse, atque adeo extruendæ ejus causam minime fuisse Palætyri vastationem, postea demum a Nebucadnezare factam. Sed nullus dubito, vel Josephum, aut forsan Menandrum, in his memoria lapsum, vel Librarios calamo suo

^a Qui Annales Tyriorum e lingua Phoenicum Graece vertit. Joseph. *ibid.* & *viii. Antiquit. 2. pag. 267.*

suo in voce ἡ πάλαι τύρος, cui, si mei res foret arbitrii, substituerem lubens Βηρυτὸς, Urbis in illo plane tractu sitæ nomen, pro quo Librarios scripsisse crediderim ἡ Τύρος, alios dein distinctionis gratia addidisse πάλαι, atque inde ortum istic ἡ Πάλαι Τύρος. Nam hi Tyrii, contra quos Salmanassar bellum gessit, fuerunt haud dubie ipsius Palætyri cives, siquidem Salmanassar eos prohibuisse *flumine Ἐ ἀque ductibus* dicitur, quapropter ipsi *aquam ex puteis effossis per quinque annos biberint*. Quis enim non videat, per τὸν ποταμὸν, simpliciter ita designatum, intelligi *fluvium* istius urbis. Jam autem Scylax disertissime ait de Palætyro, *ποταμὸς διὰ μέσης ῥεῖ, fluvius per mediam urbem labitur*. Adde, quod Historia Tyri a Nebucadnezare dein obsessæ & destructæ liquido prorsus designet illam ipsam Palætyrum, quæ tamen apud Sacros Scriptores, tum apud Josephum & Philostratum, simpliciter *Tyrus* in ista Historia dicitur, ut debuit, quum nulla tunc alia esset. Neque vero ulla ex Historiis potest dari ratio vel causa, qui, aut unde, tempore tam antiquo, immo ante Tyri destructionem a Nebucadnezare factam, duæ exstiterint Tyri, Vetus, & Nova, Vetere jam tunc longe potentior: Vel etiam, quæ causa fuerit jam ante Sal-

manaffaris tempora exstruendæ Novæ Tyri, quæ insuper floruerit jam tunc quam maxime, quum utique tempore Homeri, haud multum antiquioris Salmanassare, adeo nondum fuerit cognita Græcis ulla *Tyrus*, ut ille ejus nusquam meminerit, qui *Sidonem* tamen memorat sæpius, celebriorem inde & apud reliquos Poëtas, ut jam observavit Strabo *lib. xvi. p. 756.* †
Ce-

† Duo præcipue sunt in hoc Capite, de quibus aliter sentit Vir Celeberrimus, & omni doctrina liberali politissimus, Hadrianus Relandus, *Palaestinae lib. III. pag. 1050. seqq.* Primum conatur ostendere Tyrum insulam jam ante Nabuchodonosori aetatem habitatam fuisse: deinde, ea, quae de expugnata & everfa a Nabuchodonosoro Tyro dicuntur, non ad eam, quae in continenti sita postea Palaetyros dicta est; sed ad exiguo intervallo a Palaetyro distantem insulam, quae & ipsa Tyrus vocabatur, pertinere. Utrumque cum Scripturae S. tum aliorum Scriptorum auctoritatibus confirmat. Quae ex illa adfert, magnum pondus ad evertendam sententiam Perizonii & aliorum habere videntur; quae ex his, aliquanto levius. Nempe, quum Prophetæ vastationem Tyri prædicentes eam *insulam*, & *in corde maris sitam esse* dicunt, id non de Urbe in continenti posita accipi posse contendit, &, quae contra dicuntur, removet: quae an ita firma sint, ut convelli non possint, judicabunt linguarum Orientalium periti. Ex aliis Scriptoribus primum producit Judaeorum ac Tyriorum Annales apud Josephum, qui *VIII. Antiquit. 2. pag. 258.* in iis
ad-

Ceterum ex his omnibus jam satis patet, quomodo Chaldæorum populus antea contemptus, deinde tamen, extincto Assyriorum imperio, in tantum repente invaluerit, ut sub secundo jam suo Rege Veterem illam Tyrum, opibus ac potentia florentem, adegerit in ruinam & desolationem. Manifestum etiam putem, locum ergo Esaiæ, recte expositum, neu-

adservari refert Iromi ad Salomonem literas, in quibus Iromus petit, ut pro iis, quae se Salomoni missurum promittit, hic sibi frumentum praebgat, Ἰ, inquit, διὰ τὸ νῆσον οἰκῶν δίδμεθα, quo indigemus, quia insulam incolimus: quae deinde eodem Cap. pag. 267. repetuntur. Hoc quoque valere potest ad ostendendum, insulam jam tum habitatam fuisse; etsi inde non consequitur, quod fortassis alicui in mentem venire possit, eam potentiolem fuisse Tyro, quae in continenti erat, vel Reges Tyriorum in ea sedem habuisse.

Secundum argumentum ex loco Menandri apud Josephum est, de quo pag. 128. agit Perizonius. Quos ibi Tyrios vocat Menander, insularos fuisse dicit Relandus: quod mihi secus videtur. Nolim adfirmare veram esse emendationem Perizonii vocis Παλαίτυρος; sed ex iis, quae disputat, certum est locum corruptum, & ea, quae Josephus ex Menandro refert, ἀτύσασα esse, nec inter se conciliari posse. Nec, quod ad Perizonii observationem addam, habeo, nisi hoc unum, ne verosimile quidem esse insulam exiguam, cujus totum solum una urbe occupabatur, νῆσος αὐτῆ ἢ πόλις ἦν, dicit Arri-

tiquam favere Cl. Viri sententiæ de recentissima Babylonis origine, quasi illo demum tempore, seu a Nabonassaro demum, conditæ, h. e. post ipsam Urbem
Ro-

nus II. de *Expedis. Alex.* 18. fluvium & aqueductus habuisse; in qua si fluvius fuisset, incolae a Salmanassare aquatione prohiberi non potuissent.

Nec magis validum videtur, quod tertio loco e Dio ac Menandro, rerum Tyriarum Scriptoribus, apud Josephum VIII. *Antiquit.* 2. pag. 267. seq. & I. *adversus Ap.* pag. 1042. opponitur; Hiramum Urbem Tyriam a parte Orientali ampliavisse, & Templum Jovis Olympii, τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐν ἰνσουλῇ, quod seorsim ab Urbe in insula erat, aggere jacto Urbi conjunxisse. Neque enim ex eo demonstrari potest Urbem, quam Hiramus ampliavit, in insula fuisse, aut, quod inde conficere vult Cl. Relandus, Tyrum a Nabuchodonosore eversum, eam fuisse, quae in insula, non, quae in continenti erat, aut denique Tyrum insularem postea ex minoribus insulis conflata videri. Nam nihil obstat, quo minus hoc Templum in parva aliqua insula haud procul continenti, ut Templum Aesculapii in insula Tiberina, esse, & aggere ab litore jacto Palaetyro conjungi potuerit.

Quartum petatum est ex Josephi lib. ix. *Antiquit.* 14. ubi scriptum est Salmanassarem Tyrios, cum quibus bellum gerebat, 12. navibus adgressum fuisse. Hoc quam vim habeat ad probandum ibi de *Tyro insula*, non de *Palaetyro* agi, equidem non intelligo. Nam, ne repetam quae paullo ante de hoc bello dicta sunt, e quibus clarissime liquet id adversus incolas Palaetyri gestum fuisse, nonne urbes maritimae con-

Romam ; quippe quæ septimo jam anno ante initium Nabonassareæ epochæ a Romulo exstrui est cœpta, eo tempore, quo in Judæa regnavit Jothamus Uzziaæ Filius.

I 3

Quod

tenantis, ut terra copiis pedestribus, ita mari classibus oppugnari possunt, & millies oppugnatae sunt?

Nec doest, quod ad quintum argumentum ex Arriano, Herodoto, & Plinio responderi possit. Scribit Arrianus II. de *Expedis. Alex.* 16. Alexandrum legatos Tyriorum insularium jussisse renunciare suis, se cupere in Urbem eorum venire ad sacra Herculi facienda, quia Tyri erat *ἱερὸς Ἡρακλῆος παλαιότατος, ὃν μὴ μνηστέον ἀνδραπόνην διασώζεται*, templum Herculis antiquissimum omnium, quorum memoria superest. Hoc ait Vir Clar. neque de Templo in insula post Nabuchodonosori tempora (nam post hujus aetatem demum urbem in insula conditam putat Cl. Perizonius) structo dici potuisse, neque Tyrios id ulla veri specie jactare, aut Arrianum scriptis consignare ausum fuisse: quum & Herodotus II. 44. testetur se Templum illud Tyri vidisse, & Theophrastus apud Plinium xxxvii. 5. dicat, se scribente esse in Tyro Herculis Templo stantem pilam e smaragdo. Sed primum, non repugnat Templum antiquissimum, & Urbem recentissimam fuisse: nam Templum multis saeculis in insula ante urbem ibi conditam esse potuit. Deinde, Curtius, quem ante Arrianum scripsisse probabile est, quique eosdem, quos Arrianus rerum gestarum Alexandri auctores habere potuit, rem aliter narrat: nimirum Tyrios respondisse Alexandro, esse Templum Herculis extra urbem in ea sede, quam Palaetyron ipsi vocant: ibi Regem deo rite sacra fa-

cti-

Quod si tamen aliter, ut plerique faciunt, Esaiam interpretari quis malit, non sic quidem, quosunque sequatur Interpretes, quidquam in eo reperiet, quod Mars-

storum. Add. Justin. xi. 10. Denique, neque Herodotus Templum Herculis apud Tyrios a se visum in insula fuisse dicit, neque in verbis Theophrasti apud Plinium quidquam est, unde adfirmari possit id in insula, non in Palaetyro, fuisse.

Nec est, quod quis objiciat, si Palaetyrus a Nabuchodonosoro deleta fuit, quomodo ibi Templum Herculis superesse potuerit. Nam hic mos antiquis erat, ut victores in deletis urbibus, quas ceperant, saepe Templis, praesertim vetustate ac religione venerabilibus, parcerent, cujus rei multa exstant in Historia exempla. vid. Liv. I. 29. vii. 28. & Thucyd. iv. 116.

Agmen denique claudit locus Luciani in *Dialogis* (in *Judicio Vocalium* pag. 46. Edit. Amst.) in quo Cadmus, qui literas ex Oriente in Graeciam adtulit, *νομάσις* vocatur. Non respondebo incertam esse Cadmi patriam, quem quidam veterum a Thebis Aegyptiis, non ex Phoenice, in Graeciam venisse prodiderunt: quia de priscis illis rebus, quarum certam memoriam longa vetustas & Scriptorum dissensus abolevit, nihil pro vero adfirmari posse, sed tamen posterius longe verosimilius esse, puto. Sed hoc dico, Viros Doctos, qui rationes temporum confecerunt, dudum ex scriptis Veterum ostendisse, Cadmum multis annis ante Tyrum conditam in Graeciam adpulisse, deinde, si ex sententia Luciani, quae etiam plerorumque antiquorum ac recentiorum est, Cadmus ex Phoenice in Graeciam profectus est, tamen ex eo
non

Marshami sententiam firmet. Judæi in diversa abeunt, ut ex Kimchio diversas eorum exponente interpretationes patet. Ipse autem ad antiquissima refert tempora Babylonis originem ex hoc ipso loco,

I 4

quem

non consequi Lucianum existimasse jam tum urbem Tyrum in insula fuisse. Nam potuit Cadmum *insulanum* vocare respectu ad id tempus habito, quo demum post Cadmum urbs in insula excitata fuit; vel etiam ad suam aetatem respiciens, qua insula, aggere cum Palaetyro continentis conjuncta, Chersonesus erat: quem admodum Thucydides iv. 120. Scionacos, incolas Sciones in Chersoneso Pallenes, *νησιωτας*, & Cap. 121. seq. Chersonesum illam *νησον*, & Arrianus I. de *Exped. Alex.* 9. Scionem *νησιωτικὴν πόλιν* vocat, hæud secus ac Melum, quæ in insula erat.

In hoc opinionum divortio adsentior Relando, insulam jam ante Nabuchodonosori tempora habitam fuisse; quod ipsum tamen non disertis verbis negat Perizonius, sed tantum dicit non posse dari causam, cur urbs *insularis* ante Nabuchodonosorum *potentior* fuerit, ac *magis flourerit*, quam ea, quæ in continenti erat; sed urbem, & quod magis est, celebrem ac potentem urbem ante Nabuchodonosorum in ea fuisse, mihi non liquet. Ac potius crediderim Tyrios, incolas Palaetyri, ea pro navali & horreo quodam mercium, ac fabrica omnis instrumenti atque apparatus nautici usos. De Tyro, urbe continentis, quæ deinde Palaetyros fuit, a Nabuchodonosoro eversa mihi probabiliora videntur ea, quæ disputat Perizonius, qui sententiam suam tot undique argu-
men-

quem ita exponit, ut *Affur* statim a dispersione *eam fundaverit*. & condiderit *incolis deserti*, sed qui dein *exierit ex illa terra*, & ædificaverit sibi Nineven: Chal-
dæi

mentoribus quasi vallo munit, ut non admodum facile cuiquam futurum sit id perrumpere. Nec diffitetur Relandus verba quaedam Prophetarum de excidio Tyri prædicentium ejusmodi esse, ut non convenient urbi in insula sitae; sed hunc ictum ita declinat, ut dicat credibile esse Nabuchodonosorum adversus eam eadem arte usum, qua deinde Alexandrum, id est, mole mari injecta insulam continenti junxisse. Hoc etiam scripsisse Hieronymum adnotat Marshamus pag. 575. Sed nequam credibile est. Si Graeci & Latini Scriptores nihil de Tyro a Nabuchodonosoro deleta prodiderunt, Tyrii ipsi tamen tempore Alexandri fatum urbis ignorare non potuerunt, quum nondum ccc. anni a Nabuchodonosoro elapsi essent. Sed hos nescivisse quod de aggere a Nabuchodonosoro jacto dicitur, ex eo intelligitur, quod Curtius iv. 2. scribit, eos *per ludibrium exprobrasse Macedonibus, illos armis inclutos dorso, sicut jumenta, onera gestare, & interrogasse, num major Neptuno esset Alexander?* quod certe interrogaturi non fuissent, si ulla urbis eadem ratione a Nabuchodonosoro expugnatae apud eos memoria superfuisset.

Haec habui, quae de dissidentibus in hoc argumento sententiis duorum summorum, mihi-que, dum vixerunt, amicorum Virorum, quorum erga me benevolentiae & officiorum semper in animo meo haerebit memoria, dicere: de quibus judicium penes Lectorem esto.

dæi autem illam tunc occupaverint terram, qui proinde *populus* a primo initio istic *non exstiterit*, sed dein sibi *exstruxerit ejus terræ turres*. Hujus ipsius tamen populi hoc itidem esse fatum, ut sicuti ipse hanc terram ab aliis acceperit vel sibi subjecerit, sic alii vicissim illi eam sint adempturi, & confracturi ejus palatia, secundum seriem & constantem vicissitudinem rerum humanarum, ut ita liqueat omnibus, Deum esse hujus universi Dominum. Illud autem exemplum Chaldæorum vel Babyloniorum hic proponi, ne cui mirum videatur Tyrum iri destructum, quum & ipsa Chaldæorum terra sit aliis prædæ futura. Verum in hac interpretatione, ut nihil aliud dicam, durissimum est illud, quod in eodem commate seu particula paragraphi, Verba *הקימו / exstruxerunt*, & *עוררו excitarunt*, vel, ut ille censet, *confregerunt*, diversis tribuuntur Nominativis, quorum Neuter exprimitur: Prior quidem intelligitur ex Ellipsi Scripturæ S. non inusitata, at Posterior nulla ratione, nec ex Grammatica, nec ex ipso sensu, eruetur, nisi quod de Hostibus quibuscunque accipi in illa interpretatione debeat, quod istic dicitur; & statim insuper transit ille Nominativus ex Plurali in Singularem. Christiani arri-

puerunt tamen, certe postremum illud Kimchii, ut hic agi putent de exitio Chaldæorum, quod Tyrius in exemplum proponatur. Si id volumus sequi, tum verterem, *Ecce Terra Chaldæorum, Hic Populus non est amplius. Assur fundavit, firmavit, assignavit, eam incolis deserti, vel potius, animantibus deserti, ut in ea ab se maximam partem vastata habitarent: Excitaverant illi Chaldæi suas turres, exstruxerant sua palatia, sed Assur dedit eam exitio.* Commodus hic fati nexus rerum, quas retulerim ad tempora Esarhaddonis, qui occupavit Babylonem, & terram incolis alio traductis exhaustit, & sic aliquandiu vastam reddidit. Sed in his, ut nunc primum deprehendo, præeuntem prorsus habeo Piscatorem. Alii plerique intelligunt tempora Persarum & Medorum, per quos dudum postea *Deus Babylonem pessum dederit.* Verum in tota hac interpretatione, sive Piscatorem sequamur, sive Alios, alienissimum mihi videtur, Tyrius in exemplum proponi, sine ulla insuper comparationis mentione aut indicio, exitium Babyloniorum & Chaldæorum, quum Babylonii & Chaldæi utique ipsi Tyrum essent debellaturi & destructuri. Adde, quod in posteriore plerorumque interpretatione *Assuris* mentio

hic

hic plane frigeat, nec alicunde probari possit, quod illi hic ex Kimchio arripiunt, Assurem, Semi Filium, condidisse seu fundasse primum Scenitis Arabibus, seu Hominibus deserti, & inhabitasse ipsum, terram Chaldæorum, antequam ex ea egressus est, & exstruxit Nineven. Quid? si alia etiam via, & forsan omnium optima, tentemus hunc locum. Nam quæ obscura adeo sunt, & tantis tenebris obsita, in omnes, opinor, partes vertere licebit, ut liquidæ lucis aliquid accipiant. Nempe arripiamus ex Kimchio, Chaldæos ab ipso Dispersionis initio non fuisse in Babylonia, sed aliunde in eam postea venisse. Et sane si Chaldæi Hebraice *Chasdim* a *Chesed* Nachoris Filio fuerunt dicti, quod, ut plerique credunt, ita si non confidenter affirmari, certe neque liquido refutari potest, tum vero haud dubie etiam ab eo fuerunt potissimum orti. In illorum autem oppido, h. e. in pago, vel oppido, quod postea illi vindicarunt sibi potissimum, & quod ab illis ideo dein tempore Mosis cognominatum fuit, *Ur Chasdim*, habitavit jam paterna Abrahami Familia, & inde Abrahamus ipse cum Patre recta via per Charan seu Carras exiit in Cananæam; vide Bocharti *Phaleg.* 11. 6. Fuit ergo oppidum illud in superiore Meso-

Mesopotamia, unde & in Actis Apost. vii. 2. Abrahamo in Mesopotamia, antequam venisset Charanem, ergo habitanti adhuc in Ure Chaldæorum, dicitur Deus præcepisse, ut inde exiret. Sed & Josuæ xxiv. 2. Majores Abrahami dicuntur habitasse ultra flumen Euphratem **כּלְיָם** h. e. ab ultima, vel certe, longa antiquitate, seu ab initio Dispersionis factæ. Confedisse deinceps, relicta Ure, Pater Abrahami & Familia ejus videtur Charane, quia erat hæc in regione Mesopotamiæ magis fertili & campestri, dicta Paddan Aram: certe Nachor Abrahami Frater, & ejus Filius Bethuel, & dein Laban Bethuelis F. habitarunt deinceps Charane in Paddan Aram, Genes. xxvii. 43. & xxviii. 2. Hinc jam dicitur illa Civitas Nachoris in Aram Nabaraim, h. e. in Mesopotamia, Genes. xxiv. 10. immo & tota illa terra Mesopotamiæ, ex qua exierat Abrahamus (exierat autem proprie ex Ure Chaldæorum) appellatur Terra Abrahami, & Terra Cognationis seu Familiæ ipsius, Genes. xxiv. 4, 5. 7. Confedit itaque Nachor tandem Charane, & reliquit istic suam progeniem, sed Filiorum, ut videtur, minorum natu. Nam majores etiam inde disperferunt se in vicinas regiones, & novas ibi ex se condiderunt familias seu gentes.

Sic

Sic enim Utz primogenitus occupavit terram ab isto dein dictam *Utz* sive *Aufstin*, Buz secundus terram *Bufstin*. Minime igitur a vero alienum haberi potest aut debet, quod quartus Filius *Cbesed* reperierit *Urem*, & ibi reliquerit suam progeniem & Gentem ab se dein dictam *Chasdim*. Certe hoc Nomen analogice prorsus a Nomine *Cbesed* est formatum. Prolepsis quidem illa est, quando tempore Abrahami & ejus Patris jam dicitur illud oppidum *Ur Chasdim*, qui *Chasdim* postea demum hoc nomine istic exstiterunt. Sed talis Prolepsis cum apud alios Scriptores, tum apud Sacros, satis usitata ab omnibus agnoscitur. Hosce autem *Chasdim*, h. e. Chaldæos, videtur ex hoc *Esaïæ* loco *Assur* postea in Babyloniam transtulisse. Nam certe Chaldæos istic, post tempora Mosis, immo Davidis, demum reperimus, sed quos, unde orti fuerint, vel unde eo venerint, nescimus, nisi velimus Aegyptiis credere apud Diodor. Siculum *lib. I.* eos *sua* ex terra cum Belo profectos, sed quod confutavimus jam supra *Cap. V. p. 71. &c.* Quis autem *Assur* Chaldæos istic collocavit? Non certe *Assur* Semi F. ut voluisse videtur *Kimchius*. Nam neque ejus tempore exstiterunt vel istic, vel usquam gentium, *Chasdim*, seu
Chal-

Chaldæi, neque tam potens ille fuit, ut aliam gentem in Babylonia, aliam in Assyria, conderet, quum & Assur iste, & ejus æquales, fuérint omnes unius tantum familiæ progenitores, quorum unus nihil juris aut potestatis habuit in alium, nec in alterius familiam. Quocirca *Assur* ille apud Esaiam fuit potius Gens & Rex Assyriæ, quicumque tandem is fuerit. Passim enim in S. Scriptura *Assur* notat collectivè Assyrios, seu ipsam Gentem. Credi-derim autem id fecisse Ninum, qui Babyloniam sibi subjecit, & idcirco novum populum in Mesopotamia e regione suæ Assyriæ habitantem istuc collocasse videtur ad Babyloniios recens domitos in officio continendos. Dicæarchus apud Stephanum *de Urbibus* in v. *Χαλδαίος*, *Chaldæos* a Rege quodam *Assyriorum* ita dicto, & appellatos, & collocatos Babylone, tradit, sed quem facit quartum decimum a Nino, atque adeo in tempora nimis fera rejicit. Sed non opus, ut in his ab Nino aut ejus proximis Successoribus discendamus, qui justissimam potuerunt habuisse causam, populum sibi vicinum & forsitan fidum in alterius remotioris & recens subactæ Gentis terram fertilissimam transferendi, vel populum sibi vicinum & forsitan latrociniis per deserta Mesopotamiæ deditum

tum ab suis finibus amovendi, & in Babylonia Arabibus latronibus opponendi. Verum obitare videtur unum, quod, quum Ninum Ego quoque posteriorem Mose censeam, & ad Judicium Hebræorum tempora referam, *Chaldæi* tamen, tanquam Vicini, in Jobo *cap. 1.* jam nominentur; Jobus autem vixerit ex plerorumque sententia Mosis tempore, vel jam ante eum. Ast hæc difficultas expediri facile potest, quum omnium fere consensu Scriptor istius Libri Hebraici longe serius vixerit, id quod ex ipsis etiam locutionibus satis probavit Eruditiss. Spanhemius in *Hist. Jobi cap. 16.* Ille ergo Homines istius Terræ, unde venerunt prædones, qui in Camelos Jobi irruerunt, appellavit eo nomine, quo dicebantur suo jam tempore, & quo tunc a Lectoribus rectius poterant cognosci. Sic Arabes quoque, ut observavit idem Spanhemius, vocantur istic *Orientalis*, non respectu Jobi, aut Terræ, in qua is habitavit, sed respectu Palæstinæ, in qua ille Scriptor egit. Stephanus Chaldæos antea dictos *Κηφηνωας* ait a Cepheo Persei socero. Non equidem id verum credo, sed hoc tamen accipio, quod ergo etiam ex illorum, quos ipse istic sequitur, sententia, Chaldæi, vel certe Homines istius Nominis,

ab ipso initio in Babylonica Terra non exstiterint, sed quod serius hoc Nomen istuc coepexit, quum prius illa Terra alium, vel saltem alterius nominis, habuisset Populum. Nam quod Pinedo ibi ait, *Nugas has esse Græcorum, Chaldaeos semper Chaldaeos fuisse*, inane est. Etsi enim Chaldæi, ex quo exstiterent, semper fuerint *Chaldæi*, non inde sequitur, Homines Terræ Babylonicae semper fuisse *Chaldaeos*, aut Chaldæos non habitasse prius alibi. Satis autem paulo ante ostendimus, Ur primum & proprium Chaldæorum oppidum fuisse in Mesopotamia. Inde vero nonnulli secessisse videntur versus Septentrionem ad Pontum Euxinum, ubi itidem *Chaldæi* vel *Chaldii* exstiterent. Vide Strabonem & Stephanum: at Alii versus Austrum in Babyloniam ab Assyriis ducti. Ceterum Chaldæi, si jam ex Mesopotamia in Babyloniam devenere, recte ab Esaia d. i. *צמח* dicuntur, h. e., ex desertis venientes, *deserti accolæ*, ut hoc vocabulum istuc exponit Kimchius. Nam Mesopotamia media supra Babyloniam erat plane *ficca & sterilis*, quam dein tenuerunt *Arabes Scenitæ*, homines pastores, & *אשמואל*, latrociniis dediti, qui facile in alias terras migrabant, quando eos deficiebat præda & pascuum, ut describit eam Mesopotamiae

ORIGINES BABYLONICAE: CAP. VI. 145
miæ partem Strabo *lib. xvi. pag. 747.*
His jam præmissis, videamus nunc denuo
verba Esaiæ, & investigemus sensum, qui
ex hisce exoritur: *Ecce Terra Chaldaeorum.*
(*Hic Populus non fuit* istic ab initio, seu
non fuit olim ejus Terræ populus: *Affur,*
seu Gens & Rex Assyriorum *stabilivit eam,*
seu firmam & stabilem ejus possessionem dedit
Chaldæis *ex desertis Mesopotamiæ venientibus,*
in quæ se ex Ure olim videntur
effudisse, sicuti postea Scenitæ ex Arabia.
Hi autem Chaldæi in Babylonia
collocati, *exstruxerunt* dein istic *Turres*
ejus, excitarunt palatia ejus, atque adeo vi-
ribus & opibus invalescentes reddiderunt
suas istic Urbes munitas valde & magni-
ficas.) Hæc ergo Terra *redegit eam Ty-*
rum in exitium & ruinam, quæ certe Ty-
riis obtigit revera a Chaldæis & Babylo-
niis, ut ostendimus supra: Nihil autem
in hac interpretatione hiulcum, nihil im-
plicitæ aut duræ constructionis, nihil ab
usitato verborum sensu ad res alias contor-
tum, ut adeo eam omnibus aliis, etiam
a me supra allatis, ipse ego jam præferam.

CAP. VII.

Dicæarchi apud Stephanum Byz. sententia de Babylonis origine examinatur. Babylon non est condita ab Semiramide, sed forsan ornata, vel ampliata. Condita est potius, secundum plerosque & fide digniores Scriptores, a Belo antiquissimo seu Babylonio. Herennius Philo apud Stephanum exponitur. Belus ille Babylonis conditor est ipse Nimrodus. Historia Babylonis conditæ apud Alexandrum Polybistorem pene prorsus congruit cum Historia Sacra.

QUOD si Vir Doctissimus omnino volebat Originem Babelis dejectam ad ferius tempus, potuisset ac debuisset adferre, quod Stephanus in voce *Χαλδαίος* ex Dicæarcho tradit, *conditam scilicet clarissimam Urbem Babylona juxta Eupbraten a Chaldæo quodam, ita appellato, qui fuerit XIV. Rex a Nino, Nineves conditore, & omnes, qui Chaldæi appellabantur, in unum illum*

illum locum deduxerit. Possent hæc videri magis congrua Marshami sententiæ, siquidem ille Nini ætatem, seu Assyriacæ Monarchiæ initia, ad Trojana refert tempora, secutus Herodotum & Porphyrium potius, quam Ctesiam. Jam autem Babylonis origo in his Stephani vel Dicæarchi verbis statuitur multo recentior Nino, quippe conditæ a Rege quarto decimo post Ninum; dein referri ea videtur insuper ad aliquem ex ipsis Regibus Assyriæ & successoribus Nini, & talem quidem, qui appellatus fuerit *Chaldæus*, urbemque hanc Chaldæis proprie attribuerit. Ea autem omnia convenire aliquo modo possent in Nabonassarum, quem Marshamus *Assyrium* dicit, atque idcirco de eo accipit, quod Esaias ait: *Assur fundavit Populum, vel Terram, Chaldæorum.* Deinde Astrologi, qui fuerunt *Chaldæi*, & ita maxime appellabantur, Epocham suam a Nabonassaro, quasi suæ saltem artis conditore, demum incipiunt. Denique ætas quarti decimi Regis a Nino multum discrepare nequit ab ætate Nabonassari, siquidem Ninus vixerit circa Trojana tempora, ut vult Marshamus. Nam ita & quartus decimus Rex post Æneam fuit Amulius, vel Numitor avus Romuli, quorum tempore condita est Roma, &

incipit, licet septimo anno post, etiam Epochæ Nabonassareæ. Sed tamen neque Nabonassar Assyriæ fuit Rex, aut inter successores Nini unquam est numeratus: & præterea falsa sunt pleraque, quæ istic ex Dicæarcho traduntur. Nam Chaldæi appellati sunt a Chesed Nachoris Filio, ut supra diximus, & longe antiquior fuit Babylon, quam ut a quartodecimo Rege post Ninum condita demum fuerit, quippe quæ fuit, secundum Mosem, *principium Regni Nimrodei*, & prima Urbs istius Regionis, ex qua reliquæ terræ suos acceperunt incolas; at secundum Profanos, & Orientales quidem, condita a Belo, qui longe fuit antiquior ipso Nino, vel secundum Græcos, a Semiramide Nini uxore.

Ita enim Herodotus, Ctesias, &, qui eos sequuntur, Diodorus, Strabo, Mela, Alique quamplurimi, a Semiramide volunt exstructam primum Babylona. Sed & hoc vanum esse & falsum, consensus Auctorum, qui Chaldaicas & Phœnicias res tradiderunt, evincit. Certe Berofus, Chaldæus ipse, diserte *reprehendit*, ut antea a retulimus, *Græcos Scriptores, quod crediderint Babylonem a Semiramide Assyria conditam*. Hic ergo, & Megasthenes, mul-

multique Græcorum eos secuti, ad Belum potius Urbis originem retulerunt. Vide Excerpta Eusebii ex Variis Aucto-ribus de Babylone a Gigantibus & Belo condita, *Præpar. Euang.* ix. 14. 15. 17. 18. & 41. Hinc Curtius V. 1. *Semiramis eam condiderat, vel, ut PLERIQUE credidere, Belus, cujus Regia ostenditur.* Herennius Philo Bybliensis, qui Sanchuniat-thonem in Græcam linguam transtulit, apud Stephanum in v. Βαβυλῶν, tradidit, esse eam opus Babylonis, *Viri sapientis, qui filius fuerit sapientissimi Medi, vel potius, Beli, ut censent Eruditi, non vero, sicut Herodotus, a Semiramide conditam: Ea enim antiquiorem esse Urbem Babylona, duobus annorum millibus.* Eustathius ad Dionysii *periegesin* v. 1005. eadem refert, nisi quod Urbem Semiramide antiquiorem dicat *mil- le & octingentis annis.* Quod ad *Babylonem Beli filium*, a quo Urbs dicitur condita, crediderim, si quid veri hæc traditio ha- bet, Belum potius nominasse filium sibi natum ab Urbe, quæ *Babel*, vel Græca pronunciatione *Babylon*, dicebatur; quod & Gerh. Joh. Vossius de *Idolol.* I. 24. suspicatur. Et sane ita *Ninus* quoque, aut saltem *Ninyas*, nomen suum accepisse vi- dentur ab Urbe *Nino* vel *Ninive*, quæ dudum ab Assure fuerat jam condita; vel

certe initia sua acceperat, incertum an & Nomen, quod senioris possit videri originis, ut alia quædam oppidorum in Mo-
 faicis nomina, & ita ab ipso demum Ni-
 no ortum, qui & Filio dein Urbis suæ
 Nomen dederit. Originem autem Baby-
 lonis ita videmus ab iis quoque statui lon-
 ge antiquiorem Semiramide. Reprehen-
 ditur quidem hoc nomine Philo a Doctiss.
 Bocharto *Phal.* IV. 14. sed qui ipse deci-
 pitur communi nuper errore existiman-
 tium, Ninum Semiramidis Maritum fuis-
 se Nimrodi, seu Beli Babylonici, Filium.
 Vossius *d. l.* eodem errore inductus, Se-
 miramin hanc, quæ Babylonem dicitur
 condidisse vel ornasse, putat idcirco non
 fuisse Nini Uxorem, sed aliam incerti ac
 senioris longe temporis feminam; quippe
 quæ secundum Philonem Bybliensem vi-
 xerit minimum mille annis post Belum,
 quem ipse quoque Nini fuisse Patrem sibi
 persuadet. Verum hoc falsissimum esse
 supra jam indicavimus, & pluribus pro-
 babimus in *Affyriacis*. Nonnulli veterum
 Belum & Semiramin conjungunt, non
 tanquam eodem tempore vixerint, & pa-
 riter condiderint Urbem, sed tanquam
 diversis temporibus ad Urbis Originem &
 Ornatum aliquid contulerint. Sic certe
 Amm.

ORIGINES BABYLON. CAP. VII. 151

Amm. Marcell. *lib. XXIII. cap. 6. Babylon, cujus moenia bitumine Semiramis struxit: Arcem enim antiquissimus Rex condidit Belus.* Nimirum qui Urbes olim primitus condebant, nihil ferme aliud exstruebant, quam Arcem, circa quam aedes suas statuerent cives, & in quam, si vis hostilis eos urgeret, refugerent. Sic Dido *Byrsam* (quod est בצורה *munitio*) Arcem Carthaginis, tantum condidit, Cadmus Cadmeam Thebis, Romulus Capitolium. Sed & ita Arx Athenarum longe antiquior fuit ipsa Urbe & ejus munitione. Qui autem has arces exstruxerunt, dederunt tamen Urbibus suam originem, easque ideo recte etiam condidisse dicuntur. Cum Ammiano consentire videtur Orosius ^a, qui ait *multos prodere, Urbem a Nimrodo gigante, h. e. Belo, fundatam, a Nino vel Semiramide reparatam.* Crediderim ego, aliquid sane ad Urbis ornatum contulisse Semiramin, & verum esse, quod ait Herodotus *lib. I. c. 184. multos fuisse Babylonis Reges, qui ejus Muros & Tempora ornaverint, inque iis duas Reginas, Semiramin & Nitocrin, quarum illa aggeres fecerit visu dignos, quibus coerceretur fluvius, antea exundare solitus.* Urbis tamen primam originem longe fuisse Semiramide vetustio-

K 4

rem

^a Lib. II. Cap. 6.

rem censeo, idque etiam ex eo colligendum, quod refert Valer. Max. IX. 3. *Babylonem defecisse a Semirami Assyriorum Regina, & ab ea ad illam expugnandam, altera parte crinium soluta, currente, in potestatem denuo redactam.* Neutiquam enim verosimile, Urbem a Semiramide ipsa conditam, vel cives in eam Urbem recens a se conditam locatos, ab illa ipsa statim defecisse.

Nempe conditor Babylonis fuit haud dubie, ut volunt *plerique*, Belus antiquissimus, cujus *Regia, Arx, Templum, Sepulchrum*, præcipua religione istic culta, diu etiam post ostendebantur, ut ex Strabone, Curtio, Æliano, Dionysio Perieg. est notissimum. Neque tamen Belus ille fuit *Tyrius*, ut quidem apud Julium Firmicum scribit Dorotheus, Sidonius Poëta, cujus verba jam supra pag. 75. exhibuimus. Etenim Babylon longe antiquior fuit ipsa Palætyro, & antiquissimus ille Belus Babylonius diversus fuit a Tyrio, eoque itidem prior. Neque vero fuit *Ægyptius*, quippe qui etiam longe recentior fuit Babylone, ut supra jam ostendimus, & vixit demum circa tempora Danai & Cadmi, quorum pater & patruus fuisse traditur. Nec denique *As-*

syrius, qui pater fuisse Nini dicitur, & idcirco longe itidem diversus a Babylonio, qui cum Semiramide Nini Uxore comparatus, *antiquissimus Rex* præ ea vere appellatur. Quid ergo? Fuit hic Belus proprie *Babylonius*, ille *Antiquissimus Rex*, quem ideo & *Ælianus XIII. 3.* emphatice dicit τὸν Βῆλον τὸν ἀρχαῖον, *Belum illum Antiquum*. Ille vero etiam a Nebucadnezare idcirco apud Euseb. *Præpar. Euang. IX. 41.* memoratur simul tanquam *Deus & Progenitor* ipsius, cum Regina *Belti*; quæ vox ex Feminino Syriaco vel Phœnicio τῆ *Beel* est formata. Verba sunt ὁ τε Βῆλος ὁ ἐμὸς Πρόγονος, ἢ τε Βασίλεια Βῆλτις. Sed & præcipua fuit istic cærimonia cultus. Vide *Jerem. LI. 44. Dan. IV. 8.* & disertius apud *Arrian. de Exped. Alex. lib. 3.* ἂ ὄν μάλισα θεῶν τιμῶσι βαβυλώνιοι. Adde & *lib. VII. p. m. 480^b*. Scilicet ita solebant primi urbium conditores a posteris affici divinis honoribus. Hunc autem esse eundem, qui *Nimrodus* in Sacris appellatur, quique primus regnasse in terra *Sinear & Babele* dicitur, nulli dubitamus, cum quod gentes solitæ fuerint progenitores suos, ut modo ^c diximus, Diis ad-

K 5

sci-

^a Pag. 196. Edit. Blanc. Cap. 16.

^b Ejusd. Edit. Cap. 17.

^c Pag. 73.

sciscere, & in Oriente quidem *Beli* nomine insignire: tum quod Belus ille *Babylonis conditor* fuisse dicitur a profanis & maxime fide dignis Scriptoribus; Nimrodus vero a Mose: ille autem Belus, cum Semiramide comparatus, *antiquissimus* fuisse perhibetur, sicuti revera fuit Nimrodus. Denique manifeste eadem magna ex parte de Belo hoc retulit Alexander Polyh. ex Scriptis *Αἰτιολόγους* apud Euseb. *Prepar. Evang.* IX. 18. quæ Sacra Scriptura de Nimrodo. Nam ait, *Gigantes, cum Babyloniam incolerent, a Diis propter impietatem extinctos fuisse, quorum unum Belum exitio subductum Babylone habitasse, TURRIMQUE extruxisse, & in ea vitam egisse, eamque a Belo, qui eam extruxerat, Belum nominatam.* Vides manifeste, *Turrim* in S. Scriptura memoratam, & ab hominibus, quorum dux erat Nimrodus, erigi cœptam; tribui *Belo*. Vides etiam, Belum hunc referri inter Gigantes, qui Babyloniam inhabitaverint & propter impietatem divinitus sint extincti, plane sicuti Nimrodus in S. Scriptura a LXX. Interpretibus *Gigas* fuisse dicitur, & rebellionis, unde nomen traxit, Auctor fuit, & Dux eorum, qui contra Dei Opt. Max. voluntatem turrim istam illic extruxerunt, & ideo non quidem extincti, sed

sed ex eo loco per orbem terrarum dispersi fuerunt. Ita vero habemus ex Profanis Scriptoribus sententiam de Babylonis origine & conditore, per se longe ceteris verisimiliorem, & S. Scripturæ pulchre consentientem; quæ Scriptura insuper veram occasionem rationemque conditæ, sive Urbis, sive Arcis & Turris, sed multis difficultatibus implicitam, Genesios cap. xi. ubertim exsequitur; qua de re agendum deinceps.

C A P. VIII.

Locus Genes. xi. 1 --- 9. exponitur, quo Secessionis primorum Hominum Historia traditur. Fuerunt omnes omnino Homines, qui tunc exstant, pariter in terra Sinear habitantes in unius Gentis aut Populi speciem. Omnis Terra designat omnes omnino Homines. Male ex illa Omni Terra Habitantium & Urbem exstruentium in Sinear excluduntur Semus, & Heberus, cum Noacho, licet hi forsitan dissenserint. Vonder Hartii sententia de Bello

Bello Chamitarum contra Semitas rejicitur. Filii Hominis hic notat omnes Homines. Posteritas Semi & Heberi, etiam ipsi Majores Abrahami, fuerunt idololatræ. Lingua Hebræa incertissimum est an fuerit eadem prorsus, quæ Noachi. Mutatio Linguae & Dispersio ex terra Sinear non Omnibus, nec Solis, Impiis obtigit, sed etiam Semitis. Nimrodus a Rebellionem fuit ita dictus. Nomina Homini-bus data ex Facto quodam sæpe prævaluerunt præ iis Nominibus, quæ recens nati acceperant a Parentibus. Nimrodus non modo interfuit ædificandæ Turri, sed & ejus operis præcipuus fuit Auctor, & tamen Unus cum suis retinuit terram Sinear. Nulla alia neque Familia, neque Populus existit, qui non, si non utramque, certe alterutram pœnam, quam vulgo statuunt Interpretes, ædificantium subierit.

P R I M A Urbis Babylonicæ, haud dubie omnium antiquissimæ, initia, & ipsam condendæ ejus occasionem, refert Moses Gen. XI. 1. . . . 9. verbis sane quidem paucis, sed de quibus, non modo Philo jam olim integrum scripsit libellum, ut scrupulos τῆ ἀπιθάνης, quod in eorum genuino & Historico sensu inesse credebat, allegoricis & figuratis interpretationibus evaderet & ipse, & eximeret aliis; verum etiam hodie in quam plurima sententiarum abeunt divortia Viri Eru- ditissimi, dum quærunt Consilium, quod sibi proposuerint, & Peccatum, quod admiserint, primi Babylonis Conditores. Operæ itaque pretium facturi videmur, si ipsa illa verba in principio exhibeamus, quibus hanc Historiam Moses memoriæ prodidit.

1. *Erat autem omnis Terra, ait, Labii unius & verborum eorundem.*
2. *Et accidit, quum migrarent illi ex Oriente, ut invenirent campum in Terra Sinear, & habitarent istic.*
3. *Tunc dixerunt quisque proximo suo; age, formemus lateres, & aduramus eos adustione, h. e. induremus igne. Ita erant ipsis Lateres pro Lapidibus vis, & bitumen pro luto.*
4. *Et dixerunt porro; Age, ædificemus*

nobis Urbem, & Turrim, cujus cacumen ascendat in caelos, & faciamus nobis Nomen, ne dispergamur super faciem totius Terræ.

5. *Et descendit Deus, ut videret Urbem & Turrim, quam edificabant Filii Hominum.*
6. *Et dixit Deus: Ecce Populus Unus & Labium unum sunt illi omnes; & hoc est, quod illi occipiunt id facere: Jam vero annon prohibebitur iis omne id, quod facere decrerunt?*
7. *Age, descendamus & confundamus istic Labium eorum, ut non exaudiant, vel intelligant, singuli labium proximi sui.*
8. *Et disperfit eos Deus ex illo loco super Faciem totius Terræ, & desierunt edificare Urbem.*
9. *Idcirco vocatum est Nomen ejus BABEL, quia istic confudit Deus Labium Totius Terræ, & inde disperfit eos Deus super faciem Totius Terræ.*

Videmus ex hisce, Primos homines post Diluvium, quum descendissent ex montibus Ararat *versus Orientem*, inde movisse in *terram Sinear*, atque ibi conjunctos etiamdum *unius & Sermomis & Sedis* vinculo in *unius Populi & Gentis Societatem*, pariter aliquandiu *habitasse*, cum quia placebat potissimum hæc *Campestris*

regio, quædam quasi *Campania*, tum quia nolebant ab se invicem separari ac dispergi. Ea propter iniisse consilium figendi istic stabilem sibi sedem, & excitandi *Urbem ac Turrim*, ne fortuitis casibus aberrarent in spatium vel *superficiem reliquæ terræ*, & sic *dispergerentur*. Sed quia Deo O. M. aliter fuit visum, Eum ad impediendum Hoc illorum consilium, & cœptum jam Urbis & Turris extruendæ opus, immisisse illis *Confusionem Sermonis*, per quam tunc *ex illo Loco dispersi sunt in reliquam terram*, & ex una Gente distracti in Varios Familiarum Populos, id quod Deus unice volebat, & sic denique in varias etiam Sermonis dialectos; ceterum ab illa *Confusione Locum* hunc vel Urbem appellatam esse dein *Babelem*. Ita vero habemus heic clarissimum in modum relata prima Babelis initia, quæ deinde per Nimrodum, cujus *Regni Caput* præ aliis Urbibus Gen. x. memoratis, erat *Babel*, qualitercumque, pro ratione scilicet & more illius Temporis, consummata, certe non plane derelicta fuere; quippe quum jam in Historia Abrahami, h. e. exiguo tempore post, *Rex Sinear* quoque memoratur, qui fuit *Rex Babelis*, & sine dubio Successor, licet non proximus, Nimrodi.

Moses autem hac Historiæ Sacræ lacinia non tam id egit, ut exponeret Babelis originem, quam ut traderet rationem & causam, per quam Noachidæ, quum fuissent antea, ut necessum erat, conjuncti lingua, habitatione, & unius Populi forma, separati ab se invicem & dispersi in diversa terrarum abierint, atque ita evaserint dein etiam Lingua & Societatis jure discreti; idque quoniam in proxime superioribus memoraverat jam ordine & nominatim *Familias Posterorum Noachi*, æque Semitarum ac Chamitarum, *ex quibus separatae fuerint Gentes*, h. e. diversi exstiterint Populi, *per Terram post diluvium*. Verum hæc ipsa lacinia, quæ ceteroqui sic satis liquida videtur, absque una & altera foret difficultate, de quibus ex professo agemus, variis tamen interpretationibus, in contraria sæpe discedentibus, & complures rei gestæ circumstantias, quas Scriptura S. ignorat, nec desiderat, sed respuit, comminiscens, non parum insuper obscuratur. Nos itaque, ut totam rem ordine excutiamus, & quantum potest, expediamus, investigabimus Primo, de quibus hic agatur, utrum de toto Hominum, qui tunc exstabant, Coetu, an de quadam eorum jam ab se invicem separatorum Parte: Dein, utrum

utrum Res ipsa, quæ narratur, Historice, Proprie, & Simpliciter primitus sit explicanda, an vero ipsæ locutiones & vocabula statim Allegorico & Typico sint sensu accipiendæ: Tum, quid Consilii Homines ceperint, & quid, quo animo, qua causa, sint aggressi; Postea, qua ratione, modo, eventu, Deus consilia eorum & cœpta inhibuerit ac impedierit: Denique, quo tandem tempore, utrum in ipsis natalibus Phalegi, an prosecta jam ejus ætate, omnia hæc evenerint.

Primum illud, utrum videlicet de *Omnibus* Terræ incolis Moses loquatur, an vero de *Quibusdam*; seu, an omnes omnino, quique in hoc Universo erant, in Terram Sinear venerint, & adfuerint, quum dein Urbs & Turris ibi exstrueretur, nec ne; id vero in controversiam vocari quo colore potuerit, vix video, quum tam diserte S. Scriptura heic memoret כל הארץ *Omnem Terram*, eaque phrasi omnes Homines, qui *Terram*, de qua agitur, sive Universam, ut heic, sive peculiarem, ut sæpe alibi, incolunt, denotare soleat. Adeo certum hoc est, ut idcirco id, quod omnium primum hic dicitur de *omni Terra*, fuisse eam *unius Labii & Sermomis*, Interpretum pene cunctorum, immo cunctorum, quos vidi,

L

abs-

absque uno esset Hartio, consensu, de omnibus omnino Hominibus, qui ante hanc dispersionem vel unica fuerint usi Dialecto, vel idem senserint, accipiatur dictum. Quæ igitur ratio est, sequentia, quæ item de *Omni Terra* sine ullo discrimine prædicantur, restringere ad *Quosdam*, & proprie ad *Chamitas*, quum S. Scriptura continuo subtexat, *Et accidit, quum migrarent illi ex Oriente, ut invenirent* &c. Qui, obsecro, sunt istic ita *designati Illi*, nisi qui in proxime superioribus jam fuerant designati, & quidem per *Omnem Terram*, quam ipsi utique Interpretes illic, ut dixi, interpretantur *omnes Totius Terræ Homines*? Sed quid in his hæreo, quum ipsæ illæ primi paragraphi phrasæ quoque in sequentibus disertissime de iis Hominibus, qui Urbem & Terram extruere cœperunt, repetantur? Nam sic non modo §. 6. dicuntur itidem omnes illi ædificantes esse *unum Labium*, sed & §. 9. ædificantium Historia concluditur ea ipsa phrasi, qua §. 1. cœperat, nempe quod Deus *istic loci confuderit Labium OMNIS TERRÆ*. Quid expressius haberi potest, ut constet ædificantes istos fuisse illam *OMNEM TERRAM*, seu Omnes totius Terræ incolas, qui in §. 1. illa locutione designati, dicuntur fuisse

Unum

Unum Labium vel *Unius Labii*? Adde jam, propositum id Mofi, ut doceat causam & rationem, per quam genus Humanum ab uno Noacho ortum, cum hoc ipso suo Progenitore in unius adhuc Familiæ, Populi, & Loci multitudinem conjunctum, ab se invicem in varias oras & Gentes primum discesserit, vel distractum fuerit: Quod breviter eadem hac phrasi *Cap. IX. §. 19.* jam præmiserat, *Hi sunt Tres Filii Noachi, & ex illis dispersa est, vel diffudit se, OMNIS TERRA*, h. e. orti sunt Omnes diversi & separati ab se invicem totius Terræ incolæ: Utrobique, hic per occasionem & obiter, at istic ex professo, memoratur Eadem *omnis Terræ* dispersio. Necessum itaque, necdum ullam antea factam jam secessionem: tum, in hac causa antiquissimæ seu omnium primæ dispersionis conjunctos etiamdum & præsentés fuisse omnes Noachi posteros: denique, in Terram Sinear ergo venisse, & ibi habitasse, quo tempore Urbs & Turris istic ædificari cœpta, omnes totius Terræ Homines: quod, licet putem certissimum, in hac tamen controversia vere est totius rei Caput. Nam an in hanc ædificationem *consenserint & manus admoverint Omnes* sine ulla prorsus exceptione, etiam Noachus & Semus; id enimvero neutiquam

affirmaverim, neque affirmari opus est, quum recte ab omni populo communiter factum dicatur, a quo tamen unus & alter ex populo forsan dissenserit aut abhorruerit.

Mihi itaque res adhuc est cum illis, qui negant, quod modo tam clare probatum ivi & dedi, *Omnes omnino Homines in terra Sinear conjunctim ad instar unius populi habitasse*; & porro ab illa habitatione, ædificatione, ac dispersione excludunt posteritatem omnem, vel aliquot saltem Familias, Semi, ut faciunt plerique, alii acrius & confidentius, alii parcius & modestius. *Communis sententia tenet*, ait Clariss. Vir, Christ. Schotanus, in *Hist. Sacrae Ætate Secunda*, pag. 48. *omne genus Hominum, præter Domum Sem, coactum in unum, Babylona exstruxisse, & Turrim illam. Mox de se pag. 49. Crediderim Ego etiam, Familiam Sem ædificationi non interfuisse. Et, Arbitror Homines in Orientalibus Regionibus ultra Tigrim conjunctim aliquandiu habitasse, inde cepisse consilium se dispergendi per Orbem; ideo simul SINE DOMO SEMI se recepisse versus Occidentem, h. e. in Terram Sinear. Disertius agit & nominatim eximit pag. 50. 51. quasdam Semi Familias, quas mansisse censet in Oriente, nec adfuisse structuræ, licet par-*

partem Semi posterorum, quæ in Mesopotamiam concessit, simul profectam ad ædificandum illud opus, tandem tamen largiatur. Eadem est sententia Marshami in Chronico Sec. XVII. pag. 478^a. Neque Urbis hujus Conditores habendi sunt Filii Hominum, b. e. Infideles illi, qui post Diluvium ab Oriente profecti confederunt in valle Sinear, & conati sunt ædificare Urbem & Turrim. Nam & ipse, ut patet, per Filios Hominum intelligit solos Infideles, eosque solos in Terram Sinear profectos, solos ibi consedisse, & ædificare Urbem conatos autumat. Neque aliter hæc interpretantur, aut sentiunt, ut mox videbimus, complures alii.

Sed longius insuper progrediuntur Georg. Hornius, hujus quondam Academiæ Professor, & Herm. vonder Hartius, qui Linguas Orientales in Academia Julia publice docet. Ille enim ad Sulpicium Severum, qui in *Hist. Eccles. lib. 1. Homines diversa Loca atque Insulas jam habuisse, quando adhuc una tantum omnes lingua utebantur, deinde vero se in unum contraxisse & Turrim facere aggressos* tradit, priora ejus amplectens, posteriora repudians, censet, ante hanc ædificationem secutamque ædificantium dispersionem, factam jam fuisse aliam, & quidem *primam*

L 3

Or-

*Orbis divisionem, in qua Assyria, Babylonia, Syria, Cananea jam habitatae fuerint, atque adeo neque hosce populos inter Turris Conditores fuisse: neque causam existisse, cur, qui jam ante diversa Loca & Insulas tenuerant, denuo in unum locum cogentur: Sed de his agemus infra ex professo. Hartius vero in Ephemeridibus philolog. Disc. 3. non modo secessionem ante hoc tempus jam factam, sed & diuturnum comminiscitur bellum inter Semitas & Chamitas, qui cum in Oriente copias suas duxissent per varias Regiones non sine praeliis aut excursionibus variis in Semitas, loca quaesiverint Castris & Munitioni apta, duce Nimrodo, invenerintque & occuparint Terram planissimam in Sinear, ibique posuerint castra, & Urbem muris ac turribus celsis munitam extruxerint. Verum Ego Hunc sane, Virum ceteroqui Doctissimum, nescio, serione agat, an in re Seria intempestive ludat, & fabulam nobis narret, siquidem Moses diserte & simpliciter, sine ulla exceptione aut distinctione, *Omnem Terram*, h. e. omnes totius Terrae incolas, in hanc Historiam conjungit, nedum ut his illos opponat, aut belligerantes inter se, palam aut tacite usquam significet. Quapropter, & quia non disputat Vir Clarissimus, sed tantum, arbitrato suo, rem ita*

gestam παραφρασεως enarrat, nihil habemus aliud, quod ei reponamus, nisi ut omnia simpliciter, quemadmodum ab Eo sine ullis rerum documentis affirmantur, Nos vicissim negemus, tanquam ab Scripturæ S. verbis alienissima. Nam ubi in tota hac Dispersionis & Babelis Historia vel minimum vestigium Seccessionis Noachidarum ab se invicem jam antea factæ? ubi. Belli Chamitarum contra Semitas? ubi Munitionis contra Hostes, aut plus quam *Habitationis*, extruendæ? Fingit Chamitas *servitutis* denunciatione a Noacho facta territos & irritatos, eam omni ope amoliri studuisse. Si ita, quæ potest tum dari causa, quare Moyses non eum *servitutis metum* æque, ac Hartius, memorasset, potius, quam unum ac solum *dispersionis cavendæ* studium? quare non itidem Chamitas ille vel semel nominasset potius, quam *Omnem Terram*, quæ ita simpliciter & absolute nominata nihilo plus relationis ad Chamitas, nusquam hic memoratos, habet, quam ad reliquos Homines. Narrat porro nobis Odium Chami & Chamitarum in Semum & Japhetum criminis ab se commissi proditores, & quibus pariter idcirco ex Noachi denunciatione esset *serviturus*, at dein calvide, pene dixerim, certe de industria,

omittit prorsus in bello ab se excogitato Japhetum, nulla ejus rei data vel minima ratione, quum tamen Odium illud & ejus causa ad hunc æque ac ad Semum pertineret. Sed ita dein commodius obtrudere nobis potest Hostes Chamitarum. *Inferiores Viribus, & Minores Chamitis, & ideo interitum ab His metuentes, quum ceteroqui, si in belli ipsius societatem, æque ac in ejus causam, seu Chamiticum odium & metum, admisisset Japhetitas non minus quam Semitas, alienissimum id futurum fuisset commentum, quippe quum vel sic nulla constet ratio, quare Semitæ etiam soli tanto fuerint Chamitis inferiores. Exponit quoque Omnem Terram, quæ fuerit unius Labii, de solis Chamitis, quia in Scriptura hæc phrasis centies notet certam regionem & totam quandam Gentem. At notat illa tunc semper Gentem certæ Habitationis, & cognitæ Regionis. Quæ vero illa terra vel regio, cujus respectu Chamitæ soli, antequam venissent in Terram Sinear, dicerentur Omnis Terra, h. e. omnes incolæ unius & certæ terræ? quum ipse fingat, eos duxisse in Oriente copias suas per VARIAS REGIONES, & quæsiuisse continuo loca munitioni apta, quæ invenerint tandem in Terra Sinear, Munitioni, si*

credimus, *aptissima*, licet *planam illam* fuisse & *irriguam* & *campestem regionem* agnoscat ipse, in quali tamen regione olim munimenta & arces vix unquam excitabantur, sed semper fere in collibus. Quam vero speciem præ se ferunt hæc verba tam simplicia, *Omnis terra erat, unius Labii*, ut inde extorqueas *Bellicam Quorundam* contra *Alios* *conspirationem*, si maxime *unum Labium* hic notet consensum? Quid immo aliud ex iis verbis sic acceptis elicias, quam omnem Terram fuisse inter se plane concordem? quod ita absolute dictum nihil mali aut vitii continet. Sed tempus perdere me arbitrò, quod hisce refutandis impendo, quæ serio & bona fide nobis inculcata, persuadere mihi non possum.

Reliquorum *πρώτον ψεύδος* est, quod præjudicatum habeant sumantque, ac si *Homines extruenda illa urbe ac Turri, & faciendo sibi Nomine*, rem per se malam & improbam fuerint aggressi, graviterque eo ipso peccaverint. Inde enim factum, ut pro Peccati istius poena acceperint *secutam Dispersionem*, licet Hujus mox fere obliviscantur, & *Linguae Mutationem*: atque ideo non modo Noachum, Semum, & quiqui fuerunt vere Pii, sed & omnes eos, qui Linguam pristinam

post dispersionem retinuisse creduntur, licet dispersi ex terra Sinear æque ac reliqui, operis tamen istius & peccati expertes censuerint, idque ipsum peccatum arripuerint dein in reliquæ rei probandæ documentum, æque ac illud, quod Moses istos ædificantes non tantum *omnem Terram*, sed semel etiam, nempe §. 5. בני האדם *Filios Adami*, vel *Hominis*, vocat. Hoc enim jam Augustinus *de Civitate Dei*, xvi. 5. interpretatur in hac Historia, non *Filios Dei*, sed *illam Societatem viventium secundum Hominem, quam Terrenam dicimus Civitatem*. Disertius illustri Bochartus, *Pbal.* i. 10. Sic insinuat *Moses*, solos *Filios Hominum*, id est, solos *Infideles*, isti operi se *mancipasse*: Unde factum, ut ii omnes, qui *Fæderis* erant *participes*, id est, *Abrabami proavi usque ad Noam*, a *pœna* fuerint *immunes*. Sequuntur eum Alii, & hac utuntur omnes ratione, quod *Genes.* vi. 2. *Filii Hominum* opponantur *Filiis Dei*. At vero nulla prorsus hic loci deprehenditur oppositio, & ubi ea non reperitur, istic equidem phrasis illa indubie notat omne *Hominum* genus. Sic *Deuteron.* xxxii. 8. *Quum in hereditatem mitteret Excelsus Gentes, quum separaret Filios Hominum*. Et *Eccles.* iii. 19. *Nam Exitus Filiorum Hominum est, ut*

exi-

exitus Bruti, unus utrisque est exitus. Imitati sunt hanc locutionem istoc sensu etiam Scriptores Novi Fœderis. Idcirco Marcus III. 28. ὅτι πάντα ἀφθήσεται τὰ ἀμαρτήματα τοῖς τέκνοις τῶν ἀνθρώπων: at Matthæus * eandem rem tradens, pro eo simpliciter dicit τοῖς ἀνθρώποις. Similiter Paulus *Eph.* III. 5. ὃ ἐν ἐτέραις γενεαῖς ἐκ ἐγνωρίσθη τοῖς τῆς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις αὐτῶν: *quod in aliis sæculis non ita innotuit filiis Hominum* (h. e. simpliciter Hominibus, æque electo Dei populo, ac aliis) *uti nunc revelatum est sanctis ejus Apostolis.* Idem ergo hæc phrasin in loco, in quo explicando versamur, notat, tanto certius, quia hi *Filii Hominum* bis ibidem designantur appellatione *Omnis Terræ*, quæ apertissime traditur in Regione Sinear & ipso opere fuisse conjuncta, & cujus totius Labium istic Deus confudisse dicitur.

Sed negat Buxtorfius, in *Dissertationibus Philol. Theolog.* p. 70. probabile, Noachum, Semum, Japhetum, aliosque pios Patres in tam insanum & impium opus consensuros fuisse, vel operam suam illi locaturos, aut certe, si illi *ADFUERINT*, tum illud omnibus modis dissuasisse & impedire conatos fuisse, ut ne sic quidem inter auctores censerentur

ροσ

possint, aut debeant. Acrius idem urget Vir Eruditissimus, Steph. Morinus in novissimis *Exercit. de Linguis cap. 8. p. 47.* *Absque atroci injuria, inquit, Semus aut Eber non possunt nefariorum horum consiliorum participes haberi, præsertim quum ne minima quidem fiat eorum mentio in conjurationis Historia, potuerintque in oppido ab ipsis condito ad radices Ararat post diluviũ aliquandiu permanere, dum liberi longe lateque dispersi vicinas regiones occupare satagebant. Hujus oppidi meminit Elmacinus. Et mox, Eberum cunctis Regionis SUÆ incolis declaravisse, ut a nefaria conjuratorum societate sibi caverent. Dico Ego iterum, Adfuisse haud dubie, licet nulla eorum nominatim fiat mentio, sed neque Chamitarum fit, aut ipsius Nimrodi; comprehenduntur enim omnes generali illa, nec sane minima, totius Terræ, mentione. Certe nullam in separata oppida & Regiones, ac Regionum incolas dispersionem secessionemve jam factam patitur tota Mosaicæ narrationis ratio. Utrum vero consenserint, ac participes fuerint, nec ne, alia est quæstio, quam quia S. Scriptura nullo prorsus modo definit aut decidit, neque nos asseveranter decidere par est. Præsertim quum opus illud, simpliciter & per se seorsim consideratum, fuerit plane ἀδιάφορον, ut*

infra ostendemus, certe non tam *impium* & *nefarium*, ut *absque atroci injuria* Semi, Japheti, Eberi assensus in illud statui minime possit. Quid vero? Si maxime in Turri exstruenda fuit peccatum, ut fuit haud dubie, eo quod Homines non auscultarunt Noacho, an non potuerunt illi quoque nimio quodam solitudinis metu fuisse istius culpæ participes? an nunquam ulla vel minima in re peccaverunt illi? nunquam Abrahamus, Moses, David?

Sed tamen, quoniam haud dubie illud opus contra voluntatem Dei fuit susceptum, & eam cognitam habuisse saltem Noachum, verisimile est, crediderim lubens & Ego, eum his consiliis contraxisse, & quantum in se, obstitisse, sed frustra, quum humanæ rationes, de quibus infra, prævalerent apud ceteros. Neque hoc mirari par est, quum utique, quod omnino contra illam Doctissimorum Hominum rationem notandum, ipsa Semi & Heberi Familia, ipsi majores Abrahami, Vivo etiamdum non tantum Hebero, & Semo, sed ipso etiam Noacho, in longe multoque gravius Idololatriæ crimen inciderint, Deosque alienos coluerint. Diserte id Josuas nomine Dei significat Israëlitis, xxiv. 2. *Majores eo-*

rum ultra Eupbratem habitantes, & ipsum
 Theram, Patrem Abrahami, coluisse Deos
 alienos; monetque ideo eos §. 14. ut co-
 lant Deum, amoveantque Deos, quos colue-
 rint Majores illorum ultra Eupbratem. At-
 que hinc est, quod Laban quoque diver-
 sos fecit Deum Abrahami, ac Deos Nacho-
 ris & Patris, qui erat Thera, Genes.
 xxxi. § 3. Quid? quod in ipsa Semi fami-
 lia alteri alteros bello jam invaserint, spo-
 liaverint, in servitutem abstraxerint, vi-
 vo, si non amplius Noacho, certe Se-
 mo? Factum id enim nemo, opinor, ne-
 gabit, qui ætatem Semi contulerit ad
 ætatem & vitam Abrahami, tot jam ser-
 vos habentis, ut iis instructus & comita-
 tus, Cedorlaomerum Regem Elamitarum
 (qui erant Semitæ) cum Sociis, qui pa-
 riter invaserant quinque alios Regulos, &
 Lothum inter ceteros in servitutem abdu-
 xerant, ceciderit, & in fugam egerit.
 Ecquis ergo mirabitur amplius, Noacho
 non obtemperavisse neque Semi aut He-
 beri familiam in opere, ad inhibendam
 evitandamque Dispersionem in solitudi-
 nes, quam tantopere horrebant, solum
 coepto. Neque iste dissensus Noachi, for-
 te tamen & aliorum, sed paucorum, im-
 pedimento est, quo minus recte dicantur
 opus illud aggressi OMNES universæ
 Ter-

Terræ homines, eundem in locum & Populum etiamdum conjuncti; quod unum adhuc in quæstione versatur.

Sed regerunt, *Posteritatem Semi & Heberi peccati illius*, h. e. turris ædificandæ, *participem non fuisse*, idque constare ex eo, quod *immunis fuerit a pœna opus hoc consecuta*, siquidem *Linguam Hebræam inviolatam in Linguarum confusione retinuerunt*. Sic loquitur Buxtorfius *d. l.* Similiter sentiunt & tradiderunt jam olim Chrysoftomus *Homilia xxx. in Genesin*; nuper Fullerus *Miscellan. Sac. IV. 4.* Schotanus *Bibl. Sec. Æt. pag. 91.* Heideggerus in *Hist. Patriarch. Exerc. XXI. p. 640.* & præter plures alios novissime Steph. Morinus *pag. 44. & 68.* Mira vero mihi sane videtur hæc argumentandi ratio. Nam primo incertissima res est, & adhuc sub judice pendet, an Lingua Hebræa, prout ejus reliquias Sacer Codex nobis servavit, sit plane antiquissima illa, quæ ante dispersionem omnium Hominum communis fuit: idque ita, ut omni ex parte manserit eadem, seu integra, & illibata; quum certum sit, & rerum documentis constet, Hebræam itidem, ut alias, fuisse mutationi per longos temporum tractus, casusque humanos, obnoxiam, & varietates dialectorum per diversa loca exper-

tam,

tam, immo alia atque alia diversis temporibus ad eandem rem significandam adhibuisse vocabula. Jam vero, si vel Hoc certum est, vel Illa saltem illibata integritas demonstrari nequit, tum vana prorsus est omnis ista argumentatio, quum & reliquæ Orientis Linguæ non adeo longe a primitiva recesserint. Deinde falsum utique, Semi, immo & Heberi, *posteritatem* simpliciter & in universum retinuisse aut usurpasse deinceps linguam, quæ Hebræa dicitur, quum ea solius deinde Israëlitis posteris fuerit propria; Israël autem octavo fuerit gradu ab Hebero, undecimo ab Semo, remotus. Egregium, mediis fidiis, argumentum: Lingua Hebræa, quæ creditur, non probatur, nec probabitur unquam, fuisse prorsus illa ipsa Adami & Noachi lingua, fuit deinceps propria unicæ *Semitarum* genti, per abnepotis demum abnepotem ab *Hebero* ortæ, non Idumæis, non Ismaëlitis, non Chaldæis, non Cognatis Abrahami, non tot aliis nepotibus vel familiis *Heberi*, nedum tot populis ab *Semo* genitis, qui omnes alias habuerunt linguas; Ergo *Semus* tamen & *Heberus*, eorumque Liberi, statuendi sunt propterea expertes peccati, & pœnæ, quæ exstructionem Turris dicitur consecuta, & constitisse in Lin-

gua-

guarum diversitate, ex una pristina in varias novas distracta. Si dicent, quod tandem plerique, postquam diu disputarunt, & multas consumserunt paginas, dicere & fateri coguntur, reliquos etiam Semi & Heberi posteros aliquandiu post dispersionem pristinam linguam retinuisse, ita saltem, ut alter alterum, diversarum licet essent familiarum, intelligere possent; sciendum est, eodem modo sese rem habuisse inter posteros Japheti & ipsius Chami, ut ex Scriptura S. constat, & agnoscunt ipsi illi Eruditi, statuentes denique, quod unicum adhuc in his volo, Linguarum varietatem non momento temporis ortam, sed sensim post dispersionem natam, ut secundum naturalem rerum humanarum cursum fieri solet, & necessario debet, fieretque etiam nunc, si complures unius Linguae Homines cum suis familiis in perpetuum ab se invicem secederent in diversas plane insulas. Sed de eo nos uberius in sequentibus, ubi pervenerimus ad exponendam *Labii confusionem*, quae Dispersionem praecessit. Vide interim Clar. Heideggerum pag. 652. 653. & audi ipsum Morinum pag. 96. *Quamobrem convenit existimare, eandem fere fuisse rationem Linguarum Chananæ, Phœnicæ, Chaldaicæ, Arabicæ, & forsitan etiam Ægyptiacæ,*

ptiacæ, in primo mutationis exordio, atque tantam cum Hebræa conservasse similitudinem, ut Ebræi cum gentibus potuerint agere, & utilia habere colloquia. Si ita, quæ ergo ratio est, majores Israëlitarum, Semum, Heberum, eorumque familias, quæ jam tum exstabant, magis statuendi immunes a Poena, quæ ponitur in mutatione pristini Sermonis, & ideo etiam a Peccato: quam Arabum & Cananæorum majores, Chamum scilicet, Canaanem, Cuschum, & Nimrodum; quum ita omnes Linguae, post immissam extraordinariam Labii confusionem, secutamque dispersionem, sensim demum ab una primitiva, eodem modo, sed aliæ plus, aliæ minus, secesserint?

Certe si qua in hoc argumento vis inesset, longe speciosius & validius eo juvaretur Hornius ad Sulpic. Severum pag. 21. ubi, quum tradidisset factam jam antea aliam orbis divisionem, perque eam jam habitatas Assyriam, Babyloniam, Syriam & Cananæam, id ait patere exinde, quia, cum diversa origine essent, ex Semo & Chamo, omnes tamen primitivam Linguam Hebræam retinuerunt. Non ergo inter Turris conditores fuisse earum Gentium Majores, sed illarum Gentium fuisse, quarum Linguae in totum ab Ebræa aliæ sunt. Refutat quidem hanc.

hanc illius sententiam Doctiff. Schotanus, pag. 42. sed nihil plane adfert, ex quo liqueat dispar ratio unius ejusdemque argumenti, quare scilicet ex eo concludendum Semi & Heberi familias fuisse condendæ turris expertes, non item Chami & Canaanis familias. Nam nihili est, quod unum ait, *Etsi Chus, Canaan &c. adfuerint, & occupati fuerint in eadem vanitate, POTUIT Deus in illis Veterem loquendi ritum conservare, quia in vicinis locis remansuri essent.* Atqui non quæritur, quid Deus potuerit vel non potuerit fecisse, sed quid ex eo, quod animadvertitur in mutanda vel non mutanda gentibus Lingua revera fecisse, colligendum sit de Majoribus earum gentium, utrum inter conditores Turris propterea tantum sint referendi, nec ne. Nam iniquum profecto, Te eodem argumento uti ad eximendos ei numero, quos velis, eandem vero conclusionem negare aliis, nisi habeas, quam in medium afferre possis, rationem liquidam & certam, cur aliis neges, quod tibi largiris. Neque vero pluribus hanc rem exsequitur Cl. Heideggerus, ut illud argumentum, a se quoque pro Hebero & Semo adhibitum, extorqueat Hornio, nisi quod addit pag. 639. *Non retinuerunt (Canaanæi &c.) primitivam*

*vam linguam puram & limpidam. Varietas autem Dialecti, & evidens discrepantia à Matre, supplicii loco esse potuit. Sed hæc varietas & discrepantia etiam in ipsa Israë-litarum lingua deprehenditur, quæ item non mansit prorsus eadem. Rectius longe docet ibidem, Canaanem & Nimrodum fuisse in extruenda turri haud dubie vel præcipuos. Sed ex eo constare ergo debebat, nihil ex illo linguarum posteri temporis argumento elici posse, ad constituendos quosdam magis, aut minus, quam alios, Turris Babylonicæ conditores, quum Cananæi quoque pristinam retinuerint Linguam, & Turrim condiderint tamen eorum Majores vel præcipue, eosque potissimum Auctores operis secuta sit *Omnia Terra, omnes Filii Hominum*, licet forsan disenserint Noachus, Semus, & Heberus, qui tamen vel sic *adsuerunt*, h. e. una cum reliquis hominibus, sicuti una eademque tunc utebantur lingua, ita pariter in eodem loco, vel Terra Sinear, vixerunt & habitaverunt.*

Præterea si *Linguae Pristinæ Mutatio* in pœnæ tam gravis & horrendæ censum est referenda, tunc certe *Dispersio*, quam tanto opere volebant evitatam, longe graviori pro pœna omnino erit habenda, quippe quum eam illa *Linguae mutatio*

na-

naturaliter (ut incerta est semper, & constans in inconstantia sua, rerum humanarum indoles) & necessario sequi debuerit ; & præterea nullum separatis jam gentibus, modo singulæ secum invicem facile confabulari poterant, ut potuerunt, notabile attulerit incommodum vel malum ; neque ullum præ aliis Populis præcipuum Hebræi sua ex Lingua perceperint usum fructumve. Jam vero, quum constet pene inter omnes, Nimrodum in ea Terra, ex qua Deus homines dispersit, vel *mansisse*, ut ait * Josephus, vel certe paulo post sedes denuo fixisse, & regnasse, siquidem *caput ejus Regni* dicitur Genes. X. *fuisse Babel*, quis non videt, quanto igitur potiori jure statuendus ille esset non modo immunis, ut revera fuit, a præcipua facti pœna, quæ est ista *Dispersio*, sed & ab ipso facti seu peccati consortio ; quandoquidem, si Semus & Heberus propterea, quod una ex tot gentibus a se ortis pristinam creditur retinuisse linguam, expertes peccati existimantur, multo magis Nimrodus expertus censeri debet, ut qui ipse, quum reliqui, etiam Semus & Heberus, terram Sinear per causam istius Dispersions reliquerint, eam vel retinuit vel paulo post repetiit, certe deinceps pos-

M 3

se

* Vid. supra Pag. 43.

sedit? Hunc tamen Nimrodum Buxtorfius aliique ἐργαδιώκτην & signiferum illius ædificationis statuant; neque id sine ratione. Sed tamen quomodo hæc eorum sententia cum argumento, quod a Linguæ primitivæ Mutatione, tanquam poena facti, petunt, congruat, viderint ipsi. Certe Vir Summus, Sam. Bochartus, sensit sic satis hujus retorsionis vim, & idcirco in suo *Phalego d. l.* solus, ut opinor, existimat, *Nimrodum non fuisse ex illorum numero, qui Turrim exstruxerint, sive tum Puer fuerit, seu nondum natus.*

At vero mera est hæc quoque conjectura, quæ everti facillime potest alia item conjectura, sed longe probabiliore, & ab ipso Viro Summo allata, qua statuitur *Nimrodus* ita a *rebellione* dictus. Recte omnino. Sed a qua quæso *rebellione*? Nisi ab ea, qua quum etiamdum conjuncti essent omnes totius Terræ homines, Nimrodus contra Noachi consilium, sententiam, factamque haud dubie ab eo voluntatis divinæ denunciationem, reliquos tamen, addictos sibi, homines incitavit ad obviam eundem dispersioni, & exstruendam ea gratia Turrim. Certè nihil aliud ex eo tempore in S. Scriptura memoratur, quod contra voluntatem Dei, per Noachum, ut credi par est, hominibus signi-

significatam, sit factum, atque adeo Nomi-
 ni a *rebellione* formato occasionem præ-
 bere potuerit. Neque vero hoc Nomen,
 quod proprie notat *rebellemus*, vel *rebella-*
bimus, ejus est generis, ut, filio recens
 nato videatur impositum à Parentibus. So-
 lent enim hi, quando Nomina liberis in-
 dunt, faustioris sensus & melioris ominis
 quærere appellationes. Crediderim ergo,
 Hominem hunc, utpote venatorem fero-
 cem, & sodalium comitatu succinctum,
 semper in ore habuisse, & ingeminasse,
 ad reliquos in rebellionem excitandos, il-
 lud, נמרוד נמרוד h. e. *rebellemus*, *rebelle-*
mus; atque inde postea ab aliis, etiam ab
 ipso Mose, hoc vocabulo, tanquam pro-
 prio Nomine, designatum. Sæpius enim
 illud accidit olim, & accidere etiam nunc
 solet, ut Homines a vocabulo quodam,
 quod frequenter & notabiliter usurpant,
 cognomen primo accipiant, idque tandem
 in Nomen eorum Proprium transeat. Sic
 apud Tacitum *Ann. I. 23.* Centurioni
 cognomen *Cedo alteram* indidisse leguntur
 Milites, *quia fracta vite in tergo militis al-*
teram, ac rursus aliam, poscere solebat. Si-
 militer apud Senecam *Suasor. II.* Sene-
 cioni, *qui cupiebat Grandia dicere, adeo ut*
novissime hujus rei morbo & teneretur & ri-
deretur, ex eo impositum est cognomen, &

vocari cœpit **GRANDIO**. Neque alia ratione Antigonus, qui Macedoniæ ante Philippum Persei patrem præfuit, dicebatur, ut refert Plutarchus ^a, Δάσων, *Daturus*. Scilicet, quia illud, δάσω, δάσω, *Dabo, Dabo*, magis ore promptum habebat, quam rebus ipsis præstabat. Denique in ipsa S. Scriptura Judic. vi. 32. Gideoni nomen datum dicitur *Jerubbaalis*, quia pater ejus continuo dicebat, הבעל רב בו *contendat contra eum Gideonem ipse Baal, quia destruxit altare ejus*. Liqueet porro illud quoque ex ultimo hoc exemplo, Scriptores sæpe Cognomen, alicui ex casu quodam impositum, pro pristino & Proprio ejus Nomine usurpare, siquidem Gideon aliquoties deinceps simpliciter *Jerubbaal* vocatur. Idque adeo frequens est, ut multorum etiam clarissimorum Hominum genuinum seu pristinum nomen vix ex Historiis hodie sit cognitum, immo multorum haud dubie plane sit oblitteratum. Nam quotusquisque est, qui Protesilaum alio nomine novit, quod fuit *Jolaus* ^b, aut Electram Agamemnonis Filiam,

cu-

^a In Vita Coriolani pag. 218. & Paulli Aemilii pag. 258. Edit. Francof.

^b Ita Hyginus *Fab. CIII*. De Chlori est in Pausaniae *Corinthiacis Cap. XXI*. de Olympiade in Justino *Lib. IX. cap. 7*. de Priamo in Apollodoro *Lib. II, cap. 6*. & Hygino *Fab. XLIX*.

cujus pristinum nomen fuit *Laodice* (Vide quæ notavi ad *Ælian. Var. Hist. IV. 26. 4.*) aut Chlorin Niobes Filiam, quæ olim fuerat *Melibœa*, Olympiadem Alexandri M. Matrem, quæ antea *Myrtale*, Priamum Regem Trojanorum, qui puer dicebatur *Podarces*. Neque aliter, opinor, se res habuit cum *Abele* Adami Filio, *Nabale* Abigailis marito, *Caco* pastore ab Hercule occiso: quippe quæ nomina haud dubie successerunt prioribus plane jam oblitteratis, æque ac apud Scriptores Sacros prævalere *Josue*, *Estheræ*, *Petri & Pauli* nomina, præ eorum genuinis *Hosæ*, *Hadassæ*, *Simonis*, & *Sauli*. Sed ut redeamus ad *Nimrodum*, siquidem is hoc nomen a *rebellione* accepit, nec ul-

M 5

lum

a Paulo post haud dubie dicens significat rem certam esse. Non scio an etiam alii de *Abelis* & *Nabalis* nominibus in eadem sententia sint, nec, si qui sunt, quibus argumentis eam confirmant: mihi ex Scriptura S. Genes. IV. 2. & I. Samuel. XXV. 25. res non satis videtur liquere. *Cacum* a *κακός* dictum ab Arcadibus Graecis, qui cum Euandro in Italiam venerant, tradunt Servius ad Virgilium VIII. *Aeneid. vers. 190.* & Fulgentius II. *Mytholog. 6.* propter *malitiam* scilicet, i. e. furta & rapinas. Unde consequens est alio nomine dictum fuisse, antequam *κακός* illam prodiderat. Sed hoc quoque dubitationem recipit: nam prima syllaba hujus nominis, quæ in *κακός* corripitur, apud Poë-

lum vel minimum rebellionis, aut rei, contra voluntatem Dei a Noacho haud dubie prædictam factæ, vestigium in illo tempore occurrit, præterquam in illa Urbis & Turris Babylonicæ exstructione, quis dubitare tum possit, ejus operis participem, immo Principem & Ducem, fuisse Rebellem Nimrodum, tanto magis, quia etiam postea immorigero & pervicaci animo Babelem repetiisse, & *Regni sui Caput* habuisse videtur?

Neque vero in expositam supra sententiam delapsus fuisset Bochartus, nisi & ipse nimium tribuisset argumento illi ab operis poena, Linguæ scilicet pristinæ Mutatione, & Hominum Dispersione, petito, in quo refutando versamur. Nam
ait,

Poëtas Latinos semper longa est; & Caci soror, de qua nihil eorum, quæ de illo, proditum est, quæque Herculi indicium furti fratris fecit, *Caca* vocata, ac deinde divinis honoribus culta est. Vid. Servium *l. d.* & Lactantium *Lib. I. cap. 20.* Nec Grammaticis in his rebus multum tribuendum est, quorum etymologiae saepe vanæ & incertæ, immo plane falsæ sunt. Non improbabilis est conjectura famoso huic latroni jam inde a prima aetate nomen fuisse *Caco*, & Graecos ad suum *κακός* respicientes dixisse, vere *Cacum* esse: quemadmodum apud Spartianum in *Severo Cap. XIV.* quidam dicebant, *Severum esse vere Imperatorem nominis sui.*

ait, *aliqui*, si scilicet ex illorum numero fuisset Nimrodus, *cladem communem non evasisset*, atque illi cum ceteris fuisset alio *migrandum*. Putat igitur, post illam *cladem*, terram *Sinear* jacuisse aliquot annis *desolatam*, donec Nimrodus, jam scilicet *natus*, immo *adultus*, & ex *pueris* egressus, eo se *conferre* est ausus cum *Chusæorum* manu, ut *opus* Majorum suorum *dudum interruptum* continuaret, & *perduceret ad umbilicum*. Sed patebit ex sequentibus, illam hominum *dispersionem* non in *tristes* utique *singulorum* solitudines factam, sed in *familias* & *societates* plurium, neququam habendam *ingentis* pœnæ loco, sed *simpliciter* pro effectu voluntatis divinæ, immo, ut ipse *Bochartus* loquitur *lib. 1. cap. 16. generi Humano fuisse utilem*, seu, ut *Aben Ezra* ad h. l. *fuisse bonam*. Quapropter quæcunque ex ea elicit & *putat* *Vir Eximius* de *terre Sinear desolatione*, & post aliquot annos *Nimrodi*, tunc jam *nati*, nec amplius *pueri*, in eam *reditu*, quum plane etiam *Nimrodi* ætati repugnent (quippe qui *Chami* fuit tantum *Nepos*, quum *Heber* *Pronepos* *Semi*, tempore istius *dispersionis*, jam *vixerit*, & jam fuerit *pater Phalegi*) *falsa* sunt haud *dubie*, certe *nullo* plane *subnixa* *fundamento*. Adde, quod, si maxime *Terra Sinear*

pror-

prorsus *jacuisset desolata*, æque tunc sane Pii ac Impii ex ea fuissent dispersi, & vel sic id, quod pro Pœna habet Vir Summus, utrorumque fuisset commune: quum tamen paulo ante (*Pbal. I. 10.*) *Fideles a Pœna immunes, & aliis dispersis disjectisque in varias terrarum oras, a pristinis sedibus haudquaquam recessisse* statuerit, sed & hoc male. Dicet forsan, mansisse illos tamen in proximis regionibus, sicut Abrahami majores habitasse leguntur in Chaldæorum Terra. At eam ipse ad initia usque Tigridis & Mesopotamiæ, ubi Ur Chaldæorum locatur juxta Nisibin, removet; dein secesserunt utique alii Semitæ longius, velut in Assyriam, ubi ædificata Ninive, & Persidem Elamitarum. Nec credibile est, Chami Nepotes statim in extrema terrarum secessisse. Quin hæserunt & ipsi vel maxime in vicinis Sineari locis versus Occidentem & Meridiem, ut saltem ex Chusæis liquet. Sic videmus in quas difficultates & conjecturarum ambages implicuerit vel impegerit Virum Maximum inane illud argumentum a Dispersione, tanquam Pœna exstructæ Turris, desumptum.

Sed nequaquam minori incommodo aut absurdo laborat ceterorum sententia, qui Linguae pristinae Mutationem itidem pro
Pœna

Pœna operis habent, & ideo ejus operis Semum ac Heberum expertes statuunt, quia videlicet una ex omnibus illorum familiis retinuerit pristinum sermonem; quum interim Nimrodum illi operis istius ἡγούμενον & Ducem dicant, licet iste solus cum suis non fuerit e Terra Sinear in alias oras ejectus, ut fuerunt omnes Semi & Heberi familiæ, etiam illa, quæ sola Linguam retinuisse creditur. Et quamvis nonnulli certe illorum Interpretum haud ignorent, Bochartum propter id unum exclusisse ex societate operis Nimrodum, quia expertus fuerit communis Pœnæ, cujus præcipua pars locari deberet in illa Dispersione; tamen difficultatem hanc justissimam sane, si suam ipsorum argumentationem a pœnæ immunitate pro Hebero ductam spectent, prorsus vel dissimulant, vel certe non removent. Omnes enim affirmant confidenter, *Dispersionem populorum Pœnæ rationem hic habuisse, certum esse & manifestum*, Buxtorf. pag. 74. *& socios in opere fuisse socios in pœna*, Schot. pag. 49. *tutos itaque fuisse, qui non fuerint insani operis socii*, pag. 86. *& tantum punitos, qui culpæ affines, turris struendæ socii fuerint*, pag. 91. *Communis culpæ socios, par fuisse, communi pœna exæquari*, Heideggerus pag. 640. Ex altera tamen parte iidem
Nim-

Nimrodum tradunt fuisse ἐργαδιώκην & *antefignanum*, Buxtorf. pag. 70. immo omnino *credi debere*, Nimrod *ducem caepti* & ἀρχηγέτην fuisse, qui tamen ea loca, discedentibus aliis, retinuerit sibi suisque, Schotanus pag. 49. Consilio huic exsequendo ducatum haud dubie prae buisse Nimrodum, Heidegg. pag. 643. qui id confirmat insuper auctoritate Josephi, Augustini, & Constant. Manassis. Sed de Bocharto nullum heic verbum faciunt, licet Clariss. Heideggerus quidem alibi, pag. 693. ejus sententiam refutet, existimantis Nimrodum, utpote Cuschæum seu Arabem, concivium suorum ope postea demum ad imperium eventum: putetque in alia omnia discedens, eum jam ante gentium dispersionem Urbes in Terra Sinear condidisse & principatum erxisse.

Quin immo Doctiss. Morinus *Exercit. cap. 8. pag. 48.* disertè agnoscit, Bochartum dubitasse, an Nimrod ipse aedificatoribus Turris Babylonicæ esset annumerandus, immo an tunc etiam natus fuerit, & quidem hac ratione, quod imperium in Babylonem ille obtinuit, quo declaretur expers dispersionis in pœnam rebellibus inflictæ. Operæ pretium est, ut cognoscamus ejus nodi solutionem, a Viro Doctiss. propositam. *Duplex pœna, ait, rebelles debuit affligere, nempe*

pe ex patriis sedibus expulsio, & primævæ linguæ amissio: non Omnes autem è Babylonis vicinia ejecti, sed plures, etiam è Chamitis, ibi remanserunt, & nativæ duntaxat linguæ jacturam fecerunt. An ergo ulla fuit gens ex posteris Semi & Heberi, quæ neutrum *duplicis* istius *pœnæ* subiit, seu, quod idem est, an ulli ab Hisce orti manserunt simul in terra *Sinear*, & retinuerunt *primævam linguam*? Si nulli; qua in re igitur differunt a Chamitis respectu *pœnæ duplicis*, & conclusionis inde faciendæ de Majoribus utrorumque, utrum participes, an expertes fuerint operis, quod *duplici pœna* punitum traditur? Immo quæ ratio est, Nimrodum facere *criminis* non modo *conscium*, sed & *Auctorem*, qui ipse non fuit, certe non in perpetuum aut longum tempus, *ex patriis sedibus expulsus*, & cujus posteritas *ex nativa Lingua*, quæ creditur esse Hebræa, vix quicquam amplius *amissit*, & quidem longissimo tempore usque ad captivitatem *Babylonicam*, quam quantum *Æolica* ex. gr. dialectus à communi *Lingua Græciæ* abit: Heberum contra affirmare operis seu *criminis expertem*, quia una gens ex tanta ejus posteritate, trecentis vel quadringentis demum annis post alibi exoriens ex solo *Isræele*, Abnepotis sui *Nachoris* Abnepote, quæque in-
super

super post sæcula, minimum plus duo, Servitutis in Ægypto & Erroris per deserta, sedem certam & sibi propriam tum demum fixit in regione a terra Sinear longe remota, quia illa, inquam, retinuerit, non utique *patrias Sinear sedes*, sed tantum *linguam nativam*? Verum pergit, *utraque pœna aliquandiu potuit differri, & demum post aliquot annos etiam posteris infligi, & sic cum Nimrodo actum putamus.* Quid? an usquam legitur posteritas Nimrodi, non dico exteris Regibus subjecta, quod vere accidit, nec ad rem quæsitam pertinet, sed e terra Sinear, seu *ex patriis sedibus, expulsa*, vel penitus deportata? Annon ille ipse, etiam tempore Danielis, etiam Alexandri M. cultus fuit *Beli* nomine a suis Babylois, tanquam eorum progenitor & conditor, seu indigena Deus? Immo annon e contrario illa Israëlitis progenies non modo deportata fuit ex patriis promissæ sibi & datæ Terræ sedibus, sed & pristinam suam Hebræam linguam paulo post ex vernaculo usu amisit, atque adeo, si Posteris quoque hic sunt spectandi, in iis *duplicem* illam *pœnam* pariter subiit?

Quid plura? Luce ipsa, ni fallor, clarius liquet undiquaque implicitos teneri, qui præter Scripturam ex habitatione conjuncta

juncta Omnium in Terra Sinear, & Urbis, Turrisque exstructæ Historia, integras familias excludunt. Nullum debet esse dubium, quin omnes Noachidæ, ut ostendi, cum ipso Noacho pariter in Terra Sinear habitaverint, & consilium per se ἀδιάφορον istic inierint, ne dispergerentur, aliud tamen, sed frustra, suadente ac monente Noacho; cui qui, & quot, auscultaverint, definire quis possit, quum Moses ipse non definiat? Paucos tamen illos fuisse necesse est, quia Moses consilium illud & ejus executionem simpliciter sine ulla distinctione *Filiis Hominum & Omni Terræ* tribuit. Ne vero quis putet, me solum ita in contrarium discedere a Magnis illis Nominibus, & recepta vulgo sententia, sciri velim, non modo Josephum^a, & Sibylam ab eo laudatam, hanc Historiam adscribere Omnibus sine exceptione hominibus, sed & disertissime idem affirmare Tostatum, Pererium, Salianum, Bonfrierum. Adde his Cl. Coccejum ad Genes. xi. 2. denique Clericum ad xi. 5. & haud dubie plures alios.

^a I. *Antiquitat.* 5.

CAP. IX.

Historia Turris exstruendæ allegorice exponitur a Philone: nec longe abscedit vonder Hartius. Illa vero literaliter & Historice est interpretanda, idque liquet ex Stylo, & ex Scriptoris consilio, denique ex Historica facti Veritate. Homerum allegorice quoque exposuerunt nonnulli. Historia vera, Grammaticè intellecta, potest dein tamen allegorice quoque accipi. Qua in re nobis præiuit Paulus, qui non egit mala fide, ut quidam videntur velle. Confusio Labii & Labium unum de Lingua seu Ser-mone est accipiendum. Similiter Verba una.

POST QUAM declaravimus sic satis, de quibus agat Moses Genes. xi. atque ostendimus, omne genus Hominum, Omnes, non Quosdam, Noachidas habitasse conjunctim in Terra Sinear, sequitur nunc, ut ipsam eorum Historiam istic rela-

relatam, seu quid de iis Moses tradat, quid Homines illi conati sint, quidve spectaverint, explanemus. Quod tamen antequam aggrediamur, præmittenda erit necessario brevis disquisitio, de primo & vero ipsius narrationis Mosaicæ sensu, seu an singula ejus verba & locutiones, Historica, propria, & usitata significatione sint interpretandæ, an vero primitus & directè in Allegoricam & Typicam sint expositionem convertendæ. Etenim quia non satis liquebat, quid tanto conatu, tanta *Turris* mole exstruenda, egerint *Omnes illi Homines*, aut spectaverint, quidve in eo peccaverint; Tum quomodo *Nomine sibi faciendo* apud posteros cavere potuerint, ne in præsentia ipsi *dispengerentur*; Denique quæ ista fuerit *Confusio Labii* ante dispersionem, illis immissa; ideo nonnulli totam hanc Historiam Allegorice, alii partim Figurato, partim Genuino sensu, sunt interpretati.

In illis est Philo Judæus, qui peculiari libello hanc laciniam *Capitis* xi. exponens *labium unum totius terræ*, interpretatur *κακῶν ἀμυθήτων καὶ μεγάλων συμφωνίαν*; h. e. *consensum infandorum & magnorum malorum, in quæ conjuraverit omnis terra*; Hos porro *conjuratos ex Oriente viturum venisse*, & *quasi quærentes invenisse in suo*

pectore campum Malitiæ, qui diceretur Si-
near, b. e. Excussio. In eo autem exstruxisse
Malitiæ, tanquam Tyranno, Turrim, quasi
Arcem, communionem quadam iniquorum ope-
rum: sed & Urbem Vitiorum munivisse,
firmisque mœnibus circumdedit, ne pateret
hostilibus incursionibus Virtutum; & ita
quæsiuisse Nomen magnum potius quam bo-
num apud posteros, antequam dispergeren-
tur, vel dissiparentur, ac è medio tollerentur.
Deum porro confundentem labia, reddi-
disse singulas partes Malitiæ mutas surdas-
que, adeo ut neque suas cogitationes profe-
rendo, neque aliis consentiendo, nocere am-
plius possent. Ita vero profligasse Vitiorum
Urbem, & Arcem Malitiæ. Habes hic
summam & compendio expressam Phi-
lonis τροπικὴν ἀπόδοσιν, figuratam expositio-
nem, ut ipse vocat, quam secutum se pro-
fitetur, quia alii calumniabantur Mosai-
cam Legem tanquam Fabulas continentem,
similes plane traditioni Græcorum de Gigan-
tibus, qui montibus congestis cœlum invadere
sint conati; & quia Unius Lingue in plures
divisio minime idoneum videbatur remedium
Malitiæ Hominum coercendæ, quum nibilo
sane minus post exortam Linguarum varietatem
peccent vulgo Homines, immo Terræ
& Maria infandis Malis reperiantur plena;
neque Lingue, sed conspirantes Animi ad
peccati-

peccandum Affectus, sint causa communis Malitiae; denique & vel maxime, quia *Confusio Labii neutiquam possit denotare γένεσιν διαλέκτων, ortum Linguarum*, quem ceteroquin ex hac Historia & phrasi eliciant Interpretes, quum unius Linguae in plures distractio non sit appellanda σύγχυσις *confusio*, sed potius τομή, ἢ διανέμησις, ἢ διακρίσις, *dissectio, divisio, aut distinctio*. Nec dubito, hanc illi unicam fuisse causam, quare Libellum hunc istoc potissimum Συγχύσεως vocabulo inscripsit, ut ex quo praecipuam allegoricæ illius interpretationis rationem petiit. Sed nos de ea *Confusione*, ut & Peccato, quod exstruenda Turri declaratum putat, in sequentibus magis ex professo agemus. Fabulae vero Græcorum complures ex Historia Mosaica derivatae, sua illa similitudine, quippe quæ in tali derivatione est necessaria, nihil habent aut præbent argumenti ad eam propterea in allegoricum sensum flectendam, vel pro fabula quoque habendam.

Sequitur Philonem aliquam ex parte laudatus supra Cl. vonder Hartius, qui itidem *Labium unum omnis Terræ* interpretatur de *conspiratione*, non tamen Omnium Hominum, sed Solorum *Chamitarum in fœda & atrocia bella contra Semitas*, qui-

bus ut terrorem incuterent, ideo illos Urbem munitissimam & celsis per mœnia turribus instructam excitavisse, ne in Semitarum ditio- nem, ut prædixerat ipsis Noachus, unquam redigerentur; sed Deum illud nefandæ con- spirationis & fœderis vinculum solvisse dissen- su inter illos excitato. Ita coactos cœpto mu- nimento Semitis opposito desistere, & eo reli- cto, in quam quisque raperetur regionem di- lapsos. Urbi autem fatale impositum nomen Babelis, h. e. seditionis. Sententiam ejus ex- hibui, partim meis, partim, quantum patiebatur compendii ratio, ipsius Verbis. Ea vero quam longe recedat a consilio Mosis, & Historico totius narrationis sensu, nemo non facile videt, & nos su- pra jam ostendimus.

Sed neque desunt alii, Viri sane Eru- diti, qui quoniam nullum plane vident commodi sensus nexum inter *faciendum Nomen*, & effugiendam hoc ipso viven- tium tunc Hominum & Corporum *Disper- sionem*, decurrunt in eo, & quibusdam aliis, recta ad Figuratam interpretatio- nem, licet reliqua Historice tamen expo- nant.

Ego vero ita existimem, Laciniam hanc continere simpliciter vel Parabolam, vel rem vere gestam, atque adeo singula ejus verba, non, alia hoc, alia illo, sed
omnia,

omnia, vel figurato statim & typico, vel proprio & simplice sensu accipienda; at constituta jam ex illis verbis per rectam interpretationem Historia, posse eam deinceps totam, vel ejus saltem præcipuum argumentum aut Caput, Allegorice quoque exponi, & intelligi. Veram autem per omnes ejus partes narrari istic Historiam censeo, & idcirco in omnibus inesse Historicum & simplicem sensum. Idque constare arbitror primo ex simplicitate & æquabilitate Styli plane Historici. Nihil enim hic intricatum, nihil salebrosum, nihil allegoricum aut mysticum compareret. Nihil consulto in aliquem recessum videtur reconditum, ut fieri solet in mere typicis & propheticis. Conferamus hanc partem, ut & reliquam Geneseos Historiam, cum ultima Jacobi allocutione ad Filios Genes. XLIX. quæ jam tota est Tropica & Figurata rerum post futurarum prædictio: Omnia istic concisa, metaphorica, & figurarum ac comparisonum involucris obtecta, omnia denique ita proposita, ut cuilibet satis superque appareat, latere aliquid amplius istic in ipsarum locutionum sensu & recessu, quam quod frons prima verborum præferat, aut statim declaret. Tale quid, quum haud facile alibi in illo Geneseos libro, plane

plane Historico, certe neutiquam in hacce occurrat lacinia, cumque ea ipsa infu- per non rei futuræ prædictionem, sed ge- stæ narrationem palam contineat, sensus- que habeat plenos, & planos, non ita con- cisos aut ex professo tropicos, quis est, qui non videat, diverso itaque modo, h. e. non illo figurato, sed potius proprio sen- su, verba ipsa & locutiones hic esse acci- piendas, nec Historiam, propter unam aut alteram forte difficultatem, allegori- cis interpretationibus involvendam aut pervertendam? Deinde verò ex mente etiam & consilio Scriptoris, qui nobis in Genesi non utique Parabolas, sed veras narrat Historias, liquet clarissime, non er- go aliter quam genuino & proprio sensu hujus quoque Historiæ verba esse expo- nenda.

Sed tamen, ne quis hanc forsan exci- piat Historiam, aut præ aliis in Parabola- lam flectat convertatve, considerari hic velim manifestum cum superioribus nexum, consilium Mosis apertissime decla- rantem. Nam quum in proximo Capite nihil aliud, nisi posteritatem Noachi ex tribus ejus Filiis, commemorasset, & sin- gulorum Filiorum posteris subjecisset hoc veluti epiphonema, *Ab his (Japhetitis) divisi sunt insulani, seu insulæ gentium in suis*

suis terris, quique in suam Linguam, in suas familias, in Gentibus suis, §. 5. Hi sunt Chæmitæ secundum familias & Linguas suas, in Terris suis & Gentibus suis §. 20. & iisdem plane verbis de Semitis §. 31. immo ad extremum istam enumerationem Noachidarum & Caput ipsum finivisset his verbis: Hæ sunt Familiae Filiorum Noachi ex Serie generationum suarum in Gentibus suis, & ex illis separatæ exstiterunt Gentes in Terra post Diluvium. Quum ergo toto hoc proximo Capite per occasionem exponendæ nominatim posteritatis Noachicæ, eam identidem in varias Familias, Gentes & Linguas per diversa terrarum divisam & distinctam significasset, vel tantum obiter dixisset, subjicit ideo confestim, qua occasione & causa acciderit ipsa illa Hominum in unam antea eandemque Terram, Sedem, Familiam, Populum, Linguam, conjunctorum separatio seu dispersio, & quæ illam dispersionem necessario sequi debëbat, Linguarum diversitas. Manifestum igitur & evidens plane, simpliciter & Historice intelligendum, quicquid in ea narratione de Lingua vel Labio, deque dispersione hominum, eorumque consilio & facto ad evitandam, quoad ejus fieri posset, illam dispersionem inito & cæpto refertur.

Denique non esse hanc Parabolam aut Prophetiam primo & præcipuo sensu, sed veram plane Historiam, patet etiam ex Circumstantiis Facti, quippe quas Historice accipiendas aliunde etiam, seu ex conservata utcunque hujus Historiæ etiam inter Gentiles traditione probari, ac rebus ipsis demonstrari potest. Nam sicuti heic homines dicuntur unâ usi Lingua ante dispersionem, & in terra Babylonica extruere cœpisse Urbem & Turrim altissimam, & quidem ex lateribus coctis, bitumine nexis; sic plane non modo antiquissimus Sibyllinorum Auctor a Josepho laudatus, tum Eupolemus, alique tradunt, Homines primos, *τέως ὄντας ὁμογλώσσους*, qui antea ad hoc usque tempus una utebantur Lingua, extruxisse istic *ὑψηλότατον πύργον*, verum intervenientibus Diis & opus hoc impediens *dispersos* inde fuisse *per omnem terram*, *διασπαρήνας καθ' ὅλην τὴν γῆν*, & ita *κόλυθρον φωνῆν ἐπέκαθαι*, *variim accepisse sermonem*^a: sed & Herodotus, Diodorus, Arrianus, & complures Alii, etiam diu post existisse ajunt Babylonica in Urbe altissimam plane Turrim,

^a Haec partim ex Auctore Sibyllinorum apud Josephum I. *Antiquit.* 5. sunt, partim ex Abydeno & Eupolemo apud Eusebium *Chron. Gr.* pag. 13. & IX. *Praeparat. Euang.* 14. & 17.

rim, cujus hoc tempore fundamenta videntur jacta, eamque ut & muros Urbis ædificatos ἐκ πλίνθων ὀπίης ἐν ἀσφάλτῳ ἡρμοσμένης^a, plane ut Josephus ἐκ πλίνθων ὀπίης ἀσφάλτῳ συνδεδεμένης, ex lateribus coctis, bitumine junctis; Vide ipsa Veterum loca apud Bochart. *Phalegi* I. *cap.* 11. & 13. Adde Fabulam Gigantum, qui congestis montibus cœlum invadere & conscendere voluerint, omnium Eruditorum consensu ex hac quoque Historia ortam.

Quapropter, quam hæc omnia ita se habeant; & cum Stylus ipse, tum Consilium Scriptoris, ipsiusque narrationis Nexus cum superioribus, denique certa ex Eventu Facti Historici veritas, veram hanc esse Historiam, non Parabolam, clarissime probent; Ego quidem omnem ex ejus prima verborum interpretatione parabolicum figuratumque sensum prorsus excludendum, eamque omni ex parte literaliter, ut dicitur, ac proprie, primitus accipiendam, nullus dubitem. Ceteroquin enim quid tandem manebit integrum & intemeratum in Historiis non tantam

Mo-

^a Arrianus VII. de *Expedit. Alex.* c. 17. Diodorus Sicul. *Lib.* II. *pag.* 69. τῆς ὅλης ἀποδομίας ἐξ ἀσφάλτου καὶ πλίνθων περιλοτεχνημένης πολυτελεῖς. De Turri e medio templo Beli educta Herodotus *Lib.* I. *cap.* 181.

Mosaicis, sed & Euangelicis, quin excogitatis facile qualibuscunque allegoriis & figuris in parabolam flectatur, an corrumpatur? Nam quid est, quo minus Euangelica Historia de ortu, vita, & necesse Christi eadem facilitate in figuram redigatur, ut jam a quibusdam tentatum factumque scribit Celeberr. Heidanus *de Orig. Erroris?* aut Mosaica de Mundi rerumque humanarum origine, quod & olim complures, & novissime iterum magno conatu tentavit T. Burnetius in *Archæologia* sua, quasi Moses, ἢ φρονῶν ταῦτ' ἐλεγεν, ἀλλ' αἰνιτίζομενος καὶ μεταφάσεων, ea dixisset, non ita ipse sentiens, sed alia plane per enigmata & metaphoras significans, quomodo Homerum in iis, quæ ille de Diis passim cecinit vel finxit, excusari a quibusdam ait Dio Chrysostr. ἐν τῷ Τρωϊκῷ? Neque vero de Homeri quidem θεολογημένοις id mirari par est; aut a verisimilitudine mysticam illam fabularum interpretationem prorsus abhorrere existimandum, si quidem diserte Clemens Alexandr. lib. 5. Στρωμ. p. 556. Ed. Paris. affirmat, Omnes τοὺς θεολογήσαντας, æque Græcos ac Barbaros, initia rerum occultavisse, veritatem autem enigmatibus & symbolis, tum allegoriis, & μεταφοῖς, ac similibus quibusdam tropis

pis tradidisse; atque ejus generis fuisse Græcorum oracula, & inde Apollinem Pythium dictum fuisse Λοξίαν, h. e. Obliquum. Dein pag. seq. Ab his autem Prophetis Theologiam edoctos Poëtas, Orphea scilicet, Linum, Musæum, Homerum, & Hesiodum, aliosque ejus generis Sapientes, δι' ὑπονοίας πολλὰ φιλοσοφῆσαι, mystica vel ænigmatica ratione multa philosophatos. Velum autem ipsis esse apud vulgus Poëticam animorum oblectationem, somnia nempe & symbola, quæ omnia hominibus sint obscuriora; nempe ut in horum ænigmatum intellectum penetrans industria ad inveniendam veritatem studiose quasi irruat. Et sane talem Homeri sive defensionem sive expositionem habemus ex professo factam olim a Proclo Lycio^a, qui passim Græcorum totam de Diis disciplinam mysticam esse ait, a cujus cognitione profanum vulgus sit arcendum, atque idcirco non modo cærimonias & ritus sacros, quos ipse ridiculos sæpe vocat, sed & fabulas Poëticas & maxime Homericas, verbis quidem, & externa specie, respicere ac memo-

^a In Commentario ad *Librum II. Platonis de Republ. pag. 368. & seqq. Edit. Valderi.* Nec Proclus tantum, verum etiam alii putabant, fabulas Poëtarum de Diis *μυσικῶς & ἀλληγορικῶς* accipiendas. Vid. Clariss. Fabricium *Lib. II. Biblioth. Græc. cap. 6. §. 12. & lib. V. cap. 26. §. 16.*

morare Dæmonas, qui circa materiam versentur, & Homini- bus ac Populis sint præfecti, sed *μυσικῶς* denotare Summi Numini- naturam, Providentiam, Operationem, Dæmonum ministerio utentis. Id quod per omnes pene fabulas seu narra- tiones de Diis Homericas hunc in mo- dum exsequitur, ut, exempli gratia, quod reliquorum sit instar, Vulcani præ- cipitationem de cœlo exponat per pro- cessum divinæ operationis ad hæc infe- riora. Ceterum, ab hisce veluti initiis symboli- cæ interpretationis, quæ in rebus divinis apud Homerum locum forsan jure quodam suo habebat, longius progressi quidam totam Belli quoque Trojani Hi- storiam in allegorias tandem & parabolas converterunt. Certe de Metrodoro Lamp- saceno ait Tatianus Assyrius in *Orat. con- tra Græcos* ^a, cum ἐν τῷ περὶ Ὁμήρου, πάν- τα εἰς ἀλληγορίαν μεταίγειν, *omnia in allego- riam transferre*, & non tantum Jovem, Junonem, Minervam, sed & Hectorem, Achillem, Agamemnona, & omnes omnino Græcos & Barbaros cum Helena & Pari- de ad Naturam referre, eosque dicere tan- tum œconomiae causa in Poesin inductos, nec quenuquam illorum Hominum revera ex- stitisse. Verum ut nimis inepte ab illo dis- puta-

^a Cap. XXXVII. Edit. Oxon. Ann. 1700.

putari hæc cenſet Tatianus, & ut haud dubie perperam ille egit, ac modum in hiſce exceſſit, pervertendo & in Parabolas meras redigendo ac corrumpendo Hiſtoricam ipſius Belli veritatem, ſic longe tamen ſpecioſius illa fingebantur, quam quæ hodie tentantur ab iis, qui Homerum Sacram & Patriarcharum Iſræliticorum Hiſtoriam ceciniffe affirmant, quo nihil ſtultius excogitari poteſt ^a. Verum hæc nugis & ineptiis Hominum poſſunt tuto permitti, at ne idem illud in Sacris quoque eveniat, hoc eſt, ne omnia Hiſtoriæ Sacræ conſeſtim ac unice in allegoricum tropicumque rapiantur ſenſum contra Scriptoris mentem, & rerum geſtarum ſeriem, ſedulo cavendum arbitror.

Nihil tamen vel ſic obſtat, quo minus ipſæ illæ Veteres Patriarcharum Hiſtoriæ, ſed literaliter, ut dicitur, prius per omnes partes explicatæ atque conſtitutæ, deinde etiam, ut fecundiffimus eſt Scripturæ Sacræ ſenſus, & admirabilis quædam

^a Tangit, ut puto, Gerardum Croeſium, qui in Libro, cui Indicem fecit *Homerus Hebraeus*, hæc deliramenta loquitur. Vid. Cl. Fabricium *lib. II. Biblioth. Graec. cap. 6. §. 2.* Nec ſaniora ſunt, quæ in mentem venerunt Jacobo Hugoni, & Petro Loyerio, de quibus Idem *l. d. §. 15.* agit. Add. *Obſervat. Halenſ. Tom. III. Obſerv. 3. §. 7.*

dam divinæ providentiæ in rebus humanis ratio, typice accipiantur, resque alias ac diu post pari modo gerendas designare credantur. Certe Origenes *contra Celsum* lib. iv. pag. 192. 193. censet, res illas evenisse primis Hominibus τυπικῶς, h. e. ut res illæ typi essent rerum aliarum, conscriptas autem esse propter illos, qui dein viverent. Immo *Scripturam sæpe rebus gestis uti, ut doceat Majora, & mentis tantum sagacitati percipienda.* Et ita sane, ut quamplurima alia Mosaicæ Geneseos prætermittam, Hagaris & Ismaëlis Historiam verè sic, ut narratur, gestam, tamen etiam allegorice interpretandam, quis extra controversiæ dubium ponere fuisset ausus, nisi diserte præeuntem haberet Apostolum *Galat. iv.*? Quapropter simpliciter quidem & Historice accipiendum est & accipitur ab omnibus, quod *Genes. xvi.* dicitur Abrahamus ex ancilla Hagare genuisse Filium, & alium dein *Genes. xxi.* ex libera & legitima uxore Sara: sed & vere ita accidit, ut ille major natu ex ancilla genitus secundum carnem irriferit & persecutus fuerit hunc minorem ex libera natum, atque ideo Abrahamus rogatus a Sara & monitus a Deo ejecerit ex ædibus suis ancillam cum isthoc Filio, ne hæres ipsius esset una
cum

cum Saræ Filio. Sed tamen omnia hæc erant etiam *ἀλληγορούμενα*, Gal. IV. 24. h. e. per allegoriam aliud quid insuper denotantia, *duplex* scil. *Pactum*, h. e. Judæismum & Christianismum, illum in *servitute*, hunc in *libertate* constitutum, illum *terrestri Hierosolyma* superbientem & *persequentem cœlestis Hierosolymæ hæredes*, atque idcirco *ejectum* & *exclusum cœlesti illa hæreditate*. Nam hæc a Paulo fingi, vel *argumentationem* hanc arripi *ex concessis*, *quæ, nihil interest, vera sint & firma*, quin immo talia hæc esse, *ut pleraque, quæ a Viris doctis dicta sunt contra hoc interpretandi genus, etiam contra hæc ipsa dici possint*, quod tradit Clericus, vel, ut alibi ait, *eam allegoriam non esse rem exploratæ veritatis*, id vero quid aliud est, quam Paulum voluisse veritatem docere ac firmare argumentis, quæ ipse sciret nihil veri habere, immo esse vana & falsa? Nec enim Paulus ait Judæos ita argumentari solitos, & ideo hanc quoque allegoriam eos debere admittere, si ab aliis aut ab se jam proferatur; sed diserte affirmat, ea quæ in Lege narrantur de Sara & Hagare, *ESSE* figurato sensu ad alias quoque res denotandas dicta, atque adeo illas *Feminas ESSE duo Testamenta*, &c. Quæ jam in his species vel minima ar-

gumenti, non ex vera animi Apostolici sententia profecti, sed tantum *apud Fadaeos illis argumentis adsuetos non incommodi?* Verum, ut ad Babelem revertamur, ad eundem modum, quo Paulus Saram & Hagarem cum suis Filiis ad alias quoque res exprimendas recte transferri ex mente Dei docuit, Babylonicae quoque Turris ab omnibus promiscue Hominibus ad evitandam dispersionem contra Dei voluntatem extrui coeptae, & secutae, tamen deinceps dispersionis hominum, & confusionis labiorum, Historiam non modo facile patior etiam *ἀλληγορικῶς* exponi, & ad mysticam Novi Testamenti Babylonem referri, sed & ita fieri posse censeo, sicuti infra pluribus declarabo. Verum tamen in ipsa illa rei gestae narratione nihil figuratum, nihil reconditum, nihil *μυστικώτερον*, sed omnia simplicia, propria, Historica agnosco, neque per *Labi-um* quicquam, nisi Linguam & Sermone-
nem intelligo; neque Homines, ædificanda illa Urbe & Turri, ac faciendo sibi *Sēm*, spectasse aut curasse quicquam aliud puto, quam *ne* ex illo loco, ubi conjunctim adhuc habitabant, in solitudines per diversa terrarum *dispergerentur*, aut fortuitis casibus aberrarent, licet a Deo per immissam illis extra ordinem & ad tempus
subi-

subitam sermonis confusionem adacti mox fuerint ad secessionem ab se invicem, cui ita enixe obviam ire studebant, in varias tamen familias & regiones faciendam.

Quando igitur Moses ait, Omnem Terram fuisse *Labii unius*, & *Verborum eorundem*, Deum vero *confudisse* istic *Labium Hominum*, certum reor, accipiendum illud simpliciter & directe de loquela, sermone, lingua, & iisdem singularum rerum appellationibus per una eademque vocabula, ut scilicet omnes pariter *Terram* ex gr. uno eodemque verbo *אֶרֶץ* / vel simili, designarent. Certum id reor, & vel maxime ex Consilio Mosis liquere, qui, ut jam dixi, postquam superiori Capite sæpius memorasset secessionem Noachidarum in varias Familias, Terras & *Linguas*, ejus occasionem nunc expositurus, præmittit in universon, ut par erat, Homines ante hanc dispersionem fuisse Omnes *unius* plane *Linguae* & *sermonis*. Et ita hæc acceperunt Judæorum antiquissimi quique, Paraphrastæ, Thalmudistæ, Scholiastæ, aliique Doctores, quorum plerique *Labium unum* diserte interpretantur *Linguam Sanctam*, h. e. Hebræam. Vide Buxtorf. *dissert. 1. de Linguae Hebr. Origine* pag. 21. 22. 23. Adde LXX. Interpretes, qui hæc verba *Confundamus labium* &c. reddunt

συγχίωμαι αὐτῶν τὴν γλῶσσαν (*Linguam*) ἵνα μὴ ἀκίωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τῆ πλησίον. Sequitur eos Philo, qui & totam Historiam designavit hac inscriptione περὶ Συγχύσεως Διαλέκων, *de Confusione Dialectorum*: nec non Josephus, qui refert insuper Deum fecisse homines ἀλλογλώσσους, *diverse Linguae*, καὶ ὑπὸ πολυφωνίας ἀσυνέτες, Ἔ propter varietatem soni invicem haud intellectos, locumque appellatum Βαβυλῶνα, διὰ τὴν σύγχυσιν τῆ περὶ τὴν διάλεκτον πρῶτον ἐναργῆς, propter confusionem perspicuitatis, quæ antea fuerat in sermone. Immo vero adde etiam Judæorum fabulas, quas temere nimis multi Christianorum Patrum fuerunt secuti, statuentium pariter 70. vel 72. Linguas diversas in hac *Labii Confusione* fuisse natas. Quin ad Gentes quoque hæc unius *Linguae* traditio pervasit, quarum Scriptores a Josepho & Eusebio laudati ^a, Homines ante hanc Turris Babylonicæ exstructionem fuisse ὁμογλώσσους, unius ejusdemque *linguae*, diserte testantur.

Existimat tamen Vir Doctus ^b in *Observationibus Sacris Lib. 1.* distingui apud Hebræos Scriptores significationem vocum *הפש* & *לשון* / *Labii* & *Linguae*, & hoc vocabulo sermonis idioma seu *diale-*
ctum

^a Vide supra pag. 202.

^b Campegius Vitringa, Pater.

etiam notari, illo sententiam, immo haud arduum sibi fore evincere, vix ulla occurrere sacris in Literis testimonia, ex quibus cum ratione inspectis significatus hicce dialecti seu idiomatis, adeo huic voci שפה ab omnibus adscriptus, possit urgeri. Sed primo ipse dein cap. seq. adferens locum Jesaiæ XIX.

18. Illo die erunt quinque Civitates in terra Ægypti loquentes שפה כנען labio Canaanis; Nullum dubitare, ait, intelligi hic LINGUAM, qua Deus Israëlitis mysteria sua revelaverit. Eam vero Linguam appellari Labium Canaanis, quia Canaanitæ ea loqui consueverant, pari modo atque Lingua Germaniæ ea dicitur, qua Germani utuntur. Deinde vero adde Jesaiæ XXVIII. II.

כי בלעני שפה ובלשון אחרת ידבר אל הוה העם הוה quum ridiculis solæcismis, vel barbarismis (seu, ut simpliciter Junius, peregrino sermone) & lingua alienigena allocutus sit populum hunc. Græci vertunt, διὰ φωνισμὸν χειλίων, διὰ γλώσσης ἐτέρας. Psalm. LXXXI. 6. Terram Ægypti, ubi שפת לא ידעתי אשמע sermonem (labium) ignotum audiebam: Plane, uti Deuter. XXVIII. 49.

וגי אשר לא תשמע לשון Linguam non intelliges. Rectius itaque idem Vir Doctus in Editione Secunda Observationum cap. 8. nolit negare, vocabulum שפה posse habere significatum Linguae & Dialecti;

sed tamen, quia *Certissimum sit, esse hunc significatum in Scriptura infrequentiore* (contra Gl. Coccejus; *Pro dialecto SÆPÆ dicitur*) & *Scriptores Sacros consuevisse Sermonis Dialectum per פשוט exprimerere, idque vocabulum hic non reperiatur, ubi nihilominus de Linguarum idiomatis quam maxime agi judicent Interpretes, merito se dubitare putat, an hic tamen פשוט per Idioma seu Dialectum sit exponendum, quia censet Spiritum S. tali hic usurum vocabulo, quod quam propriissime Dialectum exprimat, si voluisset, uti Confusionem Dialectorum hic factam intelligeremus. Græcos quoque constanter γλώσσα vel διάλεκτος, nunquam vero τὸ χεῖλος, quod sciat, hoc in casu usurpare ait, & sequi hunc loquendi modum Apostolum I. Cor. XIV. ubi affine argumentum de Linguarum varietatis usu pertrahet, ac λαλεῖν γλώσσαις & similia, non vero χεῖλεσι, dicat. At vero idem Apostolus in eadem Epistola, & eodem Capite §. 21. ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τῷτῶ. Quicquamne disertius in contrarium haberi potest?*

Quod vero ad significatum vocis פשוט hoc in Geneseos loco, certum utique & probatum clarissime, ea æque, ac voce פשוט significari *sermonis dialectum*; atque adeo heic tum Chaldæi Paraphrastæ, tum Doctissimi Rabbīnorum exponunt eam

vocem per alteram illam לישן / לישן /
 utriusque promiscuam & eandem esse si-
 gnificationem ita declarantes. Porro au-
 tem incassum sane postulatur, adhibendum
 heic maxime vocabulum, quod distinctum
 idioma & sermonis dialectum quam propriissi-
 me exprimat, quum nulla dum exstiterint
 diversa & singulis propria gentium idio-
 mata, sicut nequedum separatae fuerunt
 ipsae Gentes. Neque ergo requirebantur
 vocabula diversitatem illam tantopere de-
 notantia. Simpliciter enim istic dicitur,
 & dicendam erat, fuisse omnibus tunc
 Hominibus unam adhuc eandemque lo-
 quelam, unumque eorundem verborum ad
 singula rerum designanda usum, eam ve-
 ro loquelam mox a Deo confusam; ut al-
 ter alterum non intelligeret, & sic Ho-
 mines ad secessionem adactos. Qua occa-
 sione exorta sunt demum distincta Po-
 pulorum idiomata, & variae sermonis dia-
 lecti.

Quae hic disputavi, fecius accepit Vir
 Clarissimus, atque ideo in repetita suarum
Observationum Editione longam satis que-
 relam cum indignatione quadam adjecit. In-
 cusat me, quod ex prima Editione tam sol-
 licite in lucem protraxerim, quod istic minus
 accurate ab se scriptum fuerat, quum ipse in
 secunda id emendasset, vel accuratius expres-

fisset. Fateor equidem recte hoc reprehendi, si actum id a me fuisset, ut eruerem & exagitarem errorem qualemcumque ab ipso postea jam emendatum. At vero non ita emendaverat eum, ut non retineret hoc ipso in loco, quem ex illo errore interpretatur plane contra meam & *receptissimam*, ut ipse ait, *expositionem*. Quum ergo etiamdum traderet, vocem לָבִי *Labium* notare in hac Historia non *Linguam*, sed *Sententiam Orationis*, ac *Sensum animorum*, *Verbis declaratum*, atque adeo *Unum Labium* designare *Unitatem animorum*, *Confusionem Labii*, *Dissensionem animorum*, ostendendum utique mihi erat, ortam esse hanc, quam falsissimam puto, illius interpretationem ex eo, quod antea sensisset, vocem לָבִי vix ullo in loco S. Scripturæ de *Lingua* exponendam. Hunc autem errorem, quum nimis esset manifestus, & ipse in eodem Libro locum paulo post attulisset, ubi ex sua ipsius sententia *Linguam* ea vox notaret, abjecisse eum quidem, vel potius mitigavisse, sed tamen in hoc Geneseos loco, qui inter nos controversus est, nequiquam repudiasse, haud dubie, quia sententiam mutare aut prorsus inducere, nimis existimabat indecorum.

Queritur dein, quod, quum etiam in
Ed.

Ed. secunda Certissimum declaret, in hac voce istum *Linguae significatum esse in Scriptura infrequentiore*, breviter in parenthesi apposuerim Coccejum contra tradere, id *Sæpe* ea voce significari. Hoc vero refutaturus, quod pace Viri docti dixerim, astute videtur agere. Etenim Vocem hanc **ספס** plus quam centies & septuagies ait occurrere in Scriptura, nec plura se observasse quam quinque loca, quæ nostræ significationi favent: inde jam absolvit me, rogitans, Uter ergo curatius egerit, an qui vocabulum hoc *Sæpe*, an qui Infrequentius illo venire significatu dixerit? Ast Vox illa notat passim primo *Labium oris*, deinde omnes alicujus rei, patulæ in primis, *margines*, veluti *ripas* fluminum, *littora* maris, *alveorum* & *poculorum ambitus extremos*, &c. Omnia hæc loca, quæ sunt frequentissima, ex hoc numero fuissent eximenda, & tantum computanda hic pauca illa, in quibus ea vox de *Sermone*, sive jam ad naturalem ejus materiam & formam, quæ in sonitu literarum, syllabarum, & verborum cujuscunque Linguae consistunt, sive ad ejus sensum referatur, reperiretur posita. Sic frequens fatis in illa paucitate deprehendetur hujus vocis usus in significatu *Linguae* aut *pronunciationis*. Et quid fluctuamus? quum *certissimum* vere sit, vo-

cem hanc, quia Labia sunt naturalia instrumenta loquendi, non cogitandi, & partes corporis, non animi, notare itaque prius, & propius, & naturalius ipsum oris *Sermonem*, seu *pronunciationem*, at longiore demum circuitu & metaphora *sententiam* ejus. Non distinguit satis Vir Doctus inter Sermonem certæ Linguae, veluti Hebraicæ, Græcæ &c. et Sermonem naturalis locutionis qualicunque Lingua. Neq̄ enim nos volumus, ut hic notet certum *idioma*, ut ait, quum nondum exstaret tunc diversus Sermo aut Lingua in Orbe terrarum, sed sensus est, quod omnis Terra usa fuerit pronunciatione oris eadem, & verbis iisdem, seu quod sermo, qui ex omnium Hominum ore audiebatur, erat unus & idem, quod ad formam & materiam, sed qui dein variis mutationibus paulatim in diversas ac singulis fere Gentibus proprias abiit Linguas, seu Formas. Sic quando Moses ait Exodj vi. 12. *se esse non circumcisum Labiis*, nihil aliud utique id notat, quam se difficulter proloqui verba, non hujus aut illius, sed cujuscunque, sive Linguae, sive Sensus. Hæc prima & præcipua est Vocis significatio, quando ad Sermonem denotandum adhibetur, atque adeo ubi nulla additur descriptio sermonis, ut qui
 fit

fit bonus vel malus, verus vel falsus &c. manendum plerumque tunc in primâ illa significatione, aut ei proxima, quæ est certæ Linguæ. Sed &, ut ad controversum locum redeamus, quid quæso discriminis est inter *Labium Canaanis*, quod ipse per Linguam seu Dialectum exponit, & *Labium primorum Hominum*, seu Noachidarum? Sicuti omnibus Cananæis recte diceretur *unum fuisse Labium*, h. e. *Lingua*, sic omnibus Noachidis in unam adhuc familiam & regionem conjunctis quidni eodem sensu dicatur fuisse *unum Labium*, in primis in tali Loco & Historia, in qua Deus dicitur, mox *confudisse eorum Labium*, *ne alter alterum intelligeret*, & in qua porro agitur de *Dispersione* illorum ex una Familia, Populo, Regione in varias minores Familias, Populos, Regiones; unde, ut ipse fatetur, necessario mox illa *Linguarum & Dialectorum* diversitas fuit orta.

Tuetur denique suam sententiam etiam argumento ex Græca Lingua petito, ubi itidem *χελος Labium* non notet *Dialectum*, aut *Linguam*. Sed res profecto mira, Viros Doctissimos ac limato satis judicio præditos uti argumentis, quæ, si qua illis inesset vis, æque, immo magis, suam ipsorum, quam adversariorum oppugnant

rept sententiam. Debuisset certe V. C. vel non protulisse inane hoc argumentum, vel ostendisse saltem, Græcos vocem *Labii ad Sensum Orationis* designandum usurpare solitos, quem in usum Mosen hic & Hebræos eam passim adhibuisse censet. Multus est in eo, ut conferat ex Novo Test. quod Paulus jubet Fideles τὸ αὐτὸ λέγειν ^a & φρονεῖν ^b, quod in *Actis* ^c tribuitur illis καρδία καὶ ψυχὴ μία. At ubi χεῖλος ἐν, de consensu, ubi χεῖλος ἕτερον de dissensu? Nusquam, at de Lingua tamen Ego usurpasse eum Vocem χεῖλος ostendi. Id vero *vix sine indignatione legere potuit* sibi repositum, quia non Pauli illa, sed Esaiæ sint verba, in quibus vertendis Paulus *imitatus sit stylum LXX. Interpretum*. At vero Paulus nullum hic secutus Interpretem, liberrime & suis Græcæ Linguae Verbis expressit Esaiæ sententiam, nec veritus est, dicere ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλεῖν, h. e. *aliena Lingua loqui*: immo videtur, si ordinem verborum ipsius & Esaiæ spectemus, non tam vocem *שפת* Labium, quam *לשון* Linguam, vertisse per χεῖλος, siquidem verba Esaiæ *שפת ובלשון בלעגי שפת ובלשון* transtulit. ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν

^a I. Epist. ad Corinth. I. 10.

^b Ep. ad Rom. XII. 16. & facpe alibi.

^c IV. 32.

λεσιν ἑτέροις. Neque id statuere absolum foret, siquidem & LXX. vocem שפה *Labium*, in hoc Geneseos loco vertunt modo per χεῖλος, modo per γλῶσσαν, modo per φωνήν, sicuti in Hebræa sæpius שפה & לשון *Labium & Lingua*, tanquam ejusdem significationis vocabula, ut pariter sunt locutionis organa, conjunguntur.

Ex hac autem præcipua phrasi, in hunc sensum explicata, & ita quinquies in paucis his versibus obvia, constituenda quoque est alterius & conjunctæ, sed quæ semel tantum occurrit, locutionis interpretatio, *Unorum scilicet Verborum*, דברים אחרים. Nam sicuti omnis Terra ante dispersionem fuit *Labii seu loquæ unius*, sic *unis iisdemque verbis* in communi illa omnium loquela ad res quasque denotandas debuit uti. Sic plane Psalm. XIX. 4. de Cœlis, qui dicuntur enarrare gloriam Dei, & tamen אין אמר ואין דברים בלי קולם *non est sermo, nec sunt Verba illis, non auditur vox eorum*. Manifeste hic τὸ דברים ponitur pro *verbis* ipsis, quibus utimur in loquendo & narrando, quorumque *vox & sonus* auditur, sicuti ipsa Radix simpliciter *Loqui*, h. e. *Verbis* quibusdam in qualemcunque sermonem conjunctis uti, passim significat. Philo Hebraica sic reddi-

didit, γῆν εἶναι πᾶσαν χεῖλος ἐν καὶ φωνὴν
 μίαν, h. e. *sermonem*, qui *auribus* proprie
percipitur, fuisse ejusdem generis, seu *una-*
rum earundemque *vocum*. Sic paulo post
 ex ipsis LXX. Interpretibus, *confunda-*
mus Linguam eorum, ne intelligant quisque
proximi sui τὴν φωνήν, h. e. *vocem*, quam
 quis loquendo edit. Certe nihil prorsus,
 in tota hac & brevi adeo Historia, vel
 verbulo innuitur aut memoratur de per-
 petuo quodam consiliorum inter illos Ho-
 mines consensu, aut earundem opinionum
 sermonumve in rebus divinis concordia.
 Contra omnia communionem unius Lin-
 guæ, & ejus mutuum inter Homines in-
 tellectum clarissime denotant. Quo per-
 tinet phrasis: *Confundamus labium eorum*,
 ne שמעו איש שפת רעהו intelligant quis-
 que *labium proximi sui*, h. e. ut ipse Coc-
 cejus, *faciamus*, ut loqui inter se. *amplius*
non possint, ut ita impediatur ista dominatio.
 שמע enim quando ita simpliciter con-
 struitur cum Nomine Substantivo, quod
 quasi regit, nulla intercedente præpositio-
 ne aut particula, significat maxime, vel
 simpliciter *audire*, vel etiam *percipere* &
intelligere. At quando *obsequi* & *assentiri*
 notat, & habet junctum sibi substanti-
 vum, intercedit tunc pene semper vel כ/
 vel ל / vel particula ל, *Dixeram pene*;
 &

& ideo Vir. Cl. quem modo ad partes vocare debui, hoc quoque oppugnans, incassum profecto duo tantum loca invenit & opposuit, in quibus *irrisor* dicitur *non audire increpationem*, & *Deus non audire vanitatem*, quæ tamen ipsa vertere etiam simplice *audiendi* sensu possis, ut *audiens non audiat*, vel *ita audiat*, quasi non audiat. Sed quid opus his? *Audire labium alterius*, Scripturæ phrasi notat vel simpliciter *audire*, vel *intelligere*, linguam aut verba alterius: Sic Psalm. LXXXI. 6. שפת לא שמע *Labium* (Linguam) quod non intellexi audivi. Et Esaiæ XXXIII. 19. עמקי שפה משמיע / *profundi; difficiles labio* (pronunciatione) ut intelligi non possint.

Paraphrastæ quidem hisce duabus locutionibus *Labii unius*, & *Verborum eorundem*, addunt tertiam *Consilii unius*, sed respiciunt certissime singulare illud & memoratum hic illorum *Hominum Consilium*, quod ad impediendam, quam metuebant, dispersionem pariter iniisse traduntur, quem in modum ipsi quoque Judæi illam *Consilii unius* locutionem interpretantur. Neque vero ulla ex parte vel minimum liquet, propositum id Mosis, ut ostendat, quomodo Homines ex constanti hætenus concordia & consensu opinio-

num.

num & sermonum in sententiarum divortia abierint, sed id solum, quomodo ex conjuncta in unum Locum habitatione, & unius Sermonis usu, distracti sint in diversa Terrarum & Linguarum, ut jam sæpe diximus.

C A P. X.

*Consilia Noachidarum in terra Sinear. Non voluerunt oppugnare Cælum aut Deum. Unice id egerunt, ne dispergerentur. Verbum $\gamma\alpha$ etiam voluntariam & fortuitam, quæ sensim fit, dispersionem notat. Dispersio hæc fuit Corporum, non Animorum. Ad eam evitandam exstruere sibi Urbem & Turrim, & facere sibi Sèm voluerunt. Magna in eo nexu difficultas adegit Græcos, ut aliter hæc, quam debuerant, verterent. Nomen quaesitum est res ab hoc loco & nexu plane aliena. Similiter inanis Gloria ex re nullius utilitatis & maximi laboris in primis Homini-
bus*

bus non debet statui. Calvini interpretatio voculae ך̄ rejicitur. Supplementa Aliorum confutantur. Cocceji sententia examinatur. Clerici crisis & expositio exploditur.

CONSEQUENS nunc est, ut exponamus, quid illi Homines, qui ita conjuncti venerunt in Terram Sinear, & ibi pariter confederunt, quique una adhuc loquebantur omnes Lingua, istic susceperint & fecerint. Hoc vero quia præcipua laborat difficultate, quæ in illa potissimum phrasi, *faciamus nobis Sêm*, inest, videndum prius, quid Homines suscipiendo illo opere spectaverint, seu qua causa, & quo fine sibi proposito, consilium illud tantæ molis, nempe Urbis & Turris ædificandæ, atque ita faciendi sibi Sêm, inierint. Unicum hoc illos curavisse, & tanta re aggredienda voluisse cavere, *ne dispergerentur in superficiem omnis Terræ*, diserte tradit Scriptura. Nam quod Josephus ait, coeptam consilio Nimrodî Turrim quasi contra Deum, si forte novum hominibus immittere vellet diluvium, atque idcirco excelsiorem, quam quo aqua adscenderet

dere posset; simul etiam ut ulciscerentur necem majorum; non modo alienum plane a S. Scriptura, sed & nimis quam ineptum est & ridiculum. Quid enim, ut alia a Pererio contra hanc rationem notata prætermittam, stolidius aut magis absolum fingi potest & excogitari, quam in mentem venisse Hominibus, ut contra Deum, cujus immensam & extraordinariam potentiam, immissa præter solitum naturæ ordinem immodica aquarum vi & eluvione, senserant atque etiamnum hoc suo metu agnoscebant, cujus Ignem, seu

Fulgura, & humanas motura tonitruamentes,
 identidem videbant & audiebant, cujus Ventos & procellarum violentiam toties animadvertabant, contra illum tamen ita consulto ac deliberato se vellent tueri, & quasi bellum suscipere, immo eum, vindicando suorum necem, quodammodo punire. Similia tamen & alii Judæi. Vide ad *b. l.* Sal. Jarchi. At longe sapientior iis fuit Aben Ezra, qui tradit *b. l.* *Ædificatores Turris non fuisse tam stultos, ut cogitaverint ascendere in cælum, neque timuisse denuo diluvium, quia aderant istic Noachus & Filii ejus, quibus juraverit Deus, scil. se non immissurum denuo Diluvium in Terram.* Vide Genes. IX. II. &c.

Sed

Sed & ejusdem Judaica illa sunt indolis, cujus notissima apud Græcos Fabula de Gigantibus, qui congestis in altissimum fastigium montibus cœlum voluerint oppugnare, & Deos bello aggredi: derivata haud dubie ex illis Judaicæ hujus Fabulæ fontibus. Nam & Celsus Epicureus jam olim hanc Turris Historiam contulit cum illa ipsa Aloidarum seu Gigantum Fabula. Vide Origenem *contra Celsum lib. iv. p. 174.* & Sibylla apud Josephum, de hisce primis Hominibus, *κύργον οικοδόμησαν ὑψηλότερον, ὡς θεὸς αὐτῆ ἀναστράμενος ἐπὶ τὸν ἕρανόν, Turrim exstruxerunt altissimam, tanquam ascensuri per eam in ipsum cœlum.* Sed recte Philo *p. m. 342.* de hac Turri, *γῆς ὅτιθεν μέρος ἀμήχανον ἕρανόν φαῖσται, h. e. quantocunque tandem pars Terræ nulla ratione potest cœlum attingere.* Verum ortæ hæc sunt Fabellæ atque ineptiæ ex præcepta quadam opinione infandi criminis per exstruendam hanc Turrim admissi, quod quia Moses ipse non exprimit, & quod tamen præjudicio quodam jam olim Interpretes omni modo latere in hoc facto autumabant, tanto liberius illi conjecturis suis indulserunt, & ita tam absurdam & infamem rebellionem, vel potius insaniam, nobis sunt com-

Unicum ergo est, quod sibi curæ cordique habuerunt in Terra Sinear juxta Mosen, *ne ex ea dispergerentur in reliqua Terrarum*, h. e. ne quocunque casu ab se invicem imprudentes & inviti divellerentur, separarentur, aut aberrarent in solitudines. Hebræum enim פּוּץ non tantum violentam, sed etiam fortuitam, immo voluntariam *dispersionem* notat. Sic in proximis superioribus Capitibus, Genes. ix. 19. *Hi sunt tres filii Noachi*, ומאלה נפצה כל הארץ & *ab illis est Omnis Terra in varias Gentes & Regiones dispersa, divisa, seu Ab illis orta, ab se invicem discessit & se diffudit in diversas Regiones Omnis Terra.* & x. 18. postquam enumerasset xi. Filios Canaanis, addit, ואחר נפצו משפחות הכנעני & *postea, ortæ ex his, Familiæ Cananeorum diffuse sunt, vel disperferunt sese, in latissimum videlicet & amplissimum terrarum tractum, cujus fines ex professo seq. §. exponuntur.* Sic Proverb. v. 16. *פצו מעינתך חוצה* spargant se fontes tui foras. Et Zachar. i. 17. עוד תפוצנה ערי מטוב *Adhuc diffundent Urbes meæ propter bonum.* 2. Sam. xviii. 8. *והיה שם המלחמה נפוצת על פני כל הארץ* fuit istic prælium illud diffusum per superficiem totius illius terræ vel agri. Denique 1. Sam. xiii. 8. *ויפץ העם מעליו*

dispersit se, discessit, dilapsus est Populus ab iis. Et §. II. *quia vidi, כִּי נִפְץ הָעָם מֵעָרִי / quod dilaberetur populus a me,* ubi manifeste ad notandam voluntariam, & quæ sensim ac singulatim fit, non subitam, violentam, coactam, hominum dispersionem adhibetur. Id quod ostendere pluribus volui, ut ita liqueret, quando Homines hic dicunt, *excitemus Urbem & Turrim, & Sēm, ne dispergamur,* intelligendam esse, non omnino violentam & necessariam, quod nonnulli putabant, sed fortuitam, talemve dispersionem, quam *faciendo sibi Sēm,* cavere & impedire se posse credebant, licet mox, quando *Deus eos dispersisse* dicitur, etiam necopina & necessaria secessio designetur.

Ceterum nullam hic aliam intelligo *dispersionem*, nisi Corporum, seu ipsorum Hominum, ex uno Loco in varias Regiones, & ex uno Populo in diversos: neutiquam ullius Animorum aut Opiniorum divortii. Idque constare arbitror ex iisdem rationibus, quibus antea *Unum Labium & Una verba* explicanda simpliciter per communionem Unius Linguae, qua omnes pariter ante hanc dispersionem utebantur, ostendere studui, petitis maxime a Consilio Mosis, Historiæ Nexu cum superioribus, & ejus ipsius Narratio-

tione, per suas Locutiones & Circumstantias considerata, denique Hominum tunc viventium certa Habitationis, sed neutiquam verisimili jam ante hanc dispersionem Animorum per omnia, conjunctione. Et nonnulla quidem eorum, quae istic attuli, majorem hic habent & certiore vim ac evidentiam. Nam quia Moses hac Historiae lacinia veluti uberiorem rationem reddit, & occasionem factumque ipsum exponit, Rei superiori Capite identidem quasi verbo jam designatae, non est dubium, quin una eademque res utrobique eodem prorsus modo per eadem, aut similia, ejusdem tamen significationis, verba denotetur. Atque adeo, quia in superiori Capite, & ultimo plane §. proxime ante hanc Historiam dixit Moses, *ex familiis Filiorum Noachi prodiisse separatas (נפרדו) Gentes in Terra post diluivium*: Similiter §. 5. eodem vocabulo ait, *ex Filiis Japheti separatas existisse Gentes insularum, vel ejus Filios separatos, dispersos, in insulas Gentium*; & §. 25. de Phalego, *ejus diebus divisa est נפרדה Terra*; immo §. 18. hoc ipsum vocabulum נפרד/ verbis modo laudatis, *Dispersae sunt, vel disperserunt sese Familiae Canaanis*: exque omnia certissime significant ipsam Hominum unius Familiae dispersionem &

secessionem in varias terras & populos; idcirco æque certum arbitror, hoc quoque Capite, & in illo Hominum Consilio, ejusque eventu, eandem plane, neque ullam aliam, designari *dispersionem*.

Sed & ipsæ rei Circumstantiæ, adhibitæque Locutiones, clarissime idem illud probant & demonstrant. Nam quid tandem exstructio veræ Urbis, & veræ Turris, quas vere exstrui coeptas in confesso est apud omnes, facere & conducere potuit ad impediendam dispersionem seu distractionem animorum & opinionum in re sive divina sive politica? Multum autem potuisse ad inhibendam ipsorum Hominum fortuitam in diversa Loca dispersionem, ostendemus in sequentibus. Deinde vero, quando Deus dicitur bis illos Homines, per & post immissam iis Labii confusionem, *dispersisse*, h. e. adgisse ad secedendum ab se invicem, מִשָּׁם *EX ILLO LOCO*, על פני כל הארץ *in superficiem totius terræ*, nonne manifeste prorsus & citra omnem dubitationis aleam liquet, loqui Mosen de vera & tali Hominum *dispersione*, quæ fit *ex uno & certo Loco*, in quo conjuncti prius una agebant, in varias reliquæ Terræ partes?

Hac *dispersione* istis rationibus clarissime, nisi valde fallor, talem in modum demonstrata, & cognito jam fine unico, quem suo operi & consilio proposuerunt Homines terræ Sinear, munitam deinceps habebimus quasi viam ad investigandum tanto facilius ipsum illorum Factum, ejusque Rationem. Voluerunt itaque extruere sibi Urbem & Turrim, & facere sibi *Sēm*, ne, quo dictum est modo, *dispergerentur* per reliqua terrarum. In Urbe & Turri nulla prorsus hæret difficultas, siquidem talem & istius nominis Urbem, inque ea Turrim celsissimam, revera etiam longo tempore post existitisse in terra Sinear, notum est, & sic satis probatum a Viris Eruditis. Vide Bochartum *Phalegi* I. cap. 9. & 13. Sed summa inest in eo, quæ sit ratio & vis connexionis in extruenda Urbe & Turri ad obviam ea recundum tali dispersioni, & maxime insuper, quid sibi velit illud, *Faciamus nobis Sēm (Nomen) ne dispergamur*. Certe tanta hæc Græcis Interpretibus visa fuit difficultas, ut propterea nondum hunc, quia solvere non poterant, maluerint gladio secare, pro eo, quod in Hebraico est textu, פֶּן נִפְרֹץ / *Ne dispergamur*, reddentes, πρὸ τῆ διασπαρῆναι ἡμᾶς, *Antequam dispergamur*; quam versionem secuti sunt Philo

lo Judæus, tum Vulgatus Interpres, & Christiani Patres, qui Græca magis legébant & intelligebant, quam Hebræa: atque inde potissimum nobis testamentariam divisionem terræ, factam a Noacho inter tres Filios eorumque familias ante hanc dispersionem, extuderunt. Verum ista quidem vis est, non iusta interpretandi ratio; sed & certo simul indicio id est, quam nullus illis sane visus sit in Vulgata interpretatione & rei connexionem commodus & rectus inesse sensus.

Et amabo, quid aut quale intelligetur *Nomen*, quod idoneum sit ad cavendam talem *dispersionem* Hominum tunc Viventium ex terra Sinear in alias Regiones, qualem hic necessario intelligendam supra probavimus? An *Nominis Fama*, & *Gloria*? Sed hæc concipi nequit, nisi per & apud Alios existat. Qui vero præter hosce Homines erant *Alii*, apud quos *sibi Nomen facerent*? An *Alii* tunc viventes, an eorum ipsorum *Posterii*? Utrumcunque eligas, in eodem luto hærebis. Nam præter hosce, qui fuerunt *Omnia Terra*, nulli *Alii* tunc erant. Apud *Posterios* vero invalidura olim sui *Nominis Fama* quid obsecro conferre poterat ad id, ne ipsi TUNC ex regione Sinear in diversa terrarum dispergerentur? Dein si ista re quæ-

sivissent sibi *Nomen* apud *posteror*, tunc sane id unum viderentur egisse vel spectasse, ut posteris suis relinquerent duraturum suæ industriæ & laboris exemplum ac monumentum, ex quo liqueat, quam non torpuerint otio, nec se dederint segnitiae aut ignaviae, sed aliquid, licet sibi id esset infructuosum & inutile, egerint tamen potius, quam nihil. Hoc autem, tantum abest, ut credam Deum tanquam rem malam inhibiturum, ut potius putem, sua benignitate & favore tanquam rem laudabilem profecuturum.

Sed & sicuti nulla omnino, qualiscunque tandem *Fama*, sive apud *Alios*, qui tunc exstitissent, sive apud *Posteror*, impedire poterat talem, quam metuebant, seu fortuito, seu quo alio casu, sibi tunc temporis eventuram dispersionem, sic neutiquam existimandum est, *Homines* illos, adeo adhuc simplices & rudes, vanissimo solius *famae* & *gloriae* studio, in illis rerum initiis, tantæ molis opus, altissimæ *Turris* constructionem, incassum sibi & temere suscepisse. Hoc qui credere, re bene perpensa, potest, næ is facile fidem absurdissimis quibusque habere poterit, & genuinam primi temporis ignorat plane indolem aut *Historiam*. Nam *Hæc* simul, & *Ratio* ipsa, clarissime nos do-

docent, omnium rerum & artium initia
 fuisse prorsus tenuia ac rudia, necessaria
 ad usum vix cognita tunc aut parata, at
 ornamenta serius longe inventa aut quaesi-
 ta, nedum ut cujusquam in mentem tunc
 facile venerit, opus nullius prorsus sibi
 utilitatis, & maximi simul ac longissimi
 laboris, aggredi. Vere Aristoteles in *Pol-
 iticis* VII. 10. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα τὴν
 χρεῖαν διδάσκειν εἰκὸς αὐτὴν, τὰ δ' εἰς εὐσχη-
 μεσύνην καὶ περισσίαν, ὑπαρχόντων ἤδη τῶν
 εὐλογον λαμβάνειν τὴν αὐξήσιν. *Probabile,*
ipsam utilitatem docuisse necessaria, at quae
ad ornatum & abundantiam pertinent, illis
jam existentibus, accessisse, rationi est conve-
niens. Ceterum illud ipsum etiam contra
 Græcam Latinamque versionem, Judæos
 Hellenistas, & Christianos Patres, est ob-
 servandum, qui tradunt pariter, hosce
 Noachidas voluisse in terra Sinear *sive* *istic*
habitationis Monumentum & Nomen relin-
 quere, *antequam* ex præcepto vel prædi-
 ctione Noachi ex eo Loco in alias orbis
 terrarum partes a Deo *dispergerentur*, aut
 ab se invicem discedere cogerentur. Nam
 longe adhuc absurdus est creditu, eos,
 siquidem præviderent, aut scirent, se,
 vel omnes pariter, vel multo maximam
 partem, ex eo Loco in alia dispersum iri,
 aut quoque modo abituros, tamen *istic,*
 ubi

ubi nec ipsi nec posterius eorum essent deinceps ergo habitaturi, aggressos tantæ molis & molestiæ opus, propter rem nihili, seu tantum, ad servandam, tam operosa & inutili ceteroqui structura, *conjunctæ istic habitationis* memoriam. Eam utique qualicumque alia, magis obvia & facili, ratione prodere posteritati suæ poterant, sicuti comperimus eam ipsam omnium in terra Sinear Habitationem longa & vetusta traditione pervenisse etiam ad Populos & Scriptores, qui Babyloniam & istam Turrim nunquam oculis suis usurparunt. Sui autem *Nominis* & Vitæ solius memoriam nulla re rectius propagare ad posteros poterant, quam sequendo simpliciter Naturæ ductum, & generando Sobolem, sicuti multis declaravi in *Dissertat. Triade* ad Legem Deuter. xxv. ubi Frater defuncto Fratri jubetur suscitare prolem, *ne Defuncti Nomen deleatur ex Israële*, quod proinde servari sola poterat ac debebat Sobolis successione. Id vero tanto magis hic considerandum, quoniam in hoc *Nomine* sibi apud Posteros tali structura comparando, nihil iusta ratione inveniri aut statui potest præter vel Inanissimum, si cum tam difficili opere comparetur, sui tantum *Nominis* & Vitæ olim istic actæ memoriam servandi, vel Laudabile, indu-

striæ

ftriæ a nullo labore abhorrentis exemplum posteris relinquendi, Studium.

Nam *Gloria* inanissimum item in modum tanto labore quæfita, quam tamen pene omnes Interpretes hic memorant, prorsus aliena est ab hujus ædificationis Historia, siquidem ea unice consistit in excellentia quadam Unius supra Alium. Jam autem *Gloria* ex hoc facto oritura, si quæ esset, non fuisset Unius aut Alterius vel Hominis vel Familiæ propria, sed Omnium, qui tunc vivebant, communis, atque ideo neque ad hanc vel illam separatim, sed ad omnem omnium posteritatem communiter perventura. Fuisset ergo, si recte rem perpendas, nulla plane, quia nullorum seorsim, neque illo, quo *Turris* exstructa est, neque sequenti tempore. Sed & fuerint primi hi Homines quantumvis impii, fuerint libidini suæ & affectibus dediti, vitiis etiam quibuslibet cooperti, tamen tanto eos *Gloriæ* studio jam tunc flagravisse, ut propterea tam gravem & tam diuturnum in se laborem, sine ullo, quem inde ipsi in præsentia consequerentur, usu aut commodo, susciperent, ab omni veri specie penitus, ut dixi, abhorret. Præterea prorsus putem eos, qui conatum illum primorum Hominum ad *Gloriam*, vel *Superbiam*, vel

Pom-

Pompam, & Ostentationem, vel Ornamentum suae Urbis, referunt, magis ita loqui ex more sui temporis, quam indole Hominum in univ[er]sum, aut Vita istorum Noachidarum scorsim, satis considerata. Nam etiam nunc, qui affectuum suorum, ventris, & gulæ, sunt mancipia, inertia potius & ignavia se dedunt, quam ut laboriosam sostentur Gloriam. Deinde Noachidae isti nulla utique habebant talium Ornamentorum, vel Glorie simili modo quaesita, exempla, quæ loquerentur: neque vero ipsi in suscipiendo tam diutino extruendæ tantæ Furnis labore. (unde naturaliter non sequitur Gloria, nisi si moribus sæculi & inconsulta hominum opinione res forte fortuna in consuetudinem publicam invaluerit) videntur inane quid & sibi profus inutile spectavisse aut curavisse, quum ne ipsi quidem commode satis sub tectis ædium, sed sub tētoris, singuli adhuc habitarent, ut videbimus deinceps. Denique etiam hodie rarissimæ profecto Furnes, certe solius Glorie studio, extruere[n]tur, si vel ipsi, quorum voluntate five auctoritate extruuntur, manus iis quotidie admove[n]te deberent, vel illi, qui manus admovent, nullam ex ea re laboris sui mercedem perciperent aut exspectarent, sui que simul

mul juris & arbitrii essent, licet Horum tamen Temporum homines, multis jam aliorum exemplis incitados, talia Urbium suarum ornamenta, inani quodam æmulationis vel conspicuæ supra alios excellentiæ studio, sic satis desiderare aliquando largiar. Ast antiquissimis illis temporibus Homines, sine ullo suo usu aut fructu vero, tale quid excogitasse ac suscepisse nullam prorsus habet veri speciem, ut jam supra p. 235. diximus.

Sic satis superque jugulatam arbitror præcipuam & vulgatissimam *Nominis, Fame, & Gloriæ* per hanc ædificationem apud posteros quæsitæ interpretationem, etiam absque illa connexionione cum re præsentis tunc Temporis, *Ne dispergerentur*, consideratam: cum qua tamen re, licet eam Moses unice ab illis hominibus spectatam tunc curatamque tradat, nullo etiam modo, ut jam docui, conciliari potest. Quapropter oblitteratam quoque & extinctam plane voluerunt illam connexionionem, qui suo arbitrato ita manifeste contra veram Hebraici textus sententiam interpretabantur, *antequam dispergamur*. Recte enim monet Vir Magnus, Joh. Calvinus, *non pati id proprietatem Linguae*. Sed neque magis ea patitur sensum, quem ipse his verbis tribuit, *Quamvis*, vel, quem

quem Eugubinus, *si forte, dispergamur.* Vocula enim פ , quæ heic occurrit, *non dubitationem, sed intentionem præcavendi mali notat*, uti exemplis compluribus probat Vir harum literarum peritissimus Joh. Coccejus. Taceo jam frigidam plane & inconcinnam in his inesse sententiam, *Excitemus Urbem & Turrim altissimam, & faciamus nobis Nomen, quamvis, vel si forte, ex hac regione simus dispergendi*, quasi dicerent, quamvis, vel si forte, neque Nos, neque Posteris ullum tantæ operæ pretium aut fructum simus habituri. Denique confutatur etiam hæc interpretatio omnibus iis rationibus, quas modo contra quæsitam extruenda Turri inanem gloriam, quæ in ea quoque inest, disputavimus.

Multo etiam minus satisfaciunt paraphrasticæ interpolationes, quibus verba Mosis in quemlibet sensum flectuntur, & supplementis aliunde pro lubitu petitis adulterantur. Ejus generis est, quod Del Rio & Salianus *subaudire* se ajunt, *Maturius*, & ita recte conciliari omnes textus, Græcum, Latinum, & Hebraicum, autumant, ut sensus sit, *ne forte dispergamur, priusquam ullum monumentum potentie nostræ relinquere valeamus. Civitatem porro ædificatam censeant, non ut omnibus tunc*

mortalibus esset usui, sed iis, quibus sortito hæc terræ portio contigerat, omnibus autem prodesset ad Nominis immortalitatem. Ratio, quam reddunt *ædificatæ Civitatis*, abunde in superioribus est abjecta, & nititur sola opinione Terræ a Noacho jam ante hanc dispersionem inter Filios divisæ, concepta ex Judæorum traditionibus, & τῷ *antequam Græcæ Versionis*, licet de ea re nihil tradiderit Moses, traditurus haud dubie rem tam memorabilem, si revera fuisset facta, ut ostendemus in sequentibus ex professo. Conciliatio quoque ipsa quam dura est simul & inepta? addito extra Scripturam supplemento, primum, integri commatis, *priusquam &c.* dein, nullius commodi sensus, videlicet quasi necessarium omnino fuisset, ut Homines in illo Loco, unde dispergendi vel abituri certo erant, prius relinquere monumentum *sue potentie*, h. e. unde liqueret, quid facere possent, quidve humeri & manus valerent in ædificando.

Æque dura, sed non æque inepta, est Epenthesis, quam hic statuunt Junius & Tremellius, quos & Piscator sequitur, pariter vertentes, *Exstruamus nobis Urbem & Turrim, cujus fastigium assurgat in cælum, UT faciamus nobis Nomen*: Videamus,

mus, *ne dispergamur in superficiem totius Terræ.* Scilicet existimant, duo spectasse in hac ædificatione Homines, ut sibi compararent *Gloriam*, & ut evitarent *Dispersionem*. Nam etiam in Argumento Capituli Historiam ita exponunt: *Homines cupiditate Gloriæ & Separationis metu conspirantes, Urbem Turrinque Maximam incipiunt ædificare.* Sed durissima est hæc Ellipsis, & quam nullo modo postulant neque ulla Historiæ istius verba, neque totius sententiæ nexus. Nam quid usitatus, quid magis inter se cohærens dari potest hac phrasi, *faciamus hoc; ne illud nobis eveniat?* Deinde aliter longe Moses, quam illi, ea connectit, & sine ulla quidem Ellipseos vel minima specie, hoc modo, *Ædificemus nobis Urbem & Turrim, ET faciamus nobis Sēm; NE dispergamur in superf. &c.* Priora sunt ejusdem plane constructionis, per copulam *Et*, ut solet, connexa, pariterque declarant Factum ipsum, atque idcirco etiam Accentu *Athnach* finiuntur, & distinguuntur a Postremo, quo solo Facti exponitur Finis, qui ergo unicus fuit, non duplex. Illi vero duplicem tamen statuunt, mutant commatum constructionem & nexum, dividunt quæ cohærent, & sine ulla vocula conjunctionis, aut transitionis, ex abrupto,

rupto, & intercedente hiatu Elliptico, *ut videamus*, postremum illud tanquam rem novam & diversam subjiciunt prioribus. Verum quidem, talem Ellipsin in admonitionibus & exhortationibus locum ante *UT* vel *NE* aliquando habere; sed omnia tunc reperiuntur magis prona & parata ad eam recipiendam, adeo ut eam etiam requirere videantur; longe secus, quam hic fit, ubi omnia eam repudiant. Quæ etiam causa, quare alii quoque Interpretes eam hic rejiciant & aspernentur. Præterea si maxime illa Ellipsis ferri hic posset, maneret vel sic tamen hæc quoque versio iisdem implicita absurdis, quibus supra inutilem *Gloriæ cupiditatem*, quasi hoc opere quæsitam, impugnavi.

Sic vidimus, quomodo se miris modis torserint, & in omnes partes verterint plerique Interpretes, ut se ex difficultatibus expedirent, quibus premitur hæc locutio, *Faciamus nobis Nomen, ne dispergamur*, utque ex ea qualemcunque, qui modo ferri posset, elicerent sensum. Sed quum omnia infeliciter tentata viderentur, censuerunt nonnulli, & recte quidem, hæerere difficultatem omnem in vocabulo *Sem*, eoque hic non *Nemintis Famam*, vanamque *Gloriam*, sed aliud quid omnino significari. Primi inter hos sunt

Judæi Paraphrastæ, aliique eorum Doctores, qui τὸ *Sēm* hic interpretantur *Idolum*, atque adeo fingunt (vide *Targum* utrumque, & *Bereschit Rabba*, paras. 38.) ædificatores illos dixisse, *Faciamus nobis Turrim, & faciamus Idolum in ejus Capite, seu cacumine, & demus gladium in manum ejus, & conspiciatur tanquam faciens nobiscum, vel pro nobis, bellum.* Scilicet in S. Scripturâ Deus Opt. Max. aliquando designatur, non tamen simpliciter per *Sēm*, sed *δευταῖος* per *Hassēm*, illud *Nomen*. Dein in Turris Babylonice, quæ postea exstitit, summa parte, fanum fuit Belî, teste Herodoto^a. His ergo rationibus nititur ista eorum interpretatio, ut & recepto illo præjudicio aperti contra Deum belli, in quo proinde usuri essent Idolo tanquam Duce. Sed vana hæc esse commenta, quis non videat? Ipsam porro significationem τῷ *Sēm*, quam adferunt, ex Scriptura S. valide refutavit Doctiss. Bochartus *Phalegi* I. 14.

Sequitur nunc Celeberrimi Cocceji expositio, quam quia recipiunt sane multi, non possumus intactam prætermittere. Decurrit ille recta ad figuratum & allegoricum sensum in ista potissimum phrasi *faciendi Nominis*, haud dubie, quia tot
prio-

^a Lib. I. Cap. 181. seq.

priorum commenta minime illi satisfaciebant, nec verisimile iudicabat, antiquos illos vano & superbo inutilis sibi *gloriæ*, ignotique tunc ornamenti, studio tantum opus suscepisse, neque etiam videbat, quomodo istoc opere, & per illud faciendo sibi qualicumque *Nomine*, veram suorum corporum *dispersionem* cavere potuerint, aut posse se crediderint, nec denique inveniebat alium Grammaticum, seu literalem, ut dicitur, & commodum satis sensum, qui vocabulo *Sēm* hic denotaretur. Existimavit igitur, intelligendum eo *Senatum*, qui *Doctrinæ Moachicæ depositum* servaret, & in cuius *Nomine* in posterum loquerentur Omnes, ut notat ad *Genesin*: vel simpliciter, *Auctoritatem*, quam omnes deberent *Nominare*, & a qua omnes deberent *dependere*, ad *Apocal. xviii. 5.* quo consilio *Urbs*, quam condebant, erat futura *Metropolis totius orbis terrarum*, & *Caput humani generis*, ut ibidem ait: *Turris* porro, vel *Signum hujus consensus Hominum*, vel *munimentum istius Senatūs*, ad *Gen. xi. 5.* Consequens jam hisce erat, ut *Unum Labium* & *Una verba* explicarentur per *consensum* in iis, quæ loquebantur, & oportebat loqui de *Deo* & *eius cultu*: *Confusio Labii* & *dispersio* per *dissensum opinionum* & *sermonum de Deo*, & *distractionem*

in *populos diversa verba loquentes*, h. e. in varias Religionis sectas. Breviter eadem Cl. Heideggerus in *Hist. Patr. Exerc. XXI. §. II. Per Nomen commode intelligi potest celebris Senatus residens Babylone, qui custodiret depositum & traditionem Verborum, quæ tum homines, ut edocti a Noacho, pariter omnes loquebantur.*

Sed primo, quæ in hac Historia de *Labio & Dispersione* memorantur, de simplice & vera Linguae unius communiione Hominumque ex illo Loco in diversa terrarum Dispersione, accipienda esse, clarissime, ut arbitror, ex consilio Mosis, hujus Historiæ Nexu cum superioribus, denique Stylo in universum, & singulis proprie Locutionibus, supra demonstratum est. Et sane, si Mentio *Urbis & Turris, Laterum & Bituminis* in hoc Capite, si *Divisio terre, Separatio Noachidarum in Varias Terras, & Linguas*, immo ipsum illud *Dispersionis* vocabulum de *Familiis Canaanis* in proximo Capite, cujus hæc Historia est veluti appendix quædam, si ista, inquam, omnia accipienda sunt proprie & Historice, ut accipiuntur ab ipsis illis Eruditis, quæ ergo ratio est, quare non etiam *Dispersio* hujus Capitis eodem modo primitus exponatur? Affirmat quidem Vir Summus ad Apocal. *d. I.*
 si

si *Dispergi* explicetur *discedere habitatum in universa terra*, id vero *temerarium* fore, siquidem *stultum* fuisset & *frivolum*, si illi Homines *noluissent in omni Loco habitare*, quum Deus ipse per modum beneficii, Noachum & Filios allocutus, jussit eos *implere Terram*. Ego vero nihil *temerarii* in illa expositione, nihil præcipuæ cujusdam *Stultitiæ* in istac Hominum voluntate video. Nolebant illi ab se invicem avelli & separari, antequam necesse esset. Oderant solitudines, metuebant istic sibi & pecoribus suis incurfus ferarum. Operam itaque dederunt, ut non modo consulto ab se invicem non discederent, sed neque fortuitis casibus imprudentes & inviti aberrarent, ut dein pluribus ostendemus. Neque negari potest, Homines *Urbe & Turri* istic exstruenda, quomodocunque ea accipiantur, alligasse Se quodam modo & suam habitationem *isti Loco*, saltem quamdiu istic conjuncti vivere poterant, nec desiderasse adhucdum ullam secessionem seu dispersionem.

Sed & velim mihi expediant Viri Eruditi, quæ quidem non frivola plane ratio tantæ jam *Sapientiæ* in eo sit, quod ad continendos se in iisdem de Religione sermonibus exstruxerint tantæ molis lapideam Turrim præter morem & exem-

plum istius Temporis. Nam sicuti recte rogat Vir Summus, *Magna & celebris Fama quid poterat conferre ad hoc, ut manerent in uno Loco?* sic & Ego lubens discere velim, quid vel maxima & altissima *Turris* naturaliter (nam natura rerum & ingenii Humani illis temporibus, quibus nondum invaluerant varii mores, spectari maxime debet) conferre potuerit ad *consensum animorum & constantiam opinionum de Deo* servandam. Sed quid multa? Non possunt non ipsi agnoscere hic Loci veram *Hominum Dispersionem*. Nam certe Heideggerus post *Exercitationem de Turri Babel*, subjicit statim eam *de Dispersione Gentium*, ad quam in illius *Turris* ædificatione homines a Deo adactos tradit per *Confusionem Labii*, & in qua recte statuit *Homines non repente in extrema orbis climata transisse, sed primo viciniora appetuisse loca*. Similiter Coccejus monet ad *Gen. xi. 9. Dispersionem hanc factam circa natiuitatem Phalegi*. Et antea ad *Cap. x. 17. Divisionem generis Humani, ut discederent in Familias & Populos, cœpisse itidem fieri, cum Phaleg nasceretur*. Eadem ergo est hæc *Dispersio*, & illa prioris *Capitis Divisio Terræ*, seu *Generis Humani*, ac *Discessio* a se invicem in *varias Familias & Populos*, atque adeo vera *Hominum Dispersio*.

Cc-

Ceterum si ita literaliter & proprie vera Hominum *Dispersio* ab se invicem hic est intelligenda, necessario tum quoque, non figurate, sed itidem proprie, accipiendum est *τὸ Σέμ*, & ita quidem, ut significet aliquid, quod fuerit vel credi potuerit idoneum ad talem *Dispersionem* inhibendam. Relationem enim manifestam significationis inter se habent hæc duo, qualis debet & solet intercedere inter Factum & ejus Finem, quia *Facere sibi Σέμ* decrerunt, tantum, *NE dispergerentur* ex terra Sinear. Præterea si tam *religiosa*, & quæ tanti essent momenti, cogitassent vel sibi proposuissent Homines, quæ obsecro causa dari potest, quare Moses nihil ejus vel verbo significasset paulo liquidius? quare nusquam hic talem *animorum consensum*, nusquam *doctrinam* illam *Noachicam*, nusquam talem *Senatum*, plane & clare memorasset, æque ac *Urbem*, *Turrim*, *Lateres* & *Bitumen*, res profecto inanes, si cum ista *Doctrina* & *Senatu* comparentur? quæ causa ita se involvendi, quum utique *Historiam* scriberet, non *Parabolam* aut *Prophetiam*? Certe *Historicus* qui intelligi vellet, quoquo modo declarasset loqui se de *Sermionibus* divinæ potius *Doctrinæ*, quam quarumcunque aliarum rerum, de *Nomine*

Ecclesiasticæ potius Auctoritatis, quam Politicæ, immo cujuscunque Auctoritatis & Senatus potius, quam alterius Rei. Hic vero ne γῦ quidem occurrit, quo *Nomen* illud & illa *Verba* definiantur, ut Unum hoc urgeam, in Sacram magis & Theologicam, quam Profanam & Civilem, Societatem, Potestatem, aut Scientiam.

Sed & durius mihi semper visum, si, quod ait Vir Summus ad Apocal. d. l. sine dubio bonum fuit, quod Patres nostri quaesiverunt, & quo Majus procurari ab homine non videtur posse, sed aberrarunt in medio tantum, quod scil. voluerint constituere *Nomen Auctoritatis Humane*, quo in veterum de rebus Divinis Sermonum & Doctrinae Noachicæ consensu continerentur omnes; Deum tamen, quod improbaret illud *Medium*, confudisse idcirco eorum *Labium* & ipsos *Sermones*, ac *disperxisse* eos, qui antea fuerant *Unus Populus*, eorundem *sermonum*, h. e. (ut necessario contrariorum contraria debet esse interpretatio, quo singula recte cohæreant) immisisse illis schismata, & hæreses, vel saltem effecisse invicta sui Numinis vi, ut, qui antea eadem & recta senserant, secederent in discidia & sententiarum divortia, per quæ veri illi & recti, quos habuerant de

Se & Suis mysteriis ac cultu, sermones distraherentur in variis, & proinde ple-
rosque necessario perversos, falsos, at-
que impios, siquidem unus solummodo
esse poterat rectus per omnia, verus, &
pius. Etenim si hæc ita forent acci-
pienda, tum sane Remedium, quod Deus
adhibuisset ad inhibendum illud *Medium*
Humanum retinendi laudabilis ceteroqui
consensus, fuisset longe utique gravius
ipso Malo, quod in isto *Medio* hæreret.

Supereft sententia Joh. Clerici in suo
ad Genesin Commentario, ubi palam te-
statur, *frustra hoc in loco sudasse Interpre-
tes, neque convenire ei sensum Famae sibi pa-
rande*, quia nulla fit ejus connexio cum
hoc Fine, *ne Spargantur ex illa Terra in
Varias regiones*, censet itaque, *hanc aut si-
mitem requiri hic sententiam*, ut voluerint
Primi Homines *Urbem condere, quæ Hu-
mani generis esset & diceretur Metropolis,*
*circa quam una sit Resp. cujus imperii sedes
in perpetuum in ea sola Urbe sit, ne genus hu-
manum per totum Orbem pro cujusque vagan-
tis Familiae arbitrio spargatur: altissimam
porro Turrim excitare, ut Metropolin suam
insigniore eo monumento facerent: de-
nique Nomen Facere, h. e. Nomen suum
imponere Loco, vel Urbi Habitationis suæ,*
*ut eam vocarent ἀνδρωπόπολιν, Urbem Ho-
mi-*

minum, aut simili nomine, plane ut Deus dicitur ponere *Nomen suum in Templo*, in quo veluti habitat, & quod ideo *Templum Dei* vocatur. Sed quod neque ipsi hæc certe phraeos illius interpretatio satisfaciat, patet ex eo, quod confestim subjicit: *Si loco vocis* **Ω** / *Nomen, legeremus* **Ω** / *h. e. Matrem, seu Metropolin, eadem exsurget sententia, nec ea posset locutio contorta haberi: abunde sic declarans, qualemcunque Nominis locutionem & significationem, etiam hanc ab se allatam, cum quadam duritie & contorsione in istum locum, & connexionem cum dispersione, inferri. Atque ideo præferre videtur in sequentibus Criticam hanc Lectionem, ut hac scilicet Metropoli condita, unum foret imperium, cui, quæcunque Urbes postea excitarentur, essent vectigales & subditæ, quasi Filie.*

At primo Critica emendatio vix, ne in Profanis quidem, nedum in Sacris, admittitur, nisi durissimum Necessitatis Tulum, aut maxima & manifesta verisimilitudo, eam requirat ultro, neque alia ulla rem expediendi commoda ratio supersit. Deinde sicut Puella, quæ tantum quod nascitur, nondum potest esse nec dici *Mater*, sic neque Urbs nondum condita, immo necdum condi cœpta, seu adhuc-

dum

dum futura. Si quis dicat, juris & imperii futuri ratione habitam dictamque *Metropolin*, neque hoc congruum satis videtur, quum nullæ Aliæ tunc Urbes, supra quas hæc Metropolitanano jure emineret, imperiumve exerceret, exstiterint, aut brevi exstituræ viderentur, siquidem hæc erat omnium prima, cujus condendæ Homines Nomades, & incertis antea sedibus vagi, consilium hoc tempore primum ceperunt, & quidem stabiliendi sibi istic habitationis, & cavendæ dispersionis causa ex hoc unius Urbis loco in alias regiones, ubi demum Aliæ Urbes forent excitandæ, sed incertum quando. Nihil itaque de *Metropoli* cogitasse videntur Homines, quum necdum ulla Alia, ne Hæc quidem ipsa, exstaret Urbs, & stabilem tantummodo Sedem sibi tunc demum vellet constituere. Adde, absolum plane sensum esse & nexum in eo, *Faciamus nobis Matrem, ne dispergamur*: vel *Metropolin, ne dispergamur ex hoc loco in reliqua terrarum*. Sed & vox **ON** *Mater* ita absolute posita, sine expressis aut designatis aliis Urbibus a prima ortis, neutiquam videtur *Metropolin* significare. Dicitur quidem Una Urbs *Mater* alterius, quæ per coloniam ex illa priore originem suam traxit. At hic in tota Historia, nulla alia

Urbs

Urbs ne verbo quidem ullo designatur, immo neque ulla alia tunc; ne in mente quidem aut consilio illorum Hominum, exstabat, ad quam illa tanquam *Mater* referri posset, ut adeo etiam hæc contorta satis sit locutio ac interpretatio. Haud minus friget illud alterum, *Faciamus nobis nomen*, h. e. imponamus nomen nostrum Urbi a nobis excitandæ, & appellemus *Urbem Hominum*, quasi periculum esset, ne ceteroquin a Leonibus aut aliis Feris esseb denominanda. Urbs quamdiu una & sola erat, non indigebat ullo Nomine. Sed neque illud notat ista phrasis. Et enim quando Deus *Nomen suum in Templo* vel Gente dicitur *ponere*, quod, vel quam, ab se nominari patitur, nunquam tunc dicitur *Facere sibi nomen*. Certe & illi Homines non *Sibi*, sed isti Urbi, *fecissent ac dedissent nomen*, si suum ei nomen imposuissent. Quid porro iste sensus ad vitandam facit *Dispersionem*, quæ arctissimo nexu apud Moysen cum *faciendo Nomine* cohæret? Neque vero ulla satis speciosa potest dari causa, quare, si jam tanto essent numero, ut nonnulli Secedere desiderarent, eos interminatione servitutis & vectigalis absterrere vellent a Secedendo illi, qui manere mallent & possent, aut quare non paterentur eos *pro cuiusque arbitrio per totam*

*tum Orbem, Vacuum utique. & Vastum, vagari, vel spargi, terramque, ut permiserat Deus, implere: cum e contrario, qui discederent, varia dispersionis incommoda vel pericula, qui manerent, nulla omnino subirent. Abrahamus profecto suæ utilitatis vel commodi gratia longe aliter sentiebat, quum ipse & Lothus soli, non possent simul habitare propter multitudinem pecoris, quæ erat utrique, & ideo contentio inter utriusque pastores esset exorta. Nonne, ait Genes. XIII. 9. universa hæc terra tibi est exposita, separa te queso a me: si sinistram petieris, Ego dextram petam; si Tu dextram, Ego sinistram. Suasit ergo ille secessionem ultro; tantum abest, ut impedire vellet. Sed & si maxime talem Secessionem impedire tamen voluissent Primi illi Homines, potuissent id æque fecisse, etiamsi nullam Urbem conderent, aut suo Nomine insignirent, ut adeo neque sic ulla appareat ratio Urbis ædificandæ, & maxime Nominis sui in ea ponendi propterea, NE dispergerentur. Denique relinquitur etiam in hac interpretatione præcipua illa difficultas tantæ Turris incassum plane, nullumque sibi in usum, nisi inanis ornamenti, excitatæ ab Hominibus, qui talia Urbium ornamenta nunquam viderant aut audiverant, nec
 haud*

haud dubie tam diutino labore comparanda desiderabant, neque etiam ædificationis concinnum, in modum faciendæ periti erant, quippe qui nunquam ædificaverant, & antea plane omnes, postea etiam plerique & pene omnes, in tentoriis habitarent.

C A P. XI.

De Voce **צֶמַח** / **צֶמַח**, & ejus significatu. *Turris cæpta est extrui, ut esset Signum & quasi Pharus Pastoribus per longinqua errantibus redeundi ad suam Urbem. Nomina sunt signa rerum vel Hominum; Signum etiam pro Nomine vel Cognomine ponitur. Nomen etiam qualemcunque disertam Hominis descriptionem notat. Nominatim pro diserte & speciatim sæpe adhibetur. γ apud Hebræos notat Manum, & Statuam seu Monumentum. **צֶמַח** *Etymologia.* Conjungitur ea vox cum aliis Signum denotantibus. Multa vocabula, eorumque significationes, in*

He-

Hebraico Codice tantum semel occurrunt, & ex finitimis Linguis, etiam Græca, sunt explicanda. אָנר / unde Græcum Ἀγέρω; Latinum Acervus. אָנר Epistola, unde Ἀγγαροι, forte & Ἀγγέλλω. L & R permutari inter se solent. נַי vallis, unde γαῖα & γῆ terra qualiscunque: עֲנָקִים unde Ἀνακτες & Ἀνακτες de Diis, Regibus, Dominis. סָמָן / quod Signare notat, ut & סִמָּה Signum ejusdem videtur originis, cujus τὸ ὄψ. Literæ ס & ψ sæpius in derivationibus sibi invicem substituuntur. Verba etiam a Nominibus derivantur apud Hebræos. Σῆμα Græcum est idem plane quod Hebr. סֵמ. Notat omnis generis Signum: etiam Sepulchri Titulum, qui olim solum sepulti Nomen continebat. Ipsum hoc & derivata eodem sæpissime sensu reperiuntur adhibita, quo ὄνομα cum suis Derivatis. Arrianus in Periplo Erythræi

expositus. Ἐπίσημόν τινος dicitur, quod alicujus Nomen præ se fert, vel ab aliquo denominatur.

HABEMUS ita omnes aliorum de vexatissimo hoc loco sententias, quæ quidem alicujus sunt momenti. Quas idcirco tanto diligentius excussi, ut ostenderem, locum etiamdum superesse Novæ (fatebor enim) interpretationi, quam adfero. Etenim rationem semper prius studiose reddendam puto, quare receptam, aut priorem aliorum expositionem recipere non possimus, antequam nostram & Novam Lectoribus obtrudamus: Eam porro venerationem Sacræ deberi Scripturæ, ut quando ejus sententia nondum est clare & liquide percepta, aut explicita ab aliis, sedula eam investigatione undecunque eruere tentemus, eamque, quæ ita sive a nobis, sive ab aliis eruta & indagata videtur, ante meriti cognitionem justumque examen ne aspernemur aut rejiciamus. Quid ergo? Velim quilibet hanc, quam proferam, interpretationem ad ipsum Scripturæ locum diligenter, sed sine præjudicio, exigat, sicuti Ego eam cujuslibet judicio lubens submissam volo. Censeo itaque, Turrim tantam, non sine cau-

causa, usu, & fructu, ab istis Homini-
 bus utilia tantum, immò pene necessaria
 tantum, non vana, non inania, non su-
 perflua sibi quærentibus, tam molesto &
 affiduo labore in ista rerum & artium im-
 peritia excitari coeptam, sed certæ &
 præsentissimæ utilitatis gratia, ex illorum
 saltem opinione; atque adeo fuisse eam
 Turrim ipsum illud *Sêm*, quod *facere sibi*
 voluerunt, *ne dispergerentur*. Idonea ergo
 fuerit, necesse est, ad dispersionem istam
 impediendam, & ita τὸ *ὄψ* *Sêm* quoque
 significare hic debeat non *Nomen*, sed
Signum, Monumentum, Indicium, quo ho-
 minibus in longinqua camporum erranti-
 bus, ut solent *N* *mades* cum suis gregi-
 bus, declaretur, simulac intra circulum,
 unde conspici illi posset, rediissent, ubi
 esset eorum Urbs, & Sedes fixa, ut &
 quo itinere ea sit repetenda. Historiam
 Facti, ut sese habuit mea ex sententia,
 prius exponam, dein singula validis &
 compluribus documentis probare, & dif-
 ficultates, quæ objici queant, remove-
 re conabor.

Postquam ergo Omnes, quique erant
 Homines, diu multumque in Oriente er-
 raverant cum suis armentis & gregibus,
 atque identidem ex uno in alium migra-
 verant locum, venerunt tandem in Ter-

ram Sinear, seu Babyloniam. Hanc vero quia reppererunt præ aliis uberem, fertilem, pascuam, suisque rationibus opportunissimam, consilium pariter ceperunt, in ea potissimum, *רׁי* / *Urbem*, seu *stabilem* sibi *Sedem* figendi: sed quum Pastores essent, atque ideo sæpe a reliqua Hominum multitudine, longius sequendo pecora, aberrarent, nec facile dein redirent ad suos, quia Terra tunc nondum erat in vias scissa, sed in latissima istic potissimum patebat camporum veluti æquora, nullis viis, nullis signis distincta; nec obvii in tanta adhuc Hominum paucitate facile occurrebant, quos de reditu instituendo percunctari possent, immo quum hisce de causis haud dubie jam nonnulli plane non rediissent; ideo reliqui, metuentes, ne simile quid & sibi aliquando eveniret, & ne in tali casu, si scilicet diutius vel etiam in perpetuum aberrassent, infestarentur a feris bestiis, quæ in Terris solis maxime & liberrime agunt, decreverunt simul cum Urbe altissimam extruere Turrim, qua e longinquo visa, veluti signo quodam in altum sublato, Homines scirent & cognoscerent, quo sibi per illam æquabilem agrorum planiciem iter esset dirigendum, ut ad reliquam Hominum societatem & habitationem, seu ad illam Ur-
bem

bem suam redirent. Sic ergo Turris illa futura erat *Signum*, quod, ut Aquila Legionem Romanam in acie & agmine, sic hosce Homines per pascua & prata vagantes cogeret denuo & colligeret identidem in unum & proprium sibi locum, cave-retque, *ne* singuli facile *dispergerentur*, aut longis forte erroribus in perpetuum a reliquis divellerentur, cujus nullum erat periculum, quando in conspectu se istius signi continebant; sed & si forte longius paulo aberrassent, facilius vel sic illud denuo oculis suis reperire & recuperare poterant. Hæc est Facti ratio, in qua nihil occurrit non probatu facillimum, & verbis Mosaicis congruum.

Primum autem omnium declarandum jam arbitror, expositionem hanc non esse alienam a significatione vocabuli *שֵׁם* *Sēm*. Nec enim negaverim, potissimum eo designari *Nomen* alicujus rei vel Hominis proprium. Sed quid est tale *Nomen*, nisi *Signum*, quo audito vel viso unumquidque cognoscitur, & a similibus ejusdem generis distinguitur? Recte Imp. Justinianus, *Nomina SIGNIFICANDORUM Hominum gratia reperta sunt. Qui si alio quolibet modo intelligantur, nihil interest.* §. 29. *Inst. de Legatis.* Atque hinc in Lingua Latina, *Nomen*, a *Novi*, *Novisse*,
R 3 qua-

quasi Novimen, quod Notitiam facit, teste Festo. Immo ipsum vocabulum Signi cum derivatis sæpe Proprii Nominis vel Cognominis sensum denotat. Lamprid. in Commodò c. 11. Decembrem Amazonium ex Signo ipsius vocabant, h. e. Cognomine Commodi, qui Amazonius etiam volebat appellari. Spart. in Pescen. c. 8. Quum Bassianus Antonini, quod verum Signum Pii fuit, Nomen accepit. Vopisc. in Aurel. c. 6. Nam cum essent in Exercitu duo Aureliani Tribuni, Huic Signum Exercitus apposuerat, Manu ad ferrum, ut, si forte quæreretur, quis Aurelianus aliquid fecisset, suggereretur, Aurelianus Manu ad ferrum, & cognosceretur. Lat. Pacatus Paneg. Theodosii^a, quo (sæculo) Romani duces Macedonici, Crætica, Numantini de vocabulis gentium subæstarum adoptivum Insigne sumebant. Minuc. Felix p. 18. ^b Propriis appellationum Insignibus multitudo dirimenda est. Livius I. 36. Centurias addere alias constituit; suoque Insignes relinquere nomine. Plinius Paneg. c. 23. Gratum, quod Equestris Ordinis decora honore Nominum sine Monitore SIGNARES. Et c. 88. Nec magis Definite Distincteque DESIGNAT, qui Trajanum, quam qui Optimum appellat,

^a Cap. v.

^b Edit. Quæz. five Cap. XVIII.

lat, ut olim Frugalitate Pisones, &c. MONSTRABANTUR. Capitol. in *Gord.* c. 17. *Quod Antoninum Filium suum ipse SIGNIFICARI voluit in Senatu.* h. e. nominari, appellari *Antoninum.* Similiter *Nota*, præcipue quidem quaecunque signum, sed & speciatim signum Nominis notat. Ovid. *Fast.* I. 596. *Ille Numantina traxit ab Urbe Notam.* & IV. 61. *Sed Veneris Menssem Grajo sermone Notatum Auguror.* h. e. Apri-lem ab Ἀφροδίτη, h. e. Venere, Nomen suum accepisse. Contra *Nomen* non tantum propriam hominis aut rei significat appellationem, sed integram etiam ac plenam descriptionem, qua tanquam signo demonstratur & cognoscitur. Florus I. II. *Coriolos quoque victos adeo gloriæ fuisse, ut captum oppidum C. Marcius Coriolanus, quasi Numantiam aut Africam, Nomini induerit.* h. e. suæ addiderit designationi, quæ constabat apud Romanos proprio cuiusque nomine seu prænomine, tum Nominis Gentis, ex qua esset oriundus, dein Tribu, in qua censeretur, denique Ordine, vel Magistratu. Cic. *Parad.* IV. *Me Nominis tuo appellas.* h. e. Exfulem Me vocas, quod vocabulum in Te convenit, tuæ vitæ quasi Signum est, quia quos *Leges exilio affici volunt, Exfules sunt, etiamsi solum non mutarunt.* Plaut. *Mostell.* I. I.

67. *Pol tibi istuc (Furciferi) credo Nomen actutum fore. h. e. te mox furcam vendere laturum, eaque re simul & illa appellatione insignitum fore. Hinc Nominatim res, quæ propria nomina non habent, dicuntur designari, quando ita expressis verbis & signis describuntur, ut certo cognoscantur. Cic. de Offic. III. 16. Quicquid esset in prædio vitii, id statuerunt, si Venditor sciret, nisi Nominatim dictum esset, præstari oportere. Veluti, si denunciatum fuisset Venditori ab Auguribus, ut ædes, quas vendebat, demoliretur, id Vitium Nominatim erat dicendum. Famil. XIII. 28. Duo Nominatim te rogo, primum, ut si quid satis dandum erit, cures, ut satis detur &c. Liqueat ex his, promiscue Nominis & Signi vocabula adhiberi tum Proprio Nomini, tum rerum Hominumque Notis vel Signis exprimendis, atque adeo ferre Naturam Linguarum & Significationum, ut utraque res eodem vocabulo variis in Locis denotetur.*

Id vero ut de Hebraico שם / *cujus gratia hæc præmissi, certius constet, sciendum, derivari illud Sêm haud dubie, ab eadem origine, cujus est quoque vocula שם Sâm, Ibi. Nam conveniunt & literæ, & significatio. Sicuti enim Sêm*
 si.

significat id, quo aliquid demonstratur, sic *Sām* actum ipsum monstrandi quasi digito vel manu, quæ in illo monstrandi actu plerumque adhiberi solent. Hinc eleganter apud Hebræos *Signum* vel *Monumentum* alicujus rei vocatur יד / quo proprie ceteroqui *Manus* notatur. Sic 1 Sam. xv. 12. de Saulo, postquam Amalekitas delevisset, *Venit Saulus in Carmelum, & ecce statuit sibi Manum*, h. e. Signum Victoriæ. At disertissime 2 Sam. xviii. 18. *Absalomus statuit sibi in valle Regis אה מצנה Statuam; nam dixit, Non est mihi Filius, qui Nomen meum in memoria hominum servet; & vocavit illam statuam Nomine suo, itaque appellatur illa usque in hunc diem יד אבשלום Manus Absalomi*, h. e. Signum, Monumentum, quo Absalomus demonstratur, & ejus Nomen servatur, ac propagatur ad posteros. Inde jam est, quod tanquam pene synonyma conjungantur יד וישם Esa. lvi. 5. *Et dabo eis in domo mea & in muris meis Manum & Nomen* (seu Monumentum & Signum, quo semper cognoscantur) *melius Filiis & Filiabus. Nomen perpetuum dabo illis, quod nunquam destruetur.* Nempe sicuti Absalom, quia non habebat Liberos, crexit suæ Memorix *Manum*, sic hic Eunuchis loco Filiorum, Filiarumque pro-

mittitur *Manus* & *Nomen*, quæ nunquam sint subvertenda, & per quæ Memoria eorum melius, quam per Filios aut Filias, conservetur. Cum quo Esaiæ loco conferri velim, quod itidem junctim legitur in *Dialog. de Corr. Eloq. c. 7. Nominè vocari* & *Digito demonstrari: Et apud Jctos, nihil referre, proprio Nominè res appelletur, an Digito ostendatur, an vocabulis quibusdam demonstraretur. l. 6. D. de Rebus creditis.*

Origo autem utriusque vocabuli dicitur esse Syriaca, vel Arabica (Vide Patrem meum de *Ratione Studii Theol. cap. XIII. p. 300.*) quæ *Excellere, Excelsum esse*, & simul *Nominare* significat. Nempe quod in edito est positum, id excellit; quod vero excellit, digitis, signis, nominibus demonstrari solet. Hinc jam apud Latinos quoque *Nomen* & *Nobilis* ejusdem plane originis sunt. Nam quid est *Nobilis* aliud, quam qui facile noscitur & nosci potest propter quandam supra alios excellentiam? Adde, *Signa*, quæ homines conspici vel observari velint, plerumque in excelso statui, ut tropæa in Montibus, sicuti a Saulo factum vidimus, ne ex profanis exempla, quæ innumera pene sunt, adferam: vel in altum tolli, ut vexilla, aliaque signa Militaria. Hinc Græci &
La-

Latini proprie σημεῖον αἶρειν, *signum tollere*. Polyæn. I. 29. σημεῖον ἤρε τοῖς φίλοις καὶ ἰσπεθοῖ h. e. *signum sustulit Velitibus & Equitibus*, quos ab se dimiserat, ut falleret hostes. Cic. *pro Marcello cap. 1. His omnibus ad bene sperandum quasi Signum aliquod Sustulisti*. Et forsan ab hac ratione est, quod Deus, qui alias etiam עליון *Excelsus*, *Altissimus*, vocatur, appelletur quoque in S. Scriptura השם *Hasssem*, quasi *in Excelso positus*, qui est super omnia. Sed hoc posterius incertum tamen & Ego arbitror. Quin, ut dicam, quod sentio, etiam de ipsa dubitem etymologia, putemque Arabicum illud & Syriacum verbum potius debere originem suam & significationem vocabulo *Sêm*, quod simul Nomen & Nominis ac Famæ excellentiam notat: ipsum autem *Sêm* esse a שום (*Sûm*) *Ponere*, quoniam *Nomina & Signa* rerum sunt *Rebus* illis, ut cognoscantur & distinguantur, *imposita*. Et ita eodem modo ac forma גר *Peregrinus* per Tzeri a גור; כן *Probum*, *Rectum*, a כון; עט *Calamus*, a עוט vel עיט *volare*, unde עיט *volucris Major*; שח *Meditatio* a שוח / שח / Plur. שתות *Nates* (plane ut שם / Plur. שמות) a שות. Adde his מתים *Hominnes*, vel proprie *Mortales*, a מות / ut ego quidem censeam, Neque vero rationem hic

hic habendam magnopere putem puncti diacritici Literæ ם in vocibus םׁ & םׂ: quum illud pro arbitrio & quacunque judicio in vocabulis, præsertim originis reconditæ & obscuræ, imposuerint haud dubie demum Masorethæ: certe istam distinctionem neglexerint, vel non agnoverint, cum Græci Interpretes, qui in Nominibus Propriis τὸ *Schin* vel *Sin* promiscue per simplex *Sigma* exprimunt, tum vicinæ Hebraismo Linguæ vel Dialecti, quæ etiam in Appellativis sine discrimine vertunt modo in *Samech*, modo in *Tau*. Hac itaque ratione *Sêm* significaret *Nomen* aut *Notam* Homini vel Rei demonstrandæ *impositam*; *Sâm* vero idem esset, ac si quis ם *Manum* intendens diceret, *Ibi Positum est, quod quæris*.

Verum ut ipsam vocabuli *Sêm* significationem seorsim jam probemus, sciendum est, eo non tantum denotari Nomen Proprium, sed etiam qualemcunque Appellationem, & Designationem per Epitheta. Sic Esa. ix. 6. *Et vocabit quis Nomen ejus, Mirabilis, Confiliator, Deus Validus, Pater æternitatis, Princeps Pacis.* Judic. xiii. 18. *Quare ita rogas Nomen Meum: nam hoc est Mirabile, vel exsuperans captum humanum.* Ubi manifeste *Nomen* significat descriptionem, qua cognosce-

retur Deus. Pro *Signo*, autem ubi fuerit positum, præterquam in hoc Geneseos loco, vix ullum in S. Scriptura reperies exemplum: nisi quod Esaiaë LV. ult. jungantur tanquam Synonyma, לשם לאות ולשם עולם in *Nomen*, in *Signum perpetuum*, plane ut cap. seq. §. 5. junguntur דר ושם *Manus* (statua) & *Nomen*, de quo jam egimus supra: sed & Aben Ezra ad b. l. *Genes.* jungit לאות ולשם.

Ceterum nihil profecto mirum, peculiare multorum Vocabulorum *Significationes*, quasdam Rarissime in Hebræo Codice, immo nonnullas prorsus Semel vel etiam Nunquam, occurrere, quum ipsa *Vocabula* sane quam multa existant tantum ἀπαξ λεγόμενα. Neque aliter se res habere potest, quando ex antiqua Lingua exiguae adeo supersunt reliquiae. Pone ex Latina ad nos pervenisse unicum Livium; quot vero istic reperirentur tantum semel & *Vocabula* ipsa, & eorum *Significationes*, quarum exempla ex reliquis Auctoribus habemus nunc sane frequentia? Sic ergo, quia ex Hebraica nihil nobis residuum est, nisi unicus S. Scripturae Codex, necessarium quoque, multa esse istic vix semel atque iterum obvia, quæ tamen fuerunt olim sic satis usitata. Hæc etiam causa, quare toties Viri Eruditi

ex

ex Cognatis & vicinarum Gentium Linguis Hebraicam, quia de suo tam pauca & parca, atque ideo incerta, Significationum nobis reliquit documenta, feliciter & studiose explicent atque illustrent; id quod recte ita & utiliter fieri, cum alii, tum ex professo pluribus exemplis docuit Pater Meus *Libro modo laudato cap. 13.*

Quibus adde, mox aliter etiam usui futurum, illud ἀπαξ λεγόμενον apud Jobum XVI. 19. שֹׁדֵד / *testis meus*, cujus vocabuli usum & significationem frustra alibi in Hebraica Lingua quæras, sed invenias in paucissimis illis Chaldaicæ reliquiis in S. Scriptura obviis. Nam Genes. xxxi. 47. quum Labanus & Jacobus acervum lapidum constituisent, veluti testem fœderis & amicitiae inter eos redintegratæ, Jacobus eum Hebraice appellasse dicitur גִּלְעָר / at Labanus Chaldaice שְׂדֵדוֹתָא h. e. *Acervum Testimonii*. Sic אֲנָר in S. Scriptura nobis occurrit tantum in significato *colligendi fructus* tempore messis, vel autumnii. At latiore habuisse significationem ex derivatis discere possumus, non modo ex Græco ἀγείρω (quod extra controversiam ex illo Hebraico est ortum, potius, quam ab ἄγος, ut volunt Græcorum Etymologi, quodque etiam fru-

gum

gum collectionem (ut apud Hesiod. *Epy.* v. 574^a. καὶ οἶκαδε καρπὸν αἰγείρειν, h. e. *Et domum colligere fructus*) sed præterea omnis quoque generis rerum *collectionem congregationemque* notat, ut nemo ignorat; & liquet vel ex αἰγορά *forum*, sic dictum, quoniam ibi congregari & convenire solent cives, resque venales eo comportari) Tum ex Latino *Acervus* (quod ab αἰγείρω, cujus diphthongus in derivatis mutatur in vocalem brevem, haud dubie potius formatum, litera Γ Græcorum, ut solet, in C Latinorum transeunte, quam ab αἶκλις *acumen*, vel ab *acus*, *aceris*) Verum etiam ex ipso מַגְנָן / quod in Libris *Paralipomenon*, aliisque sub Monarchia demum Medo-Persica scriptis, occurrit, *Epistolam* significans, haud dubie a collectione Literarum & verborum, qua ratione etiam apud Latinos *Epistola Literarum* vocabulo passim exprimitur. Immo & inde videtur ortum, ut apud Persas ἀγγαροὶ dice- rentur οἱ γραμματοφόροι καὶ ἀγγελοὶ τῆ βασιλείας, ut exponit Suidas, h. e. *qui literas & mandata Regis perferebant*. Vide *Brisson. de Regno Persar. lib. 1.* Quod ipsum vocabulum non modo cum derivatis, veluti αἰγγαρεύειν & αἰγγαρεία, translatum est postea in Linguam Græcam, sed & ex

Eo,

Eo, vel ex Hebr. רַגְלָן / formatum a Græcis jam olim arbitrer $\alpha\gamma\gamma\epsilon\lambda\omicron\varsigma$ & $\alpha\gamma\gamma\epsilon\lambda\lambda\omega$, litera R in L mutata, ut sæpe fit. Nam & eadem ratione Vox $\Lambda\gamma\acute{\epsilon}\lambda\eta$ Grex, ab $\alpha\gamma\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ videtur formata; sed & idcirco Lucianus in *Judicio Vocalium*, has quoque literas, L & R, inter se litigasse memorat. Exempla autem vide in Notis nostris ad *Æliani Var. Hist.* II. 33. *extr.* sed maxime apud Vossium de *Literarum permutatione*. Putem vero hanc Originem tanto certiore, quod apud Hesychium lego etiam $\alpha\gamma\gamma\epsilon\rho\iota\omicron\varsigma$, & quidem expositum per $\alpha\gamma\gamma\epsilon\lambda\omicron\varsigma$, quodque Xenophon & Suidas ^a, in exponendo τῶν Ἀγγάρων Persicorum munere, vocabulo quoque $\alpha\gamma\gamma\epsilon\lambda\omega\upsilon$ utuntur. Ceterum si ita est, ut sane videtur, habemus in eo iterum, æque ac in τῷ רַגְלָן / exemplum vocabuli, cujus latior usus nobis constat magis ex Græca Lingua, ubi quemlibet & cujuslibet rei *nuncium* significat, quam ex Orientali, unde tantum scimus notasse *Cursorum*, qui Regis Literas ferebat. Huc refer etiam Hebr. גַּי Gai vel Gê, quod pene ubique *vallem* vertunt, sed quod omnem insuper *planiciem*, regionem, tractum, in mare vel montes plerumque de-

^a Etiam alii. Vid. Stolberg. *Exercitat. de Angariis Veterum.*

definentem, & ita vel ex mari vel in montes exurgentem (siquidem a Radice $\eta\alpha\eta$ in altum erigi derivatum creditur) notare, Græca iterum Lingua nos docet, ubi latiore omnis terræ sensu accipiuntur passim $\gamma\alpha\iota\alpha$ & $\gamma\eta$, vocabula haud dubie inde formata, unde & LXX. Interpretes plerumque Hebraicum נָּוֶה per $\gamma\eta$ Græcum reddunt, sicuti ostendit Doctiss. Keuchenius ad Matth. v. 22. Porro autem τὸ $\gamma\alpha\iota\alpha$ maxime tractum terræ Campestrum & Montibus oppositum significare ex Homero & Virgilio inter se collatis pulchre probavit Henr. Stephanus ^a. Sed &

S cer-

^a Henr. Stephanus in *Thesaur. Ling. Gr.* unum habet locum Homeri, ubi $\gamma\alpha\iota\alpha$ a montibus distingui dicit, ex *Iliad.* δ . V. 57. Ποσειδάων ἰτίναξε Γαίαν ἀπειριστόν, ὀρέων τ' ἀπεινὰ κάρηνα, Neptunus concussit terram immensam, montiumque excelsos vertices. Cum eo confert verba Virgili *V. Aenëid.* 694. Tonitruque tremiscunt Ardua terrarum & campi, in quo sibi videri ait Poëtam Latinum ὀρέων ἀπεινὰ κάρηνα interpretari ardua terrarum, at $\gamma\alpha\iota\alpha$ campos. Non video quomodo ex his verbis Homeri probari possit τὸ $\gamma\alpha\iota\alpha$ maxime significare tractum terræ campestrum & montibus oppositum. In illo loco nihil aliud significare potest; sed ex eo non consequitur id maxime significare etiam aliis locis, ubi montibus non opponitur. Eustathius quidem pag. 1195. $\gamma\alpha\iota\alpha$ l. d. Homeri itidem interpretatur $\pi\epsilon\delta\iota\acute{\alpha}\delta\alpha$ $\gamma\eta$, campestrum terram,

nec

certam notare regionem, quæ in stabilem alicujus gentis habitationem cessit, liquet ex eo, quod Veteres appellarint Galatas per Asiam vagantes γαλιταις, quia, ut ait Eustath. ad *Iliad.* β. v. 122. ἡ γαλιταίων ἐζητεῖ, ἰσθ' ἧς οἰκίεσσι, *Terram querebant, in qua habitarent.* Adde jam his Ἐνακὶ & Ἐνακίμ υἱὸς *Enakim & Filii Enakim*, qui fuerunt non tantum Gigantes amplissimæ staturæ, sed & aliquot Urbium (*Hebronis, Debiri, Hanabi, Jos. xi. 21.*) Domini, Filii cujusdam *Enak*, q. d. hominis *Torquati*; quod Patris Nomen transiit in totius Familiæ appellationem, adeo ut ejus Posterii dicantur non tantum *Filii Enak*, vel *Filii Enakim*, sed & simpliciter

nec tamen quidquam de hac præcipua notione vocis γαλιταίων observat; verum & ibi, & ad *Iliad.* β. pag. 1012. adnotat, morem Homeri esse, ut, posito toto, quod omnes partes continet, v. g. *serra*, tamen deinde etiam notabiles quasdam partes totius memoret: ut *Iliad.* β. v. 193. Γαῖα δ' ἔτι θυτὸν πάντων καὶ μακροῦς Ὀλύμπου, *Terra vero adhuc communis omnium et cælestis Olympus.* quasi scilicet mons Olympus non esset pars terræ.

b *Pag.* 188. *Edit. Rom.* Et sic etiam Auctor *Ety-mologici M.* Sed sunt argumenta, quibus impugnari possit scriptura hujus vocis, ut corrupta; etsi ideo non negandum est γαλιταίων pro *sedibus* dici. *Terras quaerere, & sedes quaerere* Latini quoque pro eadem dicunt.

ter *Enakim*, seu Græca terminatione plurali *Ένας*. Inde jam factum videtur, ut hoc Nomen deinceps denotaret etiam *Reges & potentes Dominos*, in primis quia antiquis temporibus in Oriente ad Regiam dignitatem præ ceteris produci solebant præcipuæ staturæ Homines, quia, ut ait Curtius VI. 5. *Hominibus Barbaris in corporum majestate veneratio est, magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia specie natura donare dignata est.* Neque vero minus apud Hebræos ea majestas & statura corporum commendabat Regios Homines, quod non tantum ex Saulo notum est, sed & traditur de Ab-salomo 2 Sam. XIV. 25. Ceterum utriusque significationis documentum habemus iterum in Lingua Græca, ubi *Αναξ, άναξος*, ut antiquissimi, vel *άναντος*, ut posteriores declinarunt, significavit primo *Gigantem*. Nam eo Nomine fuisse Patrem Asterii Gigantis, a quo insula juxta Miletum nomen accepit, Filium Coeli ac Terræ, docet Pausanias in *Atticis* ^a, & Eustathius ad *Iliad.* A. v. 8. ^b Similiter ultimum quoque Terræ post Titanas partum,

S 2

tum,

^a Cap. XXXV. & *Achaic.* Cap. II.

^b Pag. 31. *Edit. R.* De hoc, & de Dioscuris egerunt etiam cum alii, tum Bochartus I. *Chan.* I.

tum, Typhoea, Hesiod. Θεογ. 859. vocat Ἄναξια κεραυνωθέντα, h. e. *Anacum fulmine* ab Jove *ictum*: Deinde vero, notavit idem illud vocabulum etiam *Deos*, in universum omnes, sed peculiariter *Castorem* atque *Pollucem*, qui καὶ ἐξοχὴν prisca declinatione Ἄνακεις dicebantur: Tum porro *Reges*, denique *Dominos* simpliciter, & *Patres familias*; unde Hesychius Ἄνακτορία exponit βασιλεία, δεσποτεία, h. e. *regnum*, *dominica potestas*; & Ἄνακτορήσι, ταῖς δεσποτικαῖς ἢ βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις, *Dominicis aut regis ministeriis*. Sed disertius agit Eustath. d. l. ad II. A. δῆλον ἔν, ὅτι θεία τις λέξις τὸ Ἄναξ, διὸ καὶ ἐπὶ ὑπεροχῆς κεῖται, οἷον ἐπὶ βασιλείων; καὶ ἐπὶ οικοδεσποτιῶν, ὡς καὶ τῆτο οἱ παλαιοὶ λέγουσι. δηλοῖ δὲ καὶ Εὐριπίδης τὴν τῆς λέξεως θεϊότητα, εἰπὼν: Ἄναξ, θεὸς γὰρ δεσπότης καλεῖν χριῶν. *Clarum itaque, Divinae cujusdam significationis esse vocabulum illud, Ἄναξ, idcirco ἔ* *Excellentiam quandam potestatis, veluti Regum ἔ* *Patrum familias, denotat, sicuti hoc quoque tradunt Veteres.* Ἐυριπίδης vero etiam declarat Divinitatem hujus Vocabuli, dicens: Ἄναξ, nam Deos oportet appellare (δεσπότης) *Dominos*. Ita ergo loquitur ibi Euripides, quasi Ἄναξ non tam *Deum* aut *Regem*, quam *Dominum* proprie significet, dum hanc ipsam reddit rationem ejus, quod

Deum

Deum * appellaverat Ἀναΐα, quoniam Deos deceret appellare *Dominos*, quasi ergo Ἀναξ & Δεσπότης fuerit idem. Adde Eundem Eustath. etiam ad *Iliad.* β. in *Catalogo Navium* v. 284. ^b

Lubens hæc omnia & consulto plane attuli, ut ita liqueret, superesse multa in Hebraico Codice, non tam ex Hebraismo, quam aliunde, explicanda, ac ut simul, rariorem hanc vocabuli *Sēm* significationem ex aliis quoque Linguis recte declarari & confirmari, jam ostenderem. Quo pertinet primo, quod iterum in ipsis illis Hebraicæ Linguæ exiguis adeo reliquiis, verbum ejusdem, ut crediderim, cujus τὸ **ש** / Originis, *signare, insigñire*, notet. Est illud **סמן** / quod ipsum itidem semel tantum occurrit, & quidem apud Esaiam xxviii. 25. **שערה נסמן**. *hordeum insigne, vel signis distinctum*. Quæ etiam causa est, quare Eruditi illud ex Lingua Græca derivent, quasi a σημαίνω vel σημείον deductum fuisset. Mihi vero illud mirum plane accidit, vocabula Græcæ originis, seu ex Græcismo, & quidem serioris temporis, translata in Hebrai-

S 3

cum

a Sunt in Euripidis *Hippolyto* v. 88. verba ancillae, vel, ut Barnesio placet, servi ad Hippolytum.

b Pag. 345. Edit. R.

cum Sermonem, tribuere Esaia, Prophetae & Scriptori, qui floruit temporibus Jothami, Achazi, Ezechiae, Regum Judaeorum, dudum ante Pſammetichum, qui primus demum teste Herodoto II. 154. liberum & securum Graecis aditum aperuit in Ægyptum, quum ab Ionibus & Caribus forte fortuna per tempeſtatem iſthuc delatis adjutus eſſet. Multo itaque minus videntur Hebraei jam dudum ante illud tempus Graecos in ſuam terram, aut vocabulum Graeca ſuam admidiſſe in Linguam. Porro autem σημαίνω ſenioris, ut dixi, eſt ævi, vel certe remotioris a ſua origine derivationis. Nam prius dixere Graeci σημαίω, atque inde poſtea formarunt σημαίνω, quo modo ſe res habet in omnibus iſtius Formæ verbis. Sic enim etiam βαίνω ex βάω, φαίνα ex φάω, ὑφαίνω ex ὑφάω, χαίνω ex χάω, ελαίνω ex ελάω, &c. Quanto itaque rectius ſignificatio & etymon verbi מַנַּח ex iſtis Orientalium Linguis deducitur, in primis quum apud Chaldaeos illud frequens & vulgati fuerit uſus? Et quidni ab Hebraico *Sém*, vel ab eodem vocabulo, unde illud *Sém* originem ſuam videtur trahere? Nempe Hebr. מָנַח *Ponere*, Chaldaei ſcribunt מ'ס' / מ' in ס' mutato, ut fieri quamplurimis in vocabulis notum eſt, etiam in illo מ'ס' מ'ס'

testis (vide supra p. 270.) quod in S. Scriptura per ψ / at apud Chaldæos per δ semper scribitur. Immo vero permu- tantur inter sese hæ literæ in una eadem- que Lingua, etiam Hebraica, sæpissime. Sic enim δ *borrere*, ψ *spina horri- da*, ψ & δ *cogitationes ambiguae*, ψ & δ *avertere, recipere se, &c.* si- mul utraque in uno Codice Hebræo oc- currunt. Quin Ephraimitæ non potue- runt accurate satis vel clare leviculata hanc distinctionem inter ψ & δ exprimere, dicentes identidem δ pro quo alii Ifrælitæ eodem tempore dicebant ψ . Vide Judic. XII. 6. Similiter apud Chaldæos & Syros δ & ψ *sinister*, ψ & δ *statera*, ψ & δ *Herba*: pleraque etiam a δ *Decem*, promiscue ab iis modo per ψ / ut apud Hebræos, modo per δ scribuntur. Sic igitur Chal- dæi & Syri dixerunt non modo δ pro Hebræo ψ *ponere*, sed & pro ψ *No- men, Signum*, simul ψ *Nomen*, & δ *signum, positio*: quæ duo videri possent primitus fuisse eadem, sed paulatim in di- versam distincta pronunciationem & Scri- pturam, plane sicuti in aliis quoque Lin- guis sæpe duo existere cœperunt voca- bula, diversæ Scripturæ & significatio- nis, quæ antea unum idemque fuerant,

ut una eademque Origine, sic etiam Scriptura & Significatione. Talia apud Latinos sunt, *Coitus & Coetus, Moenia & Munia, Quero & Quæso* &c. Sed apud Hebræos & Vicinos longe plura ejus generis reperiuntur per promiscuum istic usum literarum Quiescentium, & Conjugationum defectivarum, ut & per Masorethicam Punctorum distinctionem. Ab illo autem מִים formatum procul omni dubio מִי / quod itidem *Signum* notat. Hinc porro deduxerim illud מִי quod semel in Hebraica Lingua, in Chaldaica frequentius obvium, de re, quæ *signo quodam notata vel insignita est*, adhibetur. Neque hoc rejiculum plane haberi ideo debet, quod plerumque Nomina in Linguis Orientalibus deriventur a Verbis. Aliquando enim, licet rarius, contra fit. Et ita crediderim factum in simili plane מִי / quod significat proprie & primitus *Tempus constitutum*, eaque una significatione apud Hebræos occurrit, sed apud Chaldaeos dein Analogica translatione etiam *Conventum* notat, qui fit *constituto tempore & loco*, veluti in Conviviis, & solennibus ac statis conciliis. Significatio autem illa *constituti, dicti, decreti temporis & conventus* nos ducit manifeste ad originem illius a verbo מִי *decernere, constituere, cogi-*

gitare, repetendam, unde & מוֹמָה cogitatio, propositum. Ceterum ab illo זָמַן formatum est Verbum, quod tantum apud Ezram & Nehemiam in Participio Passivo occurrit, notatque itidem *prestitata, statuta, edicta tempora*, sed quod Chaldaice ac Syriace etiam ex secunda Nominis istius significatione notat *Parare*, ex. gr. convivium, *invitare, citare, congregare, in lacum* scilicet *¶ tempus certum.* Similiter אֲנֹר *Habitare apud alios*, est מְנוֹר *Habitatio*, & מְנוֹרָה *Granarium*, vel *Horreum*, in quo fruges reponuntur, aut colliguntur. Nam אֲנֹר etiam *colligere, & congregare* notat; atque adeo tum ex hac significatione, quam crediderim omnium primam & præcipuam, tum ex illo derivato, videtur convenire origine ipsa, & vi significationis, cum אֲנֹר / sed ab eo distractum esse tandem ea ratione, quam modo memoravi, in diversam & Scripturam, & peculiaris Significationis usum: plane sicuti etiam Scriptura differunt נֹרָה & אֲנֹרָה / quod utrumque pariter *Nummum* seu *Obolum*, notat. Ceterum ex illo מְנוֹר *Magur* formata sunt in derivatis Linguis varia literam M. retinentia: sic in Græca μέγαρον, Homer. *Iliad.* A. 396. πατρὸς ἐν μεγάροισιν, quod Scholiastes exponit, ἐν τοῖς τῶ πατρὸς μὲ οἴκοις: at in Pu-

nica *Magar* pro Villa, Servius ad Virg. *Æn.* I.^o. *Magalia antistæchon est, Nam debuit* (Virgilius) *Magaria dicere; quia Magar, non Magal, Pœnorum lingua Villam significat.* Similiter vero ab isto מוֹרָה *Horreum* videtur deductum Verbum מָרַעַת *dejecit*, & hinc מַמְרָה *Granarium*, quia grana dejiciuntur in horreum. Neque aliter se res habet in derivatis a נָרַר *traxit*. Nam inde est מַנְרָה *ferra*, quæ in diversum vicissim *trahitur*, & נָרַה *ruminatio*, quæ *retrahit* cibum. Ab utroque autem Nomine derivata sunt Verba ejusdem significationis, ut videre est in Lexicis. Nihil ergo obstat quo minus etiam a Nomine סִימָא vel סִימָן derivetur itidem Verbum סָמַן / cujus significationem & originem potissimum nunc investigavimus.

Ita vero liquet, alia etiam superesse in Hebraismo, at in Chaldaismo frequentari, Vocabula ejusdem, cujus סִימָא, originis, & iisdem, vel certe ejusdem potestatis & organi, literis constantia, significationem autem, quam in סִימָא quærimus, Signi qualiscunque, extra controversiam habentia. Id quod magno sane est argumento, idem olim significasse etiam illud סִימָא, licet ejus in exiguis illis

lis Hebraicæ Linguæ reliquiis non nisi unum hoc diferte nunc reperiatur exemplum, quod idcirco ab aliis non fuit animadvertum. Sed non minoris evidentiæ & ponderis argumentum ex Lingua Græca peti potest, ubi $\Sigma\eta\mu\alpha$ formatum est haud dubie ex Hebraico $\Sigma\eta\mu$ / $\Sigma\eta\mu$, & denotat similiter qualecunque *signum*, tam quod auribus percipitur, quam quod oculis. Derivandum illud esse ex Hebræo *Sém*, declarat conveniens utriusque vocabuli significatio, & eadem prorsus literæ. Nam $\Sigma\eta\mu$ quando est Nomen Proprium unius ex Filiis Noachi, a LXX. exprimitur hisce literis $\Sigma\eta\mu$, quibus si addas A. quæ est litera terminationis Græcæ, habes ipsum illud $\sigma\eta\mu\alpha$. Sic quas literas Hebræi $\Sigma\eta\mu$, $\eta\tau$, $\Delta\eta\tau$ appellant, Græci $\beta\eta\tau\alpha$, $\eta\tau\alpha$, $\Delta\eta\tau\alpha$ dicunt. Significatio autem $\tau\eta$ $\Sigma\eta\mu\alpha$ est *Signi*, quod in Voce, Nomine, Verbis, Literis, Rebus, Argumentis consistit. Sic apud Homerum in *Odyssæa extr.* $\sigma\eta\mu\alpha\tau\alpha$ passim ^a appellantur *Signa*, quibus Ulysses redux a suis agnoscitur: Et in Ludis ac Certaminibus *Notæ* ^b, quæ declarabant, quousque

^a In *Odyss.* $\acute{\omega}$. bis omnino *vers.* 328. & 345. in superioribus libris sæpe:

^b Homer. *Iliad.* ψ . v. 326. 843. Et apud Latinos *signum* de *Meta.* Vid. Virgil. v. *Æneid.* 130.

que pervenisset cujusque discus, ut & *Mortæ* ac *Scopi*, quos petebant cursu vel jaculis: Tum in Bello *Signa*, quæ vel Voce & Verbis, vel Vexillis aut alia quacun- que Re, Militibus dantur, Hef. *Asp.* 385. σήμα τιθεῖς πολέμοιο, *Signum belli edens*. Hinc σημαίνειν σάλπιγγι passim. Immo & *Literæ* ac *Epistolæ* istoc vocabulo designantur. Sic enim Bellerophonti *Iliad.* 2. v. 168. dicitur Proetus dedisse ad Jobaten Socerum σήματα λυγρὰ, *Literas*, vel *Verba tristia*, scribens in tabellis multa acerba. Ubi Eustath. ait γράμμαῖα (*Literas*) dici ab Homero σήμαῖα, quia sint σημεία φωνῶν, καὶ νοημάτων, καὶ πραγμάτων, *signa Vocum, Cogitationum, & Rerum*. Et dein v. 176. Socer rogasse Bellerophontem σήμα ἰδέσθαι, *videre Epistolam, quam sibi a Genero ferret: sed ubi acceperat Σῆμα κακὸν (Epistolam malam) Generi, misisse eum contra Chimeram*. Porro etiam *Omen* ore prolatum istac voce exprimitur, *Homer. Odyss.* γ. v. III. Ἡ ῥα μύλην εἴσασσα, ἔπος φάτο, σήμα Ἄνακτι, quæ *sistens Molam, Verbum prolocuta est, quod erat Omen Ulyssi Regi, sive Domino*.

Sed præter plura alia notat vel maxime *Sepulchrum*, & ejus proprie *Inscriptionem*, quæ scil. declarat, quis ibi sit sepultus, & quæ constabat olim solo *Nomine* defuncti.

ἔτι. Hinc Eustath. ad *Iliad.* z. v. 176. ἔκδηλον, ὅτι ὁμώνυμος φωνὴ καὶ τὸ Σῆμα, τεθειμένον ἐπὶ τε ἄλλων ἢ ὀλίγων, καὶ ἐπὶ τάφῳ, &c. *Manifestum τὸ Σῆμα esse vocem varia simul significantem, impositam tum aliis non paucis rebus, tum etiam sepulchro, &c.* Ant. Liber. **Fab.* 2. Meleagri sorores lamentabantur sine intermissione (παρὰ τὸ Σῆμα) apud tumulum ejus. Sic Regum quoque Alexandrinorum Sepulchrum communiter Σῆμα appellatum docet Casaub. ad Sueton. *Aug.* 18. Sed nihil illustrius dari potest loco Hesiodi in *Asp.* v. 477. Τῷ δὲ τάφῳ καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναυρος, *Cygni sepulchrum & Monumentum obscurum reddidit fluvius Anaurus.* Distinguitur istic τάφος καὶ σῆμα æque, ac ab Eustathio ad *Hom.* passim. Nempe τάφος est proprie ædificium sepulchri, at Σῆμα Monumentum seu Inscriptio, quæ olim, ut dixi, *Nomen* defuncti tantum ostentabat. Hinc Arrianus in *Epicetum* I. 19. ad Hominem, qui ex rebus nihili æternam Nominis memoriam quærebat: sperabatque fore, ut si impetraret Sacerdotium, etiam post Mortem in memoria Hominum *Maneret suum Nomen: Scribe illud in Lapidem, inquit, & Manebit: Lapidem* haud dubie Sepulchri. Certe ita fieri solitum, liquet

ex

ex Lactantio I. II. ubi sit sepulchrum Jovis esse in oppido Gnoffo, inque eo inscriptum antiquis Græcis literis, Ζεὺς Κεῖνος. h. e. *Juppiter Saturni F.* Similiter Ovid. *Heroid.* VII. v. 193. *Nec consumpta rogis Inscribar*, ELISSA SICHAEI. Sic & apud Gruterum antiquissimæ Romanorum Inscriptiones sepulchrales nihil fere nisi Nomen præferunt: id quod jam observarunt Ant. Augustinus, alique. Neque aliter apud Græcos. Vide Sponii *Itiner.* T. II. p. 384. Εἰρήνη Διαδώρις Ἐδεσσαία Σάσιππίδου Ἀμαξαντίως γυνή. Consistebat itaque τὸ Σῆμα potissimum in ipso *Nomine*, eoque declarabat, quis ibi esset sepultus. Similiter vero se res habuit in *Sortibus*. Nam & illæ inscribebantur in primis *Nomine* sortientium, vel ejus *Primis* Literis, aut quo alio *Signo*. Certe apud Homerum *Iliad.* H. v. 187. dicitur Ajax *sortem suam ἐπιγράψαι*, *inscripsisse*; at hoc ipsum v. 175. verbo σημήνασθαι exprimitur, & ipsa inscriptio v. 189. κλήρυ σῆμα appellatur.

Convenit itaque ipsum Σῆμα multum cum *Nomine*, sed quod ex *Compositis* ejus vel maxime elucet. Nam sicuti Jobi xxx. 8. בני נבל גם בני בלי שם. Erant *Filii stultorum, etiam Filii Hominum sine Nomine*, h. e. obscurissimorum, ignoto-
rum

rum (quo plane modo Latini frequentissime, Florus III. 16. *Hominem sine Tribu, sine Nomine.* Virgil. *Aen.* IX. ^a. *Et multam in medio sine Nomine plebem, scil. occidit, h. e. ut Servius, quorum per humilitatem non sunt omnibus nota nomina. Sed maxime Aen.* II. ^b de Priamo, *Facet ingens littore truncus, Avulsamque humeris caput, Et sine Nomine corpus, h. e. ignorantum, seu quod, quia Caput erat avulsam, cognosci non amplius poterat, aut sciri cujus esset. Sic Silius Italicus lib. IV. ^c *Lotho dodimus sine Nomine gentem, & lib. VIII. ^d Atque illi sine Luce genus surdumque Parentum Nomen*) ita vero Græci quoque idem dicebant, sed unico vocabulo (ut copiosa est & componendi facilis hæc lingua) composito vel cum τῷ ὄνομα, vel τῷ ὄνομα, h. e. vocabulis, vel ἀνόνομος, vel ἄσημος: Dio Chryf. *Τρωικῶ ^e, ἐλευσίλευσαν ἰ σπηκῶν, ἔδὲ ἀνόνομων χαρίων, Reges erant regionum non parvarum, neque ignobilium, sine Nomine.* Hesiod. *Erg.* V. 153. de Tertii & ænei seculi Hominibus, *descenderunt in domum Plutonis Νώνυμοι, pro ἀνόνομοι.* Similiter jam ἄσημος, Joseph. XX. 8. *extr.* Herodes non amplius constituit Pontifices Hassamonæi generis, *sed*
*bunc**

^a Vers. 343. ^b v. 557. ^c v. 267. ^d v. 248.
^e Pag. 189.

bunc honorem tribuit τῶν ἀσήμοις h. e. quibusdam ignobilibus. Lucas Actor. XXI. 39. ἐκ ἀσήμων πόλεως, de Tarso Ciliciæ. Ant. Lib. Fab. 13. Filiâ hominis τῶν ἐκ ἀσήμων, ex illis, qui in ea Civitate non erant obscuri. Contrarium his est ὄν ὡς Viri Nominis, h. e. celebres, quod sæpe in S. Scriptura reperitur. Lxx. illud vertunt ὀνομασοί: Vide Gen. VI. 4. Numer. XVI. 2. 1. Chronic. V. 24. & XII. 30. Et ita Judithæ XI. 23. καὶ ἔσῃ ὀνομασῆ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, Et eris celebris per omnem Terram. Syrach. XLIV. 3. ἄνδρες ὀνομασοί ἐν δυνάμει, Viri celebres potentia. Immo & Dio Cassius lib. LV^a. conjungit εὐγενῆς καὶ ὀνομασοῦς. Generosus & Nobilis. & lib. LX. ^b Ipse quidem hoc modo, Arria autem alia re, ὀνομασοί ἐγένοντο. Jam vero eodem plane sensu adhibent Græci etiam derivata à τῷ Σῆμα, veluti διάσημος, ἐπίσημος. Inscriptio Vetus apud Spon. Tom. 2. p. 336. Δαδέχῃ διασημοτάτῃ. Dio Chrys. Τρωικῶ ^c ἄνδρῶν ἐπίσημων θανάτῃς. Lucian. de Morte Peregr. ^d τὸν τῷ ἡλίῳ ἐπίσημότερον, Sole ipso Celebriore. Et in S. Scriptura, Matth. XXVII. 16. Habebat tunc vinētum, vel reum, ἐπίσημον, nomine Barabbam. & Rom. XVI. 7. Salutate Andronicum & Juniam, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς Ἀποστόλοις, h. e. qui sunt

ὀνο-

ὀνομασθῶν, *Celebres*, apud vel inter Apostolos. Sed clarissime Vox ἐπίσημα simpliciter pro Nominibus poni videtur apud Arrianum in *Periplo Maris Erythraei*^a, ubi dicuntur Barygazis etiamdum existare παλαιαὶ δραχμῶν, γραμμασὶν Ἑλληνικοῖς ἐγκεχαραγμέναι ἐπίσημα τῶν μετ' Ἀλέξανδρον βασιλευκότων, Ἀπολλοδότῃ καὶ Μενάνδρῃ, *antiquæ drachmæ*, Græcis literis inscripta habentes nomina Apollodoti & Menandri, qui post Alexandrum istic regnaverunt. Sic enim vertenda hæc arbitror, ut ἐπίσημα sit Accusativus, usitatissima Græcorum Syntaxi constructus cum proximo sibi Participio, notetque *Nomen* vel *Designationem* illorum Regum, quæ quia *literis* facta dicitur, necessario itaque consistere debuit in *Nominibus* ipsis, prout etiam Nummi istius temporis sola plerumque Nomina Regum præferunt. Interpret Doctissimus, Gul. Stuckius, locum hunc parum intellexisse videtur, siquidem reddit, *Græcis sculptæ literis cum insignibus Apollodoti, &c.* quasi Arrianus scripsisset σύν, vel καὶ ἐπισήμοις. Rectius fecisset mea sententia, si τὸ ἐπίσημα tanquam per Appositionem retulisset ad τὸ δραχμῶν, ut ita drachmæ hæ dice-rentur fuisse, præterquam quod Græcis

T

lite-

^a Pag. 15. Edit. Stuck. Pag. 27. Ed. Oxon. Pag. 169. Ed. Blanc.

literis erant sculptæ, etiam ἐπίσημα. illorum Regum, h. e. eorum *effigiem, typum* aut *qualemcunque designationem habuisse*, quemadmodum sic passim qualicumque nota signatum argentum dicitur ἀργύριον ἐπίσημον, ut ostendimus ad *Æliani Var. Hist. 1. 22.* Quod & ipsum tamen si voluisset Arrianus, scripsisset, ut opinor, potius ἐπίσημοι. Sed vel sic hoc ipsum vocabulum, cum Genitivo ita constructum, declarat, rem, de qua agitur, præferre alicujus *Nomen*, vel ab aliquo esse *denominatam*. Sic Anton. Liber. *Fab. 25. extr.* ἰδρύσαντο δὲ πάντες ἐν Ὀρχομένῳ ἱερὸν ἐπίσημον τῶν Παρθένων τούτων, *constituerunt omnes in oppido Orchomeno templum ab hisce Virginibus denominatum, seu Harum virginum nomine insignitum, dum dicebatur illarum Templum.* In hac ergo significatione & constructione vox hæc prorsus quoque congruit cum Voce Ἐπίσημος. Sic enim Magistratus, qui *Nomen* dabant Annis, & Heroës, qui *Tribubus Atticis*, Ἐπίσημοι passim dicuntur.

C A P. XII.

*Turris erat Σῆμα idoneum Homini-
bus, ne dispergerentur, dum ejus
ope poterant identidem reperire de-
nuo locum suæ Habitationis. Si-
miles ejus generis Turres. Aben-
Ezra recte exposuit usum Turris,
sed peccavit in Nomine (Sēm)
explicando. Rectius Tostatus Abu-
lensis. Homo ab natura odit soli-
tudinem, & querit convictum alio-
rum Hominum. Accedit metus
Ferarum in solitudine. Nimrodus
per venationem ferarum sibi po-
tentiam comparavit & Regnum.
לפני יהוה quid notet. Heroës Græ-
ci per venationem & cædem fe-
rarum evaserunt illustres. Fera
infestarunt olim quam maxime ter-
ras & homines. Earum ideo fre-
quens mentio etiam in S. Literis.
Primi Homines fuerunt Nomades
seu Pastores, & ideo habitaverunt
in tentoriis. Pastores vagari lon-
gum*

gum latumque cum suis pecoribus solebant: etiam illi, qui jam stabilem sibi ceperant sedem. Terra Sinear, seu Babylonica, erat fertilis, & plana ac equabilis, atque ideo idonea Turri e longinquo videndæ.

SIC satis demonstratum jam putem, Hebraicum $\Sigma\eta\mu$ significasse etiam *signum*, non tam ex ipsis Hebraicæ Linguæ reliquiis, quam ex vocabulis aliarum Linguarum, manifeste a τῶν $\Sigma\eta\mu$ derivatis. Videndum nunc, quam opportuna huic Geneseos loco sit hæc interpretatio, & quam pulchre per eam omnia jam istic cohæreant, quæ ceteroqui nullam plane habebant connexionem, atque idcirco Interpretes Græcos aliosque usitatam & certam connectentis particulæ ἰ significationem relinquere, & alienum omnino sensum exprimere, adegerant. Nimirum Turri exstruenda fecerunt sibi $\Sigma\eta\mu\alpha$, quod eum habebat usum, ut eminus conspectum homines, in longinquis locis securius jam cum pecoribus suis errantes, facile semper reduceret ad sua, & ita caveret, ne illi hisce erroribus, in pascendis pecoribus usuvenire solitis, in perpetuum

tuum ab se invicem divellerentur ac dispergerentur, quod evenire facillime in isto præsertim Tempore & Terra poterat, absque tali Turri esset. Vide supra pag. 260. Ea itaque gratia Turris hæc dicitur *cacumen* habitura *in cælo*, h. e. altissima futura (Vide de ista phrasi Doctiss. Bochartum *Phalegi* I, 13.) nempe ut undique e longinquo maxime spatio conspici posset in terra æquabili, & quaqua versum plana. Prorsus uti Pharos, turris item altissima, exstructa fuit in insula cognomine, Alexandriæ opposita, ut lumen ex ea præberetur Navigantibus. ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάττης, *in longum Maris spatium*, ut ait Lucianus *de Conscrib. Historia* *. Et ad hoc exemplum Caligula quoque apud Sueton. c. 46. *Altissimam turrim excitavit, ex qua, ut ex Pharo, ad regendos navium sursum ignes emicarent.* Adde his vel maxime *Turres, quas in deserto edificavit Uzias, quia pecore abundabat, 2. Chron. xxvi. 10.* Neque enim illæ habebant usum, quam ut Pastores ipsius, iis conspectis, tanto facilius undique ad suos se recipere possent.

Istum Turris in terra Sinear a Noachidis exstrui cœptæ usum perspexisse quoque AbenEzram, & recte exposuisse ad

T. 3

b. l.

*b. l. deprehendo, nisi quod Vulgatam retineat וְ שֵׁם significationem, & de Nominis & Laude apud posteros interprete-
tur. Nam ait, propositum illorum & men-
tem fuisse, ut edificarent Urbem. Magnam
sibi in Habitationem, & Turrim excelsam,
להיות להם לאומ ולשם ולתהלה / ut
esset sibi in signum, & in Nomen, & in
Laudem. At quomodo in Signum? לדעת
מקום עיר להלבים חוצה כרזעי המקנה /
ut scirent, vel agnoscerent, locum Urbis eun-
tes foras, tanquam Pastores pecaris. In No-
men vero & Laudem, quia durabit Nomen
eorum post ipsos omnibus diebus Turris. Et
hoc est (addit) quod dicit Scriptura, Et
faciamus nobis Nomen. In quibus omnia
satis recte se habent, nisi quod Nomen
& Laus post ipsorum mortem nihil prorsus
pertineant ad cavendum præsens malum,
quod sibi tunc metuebant, & quod cum
illo, Faciamus nobis Nomen (Sēm) arctis-
sima ratione connectunt, scilicet, Ne di-
spergamur in superficiem totius terræ. Cer-
te illud si voluisset Moses, aliter haud du-
bie verba ordinasset, nimirum, edificemus
nobis Urbem & Turrim usque in cælum, ne
dispergamur, atque ita faciamus nobis No-
men apud posteros, relicturi scil. etiam ip-
sis hanc Turrim, tam idoneam ad caven-
dam dispersionem, quamdiu ea nondum
erit illis necessaria.*

Liquidius multo veram & commodam prorsus totius Historiæ connexionem & sententiam pervidit inter Christianos Peritissimus Interpres, Tostatus Abulensis, cujus verba ad hunc Locum, quia deprehendi meæ interpretationi prorsus congrua, adscribere volui, licet stylo barbara, sed isti ætati condonanda: *In Litera Hebraica*, ait, *est, Ne dispergamur; intelligebant enim, quod Turris esset tantæ altitudinis, quæ cælum videbatur tangere, quasi ubique terrarum, vel saltem in magna parte, videri posset: Et eam grossissimam & amplissimam fecerunt, scilicet, quod, quando aliquis vellet recedere ex aliqua causa a civitate illa, ubicunque esset, videret illam Turrim, & sciret postea redire ad civitatem: quod non contingeret, si non esset illa Turris sic altissime posita, quia cum nondum essent itinera, per quæ Homines scirent ire & redire, indigebant aliquo alto signo, ut venirent, ne perderentur absentes, & dispergerentur per totum Orbem; Et istam intentionem tangit aliquo modo Aben Ezra. Nec credo, quod sit aliqua verior ista, & ita concordans verbis textus & rectæ rationi. Et mox, quum locutus esset de Græca & Vulgata Versione, antequam dispergamur, subjicit iterum: Sed tenendo literam Hebraicam, dicendum necessario, quod homines intendebant*

simul manere omnes non longe ab illa turri, & ideo volebant eam facere talem, ut ubique eam videre possent, & non errarent, sed redire scirent ad locum, & tunc Celebrare Nomen esset, facere Rem, ubique vel ex quocunque loco cognoscibilem. Hoc vero, quid est aliud, quam Facere Signum, undique & ubique conspicuum?

Jam vero velim mihi quis conferat hanc exstruendæ Turris Rationem cum iis, quas alii dederunt, quasi scilicet ea se munire voluerint Primi Homines contra Diluvium, si forte Deus iterum illis inmitteret, vel contra Incendium, si eo perdere vellet genus humanum, vel ut in ejus cacumine excitarent Idolum, vel simpliciter, ut ea Ornarent suam Urbem quasi Insigni quodam Metropoleos, vel Politicæ aut Ecclesiasticæ Potestatis. Quæ enim in his omnibus veri species, quod justum verumque tantæ operæ pretium? Contra nihil non in nostra exstruendæ Turris Expositione verisimile, nihil absolum, nihil violentum. Omnia pulchre cõhærent, certamque & consiliis Hominum congruam utilitatem continent, id quod clarius ex singulis Historiæ totius circumstantiis, seu ex Hominum ipsorum Sede, quam ceperant, Tempore, quo vixerunt, Vita & Fortuna, quam habuerunt,

runt, liquebit. Summa Historiæ est, quod metuebant, *ne dispergerentur* in vel ex ea Terra, quam Habitationi suæ præ aliis elegerant, atque ita ab se invicem divellerentur. Est enim Homo ab Natura sua alienæ opis ut indigens, ita expetens, atque adeo ejusdem Naturæ primævo instinctu mutuam societatem & convictum quærit, ægreque ab omnibus iis, quibuscum vivere consuevit, in tristem in primis & horridam solitudinem avellitur. Adeo verum hoc est, ut ideo Veteres recentioresque, seu Politici, seu Philosophi, pene uno ore clamitent, Hominem ab natura factum, & idcirco ab natura ipsa etiam ferri, ad convictum; solitudinem vero averfari. Audiamus Aristotelem *Polit. III. 4.* ubi quum repetivisset, quod *lib. I. cap. 2.* probaverat, Hominem esse φύσει ζῷον πολιτικόν, h. e. *ab natura factum, vel aptum natum, ad Societatem Civilem*, subjicit, διὸ καὶ μηδὲν θεόμενοι τῆς παρ' ἀλλήλων βοηθείας, ἐκ ἐλαττοῦν ὀρέγονται τῷ συζῆν ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κοινῆ συμφέρον συνάγει, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει μέρος ἐκάσῳ τῷ ζῆν καλῶς: *Idcirco etiam qui nihil indigent alter alterius ope, nihilo tamen minus appetunt convictum: immo etiam communis utilitas jungit homines, in quantum ea res confert singulis partem Bene & commode vi-*

vendi. Neque vero negare id audet Hobbesius, qui ceteroquin audet omnia, ut ex homine belluam, ab omni pace & societate naturaliter alienam, faciat. Nam quum *Lib. I. de Civè* cap. 1. negasset receptissimum olim axioma, *Hominem esse animal aptum natum ad societatem*, scil. Civilem, in Notis tamen largitur, *Homini per naturam solitudinem perpetuam molestam esse*, immo *Homines, alterum alterius congressum natura cogente appetere*, quia *infantes ad Vivendum; adulti ad Bene vivendum, aliorum ope indigeant*. Sufficiunt illa nunc nobis, ut liqueat, naturale esse Homini fugere & cavere solitudinem, atque idcirco verisimile, illos Homines, qui secundum Naturam maxime vivebant, præcipuam rêvera dedisse operam, ne ab se invicem in solitudines dispergerentur.

Opera hæc tanto justior apparebit & probabilior, si cogitetur, non simplicem fuisse eam solitudinem & aberrationem, quam adeo horrebant, sed cum periculo conjunctam maximo a feris bestiis, quæ in solitudinibus vagari, grassarique in hominibus in iis deprehensos solent. Egregia sunt in hanc sententiam verba Senecæ *de Beneficiis* IV. 18. Societatem humanam illa maxime ratione commendantis: *Nam quo alio tuti sumus, quam quod Mutuis juramur*
offi.

officiis? Fac nos Singulos; quid sumus? Præda Animalium, & Victima, ac imbecillissimus & facillimus sanguis, quoniam ceteris animalibus in tutelam sui satis virium est. Quæcunque vaga nascuntur, & abtura vitam segregem, armata sunt; Hominem imbellia cingit; non unguium vis, non dentium, terribilem ceteris facit, nudum & infirmum Societas munit. Metuebant ergo & illi, qui pauci adhuc erant in Orbe terrarum, summo jure, ne facti per fortuitos errorum casus prorsus Singuli, præda quoque fierent ferarum.

Non temere hæc dici, seu non temere in hac *Dispersionis* cavendæ Historia poni metum Ferarum, concedent facile, qui mecum perpendent, ex earum venatione & cæde primis temporibus præcipuam gloriam ubivis gentium ortam, immo complura earum homines & armenta instantium in ipso Veteris Scripturæ codice reperiri exempla. Neque vero dubito, quin hoc ipso tempore Nimrodus ea maxime se sibi existimationem & gloriam, vel potius auctoritatem & potentiam, inter illos Homines comparaverit, quod erat fortis & *validus Venator*, siquidem Genes. x. 9. diserte dicitur fuisse יהוה לפני ציד נבור *potens venatione coram Deo*. Non ignoro equidem, fuisse & esse quam

quamplurimos, qui hanc quoque phrasin figurate interpretari malint, ac si ea significaretur, fuisse Nimrodum *Venatorem Hominum contra Deum*, h. e. cepisse animos Hominum, traxisse eos in suas partes, & excitasse ad rebellionem contra Deum; vel simpliciter, oppressisse homines simul, & rebellasse contra Deum. Sic certe Augustinus *de Civ. Dei*, xvi. 4. *Quid autem significatur hoc nomine, quod est Venator, nisi animalium terrigenarum deceptor, oppressor, extinctor?* Idem *לפני יהוה* interpretatur *contra Deum*, & diserte rejicit illud, *coram*, vel *ante Deum*. Sequitur eum Joh. Sarisberiensis *Policrat. lib. 1. cap. 4. pag. 13. & lib. 8. cap. 20. p. 559. immo Nic. Abramus Phari V. 5. 16. Communis est sententia, inquit, Venatorem Metaphorice dici. Ego vero accedo illis, qui proprio & recto sensu dici, Nimrodum fuisse Venatorem ferarum, censent, ut faciunt AbenEzra, & maxime Bochartus *Phalegi* iv. 12. Etenim neutiquam puto, in Historica narratione vocabulum aliquod metaphorice potius accipiendum, quam proprie, maxime quum propria istius vocabuli significatio est receptissima; nisi talia addantur, quæ usitatum & genuinum ejus sensum relinquere, & allegoricum ac figuratum quærere palam nos ju-*

jubeant. Ceteroquin enim nihil certum, nihil constans, immo nihil non ambiguum & obscurum in interpretando habebimus. In hoc vero loco, in quo uno Moses agit de Nimrodo, nihil profus de eo dicitur, quam quod *cœperit potens esse in Terra; quod fuerit potens venatione coram Domino, & idcirco dicatur vulgo per adagium, sicuti Nimrod potens venatione coram Domino, quod denique Regnum ipsius fuerit in Terra Sinear.* Nihil utique in his, quod allegoricum nos adigat præferre sensum, præterito profus ac neglecto proprio, primitivo, & simul usitatissimo. Nam illud, *Coram Domino*, est frequens Hebræis locutio, quæ variis rebus jungitur vario sensu. Conferri cum hoc loco possunt Genes. XXVII. 7. *Et benedicam tibi לפני יהוה in conspectu Dei, antequam moriar.* Psalm. LVI. 14. in ipsa ad Deum oratione: *Nam eripis animam meam a morte, pedes meos a lapsu, ad ambulandum לפני אלהים in conspectu Dei, assidue in luce hujus vitæ.* Et LXXII. 17. *Et erit Nomen ejus in Seculum, לפני שמש in conspectu Solis propagabitur Nomen ejus.* In quibus phrasibus illa significat vel intensionem rei, cui jungitur, vel ejus excellentiam, vel potissimum id, quod palam, feliciter, confidenter, secure, & ita, ut desideretur in eo nihil, fit,

fit, quasi in conspectu & sub præsidio Dei. Sed & liquet ex loco Psalmi LVI. esse simplicem phrasin, non semper in animo Scriptoris relatam diserte ad Deum (nam ceteroqui dicere istuc debuisset David *in conspectu Tuo*) atque adeo vulgari in usu, quasi commune adagium, jungi posse etiam rebus a Deo non probatis, quæ tamen ab hominibus confidenter vel excellenti modo Palam & Plene fiant. Conveniunt autem illa omnia huic Historiæ & Venationi Nimrodi, ut dicatur, vel *vere*, vel *excellenter*, vel *audacter validus*, seu, ut Bochartus, *quam maxime potens*. Vide eum pluribus id probantem dicto jam loco. Neque vero capio, quo jure alius Illustris Interpres simpliciter neget, *de venatione Ferarum hoc intelligi posse, quia Moses dicat adagium inde exortum esse*. Quid enim? an minus a vera *venatione ferarum* adagium aliquod vulgari usus potuit oriri, aut sumi, quam postea inter Israëlitas ex eo, quod alicui forte exciderat, *an Saul etiam inter Prophetas?*

Adde jam, dici, Nimrodum primum fuisse *potentem in terra*, h. e. inter homines, immo primum sibi constituisse Regnum: neque ullam in S. Scriptura exponi vel memorari rationem, qua eam potentiam sibi comparaverit, aut qua ita bene

bene meritus fuerit de reliquis hominibus, qui utique adhuc omnes tunc æquali-inter se jure (excepto tantum eo, quod ex relatione Patrum & Liberorum inter se oritur) agebant, ut ejus auctoritati, immo Regiæ potestati, morem gererent, seque submitterent, nisi illam unam, quæ a valida, animosa, & felici *Venatione* ducitur. Hanc enim si recipimus, omnia pulchre cohærent, ut statim, postquam dictum est, illum primum *potentem* fuisse *in terra*, subjiciatur ejus quasi ratio, quod nempe rebus ipsis, certis ac solidis beneficiis, devinciret sibi istius temporis Homines, dum feras bestias eos infestantes identidem capiebat vel occidebat. Ita ergo Sodales sibi primum & Comites, tum Factionem in conjuncto adhuc cœtu Hominum, denique Regnum paravit. Neque ille, solus ista ratione apud ceteros homines ejusdem regionis gloriam, gratiam, & potentiam sibi invenit, sed & plerique Heröes Græciæ. Ita inter illustres Herculis labores refertur vel maxime cædes Leonis Nemei, tam gloriosa tunc habita, ut non modo ipse perpetua ejus cædis monumenta & spolia, pellem leoninam, secum semper gestarit, sed & posteri ejus hoc veluti insigni gentilicio, dum ista pelle tegebant sibi

caput quasi galeâ, ornari voluerint in Nummis, seque ita Heraclidas declarari : Tum cædes Erymanthii Apri, qui Arcadiam vastabat, & Cervi Parthenii, aliorumque. Sic quia Theseus Cretæum Taurum, qui Marathonem infestabat, & Aprum Cromyonium occidit, ejus laudes ita apud Ovidium *Metam.* VII. 433. celebrantur,

*Te, maxime Theseu,
Mirata est Marathon Cretæi sanguine
Tauri,*

Quodque suam securus arat Cromyona colonus,

Munus opusque tuum est.

Quin justam pene expeditionem in hujusmodi Feras susceptam, ex notissima Apri Calydonii Historia abunde constat. Sed & ita, cum Lupus vastaret armenta Pelei, Ceyx Hospes ejus,

*Induere arma Viros, violentaque sumere
tela*

*Rex jubet Oetæus, cum queis simul ipse
parabat*

Ire.

apud Ovid. *Metam.* XI. 382. Hinc igitur Xenophon posterior ^a in *lib. de Venatione*, in-

^a Is ipse Arrianus est, ex sententia Virorum Doctorum. Vid. Clar. Fabricium *Biblioth. Graec.*

inter opuscula Arriani, affirmat ipso in initio, a priore Xenophonte in simili libello traditum, *quanta bona hominibus a Venatione obveniant, & quomodo hanc Venandi scientiam a Chirone edocti, & Diis grati, & honore ac gloria illustres per totam Græciam fuerint.* Immo etiam diu postea, certe apud Macedonas moris erat, ut nemo ad mensam accumberet, nisi qui Aprum extra retia confodisset, sed sederent omnes, usque dum illud fecissent, ut nos docet Athenæus I. 14. addens Cassandrum ideo sedentem, licet jam esset triginta quinque annorum, apud Patrem suum coenavisse, quia facinus illud perficere nondum potuerit, quamvis esset fortis & bonus venator. Denique in India Pastores, ἀσκήντες εἰς ταῦτα καὶ φιλοπονοῦντες, quasi id negotium sibi unice mandatum haberent, ut κυνηγέουντες καὶ θάρων ποιῶσι τὴν χεῖραν ὀρνέων καὶ θηρίων, *Venantes pram a volucribus & Feris redderent regionem,* ut tradit Diodorus Siculus lib. II. p. 88. addens eam ceteroqui fuisse plenam παντοδαπῶν θηρίων, *omnis generis Ferarum.* Manifestum ex his, quam necessaria & utilis tunc publico, atque ideo gloriosa singulis, fuerit hæc majorum maxime Ferarum Venatio.

V

In

IV. 8. I. in Notis. Add. Vossium de Historic. Graec. II. II. & Dodwellum in Dissertat. de Aetat. & Auctore Periplus Maris Erythraei, §. 6.

In primis vero ita se res habuit antiquissimis quibusque temporibus, quoniam tunc pauciores ubivis gentium adhuc erant homines, & idcirco vastiores solitudines, audacioresque & magis noxiae Ferae. Disserte ita Pausanias in *Atticis*, cap. 27. fuisse olim Belluas hominibus formidolosiores tradit, veluti Nemeum & Parnassium Leones, Dracones in pluribus Graeciae locis, tum Apros, Calydoniam, Erymanthium, & Cromyoniam. Neque vero minus Orientem infestasse hujusmodi Belluas, ex multis Veterum Scriptorum Locis, & Historiarum exemplis, probari posset. Uno nunc erimus contenti ex profanis allegando, de quo velim videas Herodotum I. 36. & seqq. audias vero breviter rem ipsam, quantum nobis sufficit, ex Herodoto narrantem Valerium Maximum I. 7. cum incensis Magnitudinis aper Olympi Monis (in Mysia) culta, crebra cum Agrestium strage vastaret, inusitatoque malo Regium (Graeci) imploratum esset auxilium &c. Inusitatum quidem vocat hoc malum, quia extraordinarium erat, seu solitis malis gravius. Nam certe Herodotus, unde haec hausit Valerius, tantum abest ab eo, ut inusitata prorsus putet haec a Feris mala, ut e contrario gloriam & decus tunc juvenes sibi conciliare solitos maxime ex *Bello* & tali *Venatione*, dicat.

Sed

Sed non opus his immorari, quum ex ipsis abunde constet S. Literis, quanto opere in Cananæa & vicinis regionibus grassatæ fuerint Pteræ. Sic *Leo obviam factus Simsoni*, quando cum Matre & Patre proficiscbatur recto itinere Timnatham, Jud. xiv. 5. Et *Davidi pascenti gregem patris sui surripuit pecudem modo Leo, modo Ursus*. 1. Sam. xvii. 34. Atque ideo nihil promptius fuit Jacobi Filiis, aut visum verisimilius, quam ut constituerent *mentiri apud Patrem suum de Josepho*, quem interficere tunc volebant, cum *a mala esse Bestia devoratum*, Genes. xxxvii. 20. Neque vel minimum dubitavit dein Pater, quum videret Tunicam Filii, sanguine infectam, quin asseveraret, *Omnino discerptus est a Bestia* S. 33. Deus quoque minatur Judæis, per causam improbitatis eorum fore, ut *occidat eos Leo ex Sylva, ut lupus vesperi accurrens vastet eorum agros, ut pardus observet eorum Urbes, ac discerpat omnes ex iis egredientes*, apud Jeremiam V. 6. ex quo ipso patet satis, tales bestias fuisse ea in regione frequentes, sed quæ tamen terra vastata essent majorem in modum invaliduræ. Sed maxime notatu dignum, tum quod Exodi xxiii. 29. Deus promittit Israëlitis, *se non expulsurum Cananeos uno anno, ne Terra evadat vasta, & prævaleat*

supra *Israëlitæ Bestia agri*; tum quod
 2 Reg. xvii. 25. 26. quum *Israëlitæ* ex
 sua terra essent deportati, eaque jacuisset
 aliquandiu desolata, populi, qui aliunde
 postea istuc ab *Assyriis* fuerant traducti,
 dicuntur *in principio a Leonibus statim ve-*
xati. Jam si ita evenit istis hominibus in
 terra, quæ incolis suis paulo ante fuerat
 exhausta: si idem metuendum & certo
 pene eventurum fuisset *Israëlitis*, si uno
 anno exstinguerentur *Cananæi*, quoniam
 tunc horum terra non ita confestim incoli
 & occupari tota ab illis potuisset, quin
 magna ejus pars relinqueretur solitudini-
 bus & lustris ferarum; quis ergo dubitare
 queat, primos illos & paucos numero Ho-
 mines, in sola tunc terra *Sinear* habitan-
 tes, multum quoque incommodi & mali
 passos a feris, si paulo longius a ceteris
 abirent cum suis pecoribus, quippe quum
 reliqua Terra omnis esset adhuc *Belluis*
 quasi dedita, eæ autem in solitudinibus
 quidem, sed juxta *Hominum* sedes, va-
 gari maxime soleant, ut ex eorum peco-
 ribus cibum sibi quærant? Quis porro du-
 bitet, optime igitur de illis meritos, qui
Feras, a quibus vexabantur, cepisset vel
 occidisset, nec ulla alia ratione certius
 quempiam & facilius gloriam sibi tunc &
potentiam potuisse comparare, quam tali

Venatione? Quin immo quis jam amplius dubitare aufit, Nimrodum vere *Ferarum* fuisse *Venatorem*, & ea potissimum via ad illam *potentiam*, immo ad *Regnum*, escendisse, præsertim quum in ejus descriptione, præter illam *potentiam* & *Regnum*, nihil aliud, sed hoc unum diserte & simpliciter memoretur, quod fuerit *validus Venator*, & audax, quasi Dei præsidio tutus aut securus? Denique, quis dubitet etiam, si apud illos Homines talis *ferarum Venatio* tam gloriosa, & gratiosa, ac ad *potentiam* sibi faciendam tam idonea fuit, & si Nimrodus inter illos hoc solo merito Rex evasit, maxime ergo illos propter periculum a Feris metuisse dispersionem ab se invicem in sola loca, sive voluntariam, sive fortuitam; atque adeo lubentes, tantum ad eam evitandam aut cavendam, tantæ molis & operis Turrim exstruere cœpisse, cujus ceteroqui tanto cum labore exstruendæ nullam aliam satis idoneam causam, aut fructum, habere poterant.

Quin patebit hoc ipsum multo etiam clarius, si, quæ Vita primorum Hominum fuerit, consideretur. Nimirum Nomades illi erant, & pastores. Hinc incertis sedibus vagati sunt Nomadum more per Orientem, usque dum venissent in Terram Sinear, ubi primum voluerunt

sibi exerceat *q̄y* h. o. *stabilem & certam*
Habitationem, quomodo accipiendum esse
 in antiquissimis Historiis hocce vocabu-
 lum; in superioribus jam docui. Ratio
 autem istius consilii, & figendæ jam illic
 in perpetuum Sedis, fuit, quod Terra ista
 erat maximè pascua, & pecoribus, unde
 illi potissimum vivebant, opportuna. Fer-
 tilitatem ejus adeo extollit Herodotus I.
 192. 193. ut postquam eam pluribus pro-
 basset, tandem *incredibilem* dicat fore eis,
qui terram nunquam viderint. Plinius *Nat.*
Hist. VI. 18. breviter ait, esse agrum to-
 tius Orientis *fertilissimum*. At Curtius V.
 1. tum uberi & pingui solo, ut a PASTU
repelli Pecora dicantur, ne satietas perimat.
 At vero Pastoria illorum vita manifestissi-
 me declaratur etiam eo, quod passim di-
 cuntur habitasse in Tentoriis, ut solebant
 Nomades. Sic enim Gen. IX. 27. de Ja-
 pheto, *habitabit in tentoriis Semi*. Et 5.
 21. Noachus dicitur jacuisse ebrius *in me-
 dio tentorii sui*. Res clarissima est ex Abra-
 hami Historia, qui nullam in terra Ca-
 naanis habuisse legitur certam Sedem, sed
 identidem *movisse Tentoria* sua ex uno loco
 in alium. Primò enim habuit tentoria Si-
 chemi, dein Berbele, ubi etiam ædificavit
 Deo altare, sed mox etiam inde movit
versus Austrum, tunc in *Agyptum*, unde
 po-

postea rediit eadem via *Bethalem*. Verum quum haberet penes se Lotum, & uterque abundaret gregibus, armentis, & tentoriis, adeo ut non possent habitare simul, & jam vix exorerentur inter utriusque Pastores, secesserunt ergo ab se invicem, & Lotus quidem movit tentoria *Sodomam* usque, at Abrahamus in planiciem *Mamra*, Vide Genes. XIII. Vere itaque Filii Israël ad Pharaonem Genes. XLVI. 34. & XLVII. 3. 4. Se a Pueritia sua, & Majores suos fuisse Pastores, venisse itaque cum gregibus & armentis in *Aegyptum*, quia in terra *Carnanea* non amplius esset pabulum pecoribus, venisse autem, non ut *Aegyptum* occuparent, vel possiderent illic agros, aut vineas, sed tantum *פרועי וילי* ut inquilini essent in ea terra, peregrinarentur in ea, tanquam Pastores in Tentoriis habitantes, & nihil terræ habentes sibi proprium. Plane ut *Roehabitz* postea, qui Veterem hanc vitæ sectam colentes, habitabant in eadem in Tentoriis, nec licebat eis habere domos, agros, vineas, Jerem. xxxv. 7. 9. Adde tandem Josephum lib. I. contra Apion. qui probaturus illos Pastores, qui *Aegyptum* quondam tenuerunt, fuisse *Israëlitas*, ait, καὶ γὰρ τοῖς ἀρχαῖοις Προφῆταις ἡμῶν τὸ Παρμαίνειν κάστρον ἦν, καὶ Ναμαδιῶν ἔχοντες τὸν Βίον,

βίον, ἕως ἐκαλοῦντο Ποιμένες, Nam & antiquissimis Progenitoribus nostris Pascere fuit Patrium, & agentes vitam Nomadum, inde vocabantur Pastores. Quin multi etiam diu postea Populi retinuerunt priscum hunc morem, veluti Hamaxobii in Scythia, Scenite in Arabia, Nomades seu Numide in Africa. Sed & aliorum ex Historiis si vellem colligere exempla opulentissimorum Hominum, etiam Regum, qui habuerint sua armenta, eaque non tantum per famulos, verum etiam per uxores ac liberos suos paverint; vix finem hæc dissertatio reperiret. Vide Anton. Liber. Fab. 7. & 32. & confer cum Exod. cap. 2. ubi Filiaæ quoque Jethronis, qui tamen fuit מדין מדין h. e. unus ex Proceribus seu Sacerdotibus Midianitarum, pavisse gregem Patris sui dicuntur.

Jam vero illorum Nomadum seu Pastorum consuetudo erat, ut cum suis armentis & gregibus non in uno hærerent loco, sed per totam vagarentur regionem. R. Sal. Jarchius hanc pascendi rationem ita exponit ad Genes. iv. 20. de Jabale: *Hic primus fuit, qui pecudes pavit in Desertis, & habitans in Tentoriis, ea movit, prout deficiebat pabulum pecoris sui; quando deficiebat pabulum in loco hocce, abibat ille, & figebat Tentorium suum in loco alio.* Talem vitam egisse Abrahamum cum Loto paulo ante

ante ostendimus. Sed & Pastores Indorum ait Diodorus Sicul. *lib. II. d. 1. Urbem aut Pagum nullum incoluisse, verum vitam egisse Sceniticam*, h. e. vixisse in Tentoriis, non in stabili aut certa Urbis vel Pagi alicujus Sede. Idem fere de Scythis & Nomadibus testantur plerique. Instar omnium sit Justinus II. 2. de Scythis in universum: *Hominibus inter se nulli fines. Neque enim agrum exercent, nec Domus illis ulla, aut tectum, aut Sedes est, armenta & pecora semper pascentibus, & per insulas solitudines errare solitis. Uxores liberosque secum in plaustris vehunt, quibus, coriis imbrium hyemisque causa tectis, pro Domibus utuntur.* Adde Pomp. Melam I. 8. de Populis ultra Cyrenaicam in Africa habitantibus, *Sequuntur vagi pecora, utque a pabulo ducta sunt, ita se ac tuguria sua promovent, atque ubi dies deficit, ibi noctem agunt.*

Sed & qui certas jam Sedes habebant, & armenta pascebant per alios, sive liberos suos, sive servos, dimittebant tamen & illi sua pecora in remotam sæpe & longinquam ab suis domibus regionem, vel certe eorum Pastores ultro ita cum pecoribus passim vagabantur, & per solitudines uberiora quærebant pascua. Ast ita sæpe factum, ut inciderent in Feras, & certamina cum iis inire deberent, ut vel ex Davidis

adhuc Juvenis exemplo supra memorato
 liquet. Immo hinc arbitrer ferme ortum,
 quod Romani inter spectacula sua exhibue-
 runt *Venationem* quoque sic proprie dictam,
 h. e. pugnam cum feris bestiis, haud du-
 bic, ut ex iis homines discerent, quomo-
 do se contra feras in agris & saltibus sibi
 forte obvias tueri deberent. Quod autem
 ita longe lateque erraverint Pastores, cer-
 tis licet Sedibus jam affixi, ex S. Scriptura
 iterum idoneis doceri potest exemplis. Ete-
 nim quum Laban habitaret Charane, eique
 serviret Jacobus, ac separatim pasceret
 greges uterque, *interposuere inter se spa-
 tium itineris trium dierum*, Genes. xxx. 36.
 atque ideo, quum Jacobus se clam & igna-
 ro Labane subduxisset ex Mesopotamia &
 convictu Soceri, ille, qui *ad tondendam
 oves suas abierat*, demum die tertio post
 rescivit hanc Generi fugam, Genes. xxxi.
 19. 22. Sic quum ipse Jacobus deinde
 jam Senior, & ideo constantius, habitaret
Hebrone, filii ejus *pascabant gregem apud
 Sichemam*, & inde *abierant Datthanem*, qua-
 propter Josephus frater eorum a Patre
 ad eos, ut in eorum ac gregis salutem in-
 quireret, missus *Sichemam versus*, *erravit
 per agrum*, donec ab obvio cognosceret,
 ubi essent fratres, Genes. xxxvii. 12. . . .
 17. Similiter quum Moyses *pasceret gregem*

Jethronis Soceri sui, quem antea paverant istius Filia, processit cum eo grege in Desertum, usque ad Montem Horebum, erroribus dein Israëlitarum terram Cananæam pententium satis celebrem, Exod. III. 1. Hinc ergo petenda jam est ratio quoque ejus, quod multis sæculis post Uzias Rex Judæ, eo quod pecoris multum sibi esset, edificavit in DESERTO TURRES, & fodit cisternas, 2. Chron. xxvi. 10. quod supra jam p. 293. commemoravimus.

Quum itaque Primi Homines in Terra Sinear, quam habitationi suæ præ ceteris, ut pascendis & alendis pecoribus maxime idoneam, delegerant, *Dispersionem* ex ea unice dicantur cavere voluisse; quum etiam conveniens sit, metuisse eos horridam & tristem solitudinem, grassantesque in ea Feras; & tamen, quia Nomades erant & Pastores, atque ideo pecora sua sequendo, sæpe in remota plane pascua a reliquis abibant, necessario nonnulli, longius per imprudentiam aberrantes, vel in perpetuum a suo cœtu avellerentur, vel certe cum difficulter prorsus, nec nisi post multas & molestas ambages, rursus reperirent, siquidem Terra in vias, quæ errantem reducerent continuo ductu in suas sedes, nondum erat secta, sed omnia unum erant æquor vasto mari simile, nullis signis distin-

distinctum, neque vero in tanta hominum paucitate, nullis tunc certis & publicis itineribus, occurrebant facile obvii, quos de via sciscitarentur; quum ergo inquam, hoc consilium fuerit illorum hominum, hæc eorum vita, hic rerum tunc temporis status, quis non videt, utilissimam ac pene necessariam illis fuisse, certe cum eorum consiliis congruere quam clarissime, talem tam excelsæ Turris exstructionem; atque adeo pulcherrime jam inter se cohærere, *ædificemus nobis in hac Terra certam Habitationis sedem & Turrim in ea altissimam, atque ita faciamus nobis Signum, ne ex hac Terra a nobis invicem dispergamur?*

Opportissimum autem isthac in Terra Dispersioni cavendæ *Signum* fuisse ejusmodi Turrim, manifestum plane erit, si accuratius paulo attendatur ad ejus Terræ indolem, rationem, & formam. Erat enim illa prorsus non modo, ut jam probavimus, fertilis & pascua, sed etiam campestris plane & æquabilis, sine montibus & collibus, sine sylvis & saltibus. Diserte id testatur Strabo *lib. II. pag. 109. Ed. Paris.* comparans ea parte inter sese Babylonios campos & Pelagus: ὡς περ διὰ πεδίων ἰῶσι μεγάλων, οἷον τῶν βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους, παρίσταται τὰ πρόσω πάντα, καὶ τὰ κατ' ὀπίω-

ὅπιν, καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ ἕδεμίαν
 ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ ἑράνια: *quemad-*
modum per magnos ambulanti- bus campos,
quales sunt Babylonii, vel per mare, omnia
quæ ante, & post, & ex obliquo sunt, sese
exhibent plana, nullamque adferunt diver- sita-
tem apparitionis in rebus cœlestibus. Habes
 Lector *Babylonicæ Terræ planiciem Mari*
 comparatam, & prospectui in omnes par-
 tes ipsumque cœlum idcirco eandem. Sed
 & hæc ipsa est ratio secundum Veteres,
 quare Chaldæi omnium primi Astrorum
 motus observarint; quia scilicet per illa
 camporum æquora latissimus iis, nec us-
 quam interruptus, patebat prospectus in
 cœlum, qualem astrorum observatio re-
 quirat, unde & alii, veluti Prometheus,
 Atlas, Endymion, altissimos escendisse ea
 gratia montes leguntur. Egregia istam
 in rem sunt verba Ciceronis *de Divinat. I.*
42. Babylonii in camporum patentium æquo-
ribus habitantes, quum ex terra nihil emine-
ret, quod contemplationi cœli officere posset;
omnem curam in siderum cognitione posue-
runt. Recte ergo ipsam quoque Urbem,
 Babylonem, idem Strabo *lib. XVI. pag.*
738. ἐν πεδίῳ, in planicie, locat, & ei tri-
buit pag. 739. ὕλης σπάνιν, materiæ seu
Ligni penuriam, unde & pag. 741. ait,
 Alexandrum M. naves istic exstruere vol-
 len-

lentem adhibuisse *cupressos*, ἐν τοῖς ἀλυσεῖσι καὶ τοῖς παραδελσεῖσι, *nemorum* ἔθ' *hortorum*, quia σπάνις ὕλης ἐνταῦθα, *raritas lignorum*, seu *sylvarum naturalium*, *istic erat*. Talis igitur quum esset illa regio, campi tam late patentes, æquabili planicie, prospectu nusquam per montes aut sylvas finito, clarissimum utique est, maximam illos cum pecoribus suis longe lateque errantes utilitatem ex tanta Turri potuisse percipere, quæ omni ex parte quam longissime respici poterat, vel cujus conspectum, licet in remota prorsus pascua abducti, retinere, & si forsan ignari & imprudentes, vel etiam scientes prudentesque, eum amisissent, brevibus tamen erroribus facile recuperare, & sic ad suos redire poterant.

C A P. XIII.

Valles proprie dictæ in Terra Sinear non erant. תְּקַדָּא notat etiam æquabilem terræ planiciem. Circulus, unde altissima Turris conspici poterat, facile a pastoribus, extra conspectum Turris errantibus, reperiri denno potuit. Homines ex-
stru-

struxere Turrim in suum & posterorum usum. In ea extruenda nihil criminis hærebat, quum Factum ipsum, & ejus Finis per se esset indifferens. Opinio criminis unde orta. Peccarunt tamen Noachide, quia contra voluntatem Dei, & præcepta Noachi voluerunt conjuncti manere, & Dispersionem impedire. Hinc rebellio Nimrodi. Deus voluit Pios ab Impiis segregari. In Historiis circumstantia quedam justo in loco sæpe præmittitur, & postea demum per occasionem memoratur. Peccatum, quod in Facto per se innocuo & indifferenti hæret, sæpe ex conjectura colligendum. Tale peccatum Davidis numerantis Populum, & Mosis percutientis petram. Confusio Labii non Poena fuit, sed instrumentum, quo Deus Homines ab se invicem coëgit secedere. Variis modis fieri illa potuit. Ad tempus immissa fuit, non perpetua.

tua. Post Dispersionem habuerunt Homines pristinam Linguam, sed quæ dein diversis fuit modis in diversis gentibus mutata.

OSTENDIMUS, quam pulchre conveniat Historiæ Turris Babilonicæ, & Loco Gen. xi. nostra τῆ Σεμ. expositio: quam bene porro in ea cohæcant *Turris & Signum*: quanto denique fuerit usui primis illis Hominibus in Terra adeo plana & æquabili Tale *Signum*, undiquaque conspicuum, ad cavendam *Dispersionem*. Videbimus nunc, ut amoliamur, si quid objici aut moveri contra queat. Ejus generis primum est, quod dicuntur *in Terra Sinear invenisse בקעה* / & ibi *consedisse, atque excitasse Turrim*. Illud autem a Junio vertitur *convallē*. Jam vero liquet per se, Turrim, quæ cavendæ Dispersioni inservitura esset, excitandam potius in summis montium jugis, quam in *vallibus*: unde sequi videtur, neutiquam ergo isti usui destinatam. Ego vero negare sane nolim, τὸ בקעה primitivo & proprio sensu significasse *vallem*, inter montes quasi *fissos* subsidentem, ut AbenEzra quoque tradit. Sed quum certissimum sit, ut supra jam declaravimus, Terram hanc Sinear, seu Baby-

lo-

lonicam, fuisse prorsus campestram, & sine ullis montium salebris; certum ergo etiam illud est, nullas istic fuisse *vallēs* montibus cinctas, in quibus magno numero Homines habitare possent: atque adeo, etiamsi in Sacris Hebrææ L. reliquiis nullus alius exstaret locus, quo vocabulum illud alio acciperetur sensu, hic tamen necessario aliter accipiendum fore. Recte igitur LXX. verterunt πεδίων, h. e. *planitiem*, seu *Campum*, ut Vulgata id reddidit Versio. Neque aliter Belgæ, qui exposuerunt *een leegte*. Sed audiamus Doctissimum inter Judæos Interpretes Aben-Ezram de vocabuli hoc in loco significatione, ופי בקעה ערבה ישרה הפך הרכמים, h. e. *Et interpretatio בקעה est planicies equabilis, contrarium sunt Salebræ*. Adfert deinde locum similem ex *Esa. LXIII. 14.* ubi dicitur, *ut pecus, quod in campum (בקעה) descendit*. Sed disertior est Locus *Esa. XL. 4.* ubi tanquam Synonyma junguntur מישור & בקעת manifesto *camporum seu planiciei sensu: Omnis (גיא) Vallis elevabitur, & omnis Mons ac collis deprimetur, & quod curvum est, redigetur in equor, seu equabile, למישור / & salebræ in planiciem, לבקעה*. Neque vero in hoc solum vocabulo ita laxior evasit hæc *Vallis* significatio, sed & in טף

וַיִּבְנֶה יָוֵן, וְיִן, quod apud Hebræos item *vallem* potissimum notat, sed apud Græcos dein omnem terræ tractum. Vetat itaque Terræ, in qua Noachidæ confederunt, Situs, cogitare hic loci proprie dictam *Vallem*; permittit autem Linguæ ratio, vocabulum, quod hic dubium parit, de *Campo* seu *Campestri* regione interpretari. Id ergo ita faciendum esse, atque adeo nihil ab hac parte superesse scrupuli, res certa est.

Neque vero Inania velim opponi: Nempe Turrim quantumvis excelsam, & in Terra æquabili ac plana licet exstructam, non tamen intra Tantum Terræ Spatium conspici posse, quantum requiratur ad magnam Hominum multitudinem cum pecoribus alendam: quasi scil. Noachidæ debuerint igitur se necessario continere semper intra fines, unde Turrim suam respicere possent. Etenim ejusdem hoc est ponderis & momenti, ac si quis diceret, Pharon in littore vel portu erectam non inservire navigantibus in longinquum & altum mare, sed tantum littus legentibus. Quod uti absurdum esse nemo non videt, immo uti satis constat, excitari hujusmodi turres in littoribus ad regendos navium curius, quæ ex longinquo repetunt portum, vel aliunde adventantes, in incerta navigatione, simpliciter in hanc aut illam di-

directa plagam, certum quærent littus, ut ita, postquam affecutæ sunt hunc veluti orbem, ex quo Pharon prospicere queunt, sciant dein rectius & certius, quo jam tendere debeant: sic profus Noachidæ Turris suæ fiducia in longum latumque cum pecoribus errantes, facile dein, ubi usus venerat, Orientem primo aut Occidentem versus, ut itineris antea instituti ratio ferebat, redeuntes, spatiosissimum hunc quaque versus circulum, unde Turrim illam oculis suis assequi poterant, inveniebant, & ita porro sedes suas recta jam via, & sine ullis amplius ambagibus, repetebant; ut adeo neutiquam necesse fuerit isti Nomadum multitudini, hæerere semper intra illos fines, ut fructum aut utilitatem superius expositam ex sua Turri perciperent.

Nihilo magis ad rem facit, quod Homines isti satis liquido prævidere potuerint, Se, vel, si non ipsos, certe Posteriores eorum, crescente quotannis suæ multitudinis numero, tandem tamen necessario dispersum iri, atque ita Hos utique nullum habituros istius Turris usum, huic uni quippe loco alligatum. Non memorarem hanc tam frivolum rationem, nisi aliquando meæ interpretationi fuisset objecta. Nam profecto nihil magis frivolum dari potest, & quod clarius & certius a

quotidiana rerum experientia refellatur. Quotiescunque enim publicum aliquod magnæ molis & speratæ utilitatis opus omnium vel labore vel impensa exstruitur, quis tandem singulorum certo, aut certius, quam istic Noachidæ, omnibus suis posteris promittere queat perpetuum operis illius usum aut possessionem? Et tamen videmus passim talia etiamdum fieri, quia omnes æque sperant Sibi & Suis desideratum illud suæ operæ & impensæ pretium. Ita vero & Noachidæ, etiamsi se in diversa inde abituros aliquando, satis intelligerent, quia tamen non omnes erant abituri, sicuti nec omnes abierunt, & quia incertum singulis erat, quando tandem, & quinam potissimum & primum, essent secessuri, omnes ideo & singuli æqualiter suo quodam jure sperabant promittebantque, partim Sibi, partim Posteris suis, quæ expectatione sua conceperant, Turris illius commoda. Utcunque sit, certum utique ex ipsa Historia, Homines istos, quum venissent in campestram hanc Terram, tum demum cepisse consilium Sedis, si non prorsus Perpetuæ, certe Diutinæ & Duraturæ, sibi istic figendæ, exstruendæ ideo Urbis & Turris, dandæque ita operæ, *ne dispergerentur*: indicio haud dubio, existimasse ergo eos, re-

gio-

gionem hanc adeo pascuam & fecundam, sibi suisque pecoribus diu etiam suffecturam. Denique, si quæ vis esset hujus argumenti, non tam meæ interpretationi, quam ipsi adversaretur Historiæ, siquidem omnino Urbs illa & Turris unius tantum erat loci, atque adeo, quicumque tandem foret istius operis & molis usus, Dispersio certo dein eventura secundum rationem illi esset contraria.

• At majorem habet speciem, vel certe pervulgato magis nititur præjudicio, quod omnes pene Interpretes consentiunt in gravissimum hujus Facti Crimen simul & Pœnam, quum in mea illa interpretatione nihil criminis Facto ipsi, quippe per se innocuo, inesse videatur. Præjudicio quodam niti hunc consensum dico, quia omnes pene arripiunt istam Criminis horrendi, in ipso Facto siti, & parilis Pœnæ sententiam, adeo, ut sola hac ratione ex ejus Facti Historia & conjuncta generis Humani in Terra Sinear Habitatione excludant Noachum, Semum, Heberum, & qui eos sequebantur: immo *sine Atroci injuria non posse illos NEFARIORUM. Horruri Consiliorum participes haberi* asseverent, ut ostendimus jam supra Cap. 8. Et tamen nulla omnino Peccati aut Pœnæ in tota hac Historia a Mose fit mentio; tantum di-

citur, *Deum descendisse*, ut impediret illam ædificationem, eaque gratia *immisisse illis Confusionem Labii*, qua factum, ut illi mox, quod volebat Deus, *dispergerentur* per orbem terrarum.

Ortum est hoc præjudicium ex Judæorum Fabulosis, sed antiquissimis, hujus Historiæ interpretationibus, ut solita fuit illa Gens jam olim suis Fabulis Historiam Sacram non locupletare, sed contaminare. Quo pertinent in hac ipsa Historia LXX. Novæ, & diversæ ab se invicem, Linguae tunc exortæ, ut & quod in illa Confusione Labii manus conseruerint, & *dimidia pars Genoris Humani gladio ceciderit*, quod traditur in *Capitulis R. Eliezer cap. 24* Occasionem autem fingendi in hoc Hominum Facto tam Horrendi Criminis sumserunt ex eo, quod dicuntur illi voluisse Turrim extruere, cujus fastigium *in Cælum usque* ascenderet. Qua phrasi licet nihil, nisi summa Turris altitudo, *ὕψος τοῦ αἰθέρος* significetur (Vide Bocharti *Phalæg.* I. 13.) Judæi tamen ex ea nobis eliciunt, quod voluerint Homines *ascendere in Cælum*, & bello petere Deum habitantem in Cælo. Vide Buxtorf. *Dissert. Philolog. Theol.* pag. 75. memorantem istic *Varia*, quæ Veteres Judæi *excogitarint* & *commenti sint*, quia *Scriptura*, ut ipse ait, *horum*
Ho-

Hominum Peccatum non diserte exposuit. Adde Josephum, fabulas ejusmodi itidem copiose satis Historiæ huic aspergentem. Sed & diserte apud eum. Vetus Sibylla ait, Πύργον ᾠκοδόμησαν ὑψηλότατον, ὡς δι αὐτῆ ἀναβησόμενοι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν, Turrim ædificarunt altissimam, quasi per eam ascensuri in Cælum. Quin ex hac Judæorum Fabula, ut censuit etiam eximius ille Calvinus, & Nos supra Cap. 10. p: 227. jam diximus, Græci videntur sumfisse Suam de Gigantibus, qui itidem voluerint aggestis Montibus in Cœlum ascendere, & ibi Deos oppugnare.

Ceterum ex eodem fonte manavit ad Christianos quoque recepta passim opinio de tam horrendo & atroci Crimine, quod in ipso hoc Facto, seu Exstruendæ Turris, seu Faciendæ sibi Nominis, insit: At si jam quæras, quodnam fuerit proprie illud Crimen, non minus *Varia excogitant & comminiscuntur*, quam Judæos olim fecisse, modo vidimus dicere Buxtorfium. Quidam accipiunt quorundam Judæorum sententiam de *Idololatria*. Plerique *effrenem Superbiam* Hominum incusant, quod voluerint *æternum sui Nominis monumentum* exstruere. Nonnulli tamen ad mitiora deveniunt, & peccasse eos censent, non tam

ipso facto, quam *in Medio*, quia rem per se Bonam, *Veritatis conservandæ rationem*, quæsiwerint modo non optimo, *Auctoritatis* scil. *Humane* vinculo vel ope; vel etiam, quod urbem extruxerint non Deo, sed *Sibi*, dum dixerunt, *Aedificemus Nobis Urbem* &c. quæ sententia est Chryso-
 stomi *Homilia 30. in Genesin*. Tanta hæc *Varietas* certo est indicio, omnia proficisci ex conjectura, quum a Mose nihil ipso in Facto Criminis aut Poenæ memoratur. Nihil itaque illa, præterquam quod singula in superioribus a me jam satis sunt refutata, argumenti habent aut ponderis ad rejiciendam interpretationem huic Loco & Historiæ, immo & vitæ illorum Hominum, opportunissimam, seu ad probandum, quod nos vel maxime negamus, Factum hoc hominum fuisse per se Malum, non Indifferens; aut Innocui Usus.

Quid ergo? Nihil omnino peccaverunt Noachidæ extruenda hæc Urbe & Turri? Sic sane existimant acerrimo præditi iudicio Interpretes, inter Judæos AbenEzra, inter Christianos Tostatus Abulensis, quem sequi videtur Nicol. Abramus in *Pharo*, p. 120. &c. Neque vero conficitur ex eo, quod Deus factum illud impedivit, fuisse ergo per se Crimosum. Similiter enim intercessisse Deum legimus consilio Da-

vidis, qui Templum illi exstruere decre-
 rat consentiente & probante id Nathane,
 II. Sam VII. Nemo tamen hoc Consilium
 idcirco Davidi vitio verterit. Plura possent
 ejus generis adferri, quæ cum per se essent
 ἀδιάφορα, tamen reperiuntur a Deo cer-
 tis quidem causis, sed quæ nobis sæpe la-
 tent, vel vetita, vel impedita. Neque por-
 ro *Confusio Labii*, & *Dispersio Hominum*,
 præcipuæ ejusdam Poenæ vicem hic su-
 stinent, quod volunt plerique Interpre-
 tes, adeo ut inde colligant *maximam Dei*
Iram, & *Proposium Hominum fuisse ergo*
non temerarium duntaxat, sed prorsus im-
 pium. Vide Doctiss. Morinum de *Lingua*
prima p. 47. Nec enim *Dispersi* sunt singuli
 in tristem & horridam solitudinem, sed se-
 cesserunt ab se invicem per Familias in
 varios locorum tractus, Semitæ in Orien-
 tem, Chamitæ in Occidentem, Japhe-
 titæ in Septentrionem. In quo quid tan-
 dem mali, aut quæ species Poenæ? quum
 utique hac ratione latius non tantum habi-
 taverint, sed etiam pascere potuerint, &
 inter suos liberius dein ac securius egerint,
 certe Pii securius, quam antea in societate
 Impiorum & Nimrodi sodalium. Adeo
 certa hæc res est, ut ideo Bochartus *Pha-*
logi I. 16. Disperstonem hanc fuisse generi
Humano Utilem, & longe majus inde Bonum

emergere, quam ex eo, quod sibi Homines proposuerant, palam censeat. Neque aliter AbenEzra, Deus, ait, dispersit illos, & hoc Bonum illis. Nam sic dictum erat, Implete terram. Confusio autem Labii nihil aliud, quam instrumentum erat potentiae divinae, quo adigebantur Noachidae ad accipiendum hoc secessionis, quam nimis averfabantur, beneficium a Deo sibi destinatum: ut saepe etiam nunc Homines, commoda sua non intelligentes, ad ea arripienda etiam invitos adigi videas.

Neutiquam tamen Noachidarum ego consilium vacuum prorsus aut immune pronunciaverim ab omni Peccato: quin immo nullum quidem in ipso eorum Facto, quippe quod plane fuit αἰτιάφορον, crimen extitisse, at ab eorum consilio aut animo nequaquam, vel diffidentiae cujusdam, vel potius contumaciae, culpam a fuisse crediderim. Huc referre possis, quod Auctor Sapientiae x. 5. ait, Ea (Sapientia) ἐν ὁμοθυμαδόν ἡρώπιαις ἰθῦσιν ἐσχηκότες, quando in consensu malitiae confusae sunt Gentes, invenit justum & servavit intaminatum Deo, & super viscera Filii firmum custodivit. Designat Abrahamum, quem Judaei inter aedificatores Turris vixisse volunt, rem istam in ultima Phalegi tempora rejicientes. Sequitur eos. Hic Auctor, sed male, & errans

rans haud dubie, quoniam revera diu ante natum Abrahamum Turris exstructio fuit tentata. Tanto autem minoris refert, quid ille ergo de Facto hoc primorum Hominum scripserit. Sed tamen, quin recte illis adscribatur *ὁμόνοια πονηρίας*, *conspiratio in malo*, contumaciæ scil. adversus Deum, nullus dubito. Nempe voluit Deus, id quod ipso ex eventu liquet, ut Homines jam ab se invicem abirent in varias veluti Familiarum colonias, ne Pii isto cum Improbis vitæ & habitationis consortio corrumperentur, æque ac Filii Dei, seu Sethitæ, ante diluvium, simulac se Filiis Hominum a Caino ortis miscuerant, non illi emendarunt hosce, sed ab his potius corrupti, in quævis flagitia & scelera, ac ita tandem in ferale sui generis exitium ac internecionem una cum His præcipites se dederunt. Sed & idem plane voluit Deus, quum Abrahamum in arctioris secum fœderis gratiam recepturus esset. Nam & illum jussit ante omnia *Ex Terra sua & Cognatione*, immo *ex Familia Patris sui*, in aliam exire terram, Genes. XII. 1. haud dubie, quia Majores & Cognati illius jam erant idololatræ, ut non tantum ex Historia Labanis constat, sed & de Majoribus illius diserte traditur Josuæ XXIV. 2. Quid quod nihil frequentius, nihil item studio-

studioſius, ab eodem Deo per Moſen præcipitur Iſraëlitis, quam, ne ullum incant fœdus cum Cananæis, neu matrimonia cum iis jungant, ne ita illi forent *Iſraëlitis in laqueum, & abducerent eos ad colendum Deos alienos?* Vide Exod. xxxiv. 12. &c. Deuteron. vii. 2. &c.

Hanc vero ſuam voluntatem quin Deus quoquo modo, ſed maxime per Noachum, iſtis Hominibus declaraverit, nullum eſt dubium, non tam, quia Joſephus id diſerte affirmat I. 5 quam quia ex Natura rei, & perpetua Dei cõſuetudine, id quaſi neceſſario ſequitur: Illi vero, quum nimis horrerent, naturali quodam ſolitudinis odio, iſtam Diſperſionem ſeu Seceſſionem, non fuerunt dicto audientes, nec Deo, nec Noacho, voluntatis divinæ apud ipſos interpreti haud dubio, ſed auſcultaverunt potius Rebeli contra Noachum, & *Rebellionis ἐπανάſτας, Nimrodo*, atque ita pene omnes, licet non omnes rebellandi animo, ſed plerique diffidentia quadam, non tantum non obtemperarunt divinæ denunciatiõni, ſed & e contrario excitarunt ſibi Urbem & Turrim, ut tanto diutius & manerent conjuncti, & diſperſioni, quam metuebant, quaſi obviam irent. Nihil itaque mirum deſcendiſſe Deum, ut hoc eorum conſilium inhi-

inhiberet & disturbaret, suamque in iis perficeret voluntatem, sicuti fecit immisa in eos Labii Confusione, qua ad fecedendum volentes nolentes adigebantur. Sic videmus rationem, quare Deus cœpta hæc hominum discussit. Sed & ita videmus, exstructionem illam Turris fuisse quidem per se rem plane ἀδιάφορον, sed tamen cum Contumaciæ Crimine conjunctam, gravissimo sane, sed ex diffidentia potissimum apud plerosque orto; prorsus uti sæpe etiam Abrahamus ita peccavit, modo ridens rejiciensque fidem sibi a Deo de filio ex Sara orituro datam, modo Saram fingens non tam Uxorem, quam Sororem, suam esse.

At repnet quis; Neque hujus peccati ulla apud Moysen exstat mentio. Fateor equidem, sed tamen reperimus ejus vestigia in appellatione *Nimrodi*, a *rebellione* sic dicti. Ejus enim Nominis nullam ex S. Scriptura aliam possumus eruere rationem aut occasionem, quam quod Noacho aliquid monenti vel denunciante non tantum non auscultaverit, sed & aliis contra Noachum *Rebellionis* se Ducem & Hortatorem præbuerit, ut jam docuimus supra *Cap. 8.* Nihil autem magis in promptu est, quod cogitemus Noachum monuisse suos nepotes, & in quo Hi illius auctori-

tatem

tatem rejecerint, quam, quod ex re ipsa cognoscimus voluisse Deum, ut Homines isti ab se invicem in familias & separatos populos secederent, & consilium illud extruendæ Urbis & Turris, contra hanc secessionem vel dispersionem in initum, dimitterent. Quin & crediderim, ex hac denunciatione a Noacho facta, ut secederent secundum familias suas in diversas orbis terrarum plagas, ortam esse traditionem seu fabulam, quasi Noachus testamento diviserit tribus Filiis & eorum posteris omnem terrarum orbem. Vide Eusebium *Chron. Gr. p. 10.* Quod a Christianis Patribus ita receptum fuit & traditum confidenter, ut Philastrius Brixienfis Hæreticorum in ordinem retulerit *Her. 118.* qui negent, quod *Beatus Noach Orbem terre universum suis Filiis tribus diviserit, dividerit, definiert, ac partierit ordine.*

Deinde evenit sæpe in Historiis, ut quædam earum circumstantiæ non tam ex Verbis Scriptoris, quam ex Facto ipso cognoscantur; sæpe etiam, istic, ubi res ex professo narratur, prætermittæ, postea demum per occasionem quandam obiter memorentur, id quod multis docui exemplis ex Scriptoribus rerum Romanarum in *Animadv. Historicis cap. 4.* Talia in Sacris quoque Literis reperiri, certum est. Ita enim

enim I. Sam. v. refertur, quum Arca Dei Israëlis a Palæstinis esset capta, & abducta in Templum Dagonis Dei sui, reperisse eos postridie Dagonem hunc prolapsam & jacentem humi ante Arcam, immo tandem fractum & mutilatum; sed & cives oppidi istius, aliorumque, in quæ dein translata est Arca, fuisse hæmorrhoidibus gravissime afflictos. At cap. vi. ubi jam exponitur, quomodo remiserint Arcam ad Israëlitas cum donis piacularibus, ibi vero deprehendimus demum, incubuisse iram Dei non tantum ipsis *Homini-bus*, neque tantum *Diis* eorum, sed & *Terræ* ipsorum, eamque a *Muribus* fuisse quasi vastatam, atque idcirco Palæstinos inter illa dona etiam *quinque mures aureos* ad Deum Israëlis placandum Arcæ addidisse: cujus tamen Mali nulla omnino mentio superiori in *Capite* fuerat facta. Eodem plane modo I. Sam. viii. dicuntur Israëlitæ, rejectis Samuelis Filiis, petiisse sibi Regem, ejusque rei nulla itic alia memoratur occasio vel causa, quam quod ipse jam senuerit, & Filii ejus munerera aucupentur, & ita jus pervertant §. 5. At xii. 12. potissima ejus rei occasio, & causa haud dubie proxima, exponitur, quod nempe *viderent Nabasum, Regem Ammonitarum, sese bello petere*. Ergo voluc-

voluerunt tunc maxime belli ducem habere, & simul, quum Filii Samuelis jus non recte dicerent, domi Judicem, hoc est, voluerunt isto Belli metu excitati habere Regem, quoniam Regum apud antiquissimas Gentes proprium, & pene unicum erat munus, curare primum Bella, dein Judicia, aliquando etiam Sacra. Quin ipsa quoque facta integra, satis licet notabilia, reperimus tamen aliquando tempore suo neglecta, ac postea demum per aliam occasionem leviter significata. Sic certe II. Samuelis XXI. legimus famem a Deo immissam in populum Israëliticum tempore Davidis per tres annos. Deum vero consultum respondisse, eam immisissam propterea, quod Saulus Gibeonitas percussisset, quasi zelo quodam in eos inflammatus pro Israëlitis. At vero de tota hac re tam memorabili nullum usquam in Historia Sauli reperimus verbum. Quapropter multis ea quoque res conjecturis dedit locum ad investigandum, quæ ratio moverit & incenderit Saulum in Gibeonitas, quousque in eos sævierit, quæ denique causa fuerit, cur tunc demum Deus propterea famem immiserit Israëlitis, ac iniquam illam Sauli sævitiam in liberis ejus puniri voluerit.

Similiter vero reperimus sæpe in Historia

ria & Eventu Facti, per se quidem minime mali, tamen aspersum id fuisse peccati alicujus contagio, licet illud in superioribus nusquam fuerit expressum aut designatum. Et ita huic nostræ Noachidarum per omnia pene congruit Davidis Historia populum Israëliticum Numerantis. II. Sam. xxiv. Nihil quippe neque in eo Facto mali, si simpliciter & separatim res consideretur: quin e contrario, quum illis temporibus bella gererentur & propulsarentur non per extrarios & conductos milites, sed per cujusque populi Cives, utile erat & consultum publico, in promptu & numerato habere illorum multitudinem. De Romanis notissimum est, singulis eos lustris plerumque censuisse & numerasse suos cives. Augusto etiam laudi ducitur, apud Sueton. *cap. ult.* quod confecerit & reliquerit libellum, quo complexus erat *breviarium totius imperii, quantum militum sub signis ubique esset.* Liquet ex hisce, Numerationem ipsam populi, jussu Regis factam, nihil habere vitii. Id vero etiam multo magis liquet, quando videmus sæpius ab ipso Mose jussu Dei, & postea etiam a Saulo profecturo ad Bellum sine ulla Dei reprehensione, numerum Populi fuisse initum. Præterea nihil, neque in mandato Davidis occurrit vel dictum vel factum,

quod aliquam peccati speciem præferat: tantum Joabus rogasse Regem dicitur, ut rem illam omitteret. Ast in sequentibus comperimus jam, Regem ipsum poenitentia facti ductum agnovisse culpam, & a Deo punitum. Multa itaque etiam hic Judæi & aliena commenti sunt, ut, in quo peccatum hoc constiterit, nos docerent, quæ videri possunt apud Abarbanelem, qui peculiarem de hoc Davidis peccato conscripsit Dissertationem. Sed si recte attendimus animum, manifestum satis est ex eventu, rem ipsam fuisse quidem per se innocuam, sed profectam ab animo elato & superbo; ut qui Dei auxilium vix amplius respiceret aut requireret, sed suis jam confideret viribus, ac Populi sui numero; inque eo igitur solo collocandum esse illud Davidis peccatum: tanto magis, quoniam hac ipsa ratione increpitum diserte prorsus & punitum a Deo reperimus quoque Asam Judææ Regem. II. *Chronic.* xvi. 7. &c.

Ejusdem porro generis exemplum in Mose habemus & Aharone, quos videmus accusatos a Deo *Numer.* xx. 12. quod non satis sibi crediderint; ac debitam tribuerint gloriam coram Israëlitis ad aquas & petram Kadefchi, immo rebellaverint contra mandatum suum §. 24. atque idcirco neque ad-

admissos in Terram Israël promissam, sed prius morte sublato, quam in eam pervenirent, Aharonem, Num. xx. 24. Mo- sen, Deut. xxxii. 51. At nisi ea istic de- mum legeremus, nulla certe nobis in ipsa Historia, in initio illius *Capitis Numero- rum* relata, suspicio peccati fuisset oborta ab illis istic commissi. Traditur enim, po- pulum *conquestum cum Mose & Abarone de penuria aque, illos se contulisse ad imploran- dam Dei opem, jussumque Mosen sumete Virgam, congregare populum ad petram, eam alloqui, & sic aquam ex ea elicere.* Ergo accepisse eum *Virgam, advocasse populum, increpuisse eum, & dixisse, Audite, Rebel- les, an aquam vobis ex petra eliciemus?* Tum porro *bis illa virga percussisse petram, & sic effluxisse ex ea abundantem aquæ copiam.* Quis in hisce aliquid reperisset Criminis, vel Mosi atque Aharoni adscripsisset, abs- que illis esset, quæ postea traduntur? Ve- rum ex iis dein, seu ex Increpatione Di- vina, colligimus liquido, eos cum hæsi- tatione quadam accessisse ad petram, nec credidisse satis, ad verba sua nomine Dei denunciata erupturas ex petra aquas, at- que ideo petram non tam allocutos, quam percussisse virga; & bis quidem, quasi unus non sufficeret ictus: Immo vero ef- fudisse etiam quædam ægritudinis, vel

contumaciæ, vel certe increduli animi, verba contra Deum, id quod tamen non ex ipsa rei gestæ Historia, sed demum ex *Psal. cvi. 33.* discimus

Sicuti autem hoc ex Eventu, vel ex Consequentibus, aut postea demum traditis, jam liquido satis agnoscimus, licet ipsa Facti narratio nihil rebellionis aut peccati commemoret, immo contra ea discrete tradat, *Mosen accepisse virgam, sicut Deus ei præceperat*, sed & insuper, revera aquas eorum opera vel facto ex petra prorupisse, quæ nullam speciem criminis alicujus in ea re admissi præ se ferunt: sicuti etiam illam Numerationem & Recensionem populi Israëlitici, non sine peccato jussam & institutam a Davide, eadem ratione jam scimus, licet in Historia mandatæ Recensionis nihil nobis occurrat criminis; sic plane exstructionem hanc Urbis & Turris ad cavendam dispersionem, licet per se prorsus indifferentem, & minime malam, licet etiam nulla Noachidarum Contumacia aut Diffidentia in rei gestæ narratione reperiatur, tamen non absque his vitiis agitatum & susceptam facile ac lubens crediderim, quum videam in Scriptura S. toties talia demum per eventum rerum declarari: quum *Nimrodi* nomen talem *Contumaciam* quasi digi-
to

to demonstret : quum denique Deus hanc exstructionem tam extraordinaria ratione, immissa scilicet in eos *Labii Confusione*, ut alter alterum minime intelligeret, impediverit, & verisimile prorsus sit, Deum, antequam ita Labium Hominibus confunderet, suam iis voluntatem quoquo modo denunciavisse.

Illam tamen *Labii Confusionem* non tam habeo, ut dixi jam antea, pro Poena, quæ hominibus diu aut in perpetuum deinceps incubuerit, quam pro instrumento, quo Deus Opt. Maximus tunc voluerit uti ad disturbanda Hominum illorum consilia, eosque ad secessionem adigendos. Factum enim est per eam, *ut alter alterius sermonem non intelligeret*, & ut sic privati commercio Linguae, quod est Vinculum Societatis præcipuum, abirent ab se invicem in diversas, at nondum in remotas plane, terrarum oras. Longe aliter sentiunt plerique Judæorum, & Christianorum Patrum, qui Varietatem Linguarum, per quas dein divisæ exstiterunt Gentes, tunc maxime natam contendunt; & illi quidem earum numerum definiunt fuisse LXX. quia in superiori *Capite* tot Homines & Gentes ex tribus Noachi Filiis ortæ nominantur: at Christiani LXXII. tunc natas affirmant, quia in Græca ver-

fione tot Noachidæ, addito Elifa Japhetitis, & Kainane Semitis, memorantur. Recentiorum multi sequuntur sententiam hanc Varietatis Linguarum subito tunc & ante dispersionem ortæ, & per *Confusionem Labii* designatæ. Videatur Buxtorfii *Diss. Philol. Theol.* II. Sed ab ea recesserunt dudum Viri profecto Eruditissimi, inque iis Mericus Casaubonus una cum Patre Isaco, *Comm. de Lingua Hebraica pag. 3. & seqq.* tum Joh. Henr. Heideggerus in *Historia Patriarch. Exerc. xx.* denique & ex Judæis sapientissimus ille AbenEzra. Dignissima etiam sunt Philonis verba in *lib. de Confus. Lingue circa finem*, quæ hic exhibeantur. Sed longior est locus & ideo in compendium brevioris sententiæ eum contraham. Confusionem ait *hanc rem appellari a Mose, at hunc, si voluisset Ortum Linguarum indicare, rectius dicturum fuisse Divisionem, quam Confusionem. Quæ enim in partes dividantur, non Confundi, sed Distingui. Confusionem enim esse corruptionem simplicium facultatum ad generationem Unius ex illis corruptis conflatæ, Divisionem vero esse Unius in plura distinctionem. Ut adeo si unam tunc Linguam voluisset in plurium dialectorum sectiones dividi, usus fuisset aptioribus & magis propriis hanc in rem vocabulis, Τεμνῆν, ἢ*

Διανέμῃσιν, ἢ Διάκρισιν, ἢ τι ὁμοίότροπον εἰπῶν, εὐ τὸ μαχόμενον αὐτοῖς, Σύγχυσιν, Sectionem, aut Divisionem, aut Distinctionem, aut aliquid Simile dicens, non Confusionem, quod illis est contrarium. Inane est, quod his reponit Pererius, Confusionem non fuisse in Linguis, sed in Hominibus, confusis scilicet & perturbatis ex eo, quod subito alter alterum non intelligerent, & pristinae Linguae essent obliti. Nam Deus non dicitur Filios Hominum, aut Omnem Terram, sed Labium Hominum & Labium Omnis Terrae, confudisse, ut alter alterum non intelligeret. Hoc ergo memoratur istic, ut effectum Confusionis Labii, non ut Causa Confusionis Hominum, quod vult Pererius.

Existimant ergo illi omnes, quia Confusio Labii, & Productio Novarum Linguarum, sunt res diversissimae, & quia certo deprehenditur, antiquas quasque Linguas a Prima, solito in Linguis more, paulatim, & aliis plane modis alias, fuisse derivatas, quaecunque tandem fuerit illa Confusio Labii, quae varia esse potuit, Linguarum certe discrepantiam demum post Dispersionem vel Secessionem esse ortam. Et sane quum Moses neutiquam contrarium affirmet, multo hoc est non modo Naturae rerum seu Linguarum, sed & Historiae Sacrae convenientius.

Hanc ipsam enim qui negant, nihil sibi magis concedi expetunt, quam, sicuti volunt tot numero Gentes diversas non esse ortas ex Uno Homine, sic neque Linguas Gentium ex Una omnium Prima successu temporis esse formatas. Conjuncta quippe sunt illa & inter se connexa. Unde Diodorus Sic. *lib. I. init.* postquam exposuisset, Homines principio rerum e Terra adhuc recente & molli, ope Solis, productos per totum hujus universi orbem: atque ideo diversis in locis *Primas Hominum Societates habuisse ἔχ ὁμόφωνον τὴν διάλεκτον, minime consonantem sermonem,* addit, *διὸ καὶ παντοῖως ὑπάρξαι χαρακτηῆρας διαλέκτων, idcirco etiam varias existisse Linguarum Formas.* At si omnes Hominum Gentes per totum terrarum orbem, non ex diversis, sed ab Uno Progenitore sunt ortæ, ut S. nos Scriptura docet, consequitur, ut proinde omnes etiam Linguæ ab Una illius Progenitoris, fuerint derivatæ, variis licet mutationibus.

Sed ajunt, diserte hæc tamen Historia exponere videtur originem istius Varietatis Linguarum, siquidem proœmium ejus sumitur ex hoc uno, quod *omnis Terra fuerit adhucdum unius Labii & Sermonis,* & dein memoratur *Confusum* istic *Labium,* ut *alter alterum non intelligeret.* Non equidem

dem id negaverim; nec meæ id repugnat sententiæ. Etenim refertur heic Historia Dispersionis seu Secessionis Hominum ex uno loco, in quo adhuc conjuncti vixerant, in varias terrarum oras, quam necessario, prout comparata est ingenii humani natura, paulatim sequi debuit, & secuta est, Varietas linguarum. Recte ergo præmittitur huic Historiæ, non tantum Homines una in Terra pariter habitasse, sed & una fuisse antea usos Lingua. At dices, *Confusio illa Labii*, per quam *alter alterum non intellexit*, evenit ante Dispersionem, quippe quæ Homines ad eam adegit. Verum quidem est & illud: sed & hoc Verum. Post factam jam Dispersionem proximis aliquot sæculis Homines potuisse tamen intelligere alios, diversissimarum licet familiarum & gentium.

Nempe ergo *Confusio Labii* nequaquam fuit subita complurium novarum Linguarum productio cum Veteris Oblivione, sed vera & propria Sermonis Confusio, quacunque tandem ratione illa exstiterit. Erasmus in *Dialogo de Pronunciatione Græci Latiniq[ue] sermonis* ^a narrat, se præsentem

Y 5

Imp.

^a Haud procul a fine. Quod hic dicitur eum, qui Oratori Gallo respondit, ex *ultima Germania* fuisse, non est in Erasmo, qui *Doctorem aulicum* (Juris Consultum e consilio Principis, opinor) fuisse

Imp. Maximilianum ab Oratore Gallo ex tractu Cenomanensi salutatum oratione bene Latina, sed quam is Legatus ita Gallice pronunciaverit, ut Gallice, non Latine, dicere crederetur ab Italis & Germanis. Ei dein, ut responderet ex more, oppositum Hominem ex ultima Germania, qui Latine quidem, sed tanto spiritu, & tam Germanice, omnia dixerit, ut minus etiam intellectus fuerit a Gallis. Retuli hoc, non quod velim tali prorsus modo

Con-

fuisse dicit, & principium Orationis illius hoc refert: *Cæsarea Maghestas pene caudat* (bene gaudet) *fidere fos, & horationem festram lipenter audifit*. Non dissimile est, quod de Jos. Scaligero circumfertur. Nam hunc ferunt ab Anglo quodam Latino sermone compellatum, quum propter insolentiam pronunciationis non adsequeretur, quæ dicebantur, respondisse, *Domine, non intelligo Hibernice*. Addam, quia ab hoc loco non alienum est, sententiam Erasmi de linguarum confusione ex eodem Dialogo pag. 51. *Edit. Froben. Aliquis, inquit, e longinquo petebat obsonium, alter adferbat lateres. Rursus alius inclamabat sitiens, adferre potum, alter deferebat bitumen: priusquam ille recurreret, hic fame sitive perierat. Rursus alius postulabat ignem, deferebatur aqua. Hic petebat trullam, ille ferebat cucurbitam*. Ex his adparet eum putasse nullam linguæ mutationem factam, sed aures ac mentes hominum ita perturbatas fuisse, ut alii alios eodem sermone loquentes perperam intelligerent; perinde ac si ab iis, quibuscum loquebantur, non ea, quæ hi dixerant, sed alia verba audivissent. In eadem sententia alios quoque ante Erasmum fuisse lego.

Confusionem Labii factam, sed ut ostenderem, variis plane modis per infinitam illam Dei potentiam fieri potuisse, ut alter alterum, licet eadem utrique uterentur Lingua, non intelligeret, vitio potissimum turbatæ mentis, qua vel perperam pronunciabant, vel aliena prorsus loquebantur, vel nesciebant ipsi, quid dicerent, uti accidit plerumque Prophetis in *exsacer.*

Deinde non fuit hæc *Labii confusio* perpetua, sed ad tempus a Deo adhibita, tantum ut homines ad secedendum cogeret. Quo jam factò, loquebantur haud dubie iterum omnes, ut soliti erant, eademque Lingua, qua antea fuerant usi, sed quæ dein tractu temporis variis mutationibus per varias & separatas jam gentes majorem in modum adulterata fuit, & sic ex Una in Diversas abiit. Certe postquam ab se invicem secesserunt, quod denuo alter alterum, etiam Chamitæ Semitas, & contra, sic satis intellexerint, ex Historia Abrahami proficiscentis ex Chaldæa in Cananæam, inde in Ægyptum, postea mittentis Servum, ut Filio Isaaco arceseret ex Mesopotamia uxorem, sed & ex compluribus aliis istius ævi exemplis, abunde liquet. Tempore Jacobi demum diversæ, non tam Linguae, quam Dialecti,

lecti, existisse aut ortæ videntur. Homines autem, quando post factam jam dispersionem ex illa Labii Confusione ad se quasi redierunt, ipsos stupuisse credo Manum illam Dei, qua admirandum adeo in modum mens eorum ita fuerat turbata, Labiumque Confusum. Plane ut Madianitas, quum tempore Gideonis, ad clangorem buccinarum, & collisionem hydriarum ardentium, subito discurrerent, gladios adversus se invicem stringerent, & nescio quo terrore divinitus immisso fugerent, *Judicum* VII. 21. 22. domum reduces majorem in modum fuisse miratos, qui sibi id obtigerit, verisimile est. Neque aliter se res habuit haud dubie cum Palæstinis I. *Sam.* XIV. 13. *Et seqq.* qui, quum Israëlitas dudum ad incitas jam redactos, & ferro omni atque armis spoliatos, contemnerent prorsus, ac Jonathane cum armigero solum ad se venientem risu & minis exciperent, subito tamen ab Jonathane cæsi, in similem fugam & mutuum cædem ruebant. Ita vero expeditas putem, & sublatas penitus difficultates, quæ interpretationi nostræ τῷ Σημ, *Signi*, adversari videbantur, remotasque simul ab ipso exstruendæ Turris factæ per se innocuo, graves adeo immanis aut horrendi criminis suspiciones.

C A P. XIV.

Genescos XI. Capitis novem priores
 Paragraphi de Turri & Disper-
 sione Babylonica respiciunt proxi-
 mum superius Caput, ubi Familia
 Noachi in varias Gentes, & Ter-
 ras, & Linguas divisa traditur, ac
 rationem exponunt memoratæ istic
 Divisionis seu Dispersionis. Res
 ergo Cap. XI. narrata in ratione
 temporis prior fuit illis rebus, quæ
 Capite X. traduntur. Eadem est
 Divisio Terræ, Capitis X. & Di-
 spersio Hominum, Capitis XI.
 Moses in utraque re iisdem utitur
 locutionibus. Marshamus Tripli-
 cem facit Secessionem vel Dispersio-
 nem. Homines ante Phalegum non-
 dum fuerunt tanto numero, ut de-
 berent aut vellent ab se invicem
 secedere. Noachica Terræ Divi-
 sio, a Patribus quibusdam tradi-
 ta, orta est ex errore Versionis
 Græcæ, nec facultatem habuit,
 quum

quum Terræ nondum essent nec Finibus nec Nominibus distinctæ. Nec tamen illi Secessionem tunc factam statuunt, sed tantum Designationem Terrarum, quas singulæ Familiæ postea incolerent. Ita sentiunt etiam Recentiores, qui Noachicam Divisionem admittunt. Sulpicius Severus turbat Historiam, dum simpliciter ordinem dictorum Caputum sequitur. Frid. Spanhemius Duplicem facit Secessionem. Multa Capite X. traduntur, quæ non potuerunt accidisse ante Dispersionem Hominum. Philastrii Brixienensis error ex eodem fonte, seu Ordine Caputum, ortus, dum ex Capite X. statuit plures Linguas jam existisse ante Confusionem Labii & Dispersionem Hominum. Sicuti hoc falsum est, sic & rejicienda Secessio Hominum, quæ iidem ex illo Capite ante Dispersionem Capitis XI. dicitur facta. Verbum נפלגה recte ad Occupationem diver-

sa-

sarum terrarum a diversis in Disper-
sione factam refertur. Duplex Secessio
neque a Patribus Christianis, neque
a Judæis, neque a Recentioribus In-
terpretibus agnoscitur. Ætas Ho-
minum vix patitur, ut diu post
Phalegicam Divisionem exstrui de-
num cæperit Turris sub Nimrodo,
qui fuit tamen vel præcipuus in ea
exstruenda. Omnes Homines, non
Chamitæ soli, fuerunt in terra Si-
near, quum fieret Dispersio. Dies
Phalegi quomodo sint intelligendi.
Dispersio facta non ultimo, nec
medio, Phalegi tempore, sed circa
natales ejus. Dispersio non facta
in Magnas statim Gentes, nec in
remotas regiones. Capite X. Ge-
nes. memorantur Gentes, quæ cæ-
perunt ante Abrahamum, non ante
Dispersionem. Nic Abrami senten-
tia de Diebus Phalegi. Phalegus
ita dictus, quia natus est tempore
Dispersionis. Similia Nominum
exempla. Facta itaque Dispersio
paulo

*paulo post centesimum a Diluvio
annum ex Chronologia Hebraica,
que preferenda Græcæ. Dispersio
facta in regiones propinquas tan-
tum. Nimrodus post Dispersionem
demum regnavit Babylone, & re-
liquit istic Successores. Parallelia
Primæ & Veræ Babylonis, ac Ba-
bylonis Figuratæ in temporibus
Novi Test.*

SUPEREST unum fere in hoc argumen-
to expediendum, ut, postquam vidi-
mus jam vera hominum consilia in ex-
struenda Turri, & rationem ac modum,
quo Deus illa inhibuit & impedivit, eos-
que ad Dispersionem vel Secessionem, cui
obviam ire omnino studuerant, adegit,
ut ergo nunc ostendamus, quantum fieri
potest, quo tempore Dispersio vel Se-
cessio hæc, a qua diversarum Gentium va-
rietas primum est exorta, acciderit: utrum
tempore Phalegi, an alio; & utrum in
ejus Natalibus, an vero Adulta jam æta-
te? Hic autem repetendum est omnino,
quod diximus supra ^a, Laciniam hanc,
quæ

^a Cap. 8. pag. 160. Cap. 9. pag. 200. 211. Cap.
10. pag. 230.

quæ *Capitis* XI. paragraphos priores, novem numero, seu istam *Dispersionis* Historiam, continet, prorsus respicere illas res, quæ *Capite* x. toto narrantur. Istic enim memoratur Noachi ex tribus Filiis posteritas, & in quas Terras ac Gentes divisa ea fuerit, *secundum Familias & Linguas suas*, vide §. 5. 20. & 31. Quin ultimus §. istius *Capitis* ita rem totam quasi absolvit: *Hæ sunt Familiæ Filiorum Noachi, secundum generationes eorum in Gentibus eorum; & ex illis separate*, seu per separationem ortæ sunt, *Gentes in Terra post Diluvium*. Tum vero subjicitur proxime Historia hæc, quæ jam tradit, quo modo *Separatio* isthæc & *Secessio* evenerit, ex qua ortæ tandem diversæ illæ *Gentes & Lingue*. Nempe ante istam Separationem omnes totius Terræ homines erant *unius labii* seu linguæ, & *unius sermonis* seu locutionis §. 1. immo **עם אחד ושפה אחת** §. 1. immo **לכלם** / *populus unus, & lingua erat una illis omnibus* §. 6. Et necessum hoc erat, quum omnes utique essent unius Familiæ, & adhucdum conjuncti habitarent. Illi ergo ad cavendam Dispersionem aut aberrationem cum pecoribus suis (ut vagari in pascendo longe lateque solitos Pastores jam supra diximus) in formidolosam & horridam solitudinem, consilium inierunt ex-

struendæ Turris: sed Deus, qui volebat eos ab se invicem Secedere, & pios segregari ab impiorum multitudine & convictu, injecit invitis necessitatem secedendi ab se invicem in varias, sed in propinquas primum, terras. Qua re facta, exortæ tum demum sunt diversæ illæ *Gentes* quasi *Familie*, & diversæ paulatim *Linguae*, quæ illis jam tribuuntur *Cap. x.* Sic ergo *Rationem* & *Modum* atque *Occasionem Separationis* istius Noachidarum in varias *Gentes* & *Terras* & *Linguas* exponit hæc *Lacinia*, atque adeo optimo nexu cum superioribus cohæret. At in sequentibus *Capitis Undecimi* transitur continuo ad unum Abrahamum, atque ejus genus per majores singulos brevissime a Semo usque refertur, ut adeo nihil fore ea pertineant ad *Capitis Decimi* argumentum, aut hujus *Lacinie Historiam*. Adde jam his, quod & Josephus totam rem Historice exponat eo ordine, ut prius narret exstructionem Turris & Linguarum confusionem ex *Gen. cap. xi.* at dein demum *Secessionem* Hominum in diversas illas *Terras* & *Familias* Noachidarum, *Capite x.* Geneseos memoratas. Vide eum *libro i. cap. 5. 6. 7.* Dilectius etiam Augustinus de *Civitate Dei lib. xvi. cap. 4.* Cum ergo, inquit, in suis *Linguis* istæ *Gentes* fuisse referantur (scil. *Cap.*

Cap. x. Genes.) *REDIT* (Cap. xi.) *tamen ad illud Tempus*, (quod ergo jam fuit ante res Capite x. memoratas) *Narrator*, quando *una Lingua omnium fuit*, & inde tum exponit, quid acciderit, *UT Linguarum diversitas nasceretur*. Quum vero ipse dein ex illo xi. Capite retulisset *Historiam exstructæ Turris*, & immissæ a Deo *Confusionis in sermonem Hominum*, factæque ea de causa *Dispersionis*, subjicit, cap. 6. *Ex illis igitur tribus Hominibus, Noë Filiis, septuaginta tres, vel potius septuaginta duæ, Genes, totidemque Lingue, per terras esse cæperunt, quæ crescendo & Insulas impleverunt*. Manifestum ex his, collocare & ipsum illam *Secessionem Hominum in diversas terras & familias post Dispersionem ex terra Sinear factam*. Adde Eundem de *Doctrina Christiana lib. III. cap. 36. ubi Regulas interpretandi præscribit, inque iis Hanc, quæ observanda sit, quum dicuntur quedam, quasi sequantur in ordine temporis, vel rerum continuatione narrentur, cum ad Priora, quæ prætermissa fuerant, latenter narratio Revocetur. Quod nisi ex hac Regula intelligatur, erratur. Sicut in Genesi &c. Subjicit enim verba & res horum Capitum, adjicitque, latenter narrationem REDIRE, Capite xi. ut diceretur, QUOMODO. Factum sit, ut ex Una Omnium*

Lingua fuerint DIVISI per Multas, Capite x. identidem memoratas. Sequitur hanc Augustini interpretationem in his rebus, non modo Interpres ejus, Leon. Coqueus, ad lib. xvi. c. 4. de Civ. Dei, sed & Pererius ad Caput xi. Geneseos, in initio.

Quæ quum ita sint, non possum satis mirari, qui factum fuerit, ut nonnulli ex Viris Eruditissimis Duplicem hic nobis fingant Divisionem, vel Secessionem: priorem tempore Phalegi ab ipso Noacho factam & præscriptam, qua suos ipse. posteros in varias jam dimiserit colonias & terras, eamque universam totius tunc Humani Generis, seu omnium Noachidarum, *Capite Decimo* designatam: at posteriorem per causam excitatæ Turris demum factam, eamque non omnium tunc Hominum, sed tantum Chamitarum, qui in terra Sinear habitaverint. Atqui nihil de hisce rebus scire possumus, nisi ex Scriptura S. quæ tamen nullum exhibet vel minimum vestigium Duplicis & diversæ istius Secessionis, quum utique *priore Capite* tantum exponatur, in quas Gentes & Terras Noachidæ secundum suas Familias & Linguas per Secessionem fuerint divisi aut separati, *posteriore autem ipsa Occasione, Causa, Historia, istius Se-*

cessionis & Linguarum inde ortarum tradatur. Sed & ipse Moyses ideo in utroque Capite iisdem utitur locutionibus, ne quis nobis Duplicem istam diversi generis, voluntariam & coactam, fingeret Secessionem. Nam sicuti verbum פָּרַץ in Secessione vel Dispersione *Capitis Undecimi* identidem adhibet, sic in *Cap. X.* de Cananæorum latiore Secessione vel Propagatione itidem illud adhibuit; sed & *Cap. IX. §. 19.* de filiis Noachi, ex quibus ait *omnem Terram*, seu omne genus Humanum, *ab se invicem secessisse*, eodem verbo est usus. Similiter sicut *Capite X.* non modo de Chamitis §. 5. sed & de omnibus Noachi Filiis §. ult. dicit, *ab illis Separationem Gentium ortam*, וַנִּפְרְדוּ הַגּוֹיִם / sic Deuter. xxxii. 8. ubi manifeste Historiam Dispersionis ex terra Sinear respicit, וַנִּפְרְדוּ בְנֵי אָדָם quum *separaret ab se invicem*, seu *ad secessionem adigeret*, *Filios Hominum*. Ut adeo etiam ex ipsa phrasi liqueat, eandem esse Mosi Secessionem Gentium ex Noachi Filiis ortarum *Cap. X.* & Dispersionem vel Secessionem totius Terræ in superficiem totius Terræ *Cap. XI.* nisi quod illic longior duratio Secessionis designetur, adeo ut etiam nominentur Populi, ex Jectane Phalegi Fratre, seu ejus Filiis, orti: at vero *Capite XI.*

initium Seceſſionis, & eorum tantum Seceſſio, qui jam tunc habebant idoneum familiae numerum, ac Gentis ſpeciem, memoretur.

Non conquiram nunc omnes, qui in illam Duplicis Seceſſionis, vel Diſperſionis, ſententiam forte conceſſerint, verum duos tantum, ſed Celeberrimos, memorabo: id quod pene neceſſarium mihi eſt, quum iſthæc ſententia meæ interpretationi, atque ipſi, ut puto, Hiſtoriae, prorfus adverſetur. Prior eſt Marſhamus, qui tamen diſionem Terræ ab Noacho in ſuos Filios & Nepotes factam cenſet Priorem etiam eſſe illa, quæ in diebus Phalegi acciderit, & hæc Phalegicam de peculiari aliqua diſione inter Semi poſteros, vel Filios Eberi, ſeu Hebræos, facta interpretatur. Vide eum pag. 23. Cauſa illi eſt id affirmandi, quod Menem primum Ægyptiorum Regem vult ipſum fuiſſe Chamum, Noachi Filium, eumque ipſum quoque proximis poſt Diluvium temporibus in Ægyptum migraffe, eamque inhabitaffe, ſecundum illam Noachi diſionem: atque adeo factum hoc diu ante Phalegi tempora, qui Noachi fuerit demum Trinepos, ſeu ſextus ab eo, ſcilicet, ſi admittitur inter illius Poſteros ex Græca Verſione Cainanus. Illius autem Phale-

le-

legi *etate dubitari non posse ait, quin terrarum orbis pars magna dudum fuerit habitata.* Verum hæc ita jactantur quidem, at nulla muniuntur idonea vel in speciem ratione. Nam quum omnes omnino Homines, qui exstiterunt ante Phalegi natales, ex tribus Noachi Filiis intra Centum, vel certe haud multo amplius, annos fuerint orti, nulla utique est causa statuendi, eos adeo interea temporis auctos, aut in tantum excrevisse numerum, ut non potuerint amplius nec voluerint manere in quantumvis amplo aut lato regionis tractu conjuncti, immo ut jam diu ante Phalegi ætatem in varias Orbis partes ab se invicem remotas secesserint, vel sua voluntate, vel necessitate adacti. Quam facile usque ad illud tempus *potuerint manere conjuncti*, vel ex Israëlitis liquet, qui plus quam Septuaginta numero exstiterunt, quum venissent in Ægyptum, & peculiari Dei providentia admirabilem itidem in modum fuerunt istic multiplicati, & manserunt tamen in terra Gosen, h. e. in una regione inferioris Ægypti, conjunctim habitantes per plus quam ducentos, immo plus quam quadringentos annos ^a. Quod autem

Z 4

non

^a Hoc quid sit non intelligo, nec scio nunc quemquam rei Chronologicae paullo peritiorum

non ita lubenter *voluerint* ab se invicem, aut ab loco pristinae habitationis & conjunctionis, in horridas abire solitudines extra casum necessitatis, id vero ex eo satis patet, quod Homines totius terrae Urbem & Turrim, magno molimine, conatu, labore, exstruxisse traduntur, unice propterea, *ne dispergerentur*, h. e. ne ulla causa ab se invicem secederent, ne fortuito quidem errore. Nam Petavii quoque & Aliorum Hypothesis, qua statuunt omnes Homines ab anno xvii. incunte genuisse liberos, & quidem Octo, vanissimum est figmentum, nulla auctoritate subnixum. Quin alii plerique Interpretes adeo in contrarium haesitant, ut putent eo tempore, quo natus est Phalegus, nondum exstare potuisse tantam Hominum multitudinem, ut ab se invicem secedere deberent, atque ideo in ultimos potius annos Phalegi istam dispersionem rejiciant. Vide Usserium *Chronol. Sacrae cap. 5.* & Buxtorfii *Dissert. Theol. Philol. II. §. 61.* Incassum ergo ac temere prorsus talia affirmantur, quasi jam dudum ante Pha-

rem tradere, Israëlitas totos quadringentos annos, & plus eo, in Aegypto fuisse. *Pag. 192.* memorat *saecula minimum plus duo* servitutis in Aegypto, & erroris per deserta,

a Lib. ix. de Doctrina Temporum, cap. 14.

Phalegum terrarum Orbis pars magna a variis populis & dispersis familiis fuerit habitata.

Quod autem Epiphanius, Syncellus, & Philastrius Brixientis, ad quos provocat Marshamus, Noachicam illam Divisionem nobis commemorent, id vero profectum unice vel primitus ex male intellecto & verso Gen. Cap. xi. loco, ubi Græci פֶּן נִפְרָץ / *ne dispergamur*, pessime verterunt, πρὸ τῆ διασπαρῆναι, *antequam dispergamur*. Hoc itaque arripuerunt Patres, finxeruntque ex eo, Noachum non modo jussisse Familias ex se ortas ab se invicem secedere, sed & dedisse singulis certas Orbis Terrarum Partes, atque ideo Homines, antequam ita ex Noachi præcepto secederent, voluisse, quasi monumentum suæ conjunctæ adhucdum habitationis, Turrim altissimam excitare. Accessit dein aliud ex Græca item Versione, quæ Esajæ xxvii. 12. נחל מצרים h. e. *Torrentem Ægypti*, vertit, Πύραμοσρα, quod est nomen Urbis in finibus Ægypti sitæ. Inde ergo tradiderunt quidam Patres, in eam Urbem Noachidas convenisse, & istic fortibus jactis divisisse inter se Orbem Terrarum, scilicet, quia Hebraica vox istius loci (נחל) significaverit *sortem*, quod ipsum tamen est falsum. Sed

tam frivola insuper & absona sunt omnia, ut tempus me, & meum, & Lectoris, putem perditurum, quod his confutandis impenderem; tanto magis, quoniam id jam præstitit Bochartus *Phalegi* I. 16. Sed & ipsa Noachica Terræ Divisio, non tantum Sortitio ista, satis est aliena ab rerum tunc statu, in quo *multo maxima pars Orbis nondum erat cognita*, ut itidem jam monuit *d. l.* Bochartus. Adde nondum fuisse Terram divisam in certas Regiones, Fines, Appellationes: Nulla adhuc Nomina habuisse Montes aut Fluvios, Regiones aut Maria. Non potuit ergo Noachus tot diversis Familiis, seu Familiarum Progenitoribus, qui *Capite x.* memorantur, diversos & suis finibus circumscriptos assignasse tunc terrarum tractus; quin immo ad summum & in univèrsum potuit tantum monere Semitas, ut in *Oriente* secederent, Chamitas, in *Meridiem* & *Occidentem*, Japhetitas, in *Septentrionem* & *Occid.* quod Eum ante Dispersionem & in Ea fecisse, ut affirmare liquido non possumus, sic neque negare volumus. Verum id longe abest a Divisione singularum Regionum in Varias & Complures Familias seu Gentes. Sed tamen, si maxime fides in his habenda esset Patribus, quæ non est, vel sic non sequeretur inde,
jam

jam ante Phalegum, aut illam Linguarum Confusionem, fuisse Homines in Colonias diversas re ipsa jam divisos, aut varias eos Orbis partes jam tunc incoluisse, quum ex Patrum illorum sententia Noachus tantum diviserit suis Jus aliquod in diversas Orbis Terras, easque illis non facto ipso jam tum dederit, sed destinaverit tantum & assignaverit: quam divisæ sic terræ Destinationem secuta dein demum fuerit illa Hominum Dispersio ex terra Sinear in totum terrarum orbem post impeditam a Deo Turris exstructionem. Et hoc ordine procedunt fere etiam reliqui Patres, qui Noachicam illam Divisionem tradiderunt. Vide omnino præter illos ipsos a Marshamo jam citatos, etiam Eusebii *Chronicon Græcum* Pag. 9. 10. 11. Sed & ex Recentioribus multi, eos secuti in recipienda Noachica Divisione, non aliter tamen eam receperunt, quam ut, quæ a Noacho facta est, fuerit tantum *verbo facta*, at, *quæ in constructione Babylonica Turris, re ipsa fuerit facta*. Ita certe Salianus in *Ann. Eccl.* ad Annum Phalegi primum, quo ille refert Noachicam Divisionem, sicuti demum ad annos Phalegi medios veram Secessionem, de utraque sic insuper ibi locutus: *Ita quæ nunc sub ortum Phalegi facta est Divisio, non nisi DIU POST,*
occa-

occasione divisionis Linguarum, IN REM deducta est. Ferri ista possent, quippe quibus tantum Una agnoscitur vel admittitur Secessio, certe nulla Prior, quæ ante Confusionem Labii fuerit facta, ut illi volunt, contra quos hic disputamus.

Ex Veteribus tamen Sulpicius Severus lib. I. aliter, sed satis intricate & ambigue, hac de re loquitur. Nam ait, Chami Filius Chus Nimbrod gigantem genuit, a quo Babylon Civitas constructa traditur. Pleraque etiam oppida ea tempestate condita memorantur. Sed cum multiplicaretur humanum genus, diversaque Loca atque Insulas mortales haberent, una tantum omnes Lingua utebantur, donec se in unum Dispergenda per totum orbem multitudo contraxit. His consilium fuit insigni aliquo opere famam querere, PRIUSQUAM a se invicem diducerentur. Ita turrim &c. Sed Filiis Noë ita divisus Orbis fuit, ut Sem intra Orientem, Japhet Occidentem, Cham Mediis contineretur. Videtur in his velle ꝑ Homines adeo tunc multiplicatos, ut jam ante Turrim extrui cœptam varia condiderint oppida, atque in diversa LOCA & INSULAS ab se invicem abierint, sed inde, quasi ad tempus modo abiissent, futili plane de causa rediisse postea & se contraxisse in unum Locum, unde mox essent tamen in

per-

perpetuum denuo diducendi, seu dispergendi, sed secundum divisionem a Noacho antea factam. Verum si ad res, quas narrat, attenderimus, facile deprehendemus, illum, nulla prorsus temporis aut Chronologiæ habita ratione; secutum simpliciter atque imprudenter Ordinem rerum, quo in Genesi *Cap.* x. & xi. eæ traduntur, nec animadvertisse, Historiam Turris, qua ratio redditur priorum, seu causa & modus exponitur Dispersions & Separationis in prioribus jam memoratæ, fuisse, ut debuit, tempore Priorem Nempe *Capite* x. de Nimrodo inter posteros Chami quum agitur, subjicitur continuo, tenuisse eum Babylona, aliaque oppida, sicuti Assur tenuerit Nineven &c. Sed & ibidem in Græca versione tribuuntur §. 5. & ult. posteris Noachi Νῆσοι τῶν ἰθῦων, *Insulæ gentium*. Inde ergo illa arripuit, quæ de *Babylone & plerisque oppidis*, ut & de *diversis locis ac Insulis*, quæ jam tunc habuerint Homines, temere adeo tradit. Sed dein, ut connectat tamen cum hisce Historiam *Capitis Undecimi*, fingit de suo, Homines ex illis diversis Locis & Insulis denuo *contraxisse se in Unum*, agnoscens ergo & ipse, quod verum erat, omnes omnino Homines in excitanda Turri fuisse conjunctos, & inde demum in per-

pe-

petuum dispersos, atque adeo neutiquam
istic de Chamitis tantum, aut parte qua-
dam generis Humani, sed de Univerſa aſi
Omnium multitudine, in perpetuum tunc
diſpergenda.

Longo rectius id quidem ille, quam
Marſhamus, qui ex Una Diſperſione Tres
nobis excudit: primum illam *Noachicam*,
per quam, jam ante Phalegi tempora,
magna pars orbis terrarum fuerit habita-
ta; Dein illam *Phalegi diebus factam*, ſed
tantum inter Semi, aut Eberi, liberos;
Tertiam vero ex *Capite xi. Genes.* quæ
obvenerit Chamitis ſolis, in exſtruenda
Turri occupatis, vel *infidelibus illis Filiis
Hominum, qui poſt Diluvium ab Oriente
proſecti in valle Sinear conſederint &c. ſed
qui architecti in omnes terras ſint diſperſi:*
Sic loquitur pag. 478 *. ubi negat Baby-
lonem ab illis conditam, quia irritum fuerit
tante molis μνησύνωον. Satis autem ex hiſce
apparet, etiam Hanc Diſperſionem ipſum
facere diverſam ab illa *Noachica*, immo &
illa *Phalegica*, quæ tamen fuerunt omnes
plane una eademque.

Alter, cujus ſententiam excutere hic
debemus, eſt Eruditiffimus Vir, Frid.
Spanhemius, Filius, Venerandus nuper
noſtri Ordinis Collega. Is enim in no-
viſſi-

vissimis *Chronologiæ S. ut & Historiæ Ecclesiasticæ* Editionibus diserte itidem distinguit inter non tam Divisionem, quam *Secessionem Noachidarum*, re ipsa jam factam diebus Phalegi, & *Dispersionem ædificansium Turrim in terra Sinear*, postea factam. *Præcessisse enim Colonias Noachidarum, & Divisionem Terræ Gen. x. 21. quæ non sit confundenda cum nata post Confusione & Dispersione in ædificatione Turris Babel: Immo Hanc vix cœpisse, vel Nimrodum vix regnare cœpisse, nisi sesqui post sæculo, quando ex Chusestana regione fluvium superavit; eumque porro ait Arabum suorum copiis adjutum, ex Oriente trans Tigrim profectum, gradum sibi fecisse ad imperium, initio Regnandi factò in campestribus Sinear, &c. Vide Eum Hist. Eccles. col. 291. 292.* Rationes autem ibi nullas invenio, quibus sententiam Duplicis illius Divisionis vel Dispersionis confirmaverit. Similiter in *Chronol. Sacræ col. 165.* tradit Dispersionem ex terra Sinear factam *annis compluribus post Colonias deduci cœptas*, & istam Turrim extruxisse *Chami potius, quam Semi, aut Japheti genus. Quin recte illos censere, qui Dispersionem Gentium ex Linguarum Confusione, negent accidisse eo tempore, quo natus sit Phalegus, quippe quo ille*

Co-

Coloniae deduci cœperint, quæ deductio fuerit prius, at non simul & semel, sed successive facta per omnes Phalegi dies. Verum neque istic rationes reperies ulla, quibus hanc suam opinionem adstruxerit Vir Summus: ut adeo nihil in his habeam, nisi contrariam plane meæ interpretationi, cujus fundamenta nullam in partem subruta video, affirmationem. Ea tamen quia magnæ in his rebus est auctoritatis, ab illo quippe profecta, ac scripta dudum post superiora Hujus Dissertationis jam a me edita, cavendum ergo est, ne quid illa veritati noceat, h. e. ne a vero abducat imprudentes lectores.

Sed molestum mihi accidit, quod nesciam, quibus tandem argumentis ille in hanc sententiam fuerit delapsus, aut quibus Ego respondere debeam. Si Ordo narrationis in S. Scriptura, qui certe decepit, ut ostendimus, Sulpicium Severum, præcipui in hoc negotio argumenti vicem ipsi præstitit, satis liquido nos ejus rationem in contrarium paulo ante exposuisse reor. Sed & nihil frequentius in Historiis, quam ut per occasionem, & obiter, factum ipsum memoretur prius, ac dein causa & modus facti ex professo demum enarretur. Quin in ipsa S. Scriptura ferme, quoties litera *Vau* per *Nam*

verti-

vertitur, repetitur utique Ratio rei jam expositæ ex facto aliquo priore, sed quod posterius & tunc demum narratur. Et ita hic (Genes. xi. 1.) quoque vertitur illa ab Junio, seu Tremellio. Vide & xxiv. 62. Porro autem agnoscit ipse Spanhemius *Linguarum* diversitatem ex hac demum Dispersione & Confusione Labii ortam. Nam diserte ait col. 165. eam *inter illos edificatores Turris primum natam, nondum inter omnes Noachi posteros.* Atqui in Capite x. ut *Divisionis Terræ* ac Posteritatis Noachi in varias Familias & Gentes, sic & varietatis *Linguarum* sæpius fit jam mentio, dum Noachidæ istic divisi identidem dicuntur in varias Familias & Gentes *secundum suas Linguas;* eoque argumento persuasus Philastrius Brixienfis in *Catal. Hæres.* cap. 106. consuit jam ante *edificationem Babel multis sæculis magnam fuisse inter Homines Linguarum varietatem;* quod vero dein dicantur, *Omnes Unius fuisse Labii,* eo sensu dictum id existimavit, quia, *et si varia erant Linguarum genera, Omnes tamen se invicem intelligebant, & sic Una erat omnibus Lingua, non quidem eorundem vocabulorum usu, sed eadem omnium loquentium & audientium intelligentia.* Rejiciunt quidem Viri Eruditi hanc tam absolutam interpretationem, & illam diversitatem

tem Linguarum ante Confusionem Babelicam, sed deberent ergo rejicere etiam illam Seceſſionem in varias colonias ante Diſperſionem Babelicam, quum utriusque rei eadem proſus fit ratio, & utraque ſententia ex eodem *Capite* x. vel ordine *Capitum* x. & xi. fit petita. Quid igitur? Clariffimo hæc ſunt indicio, Ordinem illum narrationis Moſaicæ, ſeu iſtorum *Capitum*, nihil obſtare, quo minus ſtatua-
mus confidenter, omnia iſtius *Diviſionis* ſeu *Seceſſionis Capite* x. memoratæ, eveniſſe demum poſt illam *Capitis Undecimi Diſperſionem*, & *Labi Confuſionem*, unde demum *Lingarum* varietas coepit.

Sed & quando *Cap.* x. fines Cananæorum definiuntur, a *Sidone Geraram*, & *Gazam* uſque, & a *Gaza Sodomam*, & *Leſchabum* uſque, an quisquam perſuadere ſibi poterit, ante Turris extruccionem tentatam, iſthæc & plura jam exſtitiffe loca, iisque finibus jam tunc circumſcriptam Cananæam? Adde his tot alias Gentes vel Regiones remotiſſimas, iſto *Capite* x. jam memoratas, veluti Thraciam, Græciam, vel Inſulas maris &c. Vide Bocharti *Phaleg.* I. 16. & maxime Salianum ad *Annum Mundi* 1931. & ex Veteribus Joſephum I. *Antiquit.* 7. ac Eufebium *Chron. Gr.* p. 11. 12. Jam verò an
credi-

credibile est cuiquam animum attendenti, in longinquas adeo terras circa Natales Phalegi, seu annum centesimum a Diluvio, secessisse jam Noachidas? Quæ enim potuisset illis fuisse causa remotas adeo regiones statim petendi, quum utique in longe propioribus laxè satis habitare & pascere, ac alimenta abunde sibi pecoribusque suis invenire possent? Quin immo tempore Abrahami ipsa Palæstina etiamdum vacua magnam partem jacuit, ut liquet ex ejus verbis ad Lotum Genes. XIII. 9. 10. &c. *Nonne omnis terra hæc tibi patet?* ut scilicet eligas, in quo ejus loco habitare velis. Et tamen Gentes ac Familiæ Noachicæ, quæ istas Remotas adeo Regiones tenuerint, illo *Decimo Capite* jam memorantur. Denique & Jectanis, qui Phalegi fuit frater, XIII. Filii istic quoque nominantur, tanquam Auctores Gentium, & Ductores Coloniarum. Quis vel ex eo non videat, tradi istic etiam res diu post Phalegi dies vel tempora gestas? Nam si maxime Jectan Phalego statuatur natu paulum major, quod multi sola istac difficultate moti temere faciunt, vel sic tamen non potuerunt utique illi XIII. ejus Filii quoque majores Phalego fuisse, neque Hujus diebus eam jam habuisse progeniem & familiam, ut singuli cum sua

in proprias secederent terras, & Gentem novam jam tunc conderent, licet *Capite x.* inter illos Progenitores Gentium, quæ secundum Familias suas & Linguas diversis habitarent in terris, ipsi quoque memorentur, & ab Interpretibus eodem in his loco, quo reliqui, habeantur ac recensentur. Quid multa? Certum satis ex istis omnibus, nihil argumenti situm in illo narrationis Ordine, ut ex *Cap. x.* novam & propriam fingamus Historiam, quæ acciderit ante Disperſionem Hominum *Cap. xi.* memoratam, quum pleraque illius *Capitis x.* debeant necessario ad tempora longe posteriora referri.

An vero Verbum פלג *Divisit* (unde *Phalegus* nomen suum habuit, quia in diebus ejus *divisa* (נפלה) dicitur *Terra*) movit Eruditos, ut putarint ea *Divisione* aliud quid, vel consultum quid, designari potius, quam fortuitam, & subitam illam Disperſionem ex terra Sinear? Et sane fuisse Theologum Celebrem scio, qui Duplicem Seceſſionem tuebatur, & hoc vel maxime nitebatur fundamento. At lubricum id plane est & frivolum, ut nihil magis. Nam per & post illam *Disperſionem* utique etiam *Divisio* quædam Terræ a Noachidis, quousque eam tunc occuparunt, re ipsa fuit facta, dum in hac
ejus

ejus parte Hi, in alia Alii confederunt. Quapropter ipsi etiam Judæi, veluti Aben-Ezra ad *b. l.* tum Auctor *Seder Olam*, sed & omnes illi, qui Dispersionem hanc ad ultimos Phalegi annos referunt, ipsam illam Dispersionem, ex Confusione Labii ortam, vocant semper הפלגה *Divisionem*. Quin & in S. Scriptura verbum illud etiam de naturali Secessione Rerum ab se invicem, immo & coacta Dispersione unius in res plures & incertas, adhibetur. Sic David *Psalmo* LV. 10. ad Deum, פלג לשונם / *divide, sparge, confunde, Linguam eorum*, h. e. fac, ut illi inimici mei diversa loquantur, sicuti *divisa* tempore Phalegi dicitur *Terra*, dum Deus fecit, ut diversi Homines diversas ejus partes tunc occuparint. Similiter varii Rivi ex uno Fonte & Flumine profluentes dicuntur frequenter פלגי מים *Rivi aquarum*, quia scil. ex uno flumine ab se invicem secesserunt, sicuti Homines ex Una Terra Sinear in Varias alias se separarunt.

Sed forte auctoritas Patrum de Divisione Terræ ab Noacho facta, hanc opinionem duplicis Seccessionis vel Dispersionis injecit novissimis Interpretibus. At ostendimus, illam ipsam ex errore Græcæ versionis ortam, & forsan etiam ex denun-

374 . JAC. PERIZONI
ciatione Noachi ad suos Liberos nomine
Dei facta, ut ab se invicem in diversis se-
cederent terras: deinde vero Patres tam
iplos non statuisse Duplicem Dispersio-
nem, sed tenuisse, Divisione Noachica
destinatas tantum aut assignatas diversis
posteris ejus terras; neque vero statim il-
los in earum possessionem missos: quin
immo evenisse hoc demum post ædifica-
tionem Turris tentatam: eam autem ip-
sam susceptam tunc, *Antequam disperge-
rentur*, seu ab se invicem ex denunciatio-
ne Noachica secederent, quod proinde
crediderint adhuc futurum. Nondum er-
go facta tunc jam erat ex Patrum ipsorum
sententia ulla prior Secesio, sed facta de-
mum post Confusionem Labyrinthi. Sed &
si qui ex Patribus qualemcumque Seces-
sionem in latiores fines jam factam autu-
mabant, illi solo narrationis Mosaicæ
Ordine in eam opinionem temere sunt in-
ducti: quod jam supra de Sulpicio Sev.
& Philastrio Brix. probavimus. Et tamen
vel sic illi eam quasi ad tempus, & tan-
tum, ut paulo latius & commodius habi-
tarent, factam statuisse videntur, & ideo
Homines in universum omnes rediisse cen-
sent ex variis illis locis *contractos in unum*,
ut pariter monumentum illud nominis sui
excitarent, & famam sibi quærerent,

PRI-

PRIUSQUAM a se invicem diducerentur, scil. in perpetuum ex præscripto Noachi. Ea certe Sulpicii fuit sententia. Vide supra pag. 364. &c.

Sed jam, Patribus relictis, videamus etiam, quid Judæi senserint. Illi vero diserte Phælegicam Divisionem, & Dispersionem Babylonicam, pro eadem re habent, ac Abrahamum in ipsa Phælegica Divisione tradunt jam annos fuisse XLVIII. natum, nec tamen ambulavisse in viis ædificantium Turrim. Vide Buxtorfium *Diff. Theol. Philol.* II. quæ agit de *Lingua Hebr. Confusione* §. 64. & seqq. ac Heideggerum *Histor. Patriarch. Exerc.* XXII. §. 3. Idem porro sensisse Græci quoque Interpretes videntur, dum nequaquam distinguunt suis locutionibus *Separationem* Capitis X. & *Dispersionem* Capitis XI. Nam sicuti verbum $\gamma\alpha\delta$ in illis, *ne dispergamur*, & *disperfit eos Deus*, vertunt per verbum $\Delta\iota\alpha\sigma\pi\alpha\rho\eta\nu\alpha\iota$, & $\Delta\iota\epsilon\sigma\pi\epsilon\iota\rho\epsilon\nu$, Cap. XI. §. 4. 8. & 9. sic priore Capite verbum וַיִּפְרֹדֵם *separata sunt*, itidem vertunt, modo per Ἀφώρισθησαν §. 5. modo per Διεσπάρησαν §. ult. sed & ita §. 18. *καὶ μετὰ τὸτο Διεσπάρησαν αἱ φυλαὶ τῶν Χαναανῶν*: ut adeo de utriusque Capitis *Secessione*, tanquam eadem, eandem adhibuerint locutionem. Adde Deuteron. XXXII. 8. Quod si jam novissimorum

sæculorum Interpretes perlustremus, *vix*
 reperiemus quenquam *Duplici Seceſſioni*
 faventem, immo neque in illis, qui *Di-*
visionem Noachicam arripiunt, & tempore
 aliquanto priorem statuunt *Diſperſione Ba-*
bylonica. Nam & hi illam *Divisionem* in
 ipſa *Diſperſione* demum in Rem deductam
 cenſent, ut cenſuit vel maxime Salianus,
 cujus Verba ſupra p. 363. exhibui, ut &
 nuperi Obſervatores Halenſes *Tom. IV.*
Obſerv. XIII. §. 2. Sed & diſerte Abramus
 in *Pharo Vet. Teſtam. pag. 108.* *Omnes ad*
Unum, etiam ipſi illi, qui alias temporis in-
veſtigandi vias inierunt, fatentur, hæc (quod
 ſcil. in Phalegi diebus diviſa ſit terra)
ad Chronologiam Confuſionis Babylonice per-
tinere. Immo adeo abſurdum credidit Hei-
 deggerus, ſtatuerè poſt miſſas jam Colo-
 nias demum *Diſperſionem Babylonicam,*
 ut eo abſurdo refutaverit quoque ſenten-
 tiam illorum, qui *Divisionem* ſeu *Diſper-*
ſionem ultimis annis Phalegi factam tradi-
 derunt. *Faceſſat igitur, inquit Hiſtor.*
Patr. d. I. tam cruda opinio, ex qua ſeque-
retur, poſt magnam partem τῆς αἰνσπέρης jam
habitata, demum Diſperſionem factam eſſe.
 Et ſequuntur has partes Belgæ noſtri,
 tum Uſſerius, Petavius, Coccejus, Na-
 talis Alexander, atque alii innumeri.

Sed tamen ex iis, qui Græcam S.

Sci-

Scripturæ Chronologiam sequuntur, nonnulli Seceſſionem quandam ex præcepto Noachi jam ante tempora vel dies Phalegi factam cenſent, quia longius illis videtur ſpatium inter Diluvium & Phalegi natales, quam ut Homines tamdiu manſerint conjuncti, & quia Noachus ſecundum ipſorum Chronologiam jam ante Phalegi natales fuit mortuus, quippe quum, addito etiam, quod faciunt, Cainane ex Græca Verſione, anni a Diluvio uſque ad natum Phalegum ſint 531. Noachus autem poſt Diluvium vixerit 350. tantum annis. Hinc ergo Pezronius in *Antiquitate Temporum, cap. 13. p. 158.* credere videtur, jam ante, quam exſtrui cœpit Turris, Chamum in Ægyptum, & ceteros Noachi Filios in alias abiſſe terras. Idem tamen *cap. 5. p. 52. 53. Diſperſionem Populorum & Diviſionem terræ* nato demum Phalego factam tradit.

Nihil ergo reperio, quo inductus fuiſſe potuerit Vir Eruditiffimus, qui Hebraicam ſequitur Chronologiam, ad ſtatuen- dam Duplicem illam & diverſi temporis Seceſſionem, ſententiam ſi non plane Novam, certe parum receptam: habeo multa in contrarium, quæ partim jam expoſui, partim nunc explicabo. Nam ſi conſideremus ætatem Hominum,

parum conveniens & eo nomine videbitur, res *Capitis* x. referre ad tempus longe antiquius exstructione Turris. Etenim vix est quisquam, qui dubitet, quin inter illos, qui Turrim excitare voluerunt, vel præcipuus fuerit Nimrodus. Diserte ita Josephus, & alii, immo ipse Spanhemius. Nec rationes desunt, si quis eas investigare velit. Nam primum, consilium hocce captum haud dubie fuit contra sententiam & præceptum Noachi, cui auscultare debuissent. Erat hæc species *Rebellionis*, a qua nomen habet apud Scriptorem Sacrum Nimrodus. Certe enim a *rebellione* fuit sic dictus; at nullius alterius Vestigium vel minimum reperimus in S. Historia. Vide jam supra *Cap. 8. pag. 182. &c.* Deinde, *magnus* ille dicitur fuisse *Venator*, quo merito idoneus vel maxime fuit ad factionem sibi comparandam, & reliquos Homines ad id impellendos, ut Noacho, sicuti debuerant, minime obtemperarent. Denique diserte dicitur *cap. x. Principium Regni ejus fuisse Babylonem* ipsam, quæ tamen ex illis fundamentis Urbis & Turris condendæ demum fuit orta, & ab illa Linguae *Confusione* dicta. Jam vero Nimrodus hic fuit Pronepos, seu Tertius a Noacho, & haud dubie in flore ætatis potissimum *Venator*

adeo *magnus* fuit, ac Auctor condendæ
 istic Urbis, & Turris, & Regni. At
 quomodo his jam cohæret, statuere Di-
 visionem Terræ in Natalibus Phalegi cœ-
 ptam, longe, seu *sesqui sæculo*, ut ajunt,
 antiquiorem factò Nimrodi? quum Phale-
 gus fuerit, si non Sextus, interposito ex
 Græcis Interpretibus Cainane, certe
 Quintus a Noacho, ultra quem gradum
 excurrunt insuper XIII. Jectanis Filii in
 eodem *Capite* x. memorati cum Finibus
 suis, intra quos cum sua singuli familia
 habitarent, verum haud dubie longe post
 Dispersionem hominum ex terra Sinear.
 Deinde a natalibus Phalegi usque ad Patrem
 Abrahami, Therachum, non reperies in
 Scriptura Hebraica annos plures, quam
 cxxi. atque ita *sesqui sæculum*, quod est
 CL. annorum, post natum Phalegum,
 adeoque ipsa illa Turris exstructio inci-
 didisset in adultam plane ætatem Therachi,
 quod utique verisimilitudinis nihil habet,
 quamvis non ignorem, Judæos eam die-
 bus tamen Phalegi, sed extremis, factam
 ad tempora usque Abrahami demittere,
 sed quod certissimi est erroris.

Porro autem falsum est, & clarissime
 jam a me confutatum in *Cap. 8. p. 161.*
 & *seqq.* quod affirmant, *Solos Chamitas,*
 vel *Nimrodum Arabum suorum copiis adju-*
tum,

tum, Turrim illam exstruere ausos, & ideo dispersos. Disertissime enim id fecisse dicitur *Omnis Terra, quæ adhucdum erat Lingua unius*, sed & *Deus confudisse tunc & istic Linguam Totius Terræ*, quod utique nihil aliud notat, quam Turrim illam exstruxisse omnes Homines, qui tunc erant univèrsa in terra, & qui omnes una eademque adhuc utebantur Lingua, sed quam Deus confudit per istam occasionem, sicuti ipsos Homines ita quoque ad secedendum ab se invicem tunc adegit, unde illa Linguarum diversitas deinde est exorta. Quin eodem plane sensu dicitur Gen. ix. 19. orta ex illis tribus Noæ Filiis secessisse ab se invicem *Omnis Terra*, h. e. omne genus Hominum, quod dein existit per totum terrarum Orbem. Quin sicuti *una Lingua* erat omnibus omnino Hominibus, quod omnes agnoscunt, sic tunc omnes Homines unius Linguae erant quoque *אחד עם* *Populus unus*, h. e. ad instar Populi aut Civitatis conjunctim una in regione adhuc habitans. Sed & quod dicuntur identidem metuisse, *ne spargerentur*, & *sparsi a Deo*, *על פני כל הארץ* *in superficiem Totius Terræ*, non designat id Dispersionem seu Secessionem unius Cætervæ vel Partis Hominum. Neque enim Chamitæ sparsi sunt in *omnes terras*, seu
in

in terras quoque a Semitis ac Japhetitis possessas. Sed convenit ista locutio in totum Genus Humanum, quod & dein revera per universum terrarum orbem fuit Sparsum. Sic Act., xvii. 26. *Deus fecit ex uno sanguine πάντες ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πάντων τὸ πρόσωπον τῆς γῆς*, h. e. *omne genus Hominum habitare in omni Superficie Terræ*, ubi Græcis verbis hæc ipsa Hebraica phrasis exprimitur. Manet ergo certum & clarum, Dispersionem totius Generis Humani ex terra Sinear primum factam, ac per eam Posteris Noachi divisos dein in illas Familias, & Gentes, & Linguas, & Terras, quæ memorantur *Capite Decimo*.

Quocirca sicuti vix quisquam est, qui dubitet, quin Historia exstruendæ Turris in terra Sinear, seu Babylonica, & Historia Nimrodi *Capite Decimo* memorata, respiciant se invicem & illustrent, sic neutiquam dubitandum arbitror, quin Dispersio Generis Humani per superficiem totius Terræ in *Capite Undecimo*, & Divisio Terræ in diebus Phalegi facta in *Capite x.* respiciant quoque se invicem, atque adeo utroque loco eadem res designetur, ac ita Dispersio Hominum ex terra Sinear vere facta sit in illis *Phalegi Diebus*. Verum hic nova oritur difficul-

tas,

tas, quo tempore Vitæ, seu *Dierum*, *Phalegi* acciderit. Spanhemius noster cœptam ipsis in Natalibus Phalegi putat *Divisionem* seu *Secessionem* in varias *Colonias*, sed continuatam *successive* per omne illius Vitæ spatium. At quæ, obsecro, ratio est coërcendi intra terminos vitæ illius istam in varias subinde *Colonias* *Secessionem*, seu istas *successivas* novorum Populorum origines, quum utique etiam post Phalegi tempora novi identidem Populi fuerint exorti; & ab reliquis in propria sibi loca abierint? Sumamus ipsum Abrahamum, ex quo utique per Isacum orti dein Israëlitæ & Idumæi & Amalekitæ, per Ismaëlem Ismaëlitæ, per filios ex Cethura Madianitæ, alique. Vide *Genes. Caput xxv.* Quapropter nequaquam illo sensu videtur accipienda hæc *Phalegica Divisio*, sed ita, ut acciderit uno & certo tempore Phalegi ex peculiari tunc causa, & subito voluntatis divinæ effectū, quando scilicet immissa fuit in Homines *Labii* seu *Linguæ Confusio*. At postquam ita tunc Homines, qui adhucdum conjuncti fuerant Omnes, secesserunt semel in diversa, sed proxima, Loca ex terra Sinear, tum vero deinceps multas etiam alias *Secessiones* fuisse in remotiora loca factas, etiam diu post Phalegi tempora, nullum mihi est dubium.

ORIGINES BABYLON. CAP. XIV. 383

Alii vero *dies Phalegi* accipiunt proprie de ejus vel Natalibus, vel ultimo anno, vel etiam medio vitæ tempore. Qui ultimum arripiunt annum, ut faciunt Judæi (Vide *Seder Olam Rabba* in ipso initio) & Christianorum quidam illos secuti, his maxime utuntur argumentis; quod fidem superet ex tribus Noachi Filiis circa natales Phalegi, h. e. centum annorum spatium, tantam prodiisse hominum multitudinem, ut tot in Gentes se dividerent, tot terras cis & ultra mare occuparent, & incolis implerent; deinde, quod certe Jetanis Filii xiii. quorum Patruus fuit Phalegus, intra illud tempus, h. e. ante natum Phalegum, ita se in posteros suos propagare minime potuerint, ut tanquam tot Gentium Capita & Auctores in Divisione Terræ tunc facta reliquis Gentium Progenitoribus annumerari debuerint, sicuti factum tamen videmus Gen. *Capite Decimo*. Sed res profecto mira, perversis adeo modis accipi totum hoc negotium ab Interpretibus, ut implicent se variis difficultatibus, quæ nullæ sunt. Etenim satis ex ipso Mose patet, neutiquam existisse tunc, quum Dispersio fieret, tantam Hominum multitudinem, quin potuerint facile uno in loco vivere conjuncti. Immo illi ipsi studiose utique cavere voluc-

luerunt, *ne dispergerentur*, seu ab se invicem quoquo modo abirent aut aberrarent: satis eo ipso declarantes, existimasse ergo, se adhuc diu deinceps posse ita conjunctim habitare. Imperite igitur *Major* aliquis ab Interpretibus ad Secessionem tum vere factam requiritur *Numerus*, quum diserte nos Scriptura S. doceat, *omnem Terram* devenisse pariter in campestria Sinear, & istic voluisse Urbem sibi, in qua deinceps habitarent, exstruere tum maxime, quum inde a Deo in diversas secedere terras jam juberentur & cogerentur. Sed neque Indoles rei desiderat *Majorem* illum *Numerum*. Neque enim Secessio statim fuit facta, ut ostendemus postea, in multas & numerosas plane Gentes, neque per totum terrarum orbem in regiones valde remotas, sed in paucas tantum & exiguas adhucdum Familias, ac loca terræ Sinear proxima: verum unde dein Homines, numero aucti, longius paulatim secesserunt, & ita ex se majores etiam, sed posteris demum temporibus, reliquerunt Gentes. Sed caput & principium erroris est, quod existimant plerique, in Dispersione Babylonica, seu Divisione Phalegica, debere non modo jam existisse omnes illos, qui *Capite* x. tanquam Progenitores Familiarum & Gentium enumerantur, sed &

& habuisse ipsos jam tunc progeniem amplissimam, cum qua in coloniam separatam abire, & proprium sibi condere populum, etiam in longinquis regionibus istic itidem memoratis, potuerint. Hoc autem neutiquam convenire censent in natales Phalegi, seu in annum a Diluvio centesimum & primum, quando nequaquam tot Gentes jam potuerint existisse. Et recte id quidem: sed minime perspiciunt illi mentem Mosis, qui *Capite* toties dicto haudquaquam sibi propositum habuit commemorare Familias & Gentes, quæ statim in ipso Divisionis seu Dispersionis momento jam cœperint, sed potius omnes illas, quæ post Divisionem istam, seu Dispersionem tempore Phalegi cœptam, exinde usque ad Abrahamum, seu a Patriarchis ante Abrahamum, fuerint exortæ, quippe ad cujus Historiam proximo statim *Capite* post expositam Dispersionis causam & initium progreditur, & in qua dein variarum Gentium *Capite* x. memoratarum mentionem jam facit. Hæc si observentur, quæ certissima sunt, uti jam observavit Doctiss. Usserius *Chronol. Sacræ Cap. 5.* tum vero nulla in his supererit difficultas, neque ex Hominum numero tempore nati Phalegi, neque ex Jectanis Filiis, qui facile

cile non quidem illo, sed Abrahami tempore, proprias ex se Gentes seu Civitates, verum exiguas, ut omnium Gentium prima initia fuerunt profus exigua, condidisse jam potuerunt, durantibus eo usque, immo & longe post, Seceffionibus Familiarum ab se invicem, quæ in natalibus Phalegi quidem cœperunt, at repetitæ dein sæpius, etiam post Abrahamum, sicuti ex Eo ipso, ejusque Liberis, immo & Fratribus & Agnatis, multas dein novas Gentes primam traxisse originem scimus. Neque vero opus tunc erit, Jectanem hac una de causa, quod cum XIII. Filiis *Capite* x. quoque memoratur, Phalego statuere majorem, quod illi itidem faciunt, sed male, ut diximus.

Sunt jam alii, inque iis Salius, & Petavius ipse, *de Doctrina Temp.* ix. 13. qui in mediam Phalegi ætatem conjiciunt Dispersionem Babylonicam, seu Seceffionis initia, sed falso profus argumento. Nempe arripiunt ex Ctesia, & iis, qui eum sequuntur, longam illam durationem Monarchiæ Assyriacæ, secundum quam Abrahamus anno Nini regnantis XLIII. fuerit natus. Hos itaque Nini, & porro Beli patris ejus, quem Nimrodum fuisse volunt, annos ex Eusebio computant,

tant, eorumque initium in mediam fere Phalegi ætatem deferunt. Inde ergo Nimrodei Regni principium, inde Babelis originem, inde Seceſſionis feu Diſperſionis initia tunc repetunt. Sed falſum, Ninum Aſſyrium, atque ideo *Semitam*, Nimrodi *Chamitæ* fuiſſe Filium: falſum, tam antiquo tempore eum vixiſſe, quod liquido oſtendemus, ſi Deus vitam dederit, in *Aſſyriacis*, ſed & ultro jam agnoſcunt plerique Eruditiffimi Viri. Longe ſpecioſior eſt Abrami ſententia (Vide ejus *Pharum lib. iv. cap. 12, 13, 14.*) qui a Patribus diſcedere non auſus, Noachicam Diſiſionem Diſperſioni Babylonice præmittentibus, ſatis argute auguratur, Diſiſionem illam teſtamento Noachi fuiſſe factam, quum tantum quod natus eſſet Phalegus, at Diſperſionem ac Seceſſionem dein eveniſſe intra xxx. annos, qui inter ipſius Phalegi Natales, & illud tempus, quo ipſe jam genuit Filium Rehu, interceſſerint, & qui proprie ſint *Dies Phalegi*, ſiquidem ex iſtis unice annis Patriarcharum Chronologia S. conſtet, atque ideo in ea illud iſtius intervalli tempus, ſeu illi iſtorum anni, ſint proprii cujuſque Patriarchæ *Dies*. Arguti prorfus & concinni hoc eſt commenti, in quo nihil traditur abſonum aut a vero

valde abhorrens, si quo fundamento idoneo niteretur Noachica Divisio, seu testamento, seu sorte, facta. Sed quum illa ex errore Græcæ Versionis apud Patres primitus sit orta, nulla idcirco talis Divisionis, cujus nullum reperimus in S. Scripturæ Historia vestigium, habenda hic nobis est ratio, nec causæ habemus quidpiam, quare a genuina Hebraici Textus simplicitate recedamus. Quapropter nullus dubito, quin *Divisio isthæc Terræ, & Dispersio per superficiem totius Terræ*, acciderit tempore eo, quo natus est Phalegus, sed paulo forsitan latius sumpto. Etenim debuit aliquid in hac re proprium fuisse Phalego, quare ab ea ipse præ aliis omnibus Nomen acceperit. At si *Dies* ejus intelligimus de tota Hominis vita, sive ejus media, aut extrema parte, nihil tunc proprii Phalegus in ea Divisione habet, quippe quum eo sensu *in diebus* ipsius Heberi, & tot aliorum, æque ac Phalegi, acciderit ista Divisio. At proprium fuit Phalego in illa vel Heberi vel Semi familia, nasci ferme in ipso illo Divisionis ac Dispersionis tempore, & ideo inde Nomen hoc justissima ratione sibi impositum a Patre habuit. Sed & semper usitatum id fuit, ut Nomina a factis Historicis formata imponantur pueris eodem tempore natis.

natis. Sic i Sam. iv. 21. 22. quum cæsi
 essent a Palæstinis Israëlitaë, & capta Dei
 Arca, ac inter alios periissent Filii Eli,
 atque ipse Eli dein, summus Sacerdos,
 nuncio attonitus quoque concidisset, Nu-
 rus ejus mox peperit, & nato Filio no-
 men dedit א כבוד h. e. *ubi gloria*, scili-
 cet, vel *Dei*, vel *Israëlis*, *nunc est?* id-
 que propterea, ut diserte additur, *quia*
capta Arca, & quia perierat Eli, ac ejus
 Feminæ Maritus. Similiter i. *Chronic.*
 vii. 23. quum Ephraimi Filii occisi es-
 sent a Gathæis, proximo dein Filio sibi
 nato imposuisse Pater dicitur nomen *Be-*
ria, h. e. *in malo*, addita hac ratione,
quia in malo fuit domus ejus. Apud Græ-
 cos quoque *Euripides* ita appellatus tradi-
 tur, quod eo ipso die, quo natus est,
 Græci Xerxem ad Euripum vicerint, si
 fides Hesychio Illustrio in *Euripide*, cum
 quo conferendus est Suidas. At Romanis
 tempore primorum Cæsarum nihil fre-
 quentius. Octavianus Augustus infans
Thurini cognomen accepit, quod in regio-
 ne *Thurina*, *Recens eo Nato*, Pater Octa-
 vius adversus fugitivos rem prospere gesserat,
 teste Suetonio in *Aug. Cap. 7*. Sic, quod
 tradit Servius ad Virgil. *Ecl. iv. v. 1.*
Asinius Pollio post captas Salonas, Dalma-
tia civitatem, eodem anno suscepit Filium,

quem a capta civitate Saloninum vocavit. Denique de Imp. Claudio, quum de Britannia triumphasset, testatur Eutropius eum Filio suo Britannici nomen tunc imposuisse, qui & illo Britannici nomine, quasi prorsus sibi & unice dein proprio semper idcirco in Historiis insignitus occurrit. Sic illi infantibus: at Persæ posteriores itidem Filiis, sed tamén etiam adultis, a populis devictis Cognomen tribuebant, & constanti quidem consuetudine, quod docet nos Agathias lib. IV. p. m. 130. Habemus & in nostra Rep. Hominum exempla, qui etiam puellis, recens natis, a victoria tunc forte parta nomen, & *Victoria* quidem, indiderunt.

Idem itaque Phalego evenit, quia natus fuit circa tempus Dispersionis. Nam affirmare prorsus nolim, natum ipso illius temporis minimo momento. Sufficit enim, non alium tunc fuisse Hebero filium, cui Ille rectius hoc nomen imponeret. Debuit tamen vel unicus tunc fuisse filiulus Heberi, vel certe natus minimus, nec diu ante natus. Ceterum natus est anno primo & centesimo post diluvium, si Hebraicam sequimur Scripturam, quod faciendum censeo. Nam quum necessario fraus in tot Patriarcharum annis vel ab Judæis in Hebraico Textu ad mi-
nucn-

nuendam suæ Historiæ antiquitatem, vel a Græcis Interpretibus ad eam augendam, consulto prorsus consilio debuerit fuisse facta, exputare nequeo, nec reperio, quæ tanta res Judæos movisset, ut eam minuire adeo vellent, in primis quum finitimi illis populi, Chaldæi, Ægyptii, &c. ex antiquitate longa vel præcipuam suis originibus majestatem addere studuerint, & ipse Josephus pro Antiquitate rerum Judaicarum cum Apione quoque depugnaverit. Longe itaque verisimilius, Græcos Interpretes, quicumque tandem illi fuerunt, in Ægypto fraude hac usos, ne infra Ægyptiorum antiquitatem longe adeo subsiderent origines Judaicæ. Fateor tamen vicissim, nimis exiguum videri spatium totius intervalli, quod inter Diluvium & Abrahami ætatem in Hebraica Chronologia intercedit, sed quod alterius & longioris est disquisitionis.

Facta autem est Dispersio ex terra Sinear in regiones, ut supra dixi, non remotas valde, sed propinquas. Nec enim ulla illis Hominibus causa fuisse potuit, cur præteritis vel transitis terris prorsus fecundis & idoneis abunde ad ipsos alendos, abirent statim in longe remotas, immo ultra mare, ut volunt Viri Docti, qui Dispersionem & Secessionem Hominum

ex *Capite* x. potissimum nobis deducunt, Audiamus Salianum ad *Ann. Mundi* 1931. ubi disputat Athenienses antiquissimos fuisse *Jones* & proxime ab *Javane* ortos, quod in ea regione, ut ait, *Javan* Parentis (*Japheti*) missu consedisset, *Ægeo mari cum fratribus trajecto*. Hoc exempli sit loco; nam similiter de reliquis Noachi nepotibus loquitur, quasi jam ipsi in regionibus ab se postea denominatis consederint. Neque aliter *Bochartus Phalegi* I. 16. *Termini Dispersionis*, ait, a *Septentrione fuerunt Thracia*, ubi *Thiras*; & *Caucasus*, ubi *Magog*: a *Meridie Libya*, ubi *Phut*; *Arabia*, ubi *Jectan cum Liberis* **FIXIT SEDES**. &c. Manifestum ex his, sensisse eum, ipsos illos Noachidas, *Capite* x. memoratos, suas *Fixisse Sedes* in illis, etiam remotissimis, Regionibus, quæ ab ipsis nomen postea acceperunt, & in quibus, ut Ego quidem sentio, Eorum Posteris demum consederunt. Hinc ille *Terminos Dispersionis HUIUS* (nam quin postea etiam ultra hosce *Terminos* abierint nullum est dubium, nec de eo nunc agitur) in ipsam usque Europam, & Africam, ac littora *Italiæ*, *Galliæ*, *Hispaniæ* extendit. At quid hisce absurdus affirmari potest? Sumamus solos nunc *Javanem* & *Thirasum*; inde *Græcia* seu *Jonia Asiatica* atque Eu-

φορᾶ, hinc *Thracia* nomen & originem
 suam traxit. Sed quis tandem animum
 sedulo attendens persuadere sibi poterit,
 illos ipsos transiisse statim in Europam?
 Quid movisse eos potuisset, ut id face-
 rent? Neque enim tanta jam erat Homi-
 num multitudo, ut propiorem sibi se-
 dem, & commodam satis, capere saltem
 ad tempus non possent, quam dein eorum
 posterius, aucto omnium numero, in ulte-
 riora paulatim promoverent: ut fecerunt,
 donec in eas pervenirent tandem terras,
 quas dein tenuerunt in perpetuum, & ab
 suo Progenitore, unde & ipsi suum habe-
 bant nomen, denominarunt: ubicunque
 autem prius hærebant, istuc confidebat
 tunc Familia vel Gens *Javan & Thiras*.
 Nulla certe necessitas adigebat eos per tot
 terrarum tractus petendi statim remotissi-
 mas regiones, quum utique adhuc Omnes
 possent tunc & vellent conjuncti in Una
 Terrâ Sinear vivere, eoque animo istuc
 Urbem sibi se ipsa exstruerent. Sed &
 aliquandiu postea tempore Abrahami &
 Jacobi propinqua Terræ Sinear loca,
 immo ipsa Syria, & Cananæa, paucos
 adhuc habuerunt incolas. Liquet id ex
 verbis Abrahami ad Lotum Genes. XIII.
 9. &c. supra (Vide pag. 371.) jam allat-
 tis; sed & ex Historia Jacobi proficiscen-

tis in Mesopotamiam, & pernoctantis sub dio, haud dubie, quia nulla istic reperiebat tecta aut domicilia Hominum, Genes. xxviii. 11. Adde quæ eandem in rem observavit Heideggerus *Hist. Patr. Tomo 2. Exerc. xxiv. 9.* De Græcis vero certum est, ipsos Gentis suæ primordia repetere ab Inacho; Hunc autem ab omnibus ante se referri ad tempora Mosis ipse testatur Eusebius in *prooemio ad Chronic. Librum II^a.* Et sane vix crediderim diu ante istius ætatem Homines penetrasse in Græciam, licet aliter nunc sentiant ferre omnes, Eusebium temere secuti. Seio satis Sicyonii Regni in Peloponneso primordia, & Regem primum, Ægialea, poni nunc vulgo ante Abrahamum, qua in re Chronologi & Annalium Scriptores itidem præeuntem sibi habent Eusebium. Sed certissimus is est error, quum Ægialeus fuerit Frater Phoronei, ut docet nos Apollodorus ^b, Phoroneus autem Filius & Successor Inachi. Quid plura? Satis liquere ex his puto, primos Noachidas non exiisse ex Terra Sinear in regiones adeo longinquas, quod ipsum etiam Heideggerus sensit. Nam & ille in *Hist. Pa-*
tri-

^a Sive in *prooemio Libri*, qui inscribitur *Χρο- νικὴς Κανὼν*, pag. 87.

^b *Lib. II. in princ.*

triarch. Tom. I. Exercit XXII. 13. necessum fuisse affirmat, ut primum loca viciniora occuparent, procedenteque tempore, & crescente populi multitudine, ulterius progredierentur, atque in Remotioribus regionibus LONGO POST tempore sedes figere coerentur.

Ceterum sicut ergo reliqui in propinquis Terræ Sinear locis aliquandiu hæserunt, sic ipsum Nimrodum cum Sodalibus & Agnatis in ipsa illa Terra mansisse, verisimile est. Primo enim palam id tradit Josephus I. 7. ὑπομείνας παρὰ Βαβυλωνίαις ἐτυράνησε, *Manens post dispersionem apud Babylonios, h. e. in Nova Urbe Babylonē, regnavit.* Dein AbenEzra ad Genes. XI. *Et rectum est in oculis meis, quod dispersi sunt Homines ex eo loco, & Postquam Dispersi sunt, regnavit Nimrod in Babel, & surrexerunt Reges alii, & post dies multos, quum mortua esset ætas prior, oblivioni data est Lingua prior.* Sed & ipse Moses Genes. x. 10. Nimrodum Regem fuisse dicit *Babelis, aliorumque oppidorum, in Terra Sinear.* Hic vero mirari satis non possum, Viros Doctissimos, Abramum & Heideggerum, censere, oppida hæc & Regnum illud condita a Nimrodo, jam ante Dispersionem. Disertissime sic loquitur Heideggerus *Hist. Patr. Tom. I. Exerc. XXIII. Sect. 2. §. 28. ubi, satis ap-*

apparere, ait, *Nimrodum ante Gentium dispersionem instituisse Regnum, & ejus custodiendi ac proferendi gratia in campo Sinear edificasse civitates quatuor, quas, repetit dein, ante Dispersionem ab illo edificatas, pro certo tenendum videri.* Si jam quæras, quibus utatur rationibus, unam tantum eamque frivolum satis invenies. Scilicet, quum *Babel edificari sit coepta ante Dispersionem Gentium, sequitur, etiam Nimrodum civitates illas condidisse & principatum erexisse ante Dispersionem Gentium.* At quæ ratio, quæ vis, istius consequentiæ? Sed & Babel tunc, ut ipse ait, *COEPTA tantum edificari.* Ea ergo nondum perfecta, nequam videtur Nimrodus ad alia confestim oppida condenda tunc progressus. Nec perfecta fuit, nisi post Dispersionem, per quam, & per Confusionem Labii, impedita & interrupta utique fuit illa Urbis & Turris ædificatio. Deinde Homines ante Dispersionem diserte UNAM tantum Urbem & sedem stabilem sibi voverunt condere, neque alia de causa, quam quia videbant terram esse valde opportunam suæ omnium habitationi. Et idcirco neque Urbs illa proprium habuit Nomen, nisi post Dispersionem, quando jam alia quoque Urbes extrui & existere cœperunt, quum ante id tempus proprio Nomi-

mine non indigeret, quia Una & sola adhuc erat in Orbe terrarum. Tantum ergo abest, ut jam ante Dispersionem, & antequam Hæc Urbs fuit absoluta, aliæ quoque Urbes fuerint conditæ. Neque vero Nimrodus ipse ante hanc Dispersionem *Rex*, nec totius Generis Humani, nec Partis alicujus, fuit, sed Rebellis, & Caput tantum factionis contra Noachum comparatæ, at post dispersionem demum cum præcipuis suæ factionis & agnatis suis mansit Babele, & conditis aliis etiam oppidis *Rex* suæ familiæ & illarum Urbium evasit. At Heideggerus e contrario, Nimrodum in ista Dispersione, *eque ac ceteros, Babylone pulsum*, censet abiisse in Assyriam, atque ibi condidisse Nino-ven &c. At vero satis liquido hoc in superioribus cap. iv. jam refutavimus: sed & *Assyriam* ab *Assure* Sennacheribii Filio denominatam, atque adeo etiam occupatam, in illa gentium dispersione, ex rei natura, seu origine omnium tunc Gentium (vide me supra p. 54.) satis constat: quin ipse id fatetur *Set. seq. §. 42. Assur*, inquit, *originem dedit Assyriis*, nulla istic mentione Nimrodi jam facta, tanquam inde itidem, & bello quidem, pulsi, ut debuisset, si prior occupasset Assyriam. Neque vero probabile est ulla ex parte, in illa prima Dispersione

ne bello statim gesta inter paucas adhuc-
 dum familias de possessione terrarum, quæ
 omnes tunc vacuæ erant, & occupanti-
 bus, etiam postremis, satis laxæ & late
 patentés. Non debebant ergo talia illo
 jam tempore fingi aut statui bella, in pri-
 mis, quando nulla eorum in S. literis oc-
 currunt nobis vestigia, sicuti nulla pror-
 sus in hac Historia Assyriæ ab Assure or-
 tæ occurrunt. Prævit autem Heideg-
 gero Nic. Abramus, & in Regno quidem
 Nimrodi jam ante Dispersionem in Terra
 Sinear condito, *Pbari lib. v. §. 9. & seqq.*
 auctoritate Theophili Antiocheni ad *Auto-
 lycum* * maxime subnixus, qui diserte ait
 Urbes illas conditas, πρὸ τῆ τὰς διαλέκτας
 μερισθῆναι, *antequam varietas Linguarum est
 exorta.* Sed bono huic Patri in Historia
 antiqua non multum est tribuendum,
 quippe qui turpi socordia errat etiam in
 iis, quæ ex ipsa Genesi certa satis sunt &
 manifesta. Nam mox, ut alia quamplu-
 rima omittam, in Terra Sinear inter Chal-
 dæos primum Regem ait fuisse Arioch, post
 illum Ellasar, post hunc Chodollagomor Re-
 gem Elami, denique post hunc Thargal Re-
 gem Gentium, quæ vocentur Assyriæ. Hos
 porro omnes mox vocat *Assyriorum Reges.*
 Qualia, quæso, ista sunt? nonne prorsus

CON-

* Lib. II. Cap. XLV. Ed. Wolf.

confusa & miris modis a vero abhorrentia[?] quum *Ellasar* utique non Homo aut Rex fuerit, sed ipsum Regnum, quod tenebat *Arioch*, neque Hi Reges sibi successerint, sed eodem tempore diverforum Regnorum seu Oppidorum Reges fuerint, Socii inter se & Amici. Vide *Genesin Cap. 14.* Prætermitto reliqua. Sed & de altera illa sententia, qua Nimrodum Regno suo & Babylone depulsum post dispersionem auguratur idem Abramus in alias regiones concessisse, egimus jam supra *Cap. IV. p. 65.* Superest itaque, ut rejectis vanissimis conjecturis, unice inhæreamus Historiæ Sacræ, quæ tradit, Homines omnes adhucdum conjunctos, quum venissent in Terram Sinear, consilium cepisse communis istic Urbis sibi extruendæ simul cum Turri, quæ eos longius aberrantes ad unam istam Urbem quasi reduceret: sed Deo interveniente, qui volebat eos ex Una Sede & Loco in Varias Sedes & Terras secedere, interruptum fuisse hoc opus, adeo ut diserte dicantur *desisse* tunc Homines *extruere illam Urbem*, quæ deinde *Babel* fuerit dicta, sed propter rem tunc jam præteritam, scilicet, *quod Deus ibi Confudisset Labium totius Terræ. & ex eo Communi Loco Homines dispersisset in superficiem totius Terræ.* Una ergo illa Communis omni-

uma

um & Prima Urbs coepta quidem ante Dispersionem, sed per eam desita & interrupta illius exstructio; tantum abest, ut aliæ quoque Urbes jam tunc fuerint conditæ. Consequitur itaque ex his omnibus, ut necessario post Dispersionem demum Nimrodus in Terra Sinear *regnaverit*, atque adeo ibi in Dispersione illa manserit, quum & prima illa Urbs, *Principium Regni ejus*, tunc demum absoluta, & reliquæ in Terra Sinear Urbes, quarum ille itidem *Rex* fuisse dicitur, coeptæ demum post eam dispersionem fuerint. Confirmantur ita vel maxime ex Scriptura Sacra Josephus & Aben-Ezra, immo & Syncellus pag. 42. qui pariter Nimrodum mansisse in Terra Sinear, & Babelis Regnum ibi condidisse, ac reliquisse suis successoribus, tradunt. Sed & hinc idem Syncellus *Chronographiæ* pag. 90. & 92. memorat nobis ex Africano, ut & ex Alex. Polyhistore (vide Syncell. p. 78.) primos post Diluvium Chaldæorum, h. e. Babyloniorum, Reges septem numero, quorum princeps *Euechous*, sed qui, ait, *κατ' ἡμῖν Νευρώδ* vel *Νεμβρώδ*, *apud Nos* (Christianos) *Nimrod* dicitur. Quibus Septem dein successerint in Chaldaico hoc Regno sex Arabum Reges, quorum ultimus victus & principatu dejectus fuerit

rit a Nino Assyrio. Rejicit quidem omnes hosce Reges inter Nimrodum & Ninum interjectos Salianus ad *Ann. Mundi* 1931. pag. 207. b. sed nulla alia ratione, quam quia hæc non conveniunt in ipsius sententiam, Ninum statuentis Nimrodi Filium. At vero hoc non est veritati, sed Hypothesi, quæ tamen est falsissima, servire. Nam præterquam quod Eusebius & Syn-cellus tot Reges nominatim, & ordine, atque ipsis cum annis Regni singulos commemorent, ipse etiam Diodorus Siculus *lib. II. init.* Nini tempore non tantum Mediæ, Armeniæ, Arabiæ, sed & Babylonæ proprios Reges existisse nos docet, quorum ultimum ille vicerit, & occiderit cum liberis. Neutiquam ergo Ninus Rex Assyriæ Babylonicum Regnum a Patre, & Nimrodo quidem Babylonio, ut volunt, accepit Hereditarium, sed armis subegit, & ultimum ejus Regem Hostem habuit, ac bello domuit. Sed neque justam satis video rationem, quare Is. Vossius *de Ætate Mundi cap. 9.* ita confidenter pronunciet, *perperam Euechoum credi esse Nimrodum*, nisi quod ex falsa Chronologia LXX. Interpretum, & ex vulgari de ætate Nini sententia, quæ itidem est falsa, denique & ex illorum Regum annis ab Eusebio & Syn-cello expressis, hunc Euechoum refert ad

sæculum integrum post Disperſionem, at-
 que adeo infra Nimrodi ætatem. Sed ne-
 que ultima hæc ratio ſatis eſt idonea ad il-
 lud ita abjiciendum, quod Eusebius & Syn-
 cellus, qui facilius in numeris annorum er-
 rare potuiſſent, diſerte affirmant, Eue-
 choum fuiſſe Nimrodum. Neque vero di-
 verſitas Nominum diverſos ſemper facit
 Homines, quum utique Scriptores Chal-
 dæi ſeu Babylonii eodem Homines aliis
 nominibus appellare reperiantur, aliis Scrip-
 tura S. Ita Adamus illis eſt *Alorus*, Noa-
 chus *Xiſuthrus*; quidni ergo & Nimrodus
Euechous? Sed tamen neque ego aſſeverare
 proſus velim, Euechoum fuiſſe revera ip-
 ſum Nimrodum. Nam, præterquam,
 quod Eusebius & Syncellus sæpe in hiſce
 errent, ut qui etiam ex *Nabonaſſaro* Baby-
 lonio faciunt *Salmanaſſarem* Aſſyriæ Re-
 gem; ætas vera Nini requirit grandius ſpa-
 tium ab Nimrodo uſque, quam illis Regi-
 bus ab Euechoo uſque ad Ninum tribuitur.
 Accedit, quod neque Amraphel in iis Re-
 gibus memoretur, ſed qui tamen alio no-
 mine in hoc Catalogo poſſit fuiſſe designa-
 tus. Verum tamen, quia ſecundum Chal-
 dæos ab Euechoo demum incipere veri Ba-
 byloniorum Reges videntur, quum ſupe-
 riores ab iis exhibeantur valde longævi &
 ſatis fabuloſi, tanquam Dii quidam, aut
 Semi-

Semidei, non ita temere abjiciendam putem illam Euechoi comparationem cum Nimrodo. Facilius enim errari potuit siue ab Africano, siue ab Eusebio & Synkello, in numeris annorum, ut diximus, aut in quorundam Regum omissione vel ignoratione, quam in Primo omnium Regum recte designando. Ut adeo incertum mihi sit, utrum recte, an perperam, Euechous a Patribus dicatur fuisse Nimrodus, nec rejicere Ego illud penitus, nec etiam asseverare auserim.

Ceterum Arabibus illis debellatis Babylonem sibi subjecerunt Assyrii. Ast horum illa jugum rursus excussit, incertum quando. Certum illud ex Epocha Nabonassarea, habuisse eam Urbem, circa initia Olympiadum Chronologicarum, & Romæ conditæ, proprios iterum Reges, quod ipsum etiam liquet ex Merodacho Baladanis F. qui eodem fere tempore, seu tempore Ezechix, Judæi Regis, Legatos ad eum misit, ut in ejus valetudinem, quem ægrotavisse audiverat; inquireret, 11. Regum xx. 12. & Esa. xxxix. 1. Verum hi tamen Reges non adeo diu adversus invalescentem tunc maxime Assyriorum potentiam tueri se potuerunt. Nam jam tempore Manassis, qui Ezechix fuit Filius, Esarhaddon Rex Assyriorum Babylona ite-

rum occupavit. At mox Medis, qui tandem Assyrios debellarunt, & Nineven destruxerunt, junxere se Babylonii instinctu & ductu Nabopolassari, & sic non modo jugum Assyriorum denuo abjecerunt, sed & Imperium illorum cum Medis quasi dividerunt, & relicto His omni tractu Asiæ versus Orientem, ipsi omnia, quæ Assyrii tenuerant in Occidentali parte Asiæ, sibi vindicarunt. Ita vero ad Medos tunc & Babylonios validissima illa Assyriorum Monarchia transiit. Sed, ut Mundus non potest ferre duos Soles, ita neque duo illa imperia diu ferre potuit una Asia, quin inter se colliderentur. Tum vero Babylon expugnata a Medis & Persis, in horum dein potestate mansit, usque dum una cum iis in ditionem Alexandri M. concessit. Post quem a Seleuco, condita Seleucia, & spoliis Babylonis ornata, ac a Successoribus ejus, Syriæ Regibus, prorsus est neglecta, & exhausta, & sic deinceps in solitudinem ac vastitatem paulatim redacta, in qua ad hæc usque tempora mansit, ostentans tantum antiqui splendoris reliquias, rudera, & muros. Vide Bochartum *Phalegi* iv. 15. Nam quæ nunc vulgo *Babylon* dicitur, *Bagdad* est, ab Almanfore Arabum seu Saracenorum Principe condita anno Christianorum 762. Vide Abul-

Abulfarajum pag. 141. & 143. ac Elmacinum pag. 102.

Ita vero Babylonicas absolvimus Origines. Quod si nunc in hac Historia, ita, ut a me factum, exposita, indulgere aliquantulum velimus allegoricis seu parabolicis sensibus, reperiemus in ea manifestam Ecclesiæ Novi Testamenti figuram. Etenim sicuti Omnis Terra erat una tunc Noachi familia, unius labii & sermonis, & haud dubie in Noachi pariter reverentiam adhuc composita: sic Christiana Ecclesia primum erat prorsus Apostolica, pura, & sincera, atque unius doctrinæ, ad Christi & Apostolorum præscriptum formata. Illa vero Noachi Familia ex Oriente dein transiit in terram Sinear, atque istic consedit, quum deprehendisset prorsus fertilem, & hominibus ac pecoribus tuendis alendisque idoneam: sic Christiana Ecclesia ex Oriente, & ex Judæa, abiit in Occidentem potissimum, & in Europam, conseditque in imperio Romano, quod propagando Evangelio vel maxime deprehendit opportunum, quia per causam unius Imperii, ad gentes quamplurimas illi subjectas facillimus tunc dabatur aditus, & Evangelii passim prædicandi facultas. Ceterum exortus est in terra Sinear paulatim rebellis ille Nimrodus, qui

omnes fere Noachidas sibi adjunxit, & cum
 iis ab Noacho defecit, quin Urbem sibi
 & Regnum condidit, ac Turri excitanda
 signum omnibus erigere voluit, quo ad
 societatem Urbis & Regni ejus identidem
 retraherentur, ne facile alias in terras inde
 aberrarent: sic in Christiana Ecclesia &
 Imperio Romano paulatim existit Anti-
 Christus, qui ferme totum sibi Christia-
 num Orbem subjecit, & ab vero Dei cul-
 tu abalienavit, sedem porro Romæ in me-
 tropoli istius imperii fixit, atque ibi Reg-
 num Ecclesiasticum sibi condidit, ac qua-
 si signum Decretorum suorum, & Con-
 ciliarum, sustulit, ne ab veneratione sui
 Regni & Urbis deflecterent ad alias quas-
 cunque cerimonias; adeo ut jam tempore
 Imp. Henrici IV. & V. Papa Paschalis I I.
 ausus fuerit postulare jusjurandum hujus
 formulæ, *Anathematizo omnem hæresin, &*
præcipue illam, quæ statum præsentis Eccle-
sie conturbat, & docet Anathema (scil. Ro-
 manæ Sedis) *contemnendum, ac Ecclesie li-*
gamenta spernenda esse. Promitto autem
obedientiam Apostolicæ Sedis Pontifici, ejus-
que Successoribus sub testimonio Christi & Ec-
clesie, affirmans, quod affirmat, & damnans,
quod damnat Sancta & Universalis Ecclesia.
 Vide *Append. ad Marianum Scotum Ann.*
1099. & adde Aventinum Annal. Bojorum
lib.

lib. vi. p. m. 485. Verum ut Deus Nimrodi & Hominum primorum consilia, contra Noachi præceptum capta, disturbavit, & immittendo Labii confusionem ad secedendum eos adegit, ast ita, ut Nimrodus Babele tamen manserit, ac regnum retinuerit, licet quamplurimi ab eo & Regno hoc Babelis secesserint in varias Terras & Gentes, Harum autem pleræque fuerint quidem ab recto Dei cultu alienæ, verum una ex illis Familia & Gens dein exstiterit, quam sibi Deus elegit veluti propriam: sic etiam humana Romanæ Ecclesiæ consilia inhibuit tandem Deus, & similem fere Labii Confusionem in eam immisit ac Secessionem, sed ita quoque, ut Papa tamen suum Regnum Romæ quidem retinuerit, ast quamplurimi per Germaniam, Galliam, Britanniam, Daniam, Sueciam, Poloniam, Hungariam, Belgicam, Helvetiam, ab eo & ejus Regno ac Ecclesia secesserint in varias Sectas Enthusiatarum, Anabaptistarum, Socinianorum, & maxime Lutheranorum, ac Zuinglianorum, ex quibus quin Deus unam sibi elegerit, & habeat peculiarem ac foederatam Ecclesiam, nullum nobis est dubium.

F I N I S.

INDEX

Rerum & Verborum.

A.

- A**belis nomen non videtur infanti a parentibus impositum. pag. 185.
- Abenezra* laudatur. 293.
- Abrahami majores coluerunt Deos alienos. 173. habitarunt in Mesopotamia, in oppido Vi. 139. 140.
- Aceruus* ab ἄγριον derivatur. 271.
- Aegialeus* Rex Sicyonius neququam fuit antiquior Abrahamo. 394.
- Aegyptii certarunt cum aliis Gentibus, & Babylonii maxime, de antiquitate sua. 71. 72.
- Ἄγγαροι ab אַנְגָּא Epistola. 271.
- Ἄγγελοι ab eadem origine. 272.
- Ἄγριον ex Hebr. Lingua derivatur. 270.
- Ἀγίλη ab ἀγίριον. 272.
- Ἀγορά ab ἀγίριον. 271.
- Allegoriæ in usu apud antiquissimos Homines. 204. 205.
- Allegoricæ interpretationes. 198. &c. 204. 208. 300.
- Allegorica Historiæ primorum Hominum in Terra Sinear interpretatio. 405. 406. 407.
- Ἄναξ, Ἄνακτις, notat Gigantas, Deos, Reges, Dominos, derivatur ex Hebræa Lingua 275. 276.
- Antiquissimi temporis res obscuræ. 1.
- recte tamen fit, si indagentur. 3.
- Anub-*

INDEX RERUM & VERBORUM.

- Anuchtha*, Urbs ubi olim Sedes Caini fuerat.
48.
Ἀνώπυμος *obscurus*, *ignotus*. 287.
Aracca urbs diversa ab *Erech*. 78.
 Arces conditæ in initiis ipsis Urbium. 151.
Arrianus in *Periplo* exponitur. 289. 290.
 — in *Dissertat. Epicteti*. 285.
Ἀσημος, *obscurus*, *ignobilis*. 287.
Affaradinus. Vid. *Efarhaddon*.
Affur Semi F. condidit Niniven, non Nimrodus. 52. seqq. 397.
Affyriorum nomine designantur etiam Babylo-
 nii. 10 62.

B.

- B**abylon Beli F. 149.
Babylon Urbs antiquissima 5.6. 44. 50. Ejus
 Origo. 155. 157. &c. 399. quo consilio re-
 feratur a Mose. 160.
 — immensam antiquitatem jactat. 8. an ab
 Semiramide condita. 69. 70. 148. &c. an a
 Belo. 70. 149. &c.
 — capta ab Affyriorum Rege, Efarhad-
 done. 87. 88.
 — minus potens post tempora Nabopol-
 lassari. 87. seqq.
 — ejus fata & vicissitudines. 400. 401.
Babylon & *Nineve* sæpe junguntur. 59.
 — Ejus Regnum in S. Scriptura antiquis-
 simum. 50.
Babylonia an inundationibus obnoxia. 49.
 — ex ea navigabatur in Persicum mare.
 95.
 — fertilis valde fuit & pascua. 310.
 — plana & campestris. 316. 317.

I N D E X

Babylonii observationes cœlestes habuerunt ab annis 1903. ante Alexandrum M. 6. quare ab Nabonassaro certiores demum incipiant. 20. &c. 30. &c.

— *Assyrii* vocantur. 10. 61. 62.

Babylonicæ vestes. 49.

Babylōnici Reges antiquissimi ante Ninum. 401.

Babylonica Turris. Vid. Turris.

Babylonicæ Myriades annorum explicantur. 22. seqq.

Babylonii & Aegyptii de antiquitate suæ Gentis inter se certabant. 71. &c.

Bagdad a quo condita. 404.

Belus erat nomen Supremi Dei in Oriente apud diversas Gentes. 73. &c.

Beli fuerunt plures. 73. 152.

Belus Babylōnius condidit Babylonem. 153. est Nimrodus. 153. 154.

Belus Aegyptius. 70. seqq.

Berosus Chaldæus, floruit tempore Alexandri M. 14. seqq.

— non videtur fuisse Auctor Epochæ Nabonassareæ. 20.

— explicatur in diversis, quas memorat, Annorum Myriadibus. 22. seqq.

— non videtur scripsisse de Nabonassaro, quæ Syncellus, vel Alexander Polyhistor, ei tribuit. 31. 32.

C.

Cacus antea alio nomine dictus. 185.

Cadmus cur in serpentem conversus dicitur. 47.

Caini urbs. 45. 48.

Cal.

RERUM & VERBORUM.

Callisthenes observationes astrorum Babylonicas in Græciam misit. 6.

— ejus fides in hac re defenditur. 9. 37.
Canticis debetur prima Historiæ origo. 2.

Chaldæi, qui & *Chasdim*, a Chesed Nachoris F. orti & dicti. 66. 139. 141.

— habitarunt primum in Mesopotamia, in Ur Chasdim. 139. 140. 144.

— translati inde, & collocati in Babylonia ab Assyriæ Rege, & forsân a Nino. 141. 142.

— jam memorati in libro Jobi. 143.

Chamitæ an gesserint bellum cum Semitis. 168. 169.

Χείλος, pro *Lingua*. 214. 220.

Cbloris, Niobes. Filia, antea *Meliboea* dicta. 185.

Chronologia Judæorum a Deportatione Babylonica usque ad Reditum, confirmatur ex Babyloniorum & Tyrriorum annis. 118. *seqq.*

D.

Dies *Phalegi* quo sensu dicantur. 382. &c. 387. &c.

Diodorus Siculus explicatur. 77.

Dispersio Hominum ex Terra Sinear non fuit malum aut pœna. 187. 188. 329.

Dispersionem cur cavere voluerint Homines. 247. 297. &c. 352. &c.

Dispergi Homines, seu ab se invicem secedere, quare Deus voluerit. 331. 332.

Dispersio vel secessio Hominum non fuit duplex. 356. &c. 369. 373. &c. 381.

Dispersio ex terra Sinear facta est tempore
Pha-

I N D E X

- Phalegi. 381. *seqq.*
 Dispersio non facta fuit in remotas valde regiones a Terra Sinear. 371. 384. 392. &c.
 — Ejus Historia non est Parabola, aut Allegorice interpretanda. 199. &c. 229. &c. 246.
 — quo consilio & nexu referatur a Mose. 160. 200. 201. 385.
 Divisio Terræ Noachica nullo nititur idoneo fundamento, & ex errore est orta. 358. 361. 373.
 — non fuit secundum Patres eventu firmata ante Dispersionem ex Sinear. 363. 374.
Dofon nomen Antigoni unde ortum. 184.
 Dracones in Fabulis Græcis sunt Homines in speluncis habitantes. 47.

E.

- E**lectra Agamemnonis Filia ante *Laodice* dicta. 184.
Ἐπιόμη pro Nominibus. 289.
Ἐπιόμη τῶς dicitur, quod ab aliquo denominatur. 290.
Erech in Terra Sinear, Græcis *Ἐρχόν* dicta, diversa est ab *Aracca*. 78.
Efarbaddon Rex Assyriæ est idem, qui *Assaradinus* in Canone Ptolem. 83. 87.
 — cepit Babylona, & sub potestatem Assyriorum redegit. 87, &c.
non Esse qui dicantur. v. *Non*.
Euechous an idem, qui *Nimrodus*. 400. &c.
Eusebii Chronicon Gr. tentatur. 15. 22.

F.

RERUM & VERBORUM.

F.

Feræ olim, quum pauci adhuc essent Homines, maxime eos infestabant. 306. etiam in Cananæa. 306. 307.

— Earum cædes & venatio valde gloriosa. 303. 304.

Filii Hominum notat omnes Homines. 170.

G.

Gaiā & Γᾱ ex Hebræa Lingua derivatur. 273. — an *maxime* significet tractum campestem & montibus oppositum. *Ibid.*

Γενέμενος etiam de Vita, non unice de Natalibus, dicitur. 14. 15. 16.

Gigantes cur ex Terra nati dicantur. 47. Fabula de *Gigantum* bello adversus Deos unde orta. 203. 327.

Gloriæ & Nominis studium alienum a Noachidis in exstruenda Turri. 234. &c.

Græca multa ex Hebraico sermone derivata. 270. 271. &c. 282. 283.

Græciæ origo neutiquam referenda ad tempora Dispersionis, aut proxima. 394

Græci pleraque Asiæ majoris ante Cyri tempora ignorarunt, & ideo destructionem Tyri Veteris a Nebucadnezare factam non memorant. 124.

H.

Hebraica Chronologia præferenda Græcæ LXX. Interpretum. 390.

Hebræa Veteris Test. Lingua an fuerit Noachi

I N D E X.

- chi lingua. 175.
in Hebræa Lingua multa occurrunt ἀπαξ λεγόμενα. 269. &c. & ideo ex aliis Linguis recte illustratur. 270. &c.
Hebræarum vocum etyma non sunt derivanda a Græcis. 277. 278.
Hebrææ voces exponuntur
אָנר *collegit*, אָנרת *epistola*. 270. 271.
בַּקְעָה *pro campo* 320. 321.
מְנוּדָה גֹּדֵר *μίγαρον* 281.
זְמַן 280.
יָד *pro statua, monumento*. 265. 266.
לְפָנַי יְהוָה *Coram Domino*. 301.
סָמָן 277. 278.
עֵינַי. 45. 46.
פְּרִיץ. 228.
פֶּלֶן *etiam de fortuita & de coacta dispersione dicitur*. 372.
צִיּוּם 95.
שֵׁם *Nomen & Signum*. 264. &c.
שָׁם *ibi* 264. 268.
הַשֵּׁם *quare Deus ita dicatur*. 267.
שָׁפָה 212. &c. 216.
שָׁמַע שָׁפָה 222. 223.
שׁ & שׂ. *permutari inter se crebro solent*. 278. 279.
שֵׁן & שִׁן *etiam promiscue videntur adhibita*. 268.
Hevæi a Serpentibus dicti, habitabant olim maxime in speluncis. 47.
Historici temporis initium in Oriente, Græcia, & Romæ. 3.
in Historiis sæpe circumstantia quædam suo loco & tempore prætermittitur, quæ dein demum

RERUM & VERBORUM.

demum alio loco refertur. 334. &c.

Homerus allegorice expositus. 204. 205.

Homo ab natura ad convictum & societatem aliorum fertur, atque horret solitudinem.

297.

Homines omnes, qui exstabant tunc in Terra, habitaverunt conjuncti adhuc in terra Sinear. 161. &c. 380.

Homines primi vitam egerunt Nomadicam. 310.

Hyperbolicæ locutiones in prophetiis usitatæ. 125. 126.

I.

Inachus vixisse videtur tempore Mosis. 394.

Initia omnium rerum fuerunt tenuia & rudia. 235.

Jolans. Vid. *Protesilaus*.

Jobi Libri Scriptor Hebraicus sæpe loquitur ex & pro ratione temporis, quo ipse vixit.

143.

Josephus tentatur & explicatur. 15. 101. 106--121. 129.

Ithobalus Rex Tyriorum periit cum Tyro veteri. 106.

Judices regionibus devictis a Nebucadnezare impositi. 102. 123.

L.

L & *R.* inter se in derivationibus permutari solent. 272.

Labii vox quo sensu accipiatur a Mose. 211. &c.

Labii confusio non fuit poena, sed instrumentum,

I N D E X

tum, quo Deus coegit Homines ab se invicem secedere. 330. 341. Variis modis potuit esse facta. 347. non fuit perpetua, sed cessavit post dispersionem. *Ibid.*

Laodice. Vid. *Electra.*

Lingua Hominum post dispersionem paulatim, & diversis modis in diversis gentibus, fuit mutata. 177. 342. 343. &c.

Linguae mutatio an pro poena possit haberi, & an aliae Gentes respectu Linguae deteriore fuerint loco, quam Hebraea. 178. &c.

Livius emendatus. 95.

Luciani locus. 134.

M.

M*anetho*, rerum Aegyptiacarum Scriptor, vixit & scripsit paulo post Berosum. 16. *Μηνᾶς* unde derivetur. 281.

Meliboea. Vid. *Chloris.*

Μεταξὺ pro *μετὰ*, post. 114.

Myrtale. Vid. *Olympias.*

N.

N*abalis* nomen non videtur infanti a parentibus impositum. 185.

Nabonassareæ Epochæ initium & origo, &c. 20. 33. 34.

Nabonassarus videtur publico in loco constituisse Album, vel instituisse Annales, in quibus observationes cœlestes annotarentur. 21. &c. 33. 34. Ab eo, & deinceps, diligentius, quam antea, videntur annotatæ observationes cœlestes. 29. 34.

— non videtur delevisse priorum Regum memo-

RERUM & VERBORUM.

memoriam. 32. 33. &c.

— non fuit Primus aut Novus Patriæ per se liberatæ Rex, neque excuffit a Babylo-
niis jugum Medorum aut Affyriorum. 34.
35. 36.

Nebucadnezar regnavit annos 43. etiam ex Ju-
dæorum Chronologia. 118--121.

— Successorum ejus anni. 119.

Nimrodus an idem, qui *Euechous*. 400. &c.

— fuit idem, qui Belus Babylonius. 153.
154.

— præcipuus fuit in extruenda Turri. 182.
186. 379.

— a rebellione est dictus. 183. 333. 378.

— venator fuit, & ea re sibi comparavit
potentiam, & factionem, & Regnum. 299.
&c. 309.

— Regnum tamen non habuit, nec Ur-
bes condidit, ante Dispersionem. 396. &c.

— mansit post Dispersionem in Terra Si-
near, & ibi Regnum condidit sibi. 395.
399.

— non abiit in terram Affur. 51. &c.

— non exiisse, nec expulsus, videtur ex
terra Sinear. 65. 66.

Nineve & Babylon sæpe junguntur, ut Ur-
bes sibi invicem pares. 59.

ab ea *Ninyas* Nini F. videtur nomen habe-
re. 149.

Ninus non fuit Nimrodi F. 150. 387. & 401.

— ante Ninum Reges fuere Babylonis.
400.

Noachidæ omnes habitaverunt conjuncti in Ter-
ra Sinear. 162. &c.

pariter videntur extruxisse Turrim. 172.
&c.

I N D E X

- eorum consilium in extruenda Turri. 225.
 &c. 325. &c.
 erant Nomades seu Pastores. 310. &c.
Noachus monuit Homines, ut in Varias terras secederent. 332. 333.
 Terram tamen non divisit certas in partes.
 334.
Nomadum vita fuit antiquissima. 309. 310. & vaga. 312. 313.
Nomen pro qualicunque designatione Hominis. 263.
Nominis etymon. 262.
sine Nomine dicuntur, qui obscuri sunt & ignoti. 286.
Nomina ex vocabulo quodam sapienter usurpato Homini bus indita. 183.
Nomina ex facto adultis imposita saepe prevaluerunt præ genuinis & primis. 185.
Nomina ex factis publicis formata & imposita infantibus. 388. 389.
Nominatim pro diserte quibuslibet de rebus dicitur. 264.
Non Esse Populus, Vir, Consul &c. dicitur, qui id est quidem, sed non ita, ut ab aliis pro justo & vero habeatur. 92. 93. 94.
Nota pro nomine proprio. 263.
Numeratio Populi a Davide facta, per se non fuit mala. 337. 338.

O.

- Olympias** antea *Myrtale* dicta. 185.
Olympiades Chronologicae quare initium ducant a xxviii. Olympiade. 28.
Ovantes, celebris. 288.
Orchoë Urbs Babylonie, quam *Erech* S. Scriptura

RERUM & VERBORUM.

ptura dicit. 78.

Ordo narrationis inversus per ὀργον παύσεων.
55. 354. 355. 368. &c.

P.

Pagi olim fuerunt frequentes, & dicebantur tunc *Urbes*. 45.

Parentheses rerum aliarum sæpe narrationi Historiarum per occasionem interponuntur in S: Scriptura. 55. 56. 57. 98.

Pastores erant primi Homines, & habitabant in tentoriis, nec certam habebant sedem. 310. &c. Etiam homines opulenti, & ipsi *Reges*. 312. vagabantur longum latumque, etiam illi, qui jam certam sedem habebant. 312. &c.

Pbalegi diebus facta dispersio. 382. &c. h. e. quando natus est. 388. &c.

Pbalegus natus fuit tempore Dispersionis, & inde nomen habet. 388.

Philastrinus Brixienfis notatur. 369.

Pbilo Judæus πῆλ Συγχύσιος. 196. 197.

Phoronens antiquissimus Græciæ Rex. 11.

Plinius Nat. Hist. emendatur & explicatur. 9. &c. 39. 40.

Podarces. v. *Priamus*.

Priamus antea *Podarces* dictus. 185.

Proclus Lycius. 205.

Prolepsis Scriptoribus Sacris & aliis usitata. 141.

Prophetiæ hyperbolicis gaudent locutionibus. 125. 126.

Protesilaus antea *Jolaus* dictus. 184.

I N D E X

R.

R. & *L.* in derivationibus permutari inter se solent. 272.

-S.

S*allustius* explicatus. 93.

Sapientiae Salomonis Auctor notatus. 330.

Satrapæ vel *Judices Regionibus domitis* impositi. 102.

in *Scriptura S.* sæpe circumstantia quædam suo loco & tempore prætermittitur, quæ deinde demum alio loco refertur. 334. &c. *Parentheses* in *Scriptura S.* vid. *Parentheses.*

Scriptura S. exponitur

Genes. x. v. 9. 299. &c.

— x. v. 10. 42. 44. 59.

— x. v. 11. 51. &c.

— xi. v. 1. &c. 157. &c. utrum allegorice & figurate exponendum. 199. &c.

Josue VII. v. 21. 49.

2. Sam. IV. v. 4. 56.

Esaie XXIII. v. 13. 79. &c.

Ezechielis XXVI. v. 1. 110. v. 2. 99. 103. 115.

— XXIX. v. 18. 19. 102.

Danielis IV. v. 27. 70.

Michæ v. v. 6. 60. 62.

Galat. IV. v. 24. 209.

Semiramis non condidit *Babylonem.* vid. *Babylon.*

Sepulchri titulus olim solum Nomen *Sepulsi* præferebat. 284. 286.

RERUM & VERBORUM.

Σῆμα ex Hebr. **סֵמָ** quid notet. 283. 284.
&c.

Σῆμα & *Τάφος* distinguuntur. 285.

Signum pro Nomine proprio. 262.

Speluncæ olim fuerunt pro Domibus, & Homines in iis habitabant. 46. 47.

Stephanus de Urbibus explicatur. 142. 146.
149.

Strabo explicatur. 37. 77.

Sulpicius Severus explicatur. 364.

T.

T*atianus* explicatur. 14.

Τάφος. v. *Σῆμα*.

Terra omnis notat omnes totius Terræ Homines. 162. 168.

Theophilus Antiochenus ad Autolyicum notatur. 398.

Tostatus Abulensis laudatur. 295.

Troglodytæ, in speluncis habitantes. 47.

Turris Babylonice & Dispersionis Historia, quo consilio referatur a Mose. 160. 195. 200. 385.

non est Parabola, aut Allegorice interpretanda. 199. &c.

Eam extruxerunt Omnes, qui tunc erant, Homines. 162. &c. 380.

Habuit usum Phari & Signi. 259. 260. 292. 293. &c. 315. 316. 322.

non fuit in Valle, sed in æquabili campo exstructa. 320. 321.

in ea extruenda nullum per se fuit crimen. 325. &c.

sed accessit ex eo, quod non ausculta-

I N D E X

- Noacho, vel Deo, jubenti eos sedere.**
 332. 333. 340.
Tyrus antiqua (Palatyrus) in continenti sita.
 99. 100.
 obfessa non ante, sed post destructam Hierosolymam. 104. 105. 115. 116.
 destructa vere a Nebucadnezare. 100. 122.
 123. 130. &c.
 accepit dein Judices & Regulos Babylone usque ad tempora Cyri. 103. 123.
Tyrus nova cœpit & exstitit demum post tempora Nebucadnezaris. 125. 126. sub Monarchia Persica. 126.
Tyrus nulla fuit cognita Græcis tempore Homeri. 130.
Tyriorum Chronologia post Urbem eorum destructam a Nebucadnezare. 117. &c. 121.

V.

- Valerius Maximus explicatus.** 306.
Venatio & cædes majorum Ferarum olim vel maxime gloriosa. 303. 304.
Venatio in ludis Romanorum. 314.
Verba apud Hebræos etiam a Nominibus derivantur. 280. 281.
Vocabula Diversa diversæ scripturæ, quæ olim fuerunt Eadem. 279. 281.
Gerb. Job. Vossii Chronologia laudatur. 7.
Ur oppidum Mesopotamiæ, ubi primum habitarunt Abrahami majores, & dein Chasdim, seu Chaldæi. 139. &c. 145.
Herbes olim erant pagis & vicis similes. 45.
Urbs (ἡ πόλις) pro uno domicilio & stabili sede apud Hebræos ponitur. 45. 46.

Urbs

RERUM & VERBORUM.

Urbs Caini fuit certa ejus sedes, vel domus,
non vera *Urbs*, sed dedit originem veræ
Urbi. 45. 48.

Urbium primi conditores fere tantum arces
extruebant. 151.

F I N I S.

ERRA.

